

T. B. M. M. TUTANAK DERGİSİ

33 üncü Birleşim

14 . 7 . 1999 Çarşamba

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
I. - GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	259
II. - GELEN KÂĞITLAR	262
III. - YOKLAMA	269
IV. - BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI	269
A) GÜNDEMDEŞİ KONUŞMALAR	269
1. - Osmaniye Milletvekili Şükrü Ünal'ın, zihinsel özürlü çocukların eğitim problemlerine ilişkin gündem dışı konuşması ve Devlet Bakanı Hasan Gemici'nin cevabı	269:273
2. - İzmir Milletvekili Suha Tanık'm, NATO müttefik kuvvetleri komutanlığı bünyesinde görev yapmak üzere gönderilen Türk Silâhlı Kuvvetleri birliğinin konuşlanmasından sonra Kosova'ya yaptığı ziyaret sırasında edindiği izlenimlere ilişkin gündem dışı konuşması	273:275
3. - Bursa Milletvekili Oğuz Tezmen'in, vergi yasalarında yapılan son değişikliklere ilişkin gündem dışı konuşması ve Maliye Bakanı Sümer Oral'ın cevabı	275:277
B) TEZKERELER VE ÖNERGELER	277
1. - İsrail, Filistin ve Ürdün'e gidecek olan Devlet Bakanı Mustafa Yılmaz'a, dönüşüne kadar, Devlet Bakanı Hasan Gemici'nin vekâlet etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/273)	277:278
2. - İsrail, Filistin ve Ürdün'e gidecek olan Dışişleri Bakanı İsmail Cem'e, dönüşüne kadar, Devlet Bakanı Şükrü Sina Gürel'in vekâlet etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/274)	278

C) GENSORU, GENEL GÖRÜŞME, MECLİS SORUŞTURMASI VE MECLİS ARAŞTIRMASI ÖNERGELERİ

278

1. – Amasya Milletvekili Akif Gülle ve 21 arkadaşının, Amasya İlinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunları ile özellikle Amasya'nın kamu yatırımları, özel sektörü teşvik edici tedbirler ve kamu hizmetleri yönünden ihmal edilmesinin ortaya çıkardığı sorunların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/37)

278:280

2. – Sivas Milletvekili Abdüllatif Şener ve 20 arkadaşının, Sivas İlinin sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/38)

280:282

3. – Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 21 arkadaşının, gençliğin sorunları ve uygulanan politikalar konusunda Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/39)

282:284

V. – ÖNERİLER

284

A) DANIŞMA KURULU ÖNERİLERİ

284

1. – Gündemdeki sıralamanın yeniden yapılmasına ilişkin Danışma Kurulu önerisi

284

VI. – SORULAR VE CEVAPLAR

284,327

A) SÖZLÜ SORULAR VE CEVAPLARI

284

1. – Tekirdağ Milletvekili Bayram Fırat Dayanıklı'nın, Tekirdağ'da buğday alımları için geçici alm istasyonları kurulmamasının nedenine ilişkin Tarım ve Köyşleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/17) (1)

284

2. – Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, İstanbul Üniversitesi Rektörlüğünün usulsüz uygulamalarda bulunduğu iddiasına ilişkin sorusu ve Millî Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu'nun cevabı (6/18)

284:286

3. – Şanlıurfa Milletvekili Ahmet Karavar'ın, Şanlıurfa-Gaziantep otoyolu inşaatına ve Şanlıurfa-Akçakale karayolu projesine ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/19) (1)

286:287

4. – Şanlıurfa Milletvekili Ahmet Karavar'ın, 1999 bütçesinden Şanlıurfa Köy Hizmetlerine ayrılan ödenek miktarına ve bazı köylerinin yol ihtiyacına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/20) (1)

287

5. – Şanlıurfa Milletvekili Ahmet Karavar'ın, Şanlıurfa İlinin kültür merkezi ihtiyacına ve turistik değeri olan bazı mağara ve harabelerin restorasyonuna ilişkin Kültür Bakanından sözlü soru önergesi (6/22) (1)

287

6. – Şanlıurfa Milletvekili Ahmet Karavar'ın, Toplu Konut İdaresince Şanlıurfa'da uygulamaya konulan konut projesine ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/24) (1)

287

7. – Şanlıurfa Milletvekili Ahmet Karavar'ın, Harran Üniversitesi Rektörlük binası ve kampüsü inşaatına ilişkin Başbakan'dan sorusu ve Millî Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu'nun cevabı (6/26)

287:288

8. – Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, yurt dışındaki işçilerimizin sorunlarına ve alınacak önlemlere ilişkin Dışişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/27) (1) 288
9. – Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, Karadeniz Bölgesinde silâh sanayinin teşvik kapsamına alınmasına ve Bafra ve Kavak Organize Sanayi Bölgesine ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/28) (1) 288
10. – Balıkesir Milletvekili İsmail Özgün'ün, Balıkesir İline bağlı köy yollarından kaçının asfaltlandığına ve asfaltlanmayan yollara ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/30) (1) 288
11. – Balıkesir Milletvekili İsmail Özgün'ün, Balıkesir SSK Hastanesinin bölge hastanesine dönüştürülmesi ve bazı ilçelerdeki SSK dispanserinin iyileştirilmesiyle ilgili bir çalışma yapılıp yapılmadığına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından sorusu ve Devlet Bakanı Yüksel Yalova'nın cevabı (6/32) 288:290
12. – Şanlıurfa Milletvekili Ahmet Karavar'ın, şehir merkezleri içinde kalan cezaevlerine ilişkin sorusu ve Adalet Bakanı Hikmet Sami Türk'ün cevabı (6/33) 290:292
13. – Şanlıurfa Milletvekili Ahmet Karavar'ın, Şanlıurfa il merkezi küçük sanayi sitesi inşaatına ve bazı ilçelere organize sanayi bölgesi yapımı için ödenek ayrılıp ayrılmadığına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/34) (1) 292
14. – Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, Samsun Gelemen Tarım İşletmesi Müdürlüğü tarafından yürütülen hizmetlere ilişkin Tarım ve Köyüşleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/35) (1) 292
15. – Şanlıurfa Milletvekili Mustafa Niyazi Yanmaz'ın, eczacıların reçete bedellerinin Bağ-Kur Müdürlüklerince zamanında ödenmemesine ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından sorusu ve Devlet Bakanı Yüksel Yalova'nın cevabı (6/41) 292:293
16. – İstanbul Milletvekili Osman Yumakoğulları'nın, 53-56 ncı Hükümetler döneminde özelleştirmeden sağlanan gelire ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Yüksel Yalova'nın cevabı (6/43) 293:295
- B) YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI** 327
1. – İstanbul Milletvekili Abdülkadir Aksu'nun, vergi kanunlarını ilgilendiren bazı konuların yeniden düzenlenmesine yönelik çalışmalarına ilişkin sorusu ve Maliye Bakanı Sümer Oral'ın yazılı cevabı (7/62) 327
2. – İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı'nın, "Midnight Ekspres" filminin video kasetini dünyaya promosyon olarak dağıtan bir firmaya karşı tedbir alınıp alınmayacağına ilişkin Başbakan'dan sorusu ve Devlet Bakanı Mehmet Keçeciler'in yazılı cevabı (7/102) 327:328
- VII. – KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER** 295
1. – Türk Bayrağı Kanununun 3 üncü Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Türk Bayrağı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/412, 1/398) (S. Sayısı: 37) 295:311

Sayfa

2. - Sosyal Sigortalar Kanununun 9 uncu Maddesine Bir Fıkra Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu (1/406) (S. Sayısı: 38)

311:317

3. - Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Yapan Taşıtlarda Çalışan Taşıt Personelinin Çalışmalarına İlişkin Avrupa Anlaşmasına Katılmamızın Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/301) (S. Sayısı: 22)

317:326

I. - GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 15.00'te açıldı.

Genel Kurulu ziyaret eden Avustralya Temsilciler Meclisi Başkanı Neil Andrew ve beraberindeki Parlamento heyetine Başkanlıkça "Hoş geldiniz" denildi.

Şanlıurfa Milletvekili Zülfükar İzol, Türkiye'deki çiftçilerin sorunlarına ilişkin gündem dışı bir konuşma yaptı.

Giresun Milletvekili Mustafa Yaman'ın, fındık üreticisinin içinde bulunduğu sorunlara ilişkin gündem dışı konuşmasına Sanayi ve Ticaret Bakanı Ahmet Kenan Tanrıkulu,

Erzurum Milletvekili Zeki Ertugay'ın, Erzurum'da meydana gelen tabii afetler ve sel felaketlerine ilişkin gündem dışı konuşmasına Bayındırlık ve İskân Bakanı Koray Aydın,

Cevap verdi.

Çin Halk Cumhuriyetine gidecek olan Turizm Bakanı Erkan Mumcu'ya, Devlet Bakanı Rüştü Kâzım Yücelen'in,

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine gidecek olan:

Devlet Bakanı Fikret Ünlü'ye, Devlet Bakanı Hasan Gemici'nin,

Dışişleri Bakanı İsmail Cem'e, Kültür Bakanı M. İstemihan Talay'ın,

Devlet Bakanı Şükrü Sına Gürel'e, Devlet Bakanı Fikret Ünlü'nün,

İngiltere'ye gidecek olan Millî Savunma Bakanı Sabahattin Çakmakoglu'na, Devlet Bakanı Ramazan Mirzaoglu'nun,

Rahatsızlığı sebebiyle istirahatli bulunan Devlet Bakanı Hikmet Ulugbay'a, Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Hasan Hüsamettin Özkan'ın,

Vekâlet etmelerinin uygun görülüş olduğuna;

İsrail, Filistin ve Ürdün'e gidecek olan Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'e, TBMM Başkanı Yıldırım Akbulut'un vekâlet edeceğine,

İlişkin Cumhurbaşkanlığı tezkereleri Genel Kurulun bilgisine sunuldu.

İzmir Milletvekili Suat Çağlayan ve 26 arkadaşının, Dünya Bankası tarafından desteklenen Birinci Sağlık Projesiyle ilgili iddiaların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi,

İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı ve 21 arkadaşının, teröre destek veren ülkeler ve bu ülkelerdeki kuruluşlar,

Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 21 arkadaşının, göç olayının nedenlerinin ve göçten kaynaklanan sorunların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi,

Konularında birer Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergeleri (10/34, 10/35, 10/36) Genel Kurulun bilgisine sunuldu; önergelerin gündemdeki yerlerini alacağı ve öngörüşmelerinin, sırasınca yapılacağı;

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun, havalesi gereği Plan ve Bütçe Komisyonuna gönderilen (1/424) esas numaralı Sermaye Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılması ile Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları, Deniz Ticaret Odaları, Ticaret Borsaları Birliği Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısının, içeriği itibariyle yatırımcıların korunmasına yönelik hükümleri, ekonomik koşulları ve piyasada meydana gelen olumsuz olayları önleyecek düzenlemeleri, piyasanın ihtiyaçlarına cevap vermeyi

halka açık anonim ortaklıklarda azımlık haklarının kullanılmasını kolaylaştırmayı, borsaların modern bir yapıda örgütlenmelerini sağlayıcı, sanayi ve ticaret konularındaki tüm tedbirleri kapsamı içinde bulundurması dolayısıyla, TBMM İktisatın 34 üncü maddesinin üçüncü fıkrası gereğince komisyonlarına havale edilmesini isteme kararı aldıklarına;

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığının da, adı geçen komisyonun komisyonlarına havale istemi yönündeki kararlarını uygun mütalaa ettiğine,

İlişkin tezkereleri okundu; Başkanlıkça, her iki komisyon da aynı görüşte olduğundan (1/424) esas numaralı kanun tasarılarının tali komisyon olarak Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna havale edileceği,

Açıklandı.

Kıbrıs Barış Harekâtının 25 inci yıldönümü münasebetiyle Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun 15.7.1999 Perşembe günkü birleşiminde özel bir görüşme açılmasına; konunun önemi dikkate alınarak gündemin "Özel Gündemde Yer Alacak İşler" kısmında yer almasına ve İttü- züğün 72 nci maddesine göre yapılacak görüşmelerde siyasi parti grupları ile Hükümet adına yapılacak konuşmaların 20'şer dakika, kişisel konuşmaların 10'ar dakika olmasına; ayrıca, bu görüş- melerde, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Rauf Denktaş'a da söz verilmesi- ne ve konuşmasının süreyle sınırlandırılmamasına ilişkin Danışma Kurulu önerisi;

Türkiye Büyük Millet Meclisininin 9.2.1999 tarihli ve 629 sayılı kararı uyarınca, Diyarbakır Hakkâri, Siirt, Şırnak, Tunceli ve Van İllerinde devam etmekte olan olağanüstü halin, 30.7.1999 günü saat 17.00'den geçerli olmak üzere 4 ay süreyle uzatılmasına ilişkin Başbakanlık tezkeresi, yapılan görüşmelerden sonra,

Kabul edildi.

Gündemin "Sözlü Sorular" kısmının:

1 inci sırasında bulunan Şanlıurfa Milletvekili Zülfükar İzol'un (6/8),

12 nci sırasında bulunan, Şanlıurfa Milletvekili Ahmet Karavar'ın (6/25),

18 inci sırasında bulunan, Balıkesir Milletvekili İsmail Özgün'ün (6/31),

29 uncu sırasında bulunan, İstanbul Milletvekili Osman Yumakoğulları'nın (6/42),

Esas numaralı sözlü sorularına, Devlet Bakanı Fikret Ünlü,

8 inci sırasında bulunan, Şanlıurfa Milletvekili Ahmet Karavar'ın (6/21) esas numaralı sözlü sorusuna, Sağlık Bakanı Osman Durmuş,

10 uncu sırasında bulunan, Şanlıurfa Milletvekili Ahmet Karavar'ın (6/23) esas numaralı sözlü sorusuna, Ulaştırma Bakanı Enis Öksüz,

16 ncı sırasında bulunan, Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın (6/29) esas numaralı sözlü sorusuna, Çevre Bakanı Fevzi Aytekin,

23, 24, 25, 26 ve 27 nci sıralarında bulunan, Manisa Milletvekili Hasan Gülay'ın (6/36, 6/37, 6/38, 6/39, 6/40) esas numaralı sözlü sorularına, Bayındırlık ve İskân Bakanı Koray Aydın,

Cevap verdiler;

2 nci sırasında bulunan (6/10),

3 üncü " " (6/16),

Esas numaralı sözlü soruların, üç birleşim içerisinde cevaplandırılmadıklarından, yazılı soruya çevrildikleri ve gündemden çıkarıldıkları açıklandı;

4 üncü	sirasında bulunan	(6/17),
5 inci	" "	(6/18),
6 ncı	" "	(6/19),
7 nci	" "	(6/20),
9 uncu	" "	(6/22),
11 inci	" "	(6/24),
13 üncü	" "	(6/26),
14 üncü	" "	(6/27),
15 inci	" "	(6/28),
17 nci	" "	(6/30),
19 uncu	" "	(6/32),
20 ncı	" "	(6/33),
21 inci	" "	(6/34),
22 ncı	" "	(6/35),
28 inci	" "	(6/41),
30 uncu	" "	(6/43),

Esas numaralı sözlü sorular, ilgili bakanlar Genel Kurulda hazır bulunmadıklarından ertelendi.

14 Temmuz 1999 Çarşamba günü saat 15.00'te toplanmak üzere, birleşime 18.44'te son verildi.

Mehmet Vecdi Gönül
Başkanvekili

Şadan Şimşek
Edirne
Kâtip Üye

Burhan Orhan
Bursa
Kâtip Üye

II. - GELEN KÂĞITLAR**14.7.1999 Çarşamba****Tasarı**

1. - Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanuna Bir Madde Eklenmesi-ne Dair Kanun Tasarısı (1/496) (Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi : 14.7.1999)

Teklifler

1. - Bolu Milletvekili Avni Akyol'un; 22.6.1965 Tarihli ve 633 Sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanuna Ek Bir Madde Eklenmesiyle İlgili Kanun Teklifi (2/177) (Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi : 7.7.1999)

2. - Giresun Milletvekili Rasim Zaimoğlu'nun; 5434 Sayılı Emekli Sandığı Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi (2/178) (Plan ve Bütçe Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi : 9.7.1999)

3. - Konya Milletvekili Mehmet Ali Yavuz ve 10 Arkadaşının; Konya Ovası ve Orta Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilâtının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Teklifi (2/179) (Plan ve Bütçe Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi : 9.7.1999)

4. - Denizli Milletvekili Mehmet Göztlükaya'nın; Denizli İlinde Yeni İlçeler Kurulması Hakkında Kanun Teklifi (2/180) (İçişleri ve Plan ve Bütçe komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 9.7.1999)

5. - Kırklareli Milletvekili Cemal Özbilen ve 3 Arkadaşının; Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (1/181) (Adalet Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi : 13.7.1999)

6. - Aydın Milletvekili Cengiz Altunkaya'nın; Bağarası Adıyla Bir İlçe Kurulması Hakkında Kanun Teklifi (2/182) (İçişleri ve Plan ve Bütçe komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.7.1999)

7. - Aydın Milletvekili Cengiz Altunkaya'nın; Nazilli Adıyla Bir İl Kurulması Hakkında Kanun Teklifi (2/183) (İçişleri ve Plan ve Bütçe komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 13.7.1999)

8. - Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekili Erzurum Milletvekili İsmail Köse'nin; Millî Eğitim Temel Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/184) (Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi : 14.7.1999)

9. - Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekili Erzurum Milletvekili İsmail Köse'nin; 22.6.1965 Tarihli ve 633 Sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanuna Ek Bir Madde Eklenmesi ile İlgili Kanun Teklifi (2/185) (Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi : 14.7.1999)

Raporlar

1. - Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Litvanya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/278) (S.Sayısı: 27) (Dağıtma tarihi : 13.7.1999) (GÜNDEME)

2. - Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Belarus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/282) (S.Sayısı: 28) (Dağıtma tarihi : 13.7.1999) (GÜNDEME)

3. - Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/409) (S.Sayısı: 29) (Dağıtma tarihi : 13.7.1999) (GÜNDEME)

4. - Çocuk Haklarına Dair Sözleşmede Yapılan Değişikliğin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/317) (S.Sayısı: 30) (Dağıtma tarihi : 13.7.1999) (GÜNDEME)

5. - Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Letonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/284) (S.Sayısı: 31) (Dağıtma tarihi : 13.7.1999) (GÜNDEME)

6. - Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasındaki Hava Taşımacılığı Anlaşmasına Ek Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/306) (S.Sayısı: 32) (Dağıtma tarihi : 13.7.1999) (GÜNDEME)

7. - Dünya Sağlık Teşkilâtı Anayasasının 24 ve 25 inci Maddelerinde Yapılan Değişikliklerin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri komisyonları raporları (1/280) (S.Sayısı: 33) (Dağıtma tarihi : 13.7.1999) (GÜNDEME)

8. - Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ukrayna Hükümeti Arasında Karadenizdeki Deniz Alanlarından Sorumlu Yetkili Makamların İşbirliğine Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/329) (S.Sayısı: 36) (Dağıtma tarihi : 14.7.1999) (GÜNDEME)

9. - Türk Bayrağı Kanununun 3 üncü Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Türk Bayrağı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/412, 1/398) (S.Sayısı: 37) (Dağıtma tarihi : 14.7.1999) (GÜNDEME)

10. - Sosyal Sigortalar Kanununun 9 uncu Maddesine Bir Fıkra Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu (1/406) (S.Sayısı: 38) (Dağıtma tarihi : 14.7.1999) (GÜNDEME)

Sözlü Soru Önergeleri

1. - Şanlıurfa Milletvekili Mustafa Niyazi Yanmaz'ın, Harran İlçesindeki tarihi eserlerin restorasyonuna ilişkin Kültür Bakanından sözlü soru önergesi (6/52) (Başkanlığa geliş tarihi: 7.7.1999)

2. - Şanlıurfa Milletvekili Mustafa Niyazi Yanmaz'ın, Ceylanpınar Devlet Hastanesinin personel ve doktor ihtiyacına ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/53) (Başkanlığa geliş tarihi: 7.7.1999)

3. - Şanlıurfa Milletvekili Mustafa Niyazi Yanmaz'ın, Ceylanpınar-Kızıltepe karayolunun asfaltlanmasına ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/54) (Başkanlığa geliş tarihi: 7.7.1999)

4. - Şanlıurfa Milletvekili Mustafa Niyazi Yanmaz'ın, Şanlıurfa Türk Halk Müziği Korosunda görevli personele ilişkin Kültür Bakanından sözlü soru önergesi (6/55) (Başkanlığa geliş tarihi : 7.7.1999)

5. - Şanlıurfa Milletvekili Mustafa Niyazi Yanmaz'ın, Ceylanpınar-Muratlı Köyü Sağlık Ocağının doktor ve personel ihtiyacına ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/56) (Başkanlığa geliş tarihi : 7.7.1999)

6. - Tunceli Milletvekili Kamer Genç'in, Tunceli polis lojmanı inşaatına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/57) (Başkanlığa geliş tarihi : 9.7.1999)

7. - Tunceli Milletvekili Kamer Genç'in, Tunceli-Mazgirt İlçesi- Akpazarı sulaması ile Çemişgezek İlçesi Akçapınar ve Sakyol (Pulur) sulaması ihalelerine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/58) (Başkanlığa geliş tarihi : 9.7.1999)

8. - Eskişehir Milletvekili Mehmet Sadri Yıldırım'ın, SSK'nun prim alacaklarına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından sözlü soru önergesi (6/59) (Başkanlığa geliş tarihi : 12.7.1999)

9. - Eskişehir Milletvekili Mehmet Sadri Yıldırım'ın, pancardaki kota uygulamasının kaldırılıp kaldırılmayacağına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/60) (Başkanlığa geliş tarihi : 12.7.1999)

10. - Eskişehir Milletvekili Mehmet Sadri Yıldırım'ın, Toprak Mahsulleri Ofislerine ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/61) (Başkanlığa geliş tarihi : 12.7.1999)

11. - Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan'ın, otoyol kamulaştırma bedeli ödemelerine ve otoyol ihalelerine ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/62) (Başkanlığa geliş tarihi : 12.7.1999)

12. - Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan'ın, İskenderun S.S.K Hastanesinin uzman doktor ihtiyacına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından sözlü soru önergesi (6/63) (Başkanlığa geliş tarihi : 12.7.1999)

13. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, Erzincan Sağlık Meslek Lisesi binası ve öğretmen lojmanı inşaatına ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/64) (Başkanlığa geliş tarihi : 12.7.1999)

14. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, Erzincan ve Refahiye kapalı spor salonlarının onarım ihtiyacına ilişkin Devlet Bakanından (Fikret Ünlü) sözlü soru önergesi (6/65) (Başkanlığa geliş tarihi : 12.7.1999)

15. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, Erzincan Çayırılı Projesine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/66) (Başkanlığa geliş tarihi : 12.7.1999)

16. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, Erzincan İlindeki Devlet Hastanesinin ve sağlık ocaklarının personel ihtiyacına ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/67) (Başkanlığa geliş tarihi : 12.7.1999)

17. - Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, borsa işlemlerine şaibe karıştırıldığı iddialarına ilişkin Başbakanından sözlü soru önergesi (6/68) (Başkanlığa geliş tarihi : 12.7.1999)

Yazılı Soru Önergeleri

1. - Karabük Milletvekili Erol Karan'ın, Karabük-Bartın-Zonguldak İllerinde kurulan Tarımsal Kalkınma Kooperatifleri Üst Birliğinin bazı uygulamalarına ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/203) (Başkanlığa geliş tarihi : 9.7.1999)

2. - Kocaeli Milletvekili Mehmet Batuk'un, Gebze Kültür Kompleksi inşaatına ilişkin Kültür Bakanından yazılı soru önergesi (7/204) (Başkanlığa geliş tarihi : 8.7.1999)

3. - Aksaray Milletvekili Murat Akın'ın, Aksaray-Merkez Sanayii Kavşağının köprü ihtiyacı na ve Sarıyahşi İlçesi ulaşımının Kırşehir'e bağlanması için bir proje olup olmadığına ilişkin Ba yındırlık ve İskân Bakanından yazılı soru önergesi (7/205) (Başkanlığa geliş tarihi : 8.7.1999)

4. - Sivas Milletvekili Abdullatif Şener'in, Sermaye Piyasası Kurulu Başkanı hakkındaki iddi alara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/206) (Başkanlığa geliş tarihi : 8.7.1999)

5. - Hatay Milletvekili Mustafa Geçer'in, Hatay İlindeki orman alanlarının meyveli ağaç ile ağaçlandırılması için bir çalışma yapılıp yapılmadığına ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından ya zılı soru önergesi (7/207) (Başkanlığa geliş tarihi : 9.7.1999)

6. - Hatay Milletvekili Mustafa Geçer'in, Dermek Göleti inşaatına ilişkin Enerji ve Tabii Kay naklar Bakanı ve Başbakan Yardımcısından yazılı soru önergesi (7/208) (Başkanlığa geliş tarihi : 9.7.1999)

7. - Hatay Milletvekili Mustafa Geçer'in, Aşağı Ceyhan Aslantaş 3. Merhale Projesine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ve Başbakan Yardımcısından yazılı soru önergesi (7/209) (Baş kanlığa geliş tarihi : 9.7.1999)

8. - Hatay Milletvekili Mustafa Geçer'in, Hatay'daki sebze tarımının geliştirilmesine ve sera cılığın teşvik edilmesine ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/210) (Baş kanlığa geliş tarihi : 9.7.1999)

9. - Hatay Milletvekili Mustafa Geçer'in, Amik-Tahtaköprü 1.Merhale Projesine ilişkin Ener ji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ve Başbakan Yardımcısından yazılı soru önergesi (7/211) (Başkanlı ğa geliş tarihi : 9.7.1999)

10. - Hatay Milletvekili Mustafa Geçer'in, DSI'nin Hatay İlindeki sulama sistemine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ve Başbakan Yardımcısından yazılı soru önergesi (7/212) (Baş kanlığa geliş tarihi : 9.7.1999)

11. - Hatay Milletvekili Mustafa Geçer'in, Samandağ Büyük Karaçay sulama projesine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ve Başbakan Yardımcısından yazılı soru önergesi (7/213) (Baş kanlığa geliş tarihi : 9.7.1999)

12. - İçel Milletvekili Turhan Güven'in, Sermaye Piyasası Başkanı hakkındaki iddialara iliş kin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/214) (Başkanlığa geliş tarihi : 9.7.1999)

13. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, 1999 mali yılı bütçe yatırım ödeneklerinden Erzincan İline ayrılan miktara ilişkin Devlet Bakanından (Mehmet Keçeciler) yazılı soru önergesi (7/215) (Başkanlığa geliş tarihi : 12.7.1999)

14. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, 1999 mali yılı bütçe yatırım ödeneklerinden Erzincan İline ayrılan miktara ilişkin Turizm Bakanından yazılı soru önergesi (7/216) (Başkanlığa geliş tarihi : 12.7.1999)

15. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, 1999 mali yılı bütçe yatırım ödeneklerinden Erzincan İline ayrılan miktara ilişkin Orman Bakanından yazılı soru önergesi (7/217) (Başkanlığa geliş tarihi : 12.7.1999)

16. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, 1999 mali yılı bütçe yatırım ödeneklerinden Erzincan İline ayrılan miktara ilişkin Çevre Bakanından yazılı soru önergesi (7/218) (Başkanlığa geliş tarihi : 12.7.1999)

17. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, 1999 mali yılı bütçe yatırım ödeneklerinden Erzincan İline ayrılan miktara ilişkin Kültür Bakanından yazılı soru önergesi (7/219) (Başkanlığa geliş tarihi : 12.7.1999)

18. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, 1999 mali yılı bütçe yatırım ödeneklerinden Erzincan İline ayrılan miktara ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ve Başbakan Yardımcısından yazılı soru önergesi (7/220) (Başkanlığa geliş tarihi : 12.7.1999)

19. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, 1999 mali yılı bütçe yatırım ödeneklerinden Erzincan İline ayrılan miktara ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından yazılı soru önergesi (7/221) (Başkanlığa geliş tarihi : 12.7.1999)

20. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, 1999 mali yılı bütçe yatırım ödeneklerinden Erzincan İline ayrılan miktara ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından yazılı soru önergesi (7/222) (Başkanlığa geliş tarihi : 12.7.1999)

21. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, 1999 mali yılı bütçe yatırım ödeneklerinden Erzincan İline ayrılan miktara ilişkin Tarım ve Köyüşleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/223) (Başkanlığa geliş tarihi : 12.7.1999)

22. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, 1999 mali yılı bütçe yatırım ödeneklerinden Erzincan İline ayrılan miktara ilişkin Ulaştırma Bakanından yazılı soru önergesi (7/224) (Başkanlığa geliş tarihi : 12.7.1999)

23. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, 1999 mali yılı bütçe yatırım ödeneklerinden Erzincan İline ayrılan miktara ilişkin Sağlık Bakanından yazılı soru önergesi (7/225) (Başkanlığa geliş tarihi : 12.7.1999)

24. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, 1999 mali yılı bütçe yatırım ödeneklerinden Erzincan İline ayrılan miktara ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından yazılı soru önergesi (7/226) (Başkanlığa geliş tarihi : 12.7.1999)

25. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, belediyelerin Hazineye olan borçlarına ilişkin Başbakanından yazılı soru önergesi (7/227) (Başkanlığa geliş tarihi : 7.7.1999)

26. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, 1999 mali yılı bütçe yatırım ödeneklerinden Erzincan İline ayrılan miktara ilişkin Millî Savunma Bakanından yazılı soru önergesi (7/228) (Başkanlığa geliş tarihi : 12.7.1999)

27. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, 1999 mali yılı bütçe yatırım ödeneklerinden Erzincan İline ayrılan miktara ilişkin Millî Eğitim Bakanından yazılı soru önergesi (7/229) (Başkanlığa geliş tarihi : 12.7.1999)

28. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, 1999 mali yılı bütçe yatırım ödeneklerinden Erzincan İline ayrılan miktara ilişkin Maliye Bakanından yazılı soru önergesi (7/230) (Başkanlığa geliş tarihi : 12.7.1999)

29. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, 1999 mali yılı bütçe yatırım ödeneklerinden Erzincan İline ayrılan miktara ilişkin Dışişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/231) (Başkanlığa geliş tarihi : 12.7.1999)

30. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, 1999 mali yılı bütçe yatırım ödeneklerinden Erzincan İline ayrılan miktara ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/232) (Başkanlığa geliş tarihi : 12.7.1999)

31. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, 1999 mali yılı bütçe yatırım ödeneklerinden Erzincan İline ayrılan miktara ilişkin Adalet Bakanından yazılı soru önergesi (7/233) (Başkanlığa geliş tarihi : 12.7.1999)

32. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, 1999 mali yılı bütçe yatırım ödeneklerinden Erzincan İline ayrılan miktara ilişkin Devlet Bakanından (A.Mehmet Çay) yazılı soru önergesi (7/234) (Başkanlığa geliş tarihi : 12.7.1999)

33. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, 1999 mali yılı bütçe yatırım ödeneklerinden Erzincan İline ayrılan miktara ilişkin Devlet Bakanından (Fikret Ünlü) yazılı soru önergesi (7/235) (Başkanlığa geliş tarihi : 12.7.1999)

34. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, 1999 mali yılı bütçe yatırım ödeneklerinden Erzincan İline ayrılan miktara ilişkin Devlet Bakanından (M.Ali İrtemçelik) yazılı soru önergesi (7/236) (Başkanlığa geliş tarihi : 12.7.1999)

35. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, 1999 mali yılı bütçe yatırım ödeneklerinden Erzincan İline ayrılan miktara ilişkin Devlet Bakanından (Şuayip Üşenmez) yazılı soru önergesi (7/237) (Başkanlığa geliş tarihi : 12.7.1999)

36. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, 1999 mali yılı bütçe yatırım ödeneklerinden Erzincan İline ayrılan miktara ilişkin Devlet Bakanından (Hasan Gemici) yazılı soru önergesi (7/238) (Başkanlığa geliş tarihi : 12.7.1999)

37. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, 1999 mali yılı bütçe yatırım ödeneklerinden Erzincan İline ayrılan miktara ilişkin Devlet Bakanından (Edip Safder Gaydali) yazılı soru önergesi (7/239) (Başkanlığa geliş tarihi : 12.7.1999)

38. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, 1999 mali yılı bütçe yatırım ödeneklerinden Erzincan İline ayrılan miktara ilişkin Devlet Bakanından (Ramazan Mirzaoğlu) yazılı soru önergesi (7/240) (Başkanlığa geliş tarihi : 12.7.1999)

39. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, 1999 mali yılı bütçe yatırım ödeneklerinden Erzincan İline ayrılan miktara ilişkin Devlet Bakanından (Mustafa Yılmaz) yazılı soru önergesi (7/241) (Başkanlığa geliş tarihi : 12.7.1999)

40. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, 1999 mali yılı bütçe yatırım ödeneklerinden Erzincan İline ayrılan miktara ilişkin Devlet Bakanından (Rüştü Kazım Yüccelen) yazılı soru önergesi (7/242) (Başkanlığa geliş tarihi : 12.7.1999)

41. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, 1999 mali yılı bütçe yatırım ödeneklerinden Erzincan İline ayrılan miktara ilişkin Devlet Bakanından (Sadi Somuncuoğlu) yazılı soru önergesi (7/243) (Başkanlığa geliş tarihi : 12.7.1999)

42. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, 1999 mali yılı bütçe yatırım ödeneklerinden Erzincan İline ayrılan miktara ilişkin Devlet Bakanından (Şükrül Sina Gürel) yazılı soru önergesi (7/244) (Başkanlığa geliş tarihi : 12.7.1999)

43. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, 1999 mali yılı bütçe yatırım ödeneklerinden Erzincan İline ayrılan miktara ilişkin Devlet Bakanından (Yüksel Yalova) yazılı soru önergesi (7/245) (Başkanlığa geliş tarihi : 12.7.1999)

44. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, 1999 mali yılı bütçe yatırım ödeneklerinden Erzincan İline ayrılan miktara ilişkin Devlet Bakanından (Tunca Toskay) yazılı soru önergesi (7/246) (Başkanlığa geliş tarihi : 12.7.1999)

45. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, 1999 mali yılı bütçe yatırım ödeneklerinden Erzincan İline ayrılan miktara ilişkin Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısından (Devlet Bahçeli) yazılı soru önergesi (7/247) (Başkanlığa geliş tarihi : 12.7.1999)

46. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya'nın, 1999 mali yılı bütçe yatırım ödeneklerinden Erzincan İline ayrılan miktara ilişkin Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısından (H.Hüsamettin Özkan) yazılı soru önergesi (7/248) (Başkanlığa geliş tarihi : 12.7.1999)

47. - Kocaeli Milletvekili Mehmet Batuk'un, Gebze Çoban Mustafa Paşa Kervansarayının tapu tesciline ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/249) (Başkanlığa geliş tarihi : 13.7.1999)

Süresi İçinde Cevaplandırılmayan Yazılı Soru Önergesi

1. - Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, İlahiyat Yüksek Okullarının kapatılmasına ve ilahiyat fakültelerinin kontenjanlarının azaltılmasına ilişkin Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısından (H.Hüsamettin Özkan) yazılı soru önergesi (7/25)

Meclis Araştırması Önergeleri

1. - Amasya Milletvekili Akif Güllü ve 21 arkadaşının, Amasya İlinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunları ile özellikle Amasya'nın kamu yatırımları, özel sektörü teşvik edici tedbirler ve kamu hizmetleri yönünden ihmal edilmesinin ortaya çıkardığı sorunların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/37) (Başkanlığa geliş tarihi : 1.7.1999)

2. - Sivas Milletvekili Abdullatif Şener ve 20 arkadaşının, Sivas İlinin sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/38) (Başkanlığa geliş tarihi : 6.7.1999)

3. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 21 arkadaşının, gençliğin sorunları ve uygulanan politikalar konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/39) (Başkanlığa geliş tarihi : 6.7.1999)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 15.00

14 Temmuz 1999 Çarşamba

BAŞKAN : Başkanvekili Mehmet Vecdi GÖNÜL**KÂTİP ÜYELER : Burhan ORHAN (Bursa), Şadan ŞİMŞEK (Edirne)**

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 33 üncü Birleşimini en iyi dileklerle açıyor, saygılar sunuyorum.

III. – YOKLAMA

BAŞKAN – Elektronik cihazla yoklama yapılacaktır. Yoklama için 5 dakika süre vereceğim. Yoklamada tereddüte düşenler teknisyenlerden yardım isteyebilirler veya vaktinde yetişemeyenler, 5 dakikalık süre içerisinde, yoklama pusulalarını Başkanlığa iletebilirler.

Yoklamayı başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN – Toplantı yetersayısı vardır; görüşmelere başlıyoruz.

Gündeme geçmeden önce, üç sayın milletvekilimize gündem dışı söz vereceğim.

Gündem dışı ilk söz, Osmaniye Milletvekili Sayın Şükrü Ünal'a aittir; Sayın Ünal, zihinsel özürü çocukların eğitim problemleri hakkında konuşacaktır.

Buyurun Sayın Ünal. (FP sıralarından alkışlar)

Süreniz 5 dakika.

IV. – BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI**A) GÜNDEM DİŞİ KONUŞMALAR**

1. – Osmaniye Milletvekili Şükrü Ünal'ın, zihinsel özürü çocukların eğitim problemlerine ilişkin gündem dışı konuşması ve Devlet Bakanı Hasan Gemici'nin cevabı

ŞÜKRÜ ÜNAL (Osmaniye) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; zihinsel özürü çocuklarımızın, genel manada özürülülerimizin, ama özel manada da zihinsel özürü çocuklarımızın eğitim problemlerini dile getirmek üzere söz almış bulunuyorum; zihinsel özürü çocuklarımız, aileleri ve bu çocuklarımıza eğitim veren cefakâr öğretmenlerimiz adına, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Genel manadaki özürülülerimiz, gerek bedensel özürülülerimiz gerekse görme özürülülerimiz, her haliçkârda, zor da olsa, kendi hayat yetlerini devam ettirebilme, şahsî işlerini yapabilme imkânlarına sahiptirler. Elbette, onların da yardımlarına koşacak, onların da eksiklerini tamamlamaya gayret göstereceğiz; ama, zihinsel özürü çocuklarımızın problemleri o denli büyük ki, şayet onların ellerinden tutmazsak, onları kendi kendilerine yeterli hale getirebilecek bir eğitimi vermezsek, o zaman, o çocuklarımız, bu hayatta kendi kaderleriyle başbaşa kalmakta ve âdeta, ölüme ve yokluğa mahkûm edilmektedirler; çünkü, zihinsel özürü çocuklarımız, kendi kendilerine yetememekte, ömür boyu bir başkasına bağımlı olarak yaşamak mecburiyetinde kalmaktadırlar.

İşte bunun için, zihinsel özürü çocuklarımızın eğitimi konusunda, gerek Başbakanlığımızın gerekse ilgili bakanlıklarımızın çok daha hassasiyetle ilzerlerinde durmaları ve bu yavrularımızın, bilhassa eğitimleri ve kendi kendilerine yeter hale gelebilecekleri bir duruma getirmek için gayret göstermeleri gerekmektedir.

Bu konuda, yani zihinsel özürlü çocuklarımızın ve genel manada özürhükümetimizin, eğitim ve öğretim hakkı, çalışma ve dinlenme hakkı, sosyal güvenlik hakkı gibi Anayasamızda belirtilmiş hakları bulunmakla beraber, elbette, hükümetlerimize, ilgili bakanlıklarımıza, bu konuya eğilmekteyiz, hassasiyetle bu konu üzerinde durmaları gerekiyor.

Bize gönderilen ve Devlet Bakanımız Sayın Hasan Gemici Beyin imzasını taşıyan, 55 ve 56 ncı cumhuriyet hükümetleri döneminde sosyal hizmetler, özürhükümet ve sosyal yardımlar konulu kitapta, zihinsel özürlü çocuklarımızın gerek doğumdan önce ve gerekse doğumdan sonra, ailelerinin ve kendilerinin eğitilmesi konusunda çok güzel öneriler ortaya konulmuştur. Şu çalışma, gerçekten takdire şayan bir çalışmadır; ancak, özürhükümet çocuklarımızla ve ailelerine bu hizmetler ulaşabildiği sürece güzeldir ve takdire şayandır.

Diğer taraftan, yine, adresimize, odalarımıza gönderilen, Millî Eğitim Bakanımızın imzasını taşıyan, Özel Eğitim Rehberlik ve Dayanışma Hizmetleri Genel Müdürlüğünün hazırladığı şu kitapta da, Türkiyemizde zihinsel özürhükümet çocuklarımızla ne derece önem verebiliyoruz veya bu eğitim hizmetini onlara ne kadar götürebiliyoruz; bunun, tablo şeklinde, istatistik bir şekilde güzel bir özet yapılmıştır. İşte buradan da anlıyoruz ki, 80 ilimizden sadece 38 ilde zihinsel özürhükümet çocuklarımızla eğitim verebilen okulumuz var.

Bu meyanda, biz kendimizi, Osmanîye İli olarak biraz da şanslı kabul ediyoruz; çünkü, bizim ilimizde, il merkezinde ve Kadiri İlçemizde olmak üzere, gerek şahsî gayretlerimizle gerekse orada bulunan zihinsel özürhükümet çocuklarımızın duyarlı anne ve babalarının mahareti ve ayrıca bu konuya hassasiyetle eğilen valilerimizin ve kaymakamlarımızın gayretiyle 2 tane okula sahibiz ve bu noktada biz kendimizi şanslı hissediyoruz; ancak, bu okullarımızda da bulunması gereken eğitim kadroları -hemşirelerimiz, doktorumuz ve uzman öğretmenimiz- maalesef yok.

Ayrıca, okulu bulunmayan veyahut da ilkokulu kapatılmış köylerden toplanan öğrenciler, taşınmalı yolla, diğer köydeki okula rahat bir şekilde götürülüyor ve orada öğretim yaptırılıyor; bu, devlet imkânıyla yapılıyor. Bizim okullarımız ise, il merkezinde sadece 1 tane. Dolayısıyla, en uzak mahallelerdeki çocukları bile, tek tek evlerinden alıp, bu okula getirmek mecburiyetindeyiz. Öyleyse, bu yavrularımızın da, bu taşınmalı eğitim hakkından, yani servis hakkından...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Ünal, 1 dakika süre veriyorum; buyurun efendim.

ŞÜKRÜ ÜNAL (Devamla) - 2 dakika efendim; bu çok önemli; zihinsel özürhükümet çocuklarımızın problemleri ihmal edilmiş ve çok önemli bir konu.

BAŞKAN - Buyurun efendim.

ŞÜKRÜ ÜNAL (Devamla) - Teşekkür ederim efendim.

Dolayısıyla, zihinsel özürhükümet çocuklarımızın da bu eğitim hakkından faydalanabilmeleri için, mutlaka taşınmalı eğitim imkânlarından yararlandırılmaldır.

Ayrıca, bu yavrularımızın, zihinsel özürhükümet çocuklarımızın, anne ve babalarının ve yakın çevrelerinin de eğitime ihtiyaçları vardır; bu konuda da ilgili bakanlıkların gereken çalışmayı yapmaları gerekiyor.

En önemlisi de, bildiğiniz gibi, şu cemiyette, toplumda, çevremizde, bugüne kadar, maalesef zihinsel özürhükümet yavrularımız ve insanlarımız, hep ters bir muameleyle karşı karşıya kalmışlardır; yani, insanların onlara bakışları, maalesef çok farklı ve değişik olmuştur. Öyleyse, buradan, medyama, gazetelerimize ve televizyon programcılarımıza seslenmek istiyorum: Lütfen, biraz da zihinsel özürhükümet çocuklarımızın eğitimiyle ilgili ve halkımızın onlara nasıl yaklaşması, diğer çocukların onları nasıl kucaklaması gerektiği konularıyla ilgili programlar yapınız ve halkımızı, çocuklarımızı, insanlarımızı, zihinsel özürhükümet çocuklarımızın eğitimi konusunda, birazcık olsun duyarlı hale getiriniz.

Bu konuşma fırsatını bana verdiği için Muhterem Başkanımıza ve beni ilgiyle dinlediğiniz için siz Değerli Heyete teşekkür ediyor, zihinsel özürülü çocuklarımıza hayırlı başarılar, hayırlı ömürler, ailelerine de sabır diliyorum.

Teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum efendim. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Ünal.

Sayın Bakan, buyurun efendim. (DSP sıralarından alkışlar)

Süreniz 20 dakika efendim.

DEVLET BAKANI HASAN GEMİCİ (Zonguldak) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; konuşmamın başında, Osmaniye Milletvekilimiz Sayın Şükrü Ünal'a, ülkemizin en önemli sorunlarından biri olan özürülülerin sorunlarıyla ilgili, zihinsel özürülü çocuklarımızın eğitimi ve rehabilitasyonu ile ilgili konuyu Türkiye Büyük Millet Meclisi gündemine getirdiği için teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; ülkemizde, Dünya Sağlık Örgütü'nün vermiş olduğu rakamlara göre, oranlara göre, nüfusumuzun yüzde 12'sinin özürülü olduğu kabul edilmektedir; ancak, bu, kesin bir sayım ve ölçüme dayanmamaktadır. Bu oran içerisinde, zihinsel özürülü çocuklarımızın oranının da yüzde 2,3 olduğu bilinmektedir; bunun yüzde 2'si eğitilebilir, yüzde 0,3'ü ise öğretilbilir zihinsel özürülü çocuklardır.

Ülkemizde, zihinsel engellilere yönelik eğitim hizmeti veren, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı 96 resmî kurum, 33 özel kurum bulunmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığına bağlı, zihinsel engellilere eğitim veren resmî kurumların hepsi gündüz hizmet vermektedir. Millî Eğitim Bakanlığından açılış izni alan özel kurumlardan yatılı hizmet veren sadece 1 kurum bulunmaktadır.

Yine Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna bağlı 27 resmî, bunun yanında 98 özel kurumda, zihinsel özürülü çocuklarımıza eğitim ve rehabilitasyon verilmektedir. Sizin de takdir edeceğiniz gibi, bu sayı gerçekten çok düşüktür. Ülkemizde, genelde, zaten, özürülülerin ancak yüzde 3'üne eğitim verebilmekteyiz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; konuşmamın başında, özürülülerin ülkemizdeki oranının yüzde 12 olduğunu söylerken, bunun Dünya Sağlık Örgütü'nün vermiş olduğu rakamlara göre belirlendiğini söylemiştim. Gerçekten, bu, Türkiye'nin özürülülerle ilgili yürütoceği ve oluşturacağı politikalarda, bize göre, en büyük sorun teşkil etmektedir. Zira, özürülülerle ilgili verilecek hizmetlerin belirlenmesi, politikaların belirlenmesi için, öncelikle bu sayıyı doğru, net bir şekilde bilmek, hangi özlür grubundan ne kadar insanımızın nerede yaşadığını bilmek zorundayız. Nitekim, bu sayılar kesin olarak bilinmediği için, bazı yörelerde özürülülerle ilgili açılan eğitim kurumları kapasite altı çalışırken, bazıları da kapasitesinin çok üzerinde çalışmaktadır. Benim, 55 ve 56 ncı hükümetler döneminde, özürülülerden sorumlu Devlet Bakanı olarak görev yaptığım sırada bu ihtiyaç tespit edilmiş ve Devlet İstatistik Enstitüsüyle birlikte bir çalışma içerisinde girilerek, Sosyal Yardım ve Dayanışmayı Teşvik Fonundan Özürülüler İdaresi Başkanlığına 200 milyar lira aktararak, bu yıl içerisinde, Devlet İstatistik Enstitüsünce, ülkemizdeki özürülülerin ekonomik ve sosyal profillerini belirleyecek çok geniş bir araştırmanın hazırlıkları tamamlanmış bulunmaktadır. Umuyorum, bu sene içerisinde yapılacak çalışma sonuçlanacak ve Türkiye'deki özürülüler ve özürülülerin ekonomik, sosyal profilleriyle ilgili daha net, daha doğru bilgiler sahibi olacağız.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Sayın Şükrü Ünal'ın da belirttiği gibi, bu hizmet kurumlarında çok büyük zorluklar yaşanmaktadır, ailelerde çok büyük zorluklar yaşanmaktadır. Özürülü çocuğuyla bir anda baş başa kalan aile ve özellikle anneler, bu çocuklara nasıl yardımcı olabileceklerini, bu çocuklar için neler yapabileceklerini bilememektedirler. Bu yüzden, özürülülere ve özellikle zihinsel özürülü çocuklara hizmet veren aile danışma ve rehabilitasyon merkezlerinin kısa sürede geliştirilmesi, sayılarının çoğaltılması gerekmektedir.

Bu anlamda, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunda, 1997 yılıyla bugünkü mukayese ettiğimiz zaman, hem kuruluş sayısında hem hizmet verilen özürsüz çocuk sayısında neredeyse yüzde 100'e yakın artış gerçekleşmiştir. O zaman sadece 27 kuruluşla hizmet verilirken, bugün için bu sayı 44'e ulaşmıştır. Yine, 1997 yılında yaklaşık 2 700 çocuğa hizmet verilirken, bu sayı bugün için 5 000'e ulaşmıştır.

Bu okullarda en büyük sorun, Sayın Ünal'ın da ifade ettiği gibi, uzman eleman sıkıntısıdır. Ne yazık ki, ülkemizde, özürsüzlere özel eğitim verecek uzman eleman konusunda çok büyük yetersizlik vardır. Geçtiğimiz yıl, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı ve Millî Eğitim Bakanlığıyla yapılan bir çalışma sonucunda, yüksekokullarımızın ve üniversitelerimizin özürsüzlere eğitim verecek uzman eleman yetiştirmek üzere kontenjanları artırılmıştır; 1997 yılından 1998 yılına yüzde 100'e yakın artış olmakla beraber, sayı 180'den 330'a çıkarılabilmektedir. Bu, gerçekten, Türkiye'nin ihtiyaçlarına cevap vermekten uzaktır; ancak, gerek Millî Eğitim Bakanlığıyla gerekse YÖK Başkanlığı ve sayın rektörlerle yaptığımız görüşmelerde, bu konudaki asıl sorunun, bu uzmanları yetiştirecek yetişmiş öğretim elemanı sıkıntısından kaynaklandığı ortaya çıkmıştır. Birçok rektörümüz, kendi üniversitelerinde, yüksekokullarında bu bölümleri açmak istemelerine rağmen, ellerinde yeterli öğretim elemanı olmadığı için, fakültelerde, yüksekokullarda bu bölümleri açamamaktadır. Millî Eğitim Bakanlığımız -biraz önce Sayın Bostancıoğlu'yla da görüştük- öğretim elemanı sıkıntısını gidermek üzere, yurt dışından, özürsüzlere ilgili dersler verecek öğretim elemanı getirmek üzere çalışmalar sürdürmektedir.

Yine, Sayın Ünal'ın ifade ettiği gibi, zihinsel özürsüzlere ve diğer özürsüzlere eğitim veren okulların çok çeşitli sorunları bulunmaktadır, hem taşımayla ilgili hem de diğer maddî sorunları. Biz, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonundan, kaynaklar ölçüsünde, bu okullara, hem yeme içme konusunda hem de taşıma ve diğer konularda yardımcı olmaktayız. Dün, Mersin'de, Mersin Zihinsel Özürsüz Çocukları Yetiştirme ve Koruma Vakfıyla birlikte işbirliği içerisinde yapılan bir aile danışma ve rehabilitasyon merkezi, yine Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu kaynaklarıyla bitirilerek Tarsus'taki çocukların hizmetine sunulmuştur.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; gerçekten, ülkemizde, özürsüzler, toplumumuzun en mağdur, en mutsuz kesimini teşkil ediyorlar; aileleriyle birlikte, en mutsuz, en mağdur kesimi teşkil ediyorlar. Ama, sevindirici olan şudur: Türkiye, hem devlet olarak hem toplum olarak, özürsüzler sorununu son yıllarda çok şiddetli bir şekilde fark etmiştir ve hem kamuda hem de toplumda özürsüzlerle ilgili verilen hizmetlerde çok büyük bir gelişme, artış gözlenmektedir; ama, tabii ki -burada yine ona işaret etmek istiyorum- en büyük sorun, özel eğitim uzmanlarının eksikliğidir, yetersizliğidir. Bu konuda, Başbakanlık Özürsüzler İdaresi Başkanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı ve diğer ilgili kamu kuruluşlarıyla beraber işbirliği içerisinde çalışmalar devam etmektedir. Yine, Özürsüzler İdaresi Başkanlığının bu yıl içerisinde yapacağı bir çalışmayla, özürsüzlerle ilgili yapılacak çalışmaların Türkiye genelinde bir genel planlamasının yapılması, programa ve gündeme alınmıştır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; özürsüzlerin ve özürsüz ailelerinin, özürsüz annelerinin zorluklarını biraz önce ifade ettim. Türkiye, bu kesimle ilgili hizmetleri çok süratli bir şekilde geliştirmek zorundadır. Baktığımız zaman, özürsüzler, özürsüz aileleri, diğer insanlardan farklı hiçbir şey istemiyorlar. Dün, yine, Tarsus'ta özürsüz bir çocuk konuşurken şöyle diyordu: "Beni de aranızda alın, bizi de aranızda alın." İşte onların tek istedikleri şey, bizim aramızda, bizimle birlikte yaşamaktır; yaşamın tüm nimetlerinden bizim gibi, diğer sağlıklı insanlar gibi yararlanmak, başkalarına muhtaç olmadan yaşamaktır. İnaniyorum ki, çağdaşlaşma yolundaki Türkiye, kısa sürede, bu konuda gerekli hizmetleri geliştirecek, gerekli tedbirleri alacak ve özürsüzlerimiz ve özürsüz aileleri, hak ettikleri, arzu ettikleri yaşam seviyesine kavuşturulacaklardır.

Bu duygu ve düşünceler içerisinde, hepimize tekrar saygılar sunuyorum; konuyu gündeme getiren Sayın Şükrü Ünal'a ayrıca teşekkür ediyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Devlet Bakanı Sayın Hasan Gemici'ye biz de teşekkür ediyoruz.

Gündem dışı ikinci söz, İzmir Milletvekili Sayın Suha Tanık'a ait.

Sayın Tanık, Kosova'ya gönderilen Türk Silahlı Kuvvetleri birliği hakkında konuşacak.

Buyurun Sayın Tanık.

Süreniz 5 dakika efendim.

2. – İzmir Milletvekili Suha Tanık'm, NATO Müüttefik Kuvvetleri komutanlığı bünyesinde görev yapmak üzere gönderilen Türk Silahlı Kuvvetleri birliğinin konuşlanmasından sonra Kosova'ya yaptığı ziyaret sırasında edindiği izlenimlere ilişkin gündem dışı konuşması

SUHA TANIK (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın milletvekilleri, Sayın Başkanın yoğun gündem trafiğinde bana da böyle fevkalade önemli ve acil bir konuda söz verdiği için kendisine teşekkür ederek sözlerime başlamak istiyorum.

Sayın milletvekilleri; bildiğiniz gibi, daha önce, Türkiye Büyük Millet Meclisinin vermiş olduğu karar çerçevesinde, Türk Silahlı Kuvvetleri, Türkiye dışında göreve gönderilmiştir. Bunlardan bir tanesi Somali, bir tanesi Tiran Arnavutluğu, bir tanesi de Bosna-Hersek. Yine, geçen haftalarda vermiş olduğunuz karar neticesinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin onayıyla, Türk Silahlı Kuvvetleri birliği Kosova'ya görev yapmaya gitti. Kosova'da 78 gün süren NATO harekâtından sonra müttefik kuvvetlerinin Kosova'ya girmesiyle huzur ve güven ortamı sağlanmaya başlamış ve 18-20 arasında NATO mensubu ülkenin, Amerika, Rusya dahil olmak üzere tüm ülkelerin askerleri Kosova'da görev yapmaya başlamışlardır.

Şimdi, müsaade ederseniz, ben çok kısıtlı zaman içerisinde, aslında bir Kosova haritasıyla izah etmek isterken, şu haritanın bir benzeriyle şu şekilde size bilgi vermeye çalışacağım. Gördüğünüz gibi, Kosova, Makedonya'nın, Tiran Arnavutluğunun, Karadağ-Sancak ve Yugoslavya'nın arasında kalmış fevkalade mümbit, güzel araziye sahip, fevkalade güzel bir yer. Bu Kosova'da, daha önce, tabii, Türklerin aşağı yukarı 87 yıl önce terk ettikleri topraklar buraları ve 87 yıl sonra 4 Temmuz'da geçtiğimiz iki pazar öncesi- Türk Silahlı Kuvvetleri mensupları Prizren'e girdiler, Kosova'da yaşayan Kosovalılara, Türklerle, Arnavutlara yardımcı olmak üzere, NATO müttefik kuvvetleri komutanlığı bünyesinde.

Şimdi, Türk birliklerinin görev yapmak üzere Prizren'e girerken vatandaşın coşkusuyla Türk Bayraklarıyla karşılandığını gazetelerde, televizyonlarda izlediniz, gördünüz. Ben de aynı duygularla aynı günde -yani, Türk birliklerinin Kosova'ya, Prizren'e girdiklerinin ikinci günü- Prizren'e gittim. Sayın Ali Şen, Prizren doğumlu, akrabam; kendisinin, oradaki arkadaşlarına, dostlarına ricayla, bize araba tahsis edilerek her türlü ulaşımımız sağlandı. Ben, Avrupa Konseyi Parlamenter Asamblesi yetki belgemle, kimliğimle, Üsküp üzerinden Makedonya'dan havaalanından Bliça kapısından Kosova'ya girdim, Kosova'dan Prizren'e geldik. Kosova'ya iki giriş var; birisi, Tiran Arnavutluğundan, Verniçe kapısından; birisi, Üsküp Makedonya kapısından Bliça. Burada yoğun bir askeri trafik var; binlerce araç giriyor çıkıyor, her ülkenin aracı var, Yunanlı, Portekizli askerler dahil olmak üzere her ülkenin askerini görebilirsiniz.

Türk askerleri, sevinç ve heyecanla, sizin verdiğiniz yetkiye dayanarak, Prizren'de yaşayan yaklaşık 30 000 Türk'ün, Türk uyruklu ve Türk olduğunu söyleyen, ay yıldızlı Bayrağımızı koyunlarında taşıyan ve camide ibadeti olan Türk hemşerilerimizin güvenliklerini sağlamak üzere Prizren'de konuşlanmaya gitmişler; fakat, maalesef, NATO müttefiklerinden Prizren'in komutanı Alman General Von Kroff ve yanında Hollandalı Albay Peter Van Der Aker, bana, Prizren'de brifing verdiler...

Ayın 17'sinde Sayın Dışişleri Bakanı da Kosova'ya gidecek; buradan, hükümete, Dışişleri Bakanına ve Başbakanına seslenmek istiyorum. Ben ayın 9'unda, yani, Türk Silahlı Kuvvetlerinin, Mehmetçiklerimizin Kosova'ya gittiklerinin dördüncü günü, onları, Prizren'e 60 kilometre mesafede Dragaş bölgesi denilen bir yerde ziyaret ettim; burası bir köy. 600-700 kişinin yaşadığı, içlerinde Müslümanların ve Türklerin olmadığı, caminin dahi bulunmadığı bir yerde, Dragaş'ta, 800 civarında Türk askeri konuşlandırılmış vaziyette. Oradaki erinden, üst rütbeli subayına kadar hepsinin morali bozulmuş. Türk milletvekili olarak, Kosova'ya giren yegâne milletvekiliyim. Yabancı ülkelerden 4 senatör gelmiş; hiçbirisi, müttefik kuvvetlerin NATO komutanlarından generallerle, albaylarla görüşmemiş; ben görüştim. Türk askerimin benden ricası, benden size iletmemi istedikleri, hükümetimize, Bakanımıza, Başbakanımıza, Genelkurmay Başkanlığımıza iletmemi istedikleri şudur: Türk askerinin, muhakkak, Dragaş bölgesinden, Prizren'e yakın, hiç değilse, 130 civarında Türk askerinin konuşlandırıldığı Mamuşa bölgesine getirilmesini istiyorlar. Askerler bunu istiyor, subaylar bunu istiyor; çünkü, Mamuşa'da yaşayan insanların tamamı Türk; camileri var.

Bakın, Mamuşa'da bir köye girerken yolda yaşlı bir kadın geldi boynuma sarıldı; iki gözü iki çeşme ağlıyor; ne oldu teyze dedim; işte "kocasını kaybetti" dediler; başın sağ olsun, savaşta mı nasılsı kaybettin diye sorduğumda "yok canım rahmetli eceliyle vefat etti; ben, kocamın, Türk askerininin, 87 yıl sonra Mamuşa'da oluşunu göremediğine ağlıyorum" dedi. İnsanlar Türk askerine böyle heyacanla, sevgiyle sarılmak istiyorlar.

Bu Dragaş denilen bölge 1300 rakımlı, aşağı yukarı 60 kilometre uzaklıkta bir köy; buranın Prizren'le bağlantı yolu kış aylarında kardan muhakkak iki ay kapanıyor.

Şimdi, yine Mamuşa'ya giderken, orada, Pirane Köyü diye bir köye girdim... Biraz da, müsaade ederseniz, Sırların Kosova'da yaptıkları mezalimden bahsetmek istiyorum. Sırlar, çoluk çocuk, Müslüman-gayri Müslüm demeden, Miloseviç'ten aldıkları talimat doğrultusunda, on senedir, bu bölgede kan kusturuyorlar. Daha önce Saraybosna'da, yarın Sancak'ta, bugün Kosova'da, Miloseviç'in, Türklere, oradaki Arnavutlara yaptıkları baskıyı, müsaade ederseniz...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Tanık, 1 dakika daha süre veriyorum; buyurun efendim.

SUHA TANIK (Devanla) - Mamuşa Köyüne giderken, Pirane Köyü civarında bir caminin önünden geçtim; caminin etrafını sarı bantla çevirmişler "mayın" diye yazmışlar. Köylüye gittim sordum, cami bombalanmış -bunları göreceksiniz; daha sonra, televizyonlarda, bunları, fotoğraflarla gösterecekler- caminin içine girmek istedim; köylülere, buraya mayın serilmiş, geçebilir miyiz dedik; muhtar geçti geldi "girebilirsiniz sayın milletvekilim, buyurun; içeri girilmesin diye mahsus mayın bandı çektiler" dedi. Muhtarla beraber içeriye girdim. Müslümanların ibadetine kadar... Buyurun, Kur'an'dan sayfalar, işte, buradan gösteriyorum, parçalanmış Kur'anlar! Bunları, sizlere getirip göstermek için, muhtarla birlikte yerlerden topladım ve işte, muhtarın sizlere getirip göstermemi istediği, yerlerdeki dağılmış tespah parçaları!

Şimdi, ben, buradan, Türkiye Büyük Millet Meclisinin bu kürsüsünden, sizlerin huzurunda, insan haklarının savunucusu olan bütün Avrupa'ya seslenmek istiyorum ki, Miloseviç, soykırım yapan vatan haini olarak, insan haklarını ihlal eden bir kişi olarak adaletin karşısına, mahkemenin karşısına çıkması gereken bir liderdir. (Alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu konudaki hassasiyetime ve hislerime karşı göstermiş olduğunuz teveccühte ve beni dinleme lütfunda bulunduğunuz için teşekkür eder, hepimize saygılar sunarım; sağ olun. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Tanık.

Gündem dışı üçüncü söz, Bursa Milletvekili Sayın Oğuz Tezmen'e aittir; Sayın Tezmen, vergi yasalarında yapılan değişikliklerle ilgili konuşacaklar.

Buyurun efendim. (DYP sıralarından alkışlar)

Süreniz 5 dakikadır.

3. – *Bursa Milletvekili Oğuz Tezmen'in, vergi yasalarında yapılan son değişikliklere ilişkin gündem dışı konuşması ve Maliye Bakanı Sîtmer Oral'ın cevabı*

OĞUZ TEZMEN (Bursa) – Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Türkiye'de, geçtiğimiz yılda, 1998 yılı içinde, hepiniz hatırlarsınız "büyük vergi reformu", "büyük vergi atılımı" sloganlarıyla ciddi bir program hazırlandı; bunun için de "malî milat", "nereden buldun" uygulamaları gündeme getirildi ve o dönemde, teknik olarak ciddi hatalar oldu. Bunun çok ciddi ekonomik sonuçlar doğurabileceği, çeşitli kesimler tarafından, bizler tarafından dile getirildiği halde, buna kulak asılmadı ve basınım da büyük bir kampanyasıyla, Türkiye'de son vergi yasaları çıktı. Çıktı da ne oldu; çıktı, arkasından, Türkiye'den 7 milyar dolara yakın para -bu, resmî kayıtlara girmiş rakam- yurtdışına çıktı. Niye çıktı; çünkü, borsaya ilk etapta vergi getirildi, devlet tahvillerine vergi konuldu, bir de "nereden buldun" sorusunun sorulacağı dile getirildi. Aslında, Türk vergi sisteminde kaynak esası geçerlidir, Avrupa ülkelerinde olduğu gibi; yani, gelir unsurları tek tek sıralanmıştır. Son vergi yasasıyla, bu gelir unsurların tek tek sayılmasının yanında, bir de kaynağı ne olursa olsun "diğer kazançlar" ifadesi eklenerek net değer artış sistemine monte edilmişti. Tabii, bu net değer artışı bazı ülkelerde var, özellikle Amerika'da var; ancak, sermayede meydana gelen artışlar, buradan elde edilen kazançlar "capital gains" olarak adlandırılarak ayrı ve düşük oranda vergilenmektedir. Bu, sermayede meydana gelen artışlar aslında gelir değildir. Düşünün, bir şirketin yüzde 1 hissesine sahipsiniz ve elinizdeki hisse senetlerini sattınız ve alış bedeliyle satış bedeli arasında fark çıktı. Bunu sattınız; elde ettiğiniz parayla, yeniden, yüzde 1'inden fazlasına sahip olamazsınız o şirketin. Bunu vergilendirdiğiniz anda, o zaman, aynı parayla tekrar ortak olmak istediğiniz takdirde yüzde 1'den de aşağıya düşer. Halbuki, gelir şudur: Elinizde yine yüzde 1'lik hisse senedi vardır, temettü almışsınızdır; hem yüzde 1'lik hissenizi, sermayenizi korursunuz hem de temettü geliri elde edersiniz; o zaman onu vergilendirmeniz normaldir ve adamın sermayesinde herhangi bir kayba yol açmaz. Bu nedenle, özellikle sermaye kazançlarının vergilendirilmesinde ayrı bir sisteme geçilmemesi durumunda hepsi karışır, çok ciddi hatalar yapılır.

"Nereden buldun" ve "malî milat" uygulamalarına değinmek istiyorum eski bir hesap uzmanı ve gelirler genel müdür yardımcısı olarak. Burada, "nereden buldun" uygulamasında kişiye ispat yükümlülüğü getirilmiştir. Yani, herhangi bir şekilde kişisel servetinde artış meydana geldiği takdirde -kişisel servetinde; ticarî serveti demiyorum- bunun ispat yükümlülüğü kişiye aittir. Yani, karınıza on sene, yirmi sene önce aldığımız mücevherler, eskiden kalma bir tablonuz herhangi bir ihbara konu olduğu takdirde bunun kaynağını izah etmek zorundasınız. Kişilerin, kendi şahsî servetleri dolayısıyla belge alma ve saklama zorunluluğu yok; belge alınsa bile, on sene önce aldığınız belgeyi ömür boyunca saklama yükümlülüğünüz yok. Düşünün ki, devlet, geçmişe dönük olarak size bir yükümlülük yüklenmediği halde, sonra bir kanun çıkarılıyor, deniliyor ki "sizi birisi ihbar ettiği ve maliye memuru geldiği zaman "bu tabloyu nereden buldun, karınızın 5 milyarlık, 10 milyarlık mücevherinin kaynağını izah edin" dediğinde, izah edeceksiniz." Bunu hiç kimse izah edemez ve herkes vergi kaçakçısı durumuna düşer. Onun için, bu sistem de ciddi hatadır, bunun mutlak surette değiştirilmesi lazım. Gazetelerde, ertelenmesinden, yeni bir düzenleme yapılacağından bahsediliyor. Türkiye'de bu kanunun çıkmaması lazımdı; madem çıktı, şimdi değiştiriliyor, çok sağlıklı ve açık fikirli yaklaşmak lazım.

Aynı şekilde, peşin vergi uygulamasında da yanlışlar olduğu, basit usulde ciddi yanlışlar olduğu dile getirildi. Düşünün ki, ekonominin sıkıntıya girdiği, vadelerin dokuz aylara uzadığı noktada, siz, likitide sorununu dikkate almaksızın peşin vergi yükümlülüğü getiriyorsunuz kişilere.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Tezmen, bir dakika süre veriyorum.

Buyurun efendim.

OĞUZ TEZMEN (Devamla) – Zaten kaynak bulamayan insanlar, banka kredilerinin durmuş olduğu bir noktada kendi çarkını çeviremeyen insanlar nasıl peşin vergi verecekler. Bunun da mutlaka düzeltilmesi lazım.

Basit usulde, pazarcıya, taksi şoförüne fiş kestiren başka bir ülke bulamazsınız; bunlar yanlış uygulamalardır.

Göttürü usule tabi mükelleflerde giderlerin tevsiki belki getirilebilir; yani, matrahi götürtü belirler idare, harcamaları tevsik etmek, belge toplamak ise, onun da yöntemleri vardır; ama, bu, olubittü ile yapılan olaylar, ciddi yanlışlara ve ekonomik soruna yol açmıştır. Bugün içinde bulunduğumuz, yaşadığımız krizin büyük ölçüde nedeni, vergi yasalarında yapılan bu ciddi hatalardır.

Biz, yapmayın dedik, dile getirdik, söyledik, dikkate alınmadı; inşallah, bugün söylediklerimiz, hükümet tarafından dikkate alınır, bu sıkıntular da çözülür.

Hepinize teşekkür ediyorum. (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Tezmen.

Sayın Maliye Bakanımız, cevap verecekler.

Buyurun efendim.

Süreniz 20 dakika efendim.

MALİYE BAKANİ SÜMER ORAL (Manisa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Bursa Milletvekili Sayın Oğuz Tezmen, geçen yıl 29 Temmuz tarihinde kamunlaşan vergi düzenlemelerinin, zamanın elverdiği ölçüde, bir bölümü üzerindeki görüşlerini ifade ettiler. Esas itibariyle vergi kanunları ne kadar dikkatli ve ne kadar titiz hazırlanırsa hazırlansın, mutlaka üzerinde değerlendirilmeler, tartışmalar yapılır. Bu, sadece bugün değil, öteden beri böyledir. Ben de 1962 yılından bu yana Maliye Bakanlığı camiası içindeyim, maliye müfettişi olarak göreve başladım; girdiğim günden itibaren bu tartışmaların yakın şahidi olmuşumdur. Tabii, önemli olan ekonomik konjoktüre uyan bir vergi sisteminin ülkede yürürlükte olmasıdır. Hele, vergi konularına çok yakın olan ve Maliye camiasında yetmiş bir arkadaşımızın vergi konusundaki değerlendirmelerini fevkalade memnuniyetle karşılarım; çünkü, tartışılacak, değerlendirilecek, doğru bulunacak; önemli olan doğruyu bulmaktır.

Tabii, geçen sene, çok büyük bir ekseriyetle ve toplumumuzun da tasvibiyle çıkmış olan vergi düzenlemelerinin, Türkiye'nin ekonomik konjoktürünün içinde bulunduğu şartlar ve daralma-ya denk gelmesi bir miktar düzenlemenin şansızlığı oldu. Belki, normal bir dönemde çok daha iyi netice verebilecek bir düzenleme, bugün bir hayli farklı görüşlerin muhatabı haline geldi.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bilindiği üzere, kamuoyunda bir süredir, geçen yıl temmuz ayında kanunlaşmış bulunan vergi düzenlemelerine dönük görüş ve düşünceler ortaya konulmaktadır. Bu görüşler, özellikle özel kesim dahil- meslek kuruluşları tarafından dile getirilmekte ve bu kuruluşların hazırlamış buldukları raporlar da devletin çeşitli kademelerine ve mercilerine iletilmektedir.

Bilindiği gibi, 4369 sayılı Vergi Kanununda yer alan bazı yeni müesseselerin, ekonomimizin içinde bulunduğu konjonktür dikkate alınarak yeniden bir değerlendirmeye tabi tutulması üzerinde durulmaktadır. Ele alınan konular, daha çok, gelirin tanımı, malî milat, geçici vergi veya peşin vergi, menkul sermaye iratlarının stopaj yoluyla, kaynaktan tevkif yoluyla nihai vergilendirmeye tabi tutulması gibi konular üzerinde toplanmaktadır. Bu kuruluşların hemen tamamına yakınının başkanları, dün, Bakanlığımızı ziyaret ederek, bu konuları bir kere daha dile getirmişlerdir.

Maliye Bakanlığı olarak biz, bu görüşleri gerek vergi tekniği gerek ekonomik açıdan değerlendirerek Bakanlar Kurulunda görüşülebilecek noktaya getirmiş bulunuyoruz. Vergi uygulamalarını sürekli olarak izlemek ve vergiyle ekonomik gelişmeler arasındaki ilişkileri değerlendirmek, esasen, Maliye Bakanlığının temel görevlerinden biridir. Çünkü, vergi, yapısı itibarıyla fevkalade dinamik bir olaydır. Yapılmış bulunan hazırlıklar Bakanlar Kurulunda önümüzdeki günlerde ele alınacaktır. Hiç kuşku yok ki, bu konuda karar alacak merci Bakanlar Kuruludur.

Nitekim, Sayın Başbakanımız, vergi kanunlarında yapılacak değişikliklerin, Bakanlar Kurulunda çok uzun olmayan bir süre içerisinde ele alınarak, Meclis tatile girmeden önce kanunlaşacağını birkaç kez belirtmişlerdir. Dün, beni, ziyarete gelen oda sayın başkanlarına da, ifade ettiğim, sadece, bunlardan ibaret olmuştur.

Türk ekonomisi, bugün, bir daralma sürecinden geçmektedir. Ekonomimizin önünü açmak, finansman sıkıntılıklarını hafifletmek, ekonomik canlılığı sağlamak, ihracata hız vermek, ülkede yatırım, üretim ve teşebbüs iklimi ve şevkini yaratmak hükümetin birinci önceliğe sahip hedefidir. Bu amaçla alınacak ekonomik tedbirlerin içerisinde, hiç şüphesiz, vergi düzenlemeleri de yer alacaktır.

Vergi sistemi dışındaki ekonominin sistem içerisine alınması, vergi kayıp ve kaçığının asgari ölçülere çekilmesi, vergi tabanının genişletilmesi ilke ve hedefleri mutlaka göz önünde tutularak, verginin ekonomik boyutu üzerinde durulacaktır. Çünkü, üretim, büyüme, ihracat, turizm ve ekonomik canlılık varsa vergi de vardır.

Mükellef-idare ilişkilerinin daha çağdaş ve sıcak, bürokrasiyi azaltan sade bir yapıya dönüşmesine, dolayısıyla, etkin ve sempatik bir vergi dairesine önem verilecektir.

Vergiye verdiğimiz önem kadar, hatta ondan daha fazla, harcamaların disiplin altına alınmasına ağırlık veriyoruz. Vergilerle toplanan gelirin her kuruşunun yerli yerine harcanmasına büyük önem veriyoruz. Harcamalara hâkim olacak bu anlayışın öncelikle devletten başlamasına inanıyoruz.

Bugün karşı karşıya bulunduğumuz, ama, yılların birikiminin sonucu olan meseleleri geride bırakmak için doğru kararlar almak, doğru uygulamak ve etkin şekilde tatbik etmek zorundayız. Bu dönemi aşarken, fedakârlığın kesimler arasında adil bir biçimde dağılması göz önünde bulunduracağımız en önemli ilkemiz olacaktır.

Değerli Başkan, size ve kıymetli milletvekillerine saygılarımı sunarım. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim efendim.

Sayın milletvekilleri, Cumhurbaşkanlığının iki adet tezkeresi vardır; okutuyorum:

B) TEZKERELER VE ÖNERGELER

1. – İsrail, Filistin ve Ürdün'e gidecek olan Devlet Bakanı Mustafa Yılmaz'a, dönüşüne kadar, Devlet Bakanı Hasan Gemici'nin vekâlet etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/273)

12 Temmuz 1999

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmelerde bulunmak üzere, 14 Temmuz 1999 tarihinden itibaren İsrail, Filistin ve Ürdün'e gidecek olan Devlet Bakanı Mustafa Yılmaz'ın dönüşüne kadar; Devlet Başkanlığına, Devlet Bakanı Hasan Gemici'nin vekâlet etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu bilgilerinize sunarım.

Süleyman Demirel
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN – Bilgilerinize sunulmuştur.

Diğer tezkereyi okutuyorum:

2. – İsrail, Filistin ve Ürdün'e gidecek olan Dışişleri Bakanı İsmail Cem'e, dönüşüne kadar, Devlet Bakanı Şükrü S. Gürel'in vekâlet etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/274)

12 Temmuz 1999

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmelerde bulunmak üzere, 14 Temmuz 1999 tarihinden itibaren İsrail, Filistin ve Ürdün'e gidecek olan Dışişleri Bakanı İsmail Cem'in dönüşüne kadar; Dışişleri Başkanlığına, Devlet Bakanı Prof. Dr. Şükrü S. Gürel'in vekâlet etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu bilgilerinize sunarım.

Süleyman Demirel
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN – Bilgilerinize sunulmuştur.

3 adet Meclis araştırması önergesi vardır; sırasıyla okutuyorum:

C) GENSORU, GENEL GÖRÜŞME, MECLİS SORUŞTURMASI VE MECLİS ARAŞTIRMASI ÖNERGELERİ

1. – Amasya Milletvekili Akif Gülle ve 21 arkadaşının, Amasya İlinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunları ile özellikle Amasya'nın kamu yatırımları, özel sektörü teşvik edici tedbirler ve kamu hizmetleri yönünden ihmal edilmesinin ortaya çıkardığı sorunların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/37)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Amasya İlimizin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunları ile özellikle Amasya'nın kamu yatırımları ve özel sektörü teşvik edici tedbirler ile kamu hizmetleri yönünden ihmal edilmesinin ortaya çıkardığı sorunların araştırılarak, alınması gerekli tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri gereğince Meclis araştırması açılmasını arz ederiz.

1- Akif Gülle	(Amasya)
2- Faruk Çelik	(Bursa)
3- Ahmet Sünnetçioğlu	(Bursa)
4- Bekir Sobacı	(Tokat)

5- M. Ergün Dağcıoğlu	(Tokat)
6- İrfan Gündüz	(İstanbul)
7- Hüseyin Kansu	(İstanbul)
8- Yakup Budak	(Adana)
9- Fethullah Erbaş	(Van)
10- Osman Yumakoğulları	(İstanbul)
11- Ahmet Nurettin Aydın	(Siirt)
12- Azmi Ateş	(İstanbul)
13- Latif Öztekin	(Elazığ)
14- Ayşe Nazlı Ilıcak	(İstanbul)
15- Oya Akgöncü Muğisuddin	(Ankara)
16- Mehmet Bekaroğlu	(Rize)
17- Mehmet Altan Karapaşaoğlu	(Bursa)
18- Eyüp Fatsa	(Ordu)
19- Maliki Ejder Arvas	(Van)
20- Sabahattin Yıldız	(Muş)
21- Özkan Öksüz	(Konya)
22- Bülent Arınç	(Manisa)

Araştırma Önergesi

Amasya coğrafi konumu itibarıyla Karadeniz Bölgesi içerisinde yer almakta, Karadeniz Bölgesi ise diğer bölgelere göre sosyoekonomik gelişmişlik sıralamasında beşincidir. Karadeniz Bölgesinde gelişmişlik endeksi itibarıyla Türkiye ortalamasının üzerinde iki il vardır. Bu iller, Zonguldak ve Bolu'dur. Amasya ise altıncı sırada yer almaktadır.

Tarihimizde önemli bir yere sahip olan ilimiz, cumhuriyet dönemine kadar birçok uygarlığa ev sahipliği yapmıştır.

Tarihin derinliklerinde Amasya yakın geçmişte milletimizin kurtuluş ve cumhuriyetimizin kuruluşunda ilk adımların atıldığı öncülük misyonunu yüklenmiştir.

Türkiye genelinde sosyoekonomik gelişmişlik sıralamasında üçüncü derece gelişmiş iller arasında son sıralarda yer alan Amasya'nın, 1998 nüfus sayımına göre 337 013 nüfusla gerileyerek, göç veren iller arasında yer almıştır.

Türkiye'de şehirleşme oranı yüzde 59,01 iken, Amasya'da bu oran yüzde 45,51'dir.

Yine, Türkiye'de kilometre kareye 73 kişi düşmekteyken, Amasya'da, bu, 65 kişi olarak tespit edilmiştir.

Sıralamaya göre 39 uncu gelişmiş il olan Amasya, kalkınmada öncelikli yöreler (K.Ö.Y) listesinde beşinci derecede öncelikli yöreler arasında yer almaktadır.

Kişi başına genel bütçe vergi geliri katkısı bakımından 41 inci sırada olan Amasya, özel sektör yatırım teşvikleri bakımından ise 53 üncü sıradadır.

Tarım ve hayvancılık üretim değerleri bakımından Türkiye'de 41 inci sırada yer alan Amasya, köy içmesuları bakımından 23 üncü sıradadır.

Belirlenen gösterge verilerine göre Amasya'nın sosyal ve ekonomik durumu Türkiye ortalamalarının altındadır. Birleşmiş Milletler verilerine göre de, 80 il içerisinde 45 inci sırada yer alan Amasya'nın, insanî yaşam düzeyi Lübnan'la eşdeğerde olup, ilimiz bölgesel farklarını azaltmayı hedefleyen yardımlardan, teşviklerden de yararlanmamaktadır.

Halen birinci derecede kalkınmada öncelikli yöre kapsamında olan Amasya'nın, içinde bulunduğu sorunlardan bir an önce kurtulması için, sorunlar ve çözümlerinin yerinde tespitiyle ilgili bir Meclis araştırması komisyonunun kurulmasının, Amasyamız ve bölgemiz için faydalı olacağı kanaatindeyiz.

BAŞKAN – Bilgilerinize sunulmuştur.

Önerge, gündemdeki yerini alacak ve Meclis araştırması açılıp açılmaması konusundaki öngörü-rtişme, sırası geldiğinde yapılacaktır.

İkinci önergeyi okutuyorum:

2. – *Sivas Milletvekili Abdüllatif Şener ve 20 arkadaşının, Sivas İlinin sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/38)*

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Tehlikeli boyutlarda işsizlikle birlikte büyük bir nüfus göçü yaşayan Sivas, özellikle son yıllarda hükümetlerin izlemiş olduğu ekonomik politikalar neticesinde çok ciddi sorunlarla karşı karşıyadır.

Sivas, tehlikeli boyutlardaki işsizlik ve buna bağlı nüfus göçüyle, ülkemizin en sıkıntılı illerinin başında gelmektedir. Özellikle, son yıllarda hükümetlerin izlemiş olduğu ekonomik politikalar neticesinde, Sivas, çok ciddi sorunlar yaşamaktadır. Sivas'ın bugün içinde bulunduğu durumu tespit etmek, araştırmak ve alınacak çok yönlü tedbirleri ortaya koymak için Anayasanın 98, TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri gereğince Meclis araştırması açılmasını saygılarımızla arz ederiz.

1- Abdüllatif Şener	(Sivas)
2- Temel Karamollağlu	(Sivas)
3- Musa Demirci	(Sivas)
4- Ahmet Derin	(Kütahya)
5- Ömer Vehbi Hatipoğlu	(Diyarbakır)
6- Hüsamettin Korkutata	(Bingöl)
7- Özkan Öksüz	(Konya)
8- Akif Güllü	(Amasya)
9- Hüseyin Kansu	(İstanbul)
10- Kemal Albayrak	(Kırkkale)
11- Mehmet Bedri İncetahtacı	(Gaziantep)
12- Yahya Akman	(Şanlıurfa)
13- Ayşe Nazlı Ilıcak	(İstanbul)
14- Mahfuz Güler	(Bingöl)
15- Hüseyin Arı	(Konya)

- 16- Fethullah Erbaş (Van)
 17- Eyüp Sanay (Ankara)
 18- İrfan Gündüz (İstanbul)
 19- Azmi Ateş (İstanbul)
 20- Turhan Alçelik (Giresun)
 21- Hüseyin Karagöz (Çankırı)

Gerekçe:

Köklü ve zengin kültür hazineleriyle dolu bir geçmişe sahip olan Sivas İlimizin millî mücade-
 lenin kazanılmasında da oldukça önemli bir yeri vardır. Tarihi ve kültürel zenginliğinin yanında,
 cumhuriyet öncesi ve sonrası ülkemiz ticaretinin gelişmesine büyük katkı sağlamıştır. 1960'lı yıl-
 lara kadar ticarî canlılığı devam eden, 1970'li yıllarda kısır bir döneme girerek cazibesini yitiren ve
 hızla gerileyen Sivas, bugün, çok ciddi sorunlarla karşı karşıyadır.

Sivas, topraklarının büyük bir bölümü İç Anadolu Bölgesinin doğusunda, daha küçük bölümleri ise Karadeniz ve Doğu Anadolu Bölgelerinde yer alan, Türkiye'nin, köy sayısı itibariyle birinci, yüzölçümü itibariyle ikinci büyük ilidir. İlin yüzölçümü 28 488 kilometrekaredir. Sivas, merkez ilçe dahil 17 ilçe, 38 belediye, 1 245 köy olmak üzere toplam 2 004 yerleşim birimine sahiptir. 1997 yılı itibariyle nüfusu 697 317'dir. Sivas'ın kilometrekare başına nüfus yoğunluğu 24 kişi olup, nüfus artış hızı 0,014'tür.

İşsizlik ve buna bağlı nüfus göçünün tehlikeli boyutlara ulaştığı Sivas, Türkiye'nin dışarıya en fazla göç veren 5 ilinden biri olma özelliği göstermektedir. Başta İstanbul olmak üzere, Ankara, Mersin, Antalya ve İzmir'e göç hızla devam etmektedir.

Sivas'ta mevcut istihdamı büyük oranda kamu iktisadî kuruluşları sağlamaktadır. Bu bakımdan, hükümetlerin kamu iktisadî kuruluşlarıyla ilgili yaptığı her düzenleme Sivas'ı derinden ve doğrudan etkilemektedir. Özelleştirme programı çerçevesinde ortaya konulan istihdam azaltıcı politikalar Sivas'ta işsizliği korkunç boyutlarda bir sorun haline getirecektir. Özelleştirme programının ekonomisini büyük oranda özel teşebbüs gücü ile ayakta tutan bölgelerde uygulanması, Sivas gibi ekonomisi tamamen kamu kuruluşlarına bağlı olarak şekillenen bölgelerde en azından yeni oluşmaya başlayan özel sektör inisiyatifli canlanmaya kadar geciktirilmesi çok yararlı olacaktır.

1976 yılında Bakanlar Kurulu kararıyla programa alınan Sivas Organize Sanayi Bölgesinin bir an önce tamamlanması "Kırsal Kalkınma Projesi"nin Sivas'ta uygulanmaya başlanması, 1991 yılında temeli atılan Sivas Şeker Fabrikasının en kısa sürede tamamlanması, 1938 yılında "Cer Atölyesi" adıyla faaliyete geçen ve şu anda kısa adı TÜDEMSAŞ olan Türkiye Demiryolu Makineleri Sanayii AŞ'nin kapasitesinin artırılması için gerekli çalışmaların yapılması, Sivas'taki küçük ve orta ölçekli sanayinin gelişmesi için 4 Eylül Küçük Sanayi Sitesinin tamamlanarak faaliyete geçmesi, Sivas'ta yaşanan göçün durması ve korkunç boyutlara ulaşan işsizliğin önlenmesi açısından oldukça önem taşımaktadır.

Sonuç olarak; istihdamı azaltıcı politikaların uygulamaya başlanmasından sonra işsizlik ve göçün çok ciddi boyutlara ulaştığı Sivas'ın sorunlarını araştırıp tespit ederek, kalıcı çözümler üretmek için Anayasanın 98 inci maddesi ve Meclis İçtüzüğü'nün 102 nci maddesi gereğince bir Meclis araştırması açılması son derece yararlı olacaktır.

BAŞKAN - Bilgilerinize sunulmuştur.

Önerge, gündemdeki yerini alacak ve Meclis araştırması açılıp açılmaması konusundaki öngörü-
 rüşme, sırası geldiğinde yapılacaktır.

Üçüncü ve son araştırma önergesini okutuyorum:

3. - *Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 21 arkadaşının, gençliğin sorunları ve uygulan politikalar konusunda Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/39)*

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Türkiye'yi öteki ülkelerden ayıran en önemli özelliği, bir çok ülke nüfusundan daha büyük bir genç nüfusa sahip olmasıdır.

Büyük bir genç nüfusa sahip olmasına rağmen, ülkemizin ulusal düzeyde izlenen bir gençlik politikası bulunmamaktadır. Bu ise ekonomik, sosyal ve siyasal yönden sorunları doğurmaktadır.

Anayasanın 98 İhtüdüğün 104 ve 105 inci maddeleri gereğince Meclis araştırması açılması için gerekçe ekte sunulmuştur.

Gereğini arz ederiz.

1- Tevhit Karakaya	(Erzincan)
2- Fahrettin Kukaracı	(Erzurum)
3- Şeref Malkoç	(Trabzon)
4- Nurettin Aktaş	(Gaziantep)
5- Bekir Sobacı	(Tokat)
6- Şükrü Ünal	(Osmaniye)
7- Mehmet Bedri İncetahtacı	(Gaziantep)
8- Hilseyin Arı	(Konya)
9- Özkan Öksüz	(Konya)
10- Ahmet Demircan	(Samsun)
11- Mehmet Zeki Okutan	(Antalya)
12- Dengir Mir Mehmet Fırat	(Adıyaman)
13- Abdullah Veli Seyda	(Şırnak)
14- Mehmet Özyol	(Adıyaman)
15- Yahya Akman	(Şanlıurfa)
16- Oya Akgönenç Muğisuddin	(Ankara)
17- Ali Gören	(Adana)
18- Musa Demirci	(Sivas)
19- Fethullah Erbaş	(Van)
20- Abdullah Gül	(Kayseri)
21- Eyüp Sanay	(Ankara)
22- İrfan Gündüz	(İstanbul)

Gerekçe:

Ülkemizi öteki ülkelerden ayıran en önemli özelliklerden biri, genç bir nüfusa sahip olmasıdır. 1997 genel nüfus sayımının kesin sonuçlarına göre, ülkemizde nüfusun yüzde 38'ini 10-25 yaş grubu oluşturmaktadır. Bu, son derece sevilecek bir gerçektir; ama, bu gerçeğin, üzerinde önemle düşünülmesi gereken öteki yönleri de bulunmaktadır.

Gençlik kavramı, yaygın bir biçimde üniversitede okuyan gençler için kullanılmaktadır. Halbuki, üniversite gençliği, genel nüfus içinde yüzde 2 gibi bir orana tekabül etmektedir; geri kalan genç nüfus ise görmezlikten gelinmektedir. Gençlik kavramının sadece üniversite gençliğiyle sınırlı tutulması, gençlik meselelerine bakışımızı ve bu meselelerin çözümüne dair tedbir ve önerileri sonuçsuz bırakmaktadır.

Lise mezunu olup, üniversiteye girebilmek için 1,5 milyon öğrenci her yıl ÖSS'na katılmaktadır. Bu sınav sonunda yaklaşık 200 bin genç üniversite kapısından içeri girebilmektedir. Ülke şartları bunu gerektirmektedir düşüncesiyle, geri kalan yaklaşık 1 milyon eğitimli genç nüfus kaderiyle başbaşa bırakılmaktadır. Bu yanlış uygulamayla devlet, sosyal patlamaları kendi eliyle hazırlamaktadır.

Üniversite okuma imkânı bulamamış, kısa yoldan hayata atılmış, kırsal kesim ve sanayi kesiminde çalışan veya işsiz gençler büyük bir çoğunluk oluşturmaktadır. Bu ise, çözülmesi gereken, önemli, ekonomik, sosyal ve siyasi bir ülke sorunudur.

Öncelikle, gençlik meselesini, kalıcı, akılcı ve bilimsel bir yaklaşımla ele almak gerekmektedir. Gençlik nedir? Gençlik meselesi nedir? Gençliğin meselesi, gençlerin bizzat sebep olduğu meseleler midir, yoksa, içinde yaşadıkları toplumun onlara yüklediği meseleler midir? Genç olmak nasıl bir sorumluluğu gerektirmektedir? Gençlik ve gençlikle ilgili mevzuatımız, hangi sosyal, ekonomik, bilimsel ve siyasi ölçütlere göre düzenlenmiştir? Gençlik meselelerinin çözümünde ihtiyaç duyulan öncelikli düzenlemeler nelerdir? Uyuşturucu ve zararlı alışkanlıklara karşı gençliği korumak için hangi önlemler alınmalıdır? Gençleri manevî yönden güçlendirmek için hangi tedbirleri almalıyız?

İçinden geçtiğimiz bunalımlı dönemde, gerek üniversite ve gerekse üniversite dışında yaşayan gençlerimizin, birtakım çevreler tarafından yönlendirildikleri, zararlı alışkanlıklara itildikleri bilinmektedir.

Son günlerde, 1970'li yıllarda olduğu gibi, ülkemize ve insanımıza büyük zarar ve ıstırap veren üniversitelerimizde anarşi ve terör, gençlerimiz kullanılarak yeniden turandırılmak istenmektedir. Öte yandan, uyuşturucu ve gelecek kuşakları tehdit eden cinsel ilişki yoluyla bulaşıcı hastalıklar hızla yaygınlaşmaktadır. Ayrıca, gençlerin ruhsal yönden de sağlıklı gelişmeleri Anayasayla devlete verilmiş bir görev olduğu halde, bu görev ihmal edilmektedir. Özellikle, gençlere ve gençlerin meselelerinin çözümü için devlet hiyerarşisi içinde gerekli bir adres gösterilmemektedir. Bu ise, ülkemiz için telafi edilmesi gereken önemli bir noksanlıktır.

Genç nüfusun içinde bulunduğu sorunları araştırmak, çözümlerini tespit etmek ve sağlıklı kuşaklar yetiştirmek için gençlik meselelerinin Türkiye Büyük Millet Meclisinde tartışılmasında çok yönlü yarar vardır; çünkü, gençlik sorunları asla çözümsüz değildir.

Yukarıda arz edilen sebeplerden dolayı, başta, son günlerde üniversitelerde cereyan eden öğrenci eylemleri olmak üzere, uygulanan gençlik politikalarının gözden geçirilmesi zamanı gelmiştir. Gençlikle ilgili yürütülen devlet politikaları, bu politikaların temel ilkelerinin ve bu politikaları yönlendiren ana unsurların gözden geçirilerek değerlendirilmesi, ülkemizin geleceği için kalıcı ve sağlıklı kararların alınmasında ve uygulanmasında yardımcı olacaktır.

Bu sebeple, Anayasanın ve İçtüzüğü'nün amir hükümleri gereğince, gençlik sorunları ve uygulanan gençlik politikaları hakkında Meclis araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

BAŞKAN - Bilgilerinize sunulmuştur.

Önerge, gündemdeki yerini alacak ve Meclis araştırması açılıp açılmaması konusundaki öngörüşmeler, sırası geldiğinde yapılacaktır.

Sayın milletvekilleri, Danışma Kurulunun bir önerisi vardır; okutup, oylarınıza sunacağım:

V. - ÖNERİLER

A) DANIŞMA KURULU ÖNERİLERİ

1. - *Gündemdeki sıralamanın yeniden yapılmasına ilişkin Danışma Kurulu önerisi*

Danışma Kurulu Önerisi

No. 13

14.7.1999

14.7.1999 tarihli Gelen Kâğıtlarda yayımlanan ve aynı tarihte dağıtılan 37 sıra sayılı Türk Bayrağı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısının gündemin "Kanun Tasarı ve Teklifleriyle Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmının 1 inci sırasına, 38 sıra sayılı Sosyal Sigortalar Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısının 2 nci sırasına, 48 saat geçmeden alınmasının Genel Kurulun onayına sunulması Danışma Kurulunca uygun görülmüştür.

M.Vecdi Gönül

Türkiye Büyük Millet Meclisi

	Başkanı Vekili	
Ali Günay	Ömer İzgi	İsmail Kahraman
DSP Grubu Başkanvekili	MHP Grubu Başkanvekili	FP Grubu Başkanvekili
Beyhan Aslan	Saffet Arıkan Bedük	
ANAP Grubu Başkanvekili	DYP Grubu Başkanvekili	

BAŞKAN - Danışma Kurulu önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Danışma Kurulu önerisi kabul edilmiştir.

Sayın Milletvekilleri, daha önce alınan karar gereğince gündemin "Sözlü Sorular" kısmına geçiyoruz.

VI. - SORULAR VE CEVAPLAR

A) SÖZLÜ SORULAR VE CEVAPLARI

1. - *Tekirdağ Milletvekili Bayram Fırat Dayanklı'nın, Tekirdağ'da buğday alımları için geçici alım istasyonları kurulmamasının nedenine ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/17)*

BAŞKAN - 1 inci sırada yer alan, Tekirdağ Milletvekili Sayın Bayram Fırat Dayanklı'nın, Tekirdağ'da buğday alımları için geçici alım istasyonları kurulmamasının nedenine ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesinin görüşmelerine başlayacağız.

Soruyu cevaplandıracak Sayın Bakan?.. Mevcut değil.

Sorunun görüşülmesi ertelenmiştir.

2. - *Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, İstanbul Üniversitesi Rektörünün usulsüz uygulamalarda bulunduğu iddiasına ilişkin sorusu ve Millî Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu'nun cevabı (6/18)*

BAŞKAN - 2 nci sırada, Samsun Milletvekili Sayın Musa Uzunkaya'nın, İstanbul Üniversitesi Rektörünün usulsüz uygulamalarda bulunduğu iddiasına ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi...

Sayın Bakan?.. Burada.

Soruyu okutuyorum efendim:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Millî Eğitim Bakanı Sayın Metin Bostancıoğlu tarafından sözlü olarak cevaplandırılmasını delâlelerinize arz ederim. 25.06.1999

Musa Uzunkaya
Samsun

İstanbul Üniversitesi Rektörü Sayın Kemal Alemdaroğlu'nun iddia edilen birtakım usulsüz icraatları günlerdir basında yer almaktadır.

Bu iddialar:

1- Sayın Kemal Alemdaroğlu, Devlet Denetleme Kurulu, Maliye Bakanlığı ve İstanbul Defterdarlığı raporlarıyla belgelenen haksız iktisapların önüne geçmeyerek görevini kötüye kullanmıştır.

2- Üniversitede yasadışı vakıf kurulmasına ve bu vakıflar aracılığıyla hastaların soyulmasına neden olmuştur.

3- Yasadışı Ziya Gün Vakfı yöneticilerinin sahte makbuzlar bastıklarının tespit edilmiş olmasına rağmen, Sayın Alemdaroğlu herhangi bir işlem yapmamıştır. Devlet memurlarının vakıflarda görev almasının yasalara aykırı olmasına rağmen, öğretim görevlilerine bu vakıflarda görev verilmiştir.

4- Üniversitede herhangi bir görevi olmadığı halde bir bakan yakınına üniversitenin malî konularının denetimi görevi verilmiştir.

5- Sosyal tesislerin gelirleri üniversite bütçesi dışında tutularak denetim dışı kalması sağlanmıştır.

Yukarıda yer alan iddiaların doğruluğunun araştırılması için bakanlığınız ve Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) tarafından bir inceleme/soruşturma başlatılmış mıdır?

BAŞKAN – Soruyu cevaplandırmak üzere, Millî Eğitim Bakanı Sayın Metin Bostancıoğlu; buyurun efendim.

Süreniz 5 dakikadır efendim.

MILLÎ EĞİTİM BAKANI METİN BOSTANCIOĞLU (Sinop) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Samsun Milletvekili Sayın Musa Uzunkaya'nın soru önergesi, vakıa, 5 madde olarak düzenlenmişse de, bunların 5'i de soru değil, hüküm cümlesidir; hüküm olarak sonuçlanmıştır. Örnek: "Sayın Kemal Alemdaroğlu, Devlet Denetleme Kurulu, Maliye Bakanlığı ve İstanbul Defterdarlığı raporlarıyla belgelenen haksız iktisapların önüne geçmeyerek, görevini kötüye kullanmıştır." Bu, soru değildir; bu, hüküm cümlesidir.

Bir daha: "Üniversitede yasadışı vakıf kurulmasına ve bu vakıflar aracılığıyla, hastaların soyulmasına neden olmuştur." Bu da soru değildir.

"Yasadışı Ziya Gün Vakfı yöneticilerinin sahte makbuzlarıyla ilgili... görev verilmiştir." Bu da soru değildir.

Buna rağmen, ben, bütün bunları soruymuş gibi kabul edip, cevaplamak istiyorum izninizle:

İstanbul Üniversitesi, hizmetlerini, ilgili kurumlarca onaylanan katma bütçe, döner sermaye, araştırma fonu, öğrenci sosyal hizmetler birimi bütçeleriyle, yürürlükte bulunan kanun, kararname, tüzük ve yönetmelikler doğrultusunda sürdürmekte olup, ayrıca, bu harcamalara ilişkin hesaplar, bir sonraki yıl, yasalar gereği, denetim görmekte olduğundan, haksız iktisap söz konusu değildir.

Kuruluş amaçları doğrultusunda, teknik ve tıbbi donanımlarıyla, fakir öğrencilere eğitim ve öğretim sürelerinde karşılıksız burs veren İstanbul Üniversitesine katkıda bulunan vakıflar, kuruluşların üniversite dışında oluşturmaktadırlar. Bu vakıflar, Türk Medenî Kanununun 478 ve mültekip maddeleri gereğince kurulmuşlardır. Vakıflar Genel Müdürlüğünün kabulü, asliye hukuk hâkimliğinin tesciliyle, vakıf senetlerinin Resmî Gazetede ilan edilmesi sonucunda oluşmuş -900 sayılı- vakıf kuruluşlarıdır.

Üniversite bünyesinde yukarıda açıkladığımız gayeler dışında faaliyet gösteren herhangi bir vakıf kuruluşu mevcut değildir.

Doktor Ziya Gün İstanbul Üniversitesine Yardım Vakfı, iddia edildiği gibi, yasadışı bir vakıf olmayıp, mahkeme kararıyla 1945 yılında, üniversite dışında kurulmuştur. Bugüne kadar, kamu yararına hizmet veren Meserret Büro Binası, Doktor Ziya Gün İşhanı, Alaybey Köşktü İşhanı, Rasimpasha İşhanı, Fındıklıyan İşhanlarının bir kısmının tamamının sahibi, bir kısmının da hissedarı olduğu işhanları ile Zeytinburnu'nda da 25 dönümlük bir araziye sahip olan vakıftan halihazırda 350 öğrenciye karşılıksız burs verilmektedir; üniversite ve üniversite hastanelerine yardım yapmak amacıyla kurulan bir vakıftır.

Devlet memuru olup, ayrıca, Doktor Ziya Gün İstanbul Üniversitesine Yardım Vakfından da ücret alan hiçbir görevli bulunmamaktadır.

Doktor Ziya Gün İstanbul Üniversitesine Yardım Vakfının tüm hesapları, vakıflar denetimine tabidir. 1997-1998 yılı hesapları da, üniversitede görevli, konunun uzmanı beş profesörce denetlenmiştir; hesaplarında kanunsuz bir duruma rastlanmamıştır. Ayrıca, söz konusu faturalar, makbuzlar, Çapa Vergi Dairesinden alınan izin belgesiyle, Maliye Bakanlığının makbuz basma yetkisi verdiği matbaalarda bastırılmıştır.

İddia edilen sahte makbuzlar üzerine, rektörlükçe, vakıf yetkililerinin Fatih Cumhuriyet Savcılığında konuyla ilgili bilgi vermeleri sağlanmış, Fatih Cumhuriyet Savcılığınca, makbuzlarla ilgili suç unsuru tespit edilmemiştir.

Söz konusu şahsın, üniversitenin malî konularının denetimiyle ilgili bir görevi de yoktur; ancak, 1998 yılı Bütçe Kanununun 9 uncu maddesi gereği, döner sermaye işletmelerinin birleştirilerek, tek döner sermaye işletmesi haline dönüştürülmesi çalışmalarında, döner sermaye saymanlıklarıyla birlikte yapılan inceleme ve değerlendirmeler hakkında, zaman zaman Rektör Profesör Doktor Kemal Alemdaroğlu'nu bilgilendirmektedir. Adı geçen şahıs bu görevi yaparken, üniversiteye bağlı herhangi bir kurumdan ücret almamaktadır.

İstanbul Üniversitesi sosyal tesislerinin gelirleri denetim dışı tutulmayıp, her an denetime açık ve ilgili kurumlarca denetlenmektedir.

Teşekkür ederim. (DSP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bakan.

Soru cevaplandırılmıştır.

3. – *Şanlıurfa Milletvekili Ahmet Karavar'ın, Şanlıurfa-Gaziantep otoyolu inşaatına ve Şanlıurfa-Akçakale karayolu projesine ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/19)*

BAŞKAN – 3 üncü sırada, Şanlıurfa Milletvekili Sayın Ahmet Karavar'ın, Şanlıurfa-Gaziantep otoyolu inşaatına ve Şanlıurfa-Akçakale karayolu projesine ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi...

Sayın Bakan?.. Mevcut değil.

Sorunun görüşülmesi ertelenmiştir.

4.- Şanlıurfa Milletvekili Ahmet Karavar'ın, 1999 bütçesinden Şanlıurfa Köy Hizmetlerine ayrılan ödenek miktarına ve bazı köylerin yol ihtiyacına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/20)

BAŞKAN - 4 üncü sırada, Şanlıurfa Milletvekili Sayın Ahmet Karavar'ın, 1999 bütçesinden Şanlıurfa Köy Hizmetlerine ayrılan ödenek miktarına ve bazı köylerin yol ihtiyacına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi...

Sayın Bakan?.. Mevcut değil.

Sorunun görüşülmesi ertelenmiştir.

5.- Şanlıurfa Milletvekili Ahmet Karavar'ın, Şanlıurfa İlinin kültür merkezi ihtiyacına ve turistik değeri olan bazı mağara ve harabelerin restorasyonuna ilişkin Kültür Bakanından sözlü soru önergesi (6/22)

BAŞKAN - 5 inci sırada, Şanlıurfa Milletvekili Sayın Ahmet Karavar'ın, Şanlıurfa İlinin kültür merkezi ihtiyacına ve turistik değeri olan bazı mağara ve harabelerin restorasyonuna ilişkin Kültür Bakanından sözlü soru önergesi...

Sayın Bakan?.. Mevcut değil.

Sorunun görüşülmesi ertelenmiştir.

6.- Şanlıurfa Milletvekili Ahmet Karavar'ın, Toplu Konut İdaresince Şanlıurfa'da uygulamaya konulan konut projesine ilişkin Devlet Bakanından (Sadi Somuncuoğlu) sözlü soru önergesi (6/24)

BAŞKAN - 6 ncı sırada, Şanlıurfa Milletvekili Sayın Ahmet Karavar'ın, Toplu Konut İdaresince Şanlıurfa'da uygulanmaya konulan konut projesine ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi...

Sayın Bakan?.. Hazır değil.

Sorunun görüşülmesi ertelenmiştir.

7. - Şanlıurfa Milletvekili Ahmet Karavar'ın, Harran Üniversitesi Rektörlük binası ve kampüsü inşaatına ilişkin Başbakan'dan sorusu ve Millî Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu'nun cevabı (6/26)

BAŞKAN - 7 nci sırada, Şanlıurfa Milletvekili Sayın Ahmet Karavar'ın Harran Üniversitesi rektörlük binası ve kampüsü inşaatına ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi...

Soruyu cevaplandırarak Sayın Bakan?.. Burada.

Soruyu okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki soruların Başbakan tarafından aracılığınızla sözlü olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

26.6.1999

Ahmet Karavar

Şanlıurfa

Sorular:

1- 27 Mayıs 1992 tarihinde temeli atılan Harran Üniversitesinin rektörlük binası ve kampüsü inşaatları ödenek yetersizliğinden gecikmektedir. Bakanlık olarak gerekli ödeneği tahsis etmek için herhangi bir çalışmanız var mıdır?

2- 1999 yılı bütçesi içerisinde bu üniversitemize ne kadar ödenek göndermeyi planlamaktasınız?

BAŞKAN – Soruya, Sayın Başbakan adına Sayın Millî Eğitim Bakanımız cevap verecekler.

Buyurun efendim.

Süreniz 5 dakika.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI METİN BOSTANCIOĞLU (Sinop) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; üniversite ve GAP İdaresince yapılan protokol gereği, 10 500 metrekaare kapalı alanı bulunan rektörlük binası inşaatının yüzde 35'inin GAP İdaresince, yüzde 65'inin ise üniversite tarafından yapılması planlanmışsa da, GAP İdaresi, maddî imkânlarının yeterli olmadığı sebep göstererek, 1992 yılında temeli atılan, 1995 yılında kaba inşaatı tamamlanan binayı, natamam şekilde üniversiteye devretmiştir.

İkmal inşaatın, üniversitenin yatırım programına alınabilmesi için Devlet Planlama Teşkilatına teklifte bulunulmuştur. Devlet Planlama Teşkilatından gelecek cevaba göre programa alınacak ve bu üniversite inşaatı tamamlanacaktır.

Teşekkür ederim. (DSP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bakan.

Diğer soruya geçiyoruz.

8. – *Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, yurt dışındaki işçilerimizin sorunlarına ve alınacak önlemlere ilişkin Dışişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/27)*

BAŞKAN – 8 inci sırada, Samsun Milletvekili Sayın Musa Uzunkaya'nın, yurt dışındaki işçilerimizin sorunlarına ve alınacak önlemlere ilişkin Dışişleri Bakanından sözlü soru önergesi...

Sayın Bakan?.. Mevcut değil.

Sorunun görüşülmesi ertelenmiştir.

9. – *Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, Karadeniz Bölgesinde silah sanayiinin teşvik kapsamına alınmasına ve Bafra ve Kavak Organize Sanayi Bölgesine ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/28)*

BAŞKAN – 9 uncu sırada, Samsun Milletvekili Sayın Musa Uzunkaya'nın, Karadeniz Bölgesinde silah sanayiinin teşvik kapsamına alınmasına ve Bafra ve Kavak Organize Sanayi Bölgelerine ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi...

Sayın Bakan?.. Mevcut değil.

Sorunun görüşülmesi ertelenmiştir.

10. – *Balıkesir Milletvekili İsmail Özgün'ün, Balıkesir İline bağlı köy yollarından kaçının asfaltlandığına ve asfaltlanmayan yollara ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/30)*

BAŞKAN – 10 uncu sırada, Balıkesir Milletvekili Sayın İsmail Özgün'ün, Balıkesir İline bağlı köy yollarından kaçının asfaltlandığına ve asfaltlanmayan yollara ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi...

Sayın Bakan?.. Mevcut değil.

Sorunun görüşülmesi ertelenmiştir.

11. – *Balıkesir Milletvekili İsmail Özgün'ün, Balıkesir SSK Hastanesinin Bölge Hastanesine dönüştürülmesi ve bazı ilçelerdeki SSK dispanserlerinin iyileştirilmesiyle ilgili bir çalışma yapıp yapılmadığına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından sorusu ve Devlet Bakanı Yüksel Yalova'nın cevabı (6/32)*

BAŞKAN – 11 inci sırada, Balıkesir Milletvekili Sayın İsmail Özgün'ün, Balıkesir Sosyal Sigortalar Kurumu Hastanesinin bölge hastanesine dönüştürülmesi ve bazı ilçelerdeki Sosyal Sigortalar Kurumu dispanserlerinin iyileştirilmesiyle ilgili bir çalışma yapıp yapılmadığına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından sözlü soru önergesi...

Sayın Bakan?.. Burada.

Soruyu okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın, delaletinizle, Sayın Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı tarafından sözlü olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 28.6.1999

İsmail Özgün
Balıkesir

Soru 1– Balıkesir SSK Hastanesinin bölge hastanesi haline getirilmesi için herhangi bir çalışma var mıdır? Eğer varsa, bu çalışma ne zaman sonuçlandırılacaktır?

Soru 2– Balıkesir SSK Hastanesinin ihtiyacı olan anestezi cihazı ihtiyacı ne zaman karşılanacaktır?

Soru 3– Burhaniye SSK Sağlık İstasyonunun dispansere dönüştürülmesi düşünilerek dispanser faaliyetlerinin sürdürülebileceği bir bina araştırması çalışması tamamlanmış, gerekli bina temin edilmiş midir?

Soru 4– Ayvalık SSK Dispanserinin daha iyi şartlarda hizmet görmesi için bir çalışma yapılmakta mıdır? Daha önce temin edilen arsa üzerinde inşaata başlanıldı mı?

Soru 5– Bandırma SSK Hastanesi tevsi inşaatı hangi safhadadır?

Soru 6– Balıkesir Bağ-Kur İl Müdürlüğü ne zaman müsait bir binaya taşınacaktır?

BAŞKAN – Soruyu Devlet Bakanı Sayın Yüksel Yalova cevaplandıracaklardır.

Buyurun efendim.

Süreniz 5 dakikadır.

DEVLET BAKANI YÜKSEL YALOVA (Aydın) – Sayın Başkan, Sayın milletvekilleri; Balıkesir Milletvekili Sayın İsmail Özgün'ün ilgili bakana yönelttiği sözlü soru önergesini, Sayın Yaşar Okuyan adına cevaplandırmak üzere söz almış bulunuyorum; Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Sosyal Sigortalar Kurumu sağlık tesisleri, mevcut durumları, bölge şartları, konumları, aktif ve pasif sigortalı yoğunluğu göz önünde bulundurularak yapılan değerlendirmeler sonucunda 19 hastanenin bölge hastanesi konumuna getirilmesi uygun görülmüş; ancak, Başbakanlıkça yayımlanan tasarruf tedbirlerine ilişkin genelgeler nedeniyle, anılan hastanelerin, tıbbî cihaz, alet ve personel eksiklikleri giderilemediğinden, bölge hastanesi niteliğinde hizmet vermeleri henüz sağlanamamıştır. Bu nedenle, bölge hastanesine dönüştürülmemiş olan diğer kurum hastanelerinden hangilerinin bölge hastanesine dönüştürüleceği hususunda yeni bir değerlendirme yapılması bugün için uygun görülmemektedir.

Balıkesir Hastanesinin ihtiyacı bulunan 1 adet narkoz cihazı 9.6.1999 tarihinde hastaneye teslim edilerek hizmete sunulmuştur.

1998 yılı istatistiklerine göre 3 613'ü aktif sigortalı, 1 721'i emekli, dul, yetim aylığı alanlar ve bunların aile bireyleriyle birlikte toplam 20 000 kişiye hizmet veren Burhaniye Sağlık İstasyonu-

nun dispansere dönüştürülmesi uygun görülmüştür; ancak, ilçede dispanser olarak kullanıma uygun yeterli büyüklükte bina kiralınması konusunda çalışmalar yapılmış ise de, ihtiyaca elverişli bina bulunamadığından sağlık istasyonunun dispanser düzeyinde hizmet vermesi sağlanamamıştır.

Ayrıca, Ayvalık İlçesinde faaliyet gösteren dispanser binasının yetersiz olması nedeniyle, yıllardan beri dispanser ihtiyacını karşılayacak nitelikte bir bina aranmış; ancak, ilçenin tarihi ve doğal SIT alanlarıyla çevrili olması nedeniyle istenilen vasıfta bina temin edilememiştir.

1998 yılı yatırım programında yer alan Ayvalık Dispanser inşaatıyla, Bandırma Hastanesi tevsi inşaatının, Başbakanlık tasarruf tedbirleri genelgesi nedeniyle, henüz ihalesi gerçekleştirilememiştir.

Diğer yandan, Bağ-Kur Balıkesir İl Müdürlüğü hizmetlerinin yürütüldüğü mülkiyeti belediye-ye ait binanın yetersiz olması karşısında yeni bina kiralınması veya satın alınması bakımından kamu kurum ve kuruluşları nezdinde yapılan araştırma ve yazışmalar sonucu, 1998 yılı sonu itibarıyla bina temin edilememiş, mahallinde yayımlanan ilanı müteakip, Sümerbank AŞ'ye ait binanın satışı kuruma teklif edilmiş; ancak, Başbakanlığın yürürlükteki tasarruf genelgesi hükümleri uyarınca teklifin değerlendirilmesi mümkün olamamıştır.

1999 yılı içerisinde de hizmetleri karşılayacak nitelikte bir bina kiralınmasını teminen öncelikle kamu kurum ve kuruluşları nezdinde gerekli araştırmanın yapılması, bu araştırmalardan sonuç alınmaması durumunda, Kurum İhale Yönetmeliği hükümleri çerçevesinde, gerçek ve tüzel kişilerden teklif alınmak suretiyle kiralama yapılması için, Kurum Yönetim Kurulunca 9.4.1999 tarih, 99/74 sayılı önmütabakat kararı alınmış ve bu karara istinaden Balıkesir İl Müdürlüğü talimatlandırılmıştır.

Adı geçen İl Müdürlüğünden alınan cevabı yazıda, mülkiyeti Ziraat Donatım Kurumu Bölge Müdürlüğüne ait, 10,5 dönüm arazi üzerinde bulunan, 2 Blok 10 dairesli lojman ve 3 katlı hizmet binasının özelleştirme kapsamında ihale yoluyla satılacağı bildirilmiştir. Konuyla ilgili olarak Özelleştirme İdaresi yetkilileriyle yapılan görüşmede, talep edilmesi halinde, taşınmazların ihalesiz olarak Bağ-Kur'a satılabileceğinin ifade edilmesi üzerine, taşınmazlarla ilgili tüm ettülerin yapılarak, sonucun detaylı bir rapora bağlanması bakımından, Kurum Yönetim Kurulunun 4.6.1999 tarih, 99/152 sayılı ikinci önmütabakat kararı çerçevesinde gerekli işlemler tamamlanarak, ekspertiz ve fizibilite raporları tanzim olunmuştur.

Bu aşamada, anılan taşınmazlarla ilgili satış bedeli ve satış şartlarının bildirilmesi hususu 12.7.1999 tarihinde Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Başkanlığına intikal ettirilmiş olup, alınacak cevap doğrultusunda gerekli işlemler yürütülecektir.

Bilgilerinize arz eder, saygıları sunarım. (ANAP ve DSP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz efendim.

12. – Şanlıurfa Milletvekili Ahmet Karavar'ın, şehir merkezleri içinde kalan cezaevlerine ilişkin sorusu ve Adalet Bakanı Hikmet Sami Türk'ün cevabı (6/33)

BAŞKAN – 12 nci sırada, Şanlıurfa Milletvekili Sayın Ahmet Karavar'ın, şehir merkezleri içinde kalan cezaevlerine ilişkin Adalet Bakanından sözlü soru önergesi...

Sayın Bakan?.. Buradalar.

Soruyu okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorunun Adalet Bakanı Sayın Hikmet Sami Türk tarafından aracılığımızla sözlü olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Ahmet Karavar
Şanlıurfa

Soru: Artan nüfus ve gelişen teknolojiyle beraber şehirlerimiz hızlı bir şekilde büyümüş, bu şekilde daha önce yapılmış olan cezaevleri şehir merkezleri içinde kalmıştır. Olağanüstü durumlar veya güvenlik nedeniyle bu durum bir risk taşımaktadır. Bu cezaevleriyle ilgili bir çalışmanız var mıdır?

BAŞKAN – Soruyu Adalet Bakanı Sayın Hikmet Sami Türk cevaplandıracaktır; buyurun. Süreniz 5 dakika efendim.

ADALET BAKANI HİKMET SAMİ TÜRK (Trabzon) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Şanlıurfa Milletvekili Sayın Ahmet Karavar'ın sözlü soru önergesini cevaplandırmak üzere, söz almış bulunuyorum.

Yoğun şehirleşme hareketleri nedeniyle, başta büyük kentler olmak üzere, birçok il ve ilçede, cezaevlerimiz yerleşim merkezleri içerisinde kalmış bulunmaktadır. Bu durum, ceza infaz kurumlarının iç ve dış güvenliğini olumsuz yönde etkilediği gibi, cezaevleriyle komşu olmak zorunda kalan yerleşim merkezleri sakinlerinin de hoşnutsuzluğuna yol açmaktadır.

Bakanlığımız, cezaevlerinin modernizasyonu ve mahkûmların daha çağdaş tretman yöntemleriyle yeniden topluma kazandırılması çerçevesinde bir dizi çalışmalar yapmaktadır. Bu çalışmalardan birisi de, eskimiş veya yerleşim merkezleri içerisinde kalmış olan cezaevlerinin kapatılması veya satılması; bunların yerine, yerleşim merkezlerine uygun uzaklıktaki alanlarda yeni ve modern bölge cezaevlerinin yapılmasıdır. Ancak, planlaması yapılmış olan bu çalışmalar, genel bütçeden cezaevlerinin yatırım harcamaları için tahsis edilen ödenek olanakları ölçüsünde yürütülebilmektedir. Bugünkü fiyadlarla, 375 kişilik bir cezaevi, yaklaşık 4 trilyon Türk Lirasına mal olmaktadır. Şehir içerisinde kalan cezaevlerimizin sayısının fazla olduğu göz önüne alındığında, yeni cezaevleri inşaatı için ihtiyaç duyulan ödenek miktarının ne kadar olması gerektiği anlaşılabilir.

Bakanlığımızca, bu konuda yürütülen çalışmalar çerçevesinde, 1990 yılında 1; 1991 yılında 1; 1992 yılında 5; 1993 yılında 14; 1994 yılında 26; 1995 yılında; 1996 yılında 45; 1997 yılında 2; 1998 yılında 3 ve 1999 yılında 1 olmak üzere, eskimiş veya şehir içerisinde kalmış bulunan 99 cezaevi kapatılmıştır. Büyük çoğunluğu ilçe cezaevleri olmak üzere, bu nitelikteki 250 cezaevinin daha kapatılması planlanmıştır. Bölge cezaevleri hizmete girdikçe, bu cezaevleri kapatılacaktır.

Öte yandan, 4301 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumunun Kuruluş ve İdaresine İlişkin Kanununun 15 inci maddesi ile 2992 sayılı Adalet Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanuna eklenen ek 3 üncü maddeye göre, hazinece adalet hizmetleri ile ceza infaz kurumları ve tutukevleri için tahsis edilen bina ve arsaların kullanım niteliklerini kaybetmeleri veya yeni cezaevi yapımı nedeniyle kullanımlarından vazgeçilmesi halinde, bunların satışına Maliye Bakanı yetkilidir. Satış bedelleri adalet hizmet binaları ile cezaevi binalarının yapım ve onarımlarında kullanılmak üzere, Adalet Bakanlığı bütçesine özel ödenek olarak kaydedilmektedir. Şehir içerisinde kalan cezaevleri için de, bu hüküm çerçevesinde, Millî Emlak Genel Müdürlüğüne yazı yazılarak özel girişimcilere ihale edilmesi talep edilebilmektedir. İhale şartnamesine, şehir içerisinde kalan cezaevine karşılık şehir dışındaki bir arsanın üzerine bir veya iki cezaevi yapılması şartı konulmaktadır. İzmir Buca Kapalı Cezaevi için, Millî Emlak Genel Müdürlüğü nezdinde bu tür girişimde bulunulmuş; ancak, onbir aydan beri henüz bir sonuç alınamamıştır.

Genel uygulamada, yeni inşa edilmekte olan cezaevlerimizin yerleşim merkezlerinden uygun uzaklıkta olan yerlerde yapılması ilkesi benimsenmekte ve yürürlüğe konulmaktadır.

Saygıyla bilgilerinize arz ederim. (DSP ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Bakan.

13. – Şanlıurfa Milletvekili Ahmet Karavar'ın, Şanlıurfa İl merkezi küçük sanayi sitesi inşaatına ve bazı ilçelere organize sanayi bölgesi yapımı için ödenek ayrılıp ayrılmadığına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/34)

BAŞKAN – 13 üncü sırada, Şanlıurfa Milletvekili Sayın Ahmet Karavar'ın Şanlıurfa İl merkezi küçük sanayi sitesi inşaatına ve bazı ilçelere organize sanayi bölgesi yapımı için ödenek ayrılıp ayrılmadığına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi...

Soruyu cevaplandıracak Sayın Bakan?.. Mevcut değil.

Sorunun görüşülmesi ertelenmiştir.

14. – Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, Samsun-Gelemen Tarım İşletmesi Müdürlüğü tarafından yürütülen hizmetlere ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/35)

BAŞKAN – 14 üncü sırada, Samsun Milletvekili Sayın Musa Uzunkaya'nın, Samsun-Gelemen Tarım İşletmesi Müdürlüğü tarafından yürütülen hizmetlere ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi...

Soruyu cevaplandıracak Sayın Bakan?.. Mevcut değil.

Sorunun görüşülmesi ertelenmiştir.

15. – Şanlıurfa Milletvekili Mustafa Niyazi Yanmaz'ın, eczacıların reçete bedellerinin Bağ-Kur Müdürlüklerince zamanında ödenmemesine ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından sorusu ve Devlet Bakanı Yüksel Yalova'nın cevabı (6/41)

BAŞKAN – 15 inci sırada, Şanlıurfa Milletvekili Sayın Mustafa Niyazi Yanmaz'ın, eczacıların reçete bedellerinin Bağ-Kur müdürlüklerince zamanında ödenmemesine ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından sözlü soru önergesi...

Soruyu cevaplandıracak Sayın Bakan?.. Mevcut.

Soruyu okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorunun Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Sayın Yaşar Okuyan tarafından sözlü olarak cevaplandırılmasına delalet etmenizi saygılarımla arz ederim.

Mustafa Niyazi Yanmaz

Şanlıurfa

Pek çok eczacımızın, reçete bedellerini, Bağ-Kur müdürlüklerinden, sözleşmede belirtilen zaman içerisinde alamadıkları, bize gelen yoğun şikâyet fakslarından anlaşılmaktadır. Mevcut ekonomik şartlar, eczacılarımızı da önemli ölçüde etkilemiştir.

Soru: Eczacılarımızın bu haklı şikâyetine binaen, Bağ-Kur müdürlüklerine ödemelerin zamanında yaptırılması için herhangi bir çalışma başlatıldı mı?

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Soruyu, Devlet Bakanı Sayın Yüksel Yalova cevaplandıracaktır.

Buyurun efendim.

Süreniz 5 dakikadır.

DEVLET BAKANİ YÜKSEL YALOVA (Aydın) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Şanlıurfa Milletvekili Sayın Mustafa Niyazi Yanmaz'ın, ilgili bakana yönelttiği sözlü soru önergesini, Sayın Yaşar Okuyan adına cevaplandırılmak üzere söz almış bulunuyorum; Yüce Heyetinizi saygıyla selamlarım.

Türk Eczacılar Birliği ile Bağ-Kur Genel Müdürlüğü arasında 30.12.1997 tarihinde imzalanan protokolün "Uygulanacak Sözleşme" başlıklı bölümünde, Bağ-Kur Genel Müdürlüğüne serbest eczanelerden hizmet satın alınması sırasında "Türk Eczacılar Birliği ile Bağ-Kur Genel Müdürlüğü arasında yapılan görüşmeler sonucunda, üzerinde mutabakat sağlanan ekli sözleşmenin uygulanması konusunda görüş birliğine varılmıştır" hükmü yer almaktadır.

Söz konusu protokol eki sözleşmenin "Ödeme Zamanı" başlıklı bölümündeki, eczanenin fatura ettiği reçeteler üzerinde, kurum, gerekli incelemeyi yaptıktan sonra, faturanın kayda girişi tarihinden itibaren, en geç 2 ay (60 gün) içinde bedelini eczaneye öder; ancak, bu süre, ithal ilaçlar için 1 aydır. (30 gün) Bunun için, eczane, ithal ilaç içeren reçetelerini, kuruma ayrıca faturalandırır. 60 gün içinde reçete kontrollerinin tamamlanamaması halinde, ithal ilaçlar için 30 gün, aynı süre zarfında fatura bedellerinin tamamının eczaneye ödeneceği yolundaki hüküm, yukarıda bahsi geçen protokolda yer alan mutabakat doğrultusunda ve ödeme sürelerinin taraflarca kabulünü takiben, sözleşmeye konulmuştur.

Bu çerçevede, Bağ-Kur ile sözleşmesi bulunan eczanelerin reçete bedellerinin, kurumun vevne tahsilatları ve genel bütçeden yapılan devlet yardımlarıyla ve sözleşmede belirlenen süre ve şartlarda ödenmesi için azami çaba sarf edilmektedir; ancak, gerek sigortalılardan yapılan prim tahsilatlarında gerekse genel bütçeden yapılan transferlerdeki yetersizlikler sebebiyle, anlaşmalı eczane ve sağlık kurumlarına ödemelerin süresinde yapılmasında zaman zaman gecikmeler yaşanabilmektedir. 1999 yılının birinci yarısındaki geçici bütçe uygulaması da bu gecikmelerde belli ölçüde etkili olmuştur.

Diğer taraftan, sosyal güvenlik sistemimizin sağlıklı bir yapı ve işleyişe kavuşturulması, sosyal güvenlik kuruluşlarımızın yaşadıkları finansman sıkıntısının bir ölçüde giderilmesi amacıyla, sosyal güvenlik reformu projesi kapsamında, Bakanlığımızca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 9.7.1999 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sevkî kararlaştırılan kanun tasarısında 1479 ve 2926 sayılı Kanunlara tabi sigortalıların sağlık sigortası prim oranlarında yüzde 3'lük bir artış öngörülmektedir.

Söz konusu tasarının yasallaşmasından sonra, sağlık sigortası gelirlerinin, giderleri karşılamaında yaşanan finansman açıkları büyük ölçüde giderilmiş olacaktır.

Önümüzdeki günlerde, gerek bütçe transferlerinde ve gerekse prim tahsilatlarında beklenen artışlar nedeniyle, anlaşmalı eczane ve sağlık kuruluşlarına daha düzenli ve zamanında ödeme yapılması planlanmaktadır.

Bilgilerinize arz eder, saygıları sunarım. (ANAP, DSP ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Son sözlü soru önergesine geçiyorum.

16. – İstanbul Milletvekili Osman Yumakoğulları'nın, 53-56 ncı Hükümetler döneminde özelleştirmeden sağlanan gelire ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Yüksel Yalova'nın cevabı (6/43)

BAŞKAN – İstanbul Milletvekili Sayın Osman Yumakoğulları'nın 53-56 ncı hükümetler döneminde, özelleştirmeden sağlanan gelirlere ilişkin, Devlet Bakanından sözlü soru önergesi...

Sayın Bakan?.. Burada.

Soruyu okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularının Devlet Bakanı Sayın Yüksel Yalova tarafından sözlü olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Saygılarımla.

Osman Yumakoğulları
İstanbul

Soru 1- 53 üncü hükümet döneminde yapılan özelleştirme kaç milyon dolardır? Bunun ne kadarı yatırımlara, ne kadarı özelleştirme masraflarına harcanmıştır?

Soru 2- 54 üncü hükümet döneminde yapılan özelleştirme kaç milyon dolardır? Bunun ne kadarı yatırımlara, ne kadarı özelleştirme masraflarına harcanmıştır?

Soru 3- 55 inci hükümet döneminde yapılan özelleştirme kaç milyon dolardır? Bunun ne kadarı yatırımlara, ne kadarı özelleştirme masraflarına harcanmıştır?

Soru 4- 56 ncı hükümet döneminde yapılan özelleştirme kaç milyon dolardır? Bunun ne kadarı yatırımlara, ne kadarı özelleştirme masraflarına harcanmıştır?

Soru 5- 1999 yılında hedeflenen özelleştirme miktarı kaç milyon dolardır ve öncelikli özelleştirilecek kuruluşlar hangileridir?

BAŞKAN – Soru, Devlet Bakanı Sayın Yüksel Yalova tarafından cevaplandırılacaktır.

Buyurun Sayın Bakan.

Süreniz 5 dakika efendim.

DEVLET BAKANI YÜKSEL YALOVA (Aydın) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; tarafıma yöneltilen soruyu yanıtlamak üzere yüksek huzurlarımızdayım, hepinizi saygıyla selamlıyorum; sayın milletvekilime de, bana bu fırsatı verdiği için şükranlarımı arz ediyorum.

53 üncü, 54 üncü, 55 inci, 56 ncı hükümetler döneminde yapılan özelleştirme uygulamaları:

Özelleştirme İdaresi tarafından yapılan özelleştirme uygulamaları çerçevesinde; Mart 1996-Haziran 1996 tarihleri arasında görev yapan 53 üncü hükümet döneminde 229,9 milyon dolar, Haziran 1996-Haziran 1997 tarihleri arasında görev yapan 54 üncü hükümet döneminde 362,8 milyon dolar, Haziran 1997-Ocak 1999 tarihleri arasında görev yapan 55 inci hükümet döneminde 1 milyar 120 milyon dolar; Ocak 1999-Mayıs 1999 tarihleri arasında görev yapan 56 ncı hükümet döneminde ise, 3,3 milyon dolar olmak üzere, özelleştirme uygulamalarından toplam 1,7 milyar dolar; temettü gelirleri ve taksit ödemelerinden ise, toplam 900 milyon dolar ve genel toplamda 2,6 milyar dolar düzeyinde özelleştirme işlemi gerçekleştirilmiştir.

Bu özelleştirme uygulamaları çerçevesinde elde edilen kaynakların kullanım alanları ise, yıllar itibariyle aşağıdaki gibidir diyorum; ama, sizleri 1996, 1997 ve 1998 yıllarına ait rakamlarla boğmayayım ve tüm sayın milletvekillerimize, bu konuya ilişkin ayrıntılı bilgi sunduğumuz için tekrardan da kaçınayım istiyorum. Sermaye iştiraki, kapsamındaki kuruluşlara borç, hazineye aktarma, denetim danışmanlık, ihale ilanları, reklam tanıtım giderleri, borç ödemeleri, emeklilik - iş kaybı tazminatı, İMKB'de hisse senedi alımı giderleri ve diğer kullanımlarla birlikte 1996 yılında 613 109 016, 1997'de 564 758 253, 1998'de 1 180 335 000 olmak üzere, genel toplam 2 358 202 269'dur.

Sarıyorum sorunun ikinci bölümü özelleştirme programı idi. Kısaca arz etmeye çalışayım. 1999 yılı üçüncü yarısında ihaleye çıkacak, bir kısmı 2000 yılının ilk altı ayında gerçekleştirilecek özelleştirme uygulamalarından, yaklaşık 1,5 - 2 milyar dolar düzeyinde gelir elde edilmesi hedef-

lenmektedir. 1999 yılı tahmini ihale takvimi ise şöyledir: 1999 üçüncü çeyrek; Deniz Nakliyat, Asilçelik, TURBAN, ETAĞ, ORÜS, EBK, Sümer Holding, TAKSAN, TUMOSAN, TDİ Liman, Ataköy Grup, Sigortalar, İGSAŞ, SEKA. 1999 dördüncü çeyrek; Türk Hava Yolları, TÜPRAŞ, POAŞ, PETKİM, İSDEMİR, TÜGSAŞ, Karadeniz Bakır İşletmeleri. Bunlar, öntümüzdeki ihale takvimimizde gerçekleştirmeyi arzuladığımız kurumlardır.

Saniyorum soru yanıtlanmıştır; ama, bu konuda, tüm sayın milletvekillerimize, özelleştirmeye ilgili olarak yapmayı düşündüğümüz işler hakkında, geçen hafta birer mektup arz etmiştim. Her yerde söyledim, burada, yüksek huzurlarınızda da tekrarlamak istiyorum, Türkiye Büyük Millet Meclisine dayanarak, milletvekillerimizin işbirliği çerçevesinde, bu işin ancak başarılacağı inancındayım. O nedenle, hangi konuda ne soru olursa yanıtlamak, tabii ki, bizim görevimizdir; ama, soru sorulmadan önce bilgi sunmak da, aynı şekilde, bizim, Yüce Parlamento'ya karşı aslı görevlerimiz arasındadır.

Bana bu imkânı verdiği için değerli milletvekilime teşekkür ediyorum. Hoşgörüsü için Sayın Başkanımıza teşekkürlerimi sunuyorum. Hepinize saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Soru cevaplandırılmıştır.

Sayın milletvekilleri, gündemin "Kanun Tasarı ve Teklifleriyle Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmına geçiyoruz.

Biraz evvel aldığımız karar gereğince bu kısmın birinci sırasına alınan Türk Bayrağı Kanununun 3 üncü Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Türk Bayrağı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri Komisyonu raporunun görüşmelerine başlıyoruz.

VII. – KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

1. – *Türk Bayrağı Kanununun 3 üncü Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Türk Bayrağı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/412, 1/398) (S. Sayısı: 37) (1)*

BAŞKAN – Komisyon ve Hükümet yerlerini aldılar.

Komisyon raporunun okunup okunmaması hususunu oylarınıza sunacağım.

Raporun okunmasını kabul edenler... Kabul etmeyenler... Raporun okunması kabul edilmiştir.

Şimdi, tasarının tümü üzerinde müzakerelere başlıyoruz.

Gruplar adına, Doğru Yol Partisinden ve Milliyetçi Hareket Partisinden söz talepleri var.

Doğru Yol Partisi Grubu adına, Sayın Turhan Güven; buyurun. (DYP sıralarından alkışlar)

Süreniz 20 dakikadır.

DYP GRUBU ADINA TURHAN GÜVEN (İçel) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; şahsim ve Doğru Yol Partisi Grubu adına, hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

(1) 37 S. Sayılı Basmayazı tutanağına ektir.

Aslında, bir kanun tasarısının -ki, bize göre çok önemli bir olay meydana getirmektedir- görülmesinde bir başka konuyu da tekrar gündeme getirmekte yarar gördüğümü ifade etmek istiyorum. Daha önceki konuşmalarımızda, önceliklerini tespit edip, önemli olan kanunlarda ehemmi mühimme tercih ederek getirirseniz, muhalefet olarak, bu konuda size her türlü yardıma hazır olduğumuzu ifade etmiştik. Bugün, yine, önümüze getirilmiş olan bu kanun tasarısının, gerçekten ehemmiyeti olan bir kanun tasarısı olduğunu kabul ediyorum; çünkü, Türkiye, bu günlerinde fevkalade birliğe, dirliğe, düzene ihtiyacı olan bir konum içindedir. Bu bakımdan, Türk Bayrağının, kamu kurumlarında, yalnız cuma akşamından başlayarak pazartesi sabahına kadar veya pazar akşamına kadar çekilmesi keyfiyeti yerine, her gün asılmasının temini zimmında yapılan bu çalışmayı takdirle karşıladığımızı ifade etmek isterim.

Bilahare bu kanun tasarısına geleceğim; ancak, burada, şu aceleci tutumu vurgulamakta yarar görüyorum: Bakınız, hükümetin, şu ömrü içinde, epeyce kanun tasarısını, İttüzüğün 77 nci maddesini vesile addederek huzurunuzda getirme gayreti vardır. Bu, bir çalışmadır, güzel bir çalışma olarak görünür; ama, biz, hep şunu söyledik: İttüzüğün 77 nci maddesini bu şekilde değerlendirmeyin... 1992 yılında bu Meclise gönderilmiş olan, o zamanki hükümet başkanının imzasını haviyken, bugüne kadar iki dönem kadük olarak gelmiş geçmiş, görüşülmemiş olan, bir kanun tasarısını tekrar yenileyerek -partiler ayrı, bakanlar ayrı, hükümetin çok değişik bir görüntüsü var- ben bunu yeniliyorum diyerek göndermenin yanlışlığını ifade etmeye çalıştık. Bu kanun tasarısı için söylemiyorum; bu, ayrı bir olay. Bunu bir de kül halinde gönderme olayı var.

Bakın, değerli arkadaşlarım, bir yasama dönemi içinde eğer hükümet yoksa ve yeni hükümet kurma çalışmaları devam ederse, İttüzüğün 78 inci maddesi gündeme gelir. Yani, hükümet, Meclisten çıkmasını arzu ettiği kanunlar için, bunları görüşmeye devam edin der. İttüzük çok açıktır; ama, 77 nci madde, bir yasama dönemi sona erdikten sonra tüm kanun tasarı ve tekliflerinin kadük olduğunu açıkça izah etmiştir. Burada yapılacak olan işlem nedir? Yani, bir milletvekilinin de bu yetkisi var. Bir milletvekili, daha evvel, bir başka değerli milletvekilinin verdiği kanun teklifini, sadece imzasını değiştirerek mi verecek? "Meclislerde bu şekildeki çalışmalar eskiden böyleydi, yine, biz böyle devam ediyoruz" demenin yanlışlığını ben gündeme getirmek istiyorum.

Artık, geliniz, birlikte bir karar verelim. Bu, fazla bir şey de ifade etmiyor; ama, bu, koalisyon ortakları arasında rahatsızlık yaratır. Yani, bir başka koalisyon ortağının haberi olmadan, bir kanun tasarısı tekrar ihya edilmiş olur; bir kanun tasarısı, haber verilmeden, tekrar Bakanlar Kurulunda görüşülmeden, bir mutabakat hâsil olmadan... Yeni bir kanun tasarısı hazırlanırken, bir bakanın imzasının olmaması, onu tasarı haline getiriyor mu; getirmiyor. O zaman, daha evvelki dönemde hazırlanmış olup da kadük olan bir tasarımı, bir başka koalisyon ortağının haberi olmadan getirirseniz yanlışlık olur. Bunun, bu nedenle, bütün bakanların imzasını havi olarak yeniden gönderilmesinde yarar vardır diyoruz.

Bakınız, bugün, ekonomik ömrünü artık, yavaş yavaş tamamlamış görünen bir iktidara sahibiz gibi geliyor bana. Siyasal ömrünün ne kadar olacağını zaman gösterecektir. Niye; şu hükümet kurulduğundan beri, ekonomik tedbirler olarak, paket olarak -hergün söyledik, yine söylemeye devam ediyoruz- ne hazırlandı, Türkiye'nin önüne ne sunuldu? Gecikiyoruz... Gecikiyoruz...

Liberal ekonomi, eğer, yanında, beraberinde siyaset ekonomisini, daha doğrusu liberal demokrasiyi götürmüyorsa, orada sıkıntı var demektir. Yani, ekonominin yalnız liberal ekonomi olması da önemli değil; onun yanında, liberal ve demokratik gelişmenin beraberce hareket etmesi, birbirine destek vermesi gerekir. Hatta biri olmadığı zaman; yani, liberal ekonomi tek başına hareket halindeyken, hiçbir şey olmayacağınıın karnesi, dünyada örneklerle vardır.

Oysa bugün, 18 Nisan seçimlerinden bu tarafa aşağı yukarı 88 gün geçmiştir, bakınız, bu konuda, hiç de ciddi bir tedbir alınmadığı görülmüştür. Öbür tarafta, memur maaşlarına falan filan gelmiyorum. Biz, memurumuzu, emeklimizi, emekli işçimizi, Bağ-Kur emeklimizi ve halen çalışanlarımızı, mevcut enflasyonun altında ezdirmeyeceğiz derken, IMF'nin getirdiği reçete üzerine, yüzde 20'den fazla zam veremediniz; vermeniz de mümkün değildi; reçete böyleydi, aynen onu uyguluyorsunuz. Peki, bunun çözüm yeri neresi? Hep, hani, herkes, "Meclis çözün, Meclis çözün" diyor ya, işte, aslında bu konunun çözüm yeri gerçekten Meclistir; onu çözemediniz.

Kanun tasarıları, her gün öntülmüze geldiği için söylüyorum -önceden gönderilmiyordu, ikaz ettik, sağ olsunlar, Meclis Başkanlığı, komisyonlara gelen tüm tasarıları bize gönderme lütfunda bulunuyorlar- yağmur gibi geliyor yenilemeler. Bunların içinde hangileri sizce önemliyse ya da hepsi çok önemliyse, bir sıralamayı yapın; değerli arkadaşlarım, Danışma Kuruluna bir defada getirin, göreceksiniz ki, orada size yardımcı olacağız. Türkiye için gerekli olan, millet için gerekli olan kanun tasarılarının tümünde size yardım edeceğiz; ama, önceliklerini, siz koalisyon ortakları olarak, 3 parti, oturun, beraber bir tespiti yapın, kendi aranızda uyum sağlayın, sonra bizim öntülmüze getirin; Yüce Meclis de elbette bunu takdir etmekten aciz değildir, çok güzel bir düzenleme yapacağına eminim.

Değerli arkadaşlarım, kanun tasarısına gelince, bakınız, gerçekten, Türk Bayrağının, her kamu kurum ve kuruluşunda dalgalandığı zaten bir gerçektir. Bugün, bu gerçek var iken, bunu bir kanunî düzenlemeyle hukukileştirmek çok isabetli bir davranış olmuştur. Zaten, herkes, artık, öyle cumartesi pazar değil...

Gerçekten millî egemenliğimizin timsali olan, Türk Milletinin hürriyetinin, demokratik gelişmelerinin bir timsali olan, beraberliğimizi simgeleyen Bayrağımız, bugün her kamu kurumunda dalgalandığı zaman, Türk Milleti olarak, bir vatandaş olarak, bu milletin bir ferdi olarak huzur içinde gerçek mutluluğu yaşıyoruz; ama, bir başka konuyu hemen ifade etmek istiyorum ki, bazı kamu kurum ve kuruluşlarında, bugün bile bayraklar yıpranmıştır, bayraklar yırtıktır, bayraklar solmuştur.

Her gün asılması lazım gelen Türk Bayrağının, bizim millî egemenliğimizin timsali olan bayrağın bu şekilde dalgalanması, bizce milleti rencide eden bir husustur. Bu itibarla, bu tasarıya böyle birşey koymak mümkün değil; ama, hazırlanacak olan tüzüğe -yeniden bir tüzük düzenlemesi söz konusudur- bununla ilgili bir hükmün, mutlaka konulması gerekmektedir. Hür ve demokrat bir ülke olmak istiyorsanız, bunun da bir timsali bayrak ise, o bayrağın, gerçek bir bayrak niteliğinde olması, renginin solgun olmaması, bayrağın yırtık olmaması ve göndere de, tam manasıyla -böyle, yarım yamalak değil- çekilmesi şart olmalıdır. Umut ediyorum ki, tüzük çalışmalarında, arkadaşlarımız, bu hususu iyice hazırlar ve ona göre de gerekli titizlik gösterilir.

Değerli arkadaşlarım, geçen hafta, hatırlarsanız, TRT'yle ilgili kanun görüşüldü, o konuyu da tekrar huzuruza getirmekte yarar gördüğümü ifade etmek isterim. Burada, daha evvelki dönemde, yani geçen dönemde alınan kararların çok acele alındığını; ancak, gece toplantıları yapılmasına karar verildiği zaman da, burada, çoğunluğun, hükümet çoğunluğunun, iktidar çoğunluğunun olmadığını ifade etmişim. Çok değerli bir sözcü kardeşimin ise "biz böyle olmayacağız" dediği günün akşamı -biliyorsunuz TRT'yle ilgili kanun açık oylamaya tabi idi- burada karar yetersayısı bulunamamıştı. Onun için, şu yaz ayında, müslmir bir çalışma yapmak istiyorsak, lütfen, hangi kanun tasarılarını istiyorsanız, çoğunlukla değil, yalnız onları getirin, ondan sonra, gece çalışması mı istiyorsunuz; öyle yapacaksak, yapalım; ama, bütün bir tatili ortadan kaldıracak... (DSP sıralarından "Biz buradaydık" sesleri)

Ben muhalefetim; siz burada olmak durumundasınız. Ebette, size iştirak edeceğiz; ama, karar yetersayısının aranılması istendiği zaman, ben istediğime göre, zaten beni saymayacaklar, onun için benim burada olmam bir şey ifade etmiyor. Katkımız olacaktır, olumlu her şeyinizde pozitif muhalefet yapacağız; ama, siz, burada olacaksınız. Eğer burada olmak istiyorsanız, o zaman, ciddi kanun tasarıları getireceksiniz. Çıkmasını arzu ettiğinizin neler olduğunu bileceğiz, ona göre çıkaracağız.

Değerli arkadaşlarım,

"Bayrakları bayrak yapan üstündeki kandır.

Toprak, eğer uğrunda ölen varsa vatandır" diyor şair.

Hepinize saygılar sunuyorum, teşekkür ederim. (DYP, DSP ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Güven.

Parti grupları adına ikinci söz, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına, Ankara Milletvekili Sayın Şevket Bülent Yahnici'ye ait. (MHP sıralarından alkışlar)

Konuşma süreniz 20 dakikadır.

MHP GRUBU ADINA ŞEVKET BÜLENT YAHNİCİ (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hükümet, tasarı halinde, eski hükümetler tarafından hazırlanmış ve eski hükümetler tarafından yine Bakanlar Kurulu kararı ve tasarısı haline getirilmiş, elimizdeki dağıtılan notlara göre de, iki ayrı hükümet zamanında, Bakanlar Kurulu teklifi halinde, zaman içerisinde Meclise sunulmuş; ama, kanunlaşmamış bir tasarıyı getiriyor.

Sayın DYP Sözcüsü Üstadımız, İçtüzüğün 77 nci maddesiyle ilgili birtakım değerlendirmelerde bulundu ama, görüyoruz ki, gelen tasarı, birisi Sayın Erbakan Hükümetinin, diğeri ise Sayın Mesut Yılmaz Hükümetinin kurmuş olduğu koalisyon hükümetlerinin, daha evvel almış olduğu Bakanlar Kurulu kararlarının, yeniden, bizim hükümetimiz tarafından gönderilmesiyle ilgilidir. Ayrıca, konu, İçişleri Komisyonunda görüşülmüş; komisyon, üzerinde son değişiklik ve rötuşları yaptıktan sonra da, Türk Bayrağı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı Yüce Meclis önüne gelmiştir.

Şimdi, yeni midir değil midir, bilmiyorum ama; Sayın Güven, konuyu açtığı için, İçtüzüğün 77 nci maddesiyle ilgili bir iki söz etmek istiyorum; çünkü, kamuoyunda 77 nci maddeyle ilgili olarak şu anda yapılmakta olan tartışmalara sebep olacak konu belki de, Anayasa Komisyonundaki malum, hepimizin bildiği bir toplantıdaki bizim tavrımız dolayısıyla gündeme geldi ve hâlâ tartışılıyor. Doğrudur; İçtüzüğün 77 inci maddesinde bir hüküm getirilmiş, "görüştürmesi tamamlanmamış ve Mecliste kanun haline gelmemiş olan tasarı veya teklifler, hükümet veya milletvekillerinin teklifiyle yeniden sunulur" denilmiş. Bizim, Anayasa Komisyonunda, bu maddeyle ilgili davranışımızı, bir parça da, Milliyetçi Hareket Partisinin Parlamentoda yeni temsil ediliyor oluşuna vermemiz gerekir diye düşünüyorum.

Biz, bunu sorduk, komisyon üyesi arkadaşlarımıza da sorduk, tecrübeli arkadaşlarımıza da sorduk -burada DSP'li temsilciler var, diğer partilerin temsilcileri var- bugün yerinde göremiyorum, çok devamlı bir üstadımız Sayın İyimaya'ya da sordum, "Anayasa Komisyonunda daha evvel benzeri uygulamalar yapıldı mı" dedim; Sayın İyimaya "bizim zamanımızda da yapıldı; ama, bu yanlış bir uygulama" dedi. Fakat, yanlış bir uygulamayı, Meclis teamül haline getirmiş, Anayasa Komisyonu teamül haline getirmiş. Sadece Anayasa komisyonu için geçerli değil bu, İçişleri Komisyonu da, diğer komisyonlar da, Plan ve Bütçe Komisyonu da... Şu anda, bütün komisyonlara benzer şekilde tasarılar geldi, görüşülecek.

Ayrıca, bizden evvelki uygulamalar da; yani, diğer hükümetler zamanındaki uygulamalar da benzer şekilde yapılmış. Biz, Parlamenteoya yeni gelmiş bir grup olarak, bu uygulamaları yeni öğreniyoruz, yeni araştırıyoruz, ne olduğunu, ne bittiğini de yeni görüyoruz. Bir yanlışlık varsa, yanlışlıktır; ama, uygulanmış; uygulandıysa, o zaman teammül haline gelmiş, kabulden başka da bir şey gözükmüyor. Yalnız, bu konuda, karşılıklı olarak, bir parça, bu uzlaşmacı tavrın götürülmesi ve kabul edilmesi inancındayız.

Ayrıca, biz, şu anda, Türk Bayrağı Kanununun 3 üncü Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısını, bu Yüce Mecliste oylar, bu tasarımı kabul etmiş olursak, dolayısıyla, birisi, Sayın Mesut Yılmaz'ın DYP ile kurduğu hükümetin; diğeri ise, Sayın Erbakan'ın DYP ile kurduğu hükümetin, altında imzaları bulunan iki tasarımı burada kabul etmiş olacağız. Bunu da, demokrasi-miz açısından bir fayda, iyi bir şey diye düşünebiliriz ve değerlendirebiliriz. Bu, işin teknik ve iç-tüzükle ilgili tarafı.

Gelelim Bayrak Kanunu Tasarısına: Bayrak Kanunu Tasarısı, geçmiş hükümetlerin de çok isabetli bir şekilde ele almış oldukları gibi, gerçekten değiştirilmesi gereken bir konudur. Hepimiz için şeref, namusun, bağımsızlığın, egemenliğin simgesi olan bayrağın, böyle bir kanun tasarısı ile düzgün bir şekilde kullanımının tanzim edilmiş olması, tanziminin düşünülmüş olması son derece isabetlidir.

Sayın Gülven'in de söylediği gibi, kamu kurum ve kuruluşlarında, sadece, bayrağın devamlı olarak takılması, çekilmesi değil; çekilen bayrağın, Türk Bayrağı ölçülerine uygun olması, bu ölçülere uygunluğun ötesinde temiz bir bayrak olması, zannediyorum burada maddeler halinde var. Deniliyor ki, "Cuma günü mevcut bayrak indirilir, yeniden çekildiğinde temiz ve düzgün çekilir." Eğer, bir bayrağı, bir yerde altı ay dalgalandırırsak, renginden oluyor, soluyor, kapkara oluyor. Baktığımız anda, gönlümüzden çok saygı duymak istediğimiz, severek bakmak istediğimiz Türk Bayrağına, Bayrağına, maaalesef, bazen ve çoğunlukla üzülerek, üzüntüyle, içimiz burkularak bakabiliyoruz, bayrağın bu halden kurtarılması gerektiği inancındayız.

Elbette, bu düzenleme, belki, bir alttüzük düzenlemesiyle birlikte düşünüldüğünde, bu mah-zurları da giderecektir diye düşünüyorum. Bu anlamda, Bayrak, bizim için -demin de dediğim gi-bi- milli mukaddesin, milli mukaddeslerin bir bütünüdür, onun değeridir; devletimizi temsil eder, milli birliğimizi, milli bütünlüğümüzü temsil eder, milli ve üniter devlet yapımızı temsil eder; çün-kü, o ülkenin her yerinde dalgalanır, her köşesinde dalgalanır; Başkent Ankara'yı temsil eder -ma-lum, Başkent Ankara, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin vazgeçilmez Başkentidir; Bayrağı gördüğüt-müz yerde aklımıza Ankara gelir, Türkiye gibi- ve resmî dilimiz olarak Anayasamıza koyduğumuz Türk dilini temsil eder "resmî dil Türkçedir" demişiz. Bir Bayrak; o Bayrağın etrafında birçok mu-kaddes değer temsil edilmektedir. Dün, o Bayrak, Çanakkale'den İnönü'ye, milli mücadeleye kadar meçhul askerlerin kanlarıyla sulanmış, rengini o meçhul askerlerin kanından almış bir bayraktır; bugün, bu toprağın evlatları, gök ekin biçilircesine, bu vatani müdafaa etmek için ve o bayrağı dal-galandırmak için kanlarından bayrağa renk vermekteler.

O bayrağı o ölçüler içerisinde selamlıyoruz ve en büyük bayrak şairinin dediği gibi,

" Ey mavi göklerin beyaz ve kızıl stüsü,

Kız kardeşimin gelinliği, şehidimin son örtüsü" diyerek o bayrağı selamlıyorum.

Teşekkür ediyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Yahniçi.

Gruplar adına üçüncü konuşma, Anavatan Partisi Grubu adına, Balıkesir Milletvekili Sayın Ağah Oktay Güner'in.

Buyurun efendim. (ANAP sıralarından alkışlar)

Konuşma süreniz 20 dakikadır.

ANAP GRUBU ADINA AGÂH OKTAY GÜNER (Balıkesir) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Anavatan Partisi Grubu ve şahsım adına muhterem heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın hükümetin huzuruza getirmiş olduğu bu tasarı, millî bir hassasiyetin ifadesidir, saygıya layık bir davranıştır; daha önceki hükümetler tarafından bunun düşünülmesi ve bu tasarrımın üç hükümet döneminde de benimsenmiş olması, aslında, çok şuurlu bir tavır alıştır. Hükümeti, bu hassasiyeti sebebiyle öncelikle tebrik ediyorum.

Değerli arkadaşlarım, kamu kurum ve kuruluşlarında Türk Bayrağının sürekli çekili kalması, milletin malı, milletin kendisi ve milletin kendi varlığı olan kamunun her zaman Türk Bayrağıyla süslenmesi çok büyük manalar ifade etmektedir.

Dünya siyasetindeki değişmeler, Avrupa Birliğinin, Türkiye'nin bütün hükümetleri tarafından iyi niyetli bir biçimde takip edilmiş olan Avrupa Birliğine girme politikasının "otuz yıldır Türkiye'yi oyaladık, onlara yalan söyledik" bilanço hükmüyle karşımıza çıkması, kuzeydeki gelişmeler, askerî gücün karşılıklı azaltılması yolunda Rusya Federasyonu ile Avrupa'yı temsilen NATO'nun imzalamış olduğu anlaşmaya rağmen, Rusların, Kafkaslara devamlı asker yığmakta bulunması ve konvansiyonel silahları bu bölgeden çekmek yerine -anlaşmanın gereği çekmektir- hâlâ silah yığmaya devam etmesi, Türk coğrafyasıyla ilgili artan tehditler, günümüzün bize yönelttiği eksilmeyen, azalmayan, zaman içerisinde ağırlaşan çok ciddi tehditler bizim millî varlığımızı ve millî bekamızı, bağımsızlığımızı çok ciddi, çok tutarlı bir biçimde hükümet politikalarıyla, devlet politikalarıyla ele almamızı elzem kılmaktadır.

Aziz arkadaşlarım, bayraklar, coğrafyanın vatan oluşu gibi, millî bir sembolün sade bir bezle, sade bir resimle değil, gerektiğinde uğruna ölünebilecek bir değerle saygıya ve sevgiye kavuşmasının ifadesidir. Coğrafyadan vatana geçiş ve bir toprağı vatan kabul ediş, tarih içerisinde, milletimizin yaşamış olduğu büyük maceranın Anadolu sınırları içerisinde, Trakya sınırları içerisinde, bugünkü millî devletimizin sınırları içerisinde demlenmesi ve şura kavuşması hadisesidir.

Dikkat buyurunuz; dünya üzerinde çeşitli dinlere mensup başka bir millet yok. Türk Milletinin büyük bir bölümü Müslüman, bir bölümü Hıristiyan, bir bölümü de Musevi; ama, hepsi Türkçede, hepsi Türk Milletinin birliğinde birleşiyor ve onları, Türkçe konuşan devletleri Türksoy'un çatısı altında bir araya getirdiğiniz zaman, Gagavuzlarla, Türkmenistan'da yaşayan Türklerin, Azerbaycan'da yaşayan Türklerin, Anadolu'da yaşayan Türklerin aynı hassasiyete, aynı kutsal değerlere sahip olduğunu görüyorsunuz.

Azerbaycan'ın Cumhurbaşkanı geliyor, Anıtkabiri ziyaret ediyor, "senin erin olmak, benim için şereflerin en büyüğüdür" diyebiliyor. Bu büyük millet, tarih içerisinde, bir büyük coğrafyada yaşıyor. İngilizler bir adadadırlar; İspanyolların iki komşusu var, birisi Portekizler, öbürü Fransızlar; ama, biz öyle mi; biz, dilimizi, örfümüzü, millî değerlerimizi, dinimizi Ortaasya'dan, Ortaavrupa'ya kadar yaşamış ve bağımsız kalmanın sırrına ermişiz.

Bir teröristin davası görüldü. Davanın kamuoyuna açıklanan bölümleriyle, bunun, Türk Milletini yok etmek için, Türk Milletinin Ortadoğu'da, Türk Milletinin Ortaavrupa'da, Türk Milletinin Avrasya bölgesinde sahip olduğu büyük güce karşı çok sistemli ve çok yönlü beslenen, geliştirilen bir ihanet hareketi olduğunu adli raporlar, belgeler, mahkeme zabıtları tespit ediyor.

Aziz kardeşlerim, bütün bunlar şunu gösteriyor: Hassas olmalıyız. Neye hassas olmalıyız; milletimizi meydana getiren değerlere hassas olmalıyız. Bir millet, kültürüyle yaşar. Kültür, canlı bir varlıktır. Türk kültürü, hem tarih içinde canlılığını korumuş hem de bu muhteşem coğrafyada, 30

milyon kilometrekarede -776 000 kilometrekaresinde biz yaşıyoruz- diridir, üretmektedir; türkçülikle üretmektedir, şarkalarıyla üretmektedir, mimarisiyle üretmektedir; ilahisiyle diridir, destanlarıyla diridir. Bu büyük varlığı anlamak ve bu büyük varlığın sahip olduğu muhteşem kültür kimliğini layık olduğu güce kavuşturmak için gerekli çalışmaları yapmak zorundayız; bunların başında da, Kültür Bakanlığını göstermelik bir bakanlık olmaktan kurtarmak gelmektedir.

Aziz arkadaşlarım, Fransa'da kültür bakanları başbakanından sonra bir numaralı bakandır; çünkü, Fransız dili, Fransız Milletinin varlığıdır, Fransız olmanın şuurudur. Anglosaksonların büyük ekonomik gücüne karşı Fransızlar kendilerini koruyabilmek için, milli gelirlerinin binde 4'ünü yabancı ülkelerden gelen gençlere burs olarak verirler ve dillerini öğretmeye büyük bir önem verirler. Biz ise, Kültür Bakanlığımızı en zayıf, en cılız bütçelerle bugüne getirdik. Kültür Bakanlığının benim gözümde değeri, en az Sağlık Bakanlığı, en az Millî Savunma Bakanlığı kadar önemlidir. Millî Savunma Bakanlığının "ölünüz" emrini vereceği vatan evlatlarına, siz, vatan için ölmenin mukaddes olduğu şuurunu ancak Kültür Bakanlığıyla vereceksiniz.

Değerli arkadaşlarım, tarihimizi, vatan coğrafyamızı, dinimizi millet varlığının temel değerleri olarak gördükten sonra, bunun hür ve bağımsız ifadesinin bayrağımız olduğunu söylemek, nihayet, gerçeği ifade etmektir.

Hafızalarımızı yoklayız, Cezayir bağımsızlık savaşı verirken, Fransızlara karşı kurşun yiyip şehit düşen Cezayir milliyetçilerinin başından Türk Bayrağı çıkıyordu. Demek ki, Türk Bayrağı, imparatorluk coğrafyamızın da mukaddes değeridir. Nitekim, Balkanlara giden Türk Birliği ayıulduzlu bayrakla karşılanmıştır.

Böylesine geniş bir coğrafyada bu muhteşem saygıya sahip olan bayrağın, hükümetimiz tarafından, bu yeni anlayışla, kamu kurum ve kuruluşlarında devamlı, en güzel törenlerle asılı bırakılması ve bayrağa layık olan saygının gösterilmesi önemli bir adımdır; ama, burada kalmamalıdır, bayrağın gönderi kültürüdür. Onun için, Hükümet Programında "Türkçeyi kurtarmak için her türlü tedbiri alacağız" diyen cümleyi, bir kere daha huzurunuzda şükranla ifade ediyorum. Onu yazanların, o hükümetin arkasında durmalarını ve büyük bir dil, büyük bir kültür dili olan Türkçeyi layık olduğu güce kavuşturmak için, daha doğrusu, onun üzerindeki ağır, hantal yükleri kaldırıp, Yunus'un Türkçesiyle bu milletin gönülünün bir kere daha yikanması için hükümetin, Kültür Bakanlığına, kültür hamlelerine büyük önem vermesini istiham ediyorum.

Aziz kardeşlerim, kültür hamlelerinde tarih şuurunun çok büyük bir yeri var. Tarih şuru, sağlam tarih bilgisiyse beslenir. Türkiye'de Tarih Kurumunun çok şuurlu neşriyatı var. Lise kitaplarında, ortaokul kitaplarında, ilkokul kitaplarında hain damgasıyla mühürlediğimiz tarihi şahsiyetlerin birer büyük vatanperver olduğunu üniversitedeki tarih kitapları, Tarih Kurumunun neşriyatı teyit ediyor ve gerçeği gösteriyor. O zaman, vatan çocuklarına, ilkokulda ayrı, üniversitede ayrı tarih okutarak, onları, tarih körlüğüne ve şaşılığına mahkûm etmeye hiç kimsenin hakkı olmadığını gelin, ifade edelim.

Aziz kardeşlerim, Mustafa Kemal Paşa, milli mücadelenin Sarı Paşasıdır. Çok az asker bu ölüde sevilmiştir. Bakınız, Kocatepe'de karlar üzerinde yatan Mustafa Kemal Paşanın o resmi, ekşik bir resimdir; çünkü, Mustafa Kemal Paşa, emir subayının dizinde uyur. Yirmibir gecedir uyanmayan Paşası, karlı tepede, buzun üzerinde, dizinde uyuduğu için, emir subayı ayağının donduğunu hisseder; ama, sesini çıkarmaz. Mustafa Kemal uyandığı zaman, emir subayının ayağı donmuştur, ayağı kesilir. Şimdi gönülüm arzu ediyor ki, o tablonun tamamını, o kahraman ve fedakâr emir subayının Mustafa Kemal Paşayı dizinde uyutan gerçek fotoğrafı vatan çocuklarına verelim. Bu, Mustafa Kemal gerçeğini daha iyi yakalamamıza hizmet edecektir. O emir subayını unutmak bize hiçbir şey kazandırmaz; ama, Mustafa Kemal, o emir subayıyla bir bütündür.

Afganistan Rus'u yendi; ama, Afganistan kendisini yenemedi; çünkü, Mustafa Kemal Paşası yok. Afganistan, yedi yıldır kendi kendisiyle boğuşuyor. İşte, o zaman, millî mücadele ve Atatürk gerçeğini çok daha iyi anlıyor ve çok daha iyi değerlendiriyoruz. Eğer Türkiye, Afganistan olmasaydı, düşmanı yendikten sonra kendisini yenmeyi başardığına, o, Mustafa Kemal şuurıyla olmuştur.

Dikkat buyurunuz, bir Osmanlı Hükümeti vardır İstanbul'da; Ankara'da da hükümet kurulmuştur. Aynı mantıkla, aynı diyalektikle hareket ederseniz, Ankara'daki hükümetin adının "Mustafa Kemal Hükümeti" olması gerekir... Hayır... İşte, deha buradadır "Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti" demıştır. Türkiye Büyük Millet Meclisinin o mukaddes geleneği içerisinde millî iradeyi temsil ettiği ve milletin kendisi olduğunu, bu davranışıyla Atatürk, bizlere muhteşem bir miras olarak bırakmıştır. Şimdi, biz, bu mirasın çatısı altındayız.

Değerli arkadaşlarım, millî kültür, sizin dış temsilcilerinizde, sizin bakanlarınızda, sizin müsteşarlarınızda, sizin kalem tutanlarınızda, üniversite hocalarınızda ne kadar güçlü olursa, siz, devlet olarak o kadar güçlü olursunuz.

Atatürk'ün Türkiye'si buradan çok fakirdi; bugünlerden çok mütevazıydı bütçemiz; rakamları huzurunuzda tekrar etmiyorum; ama, Türkiye Cumhuriyeti Devleti, 1950 yılında 480 milyon kilovat/saat elektrik üretebilen bir Türkiye'yd; yani, yarım milyar kilovat/saatten az... Bugün, Türkiye, 105 milyar kilovat/saat elektrik üretiyor. Elektrik üretimimizi 1950 yılına göre 105 katına çıkarmışız; ama, her birinize yegân yegân soruyorum: O günkü devlet adamlarının Türkçeye hâkimiyeti, o günkü devlet adamlarının tarih şuru, o günkü devlet adamlarının millî endişesi, haysiyet endişesi bugün ne ölçüde kaldı? Evet, ne ölçüde onlara kendimizi nispet edebiliriz?

İsmet Paşa Başbakanıdır, Mussolini İtalya'nın Başbakanıdır; İsmet Paşayı Roma'ya davet eder; Atatürk'le görüşürler; der ki Atatürk: "Paşa, sen Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Başbakanısın, Mussolini de İtalyanların Başbakanı; asla eşitlikten vazgeçmeyeceksin."

Şultan Abdülhamid'in eğitim reformuyla, Mustafa Kemal nesli, hepsi mors alfabesini mükemmel bilen subaylardır ve imparatorluk coğrafyası baştan başa mors alfabesiyle örtülmüştür. O günün bilgisayar; bugün bilgisayar teknolojisi neyse, o günkü gelişmişlik düzeyinde mors alfabesi oydu.

Roma'ya yaklaşırken program gelir. İsmet Paşa bakar, Roma Valisi karşılıyor, otele iniyorlar, iki gün otelde kalıyorlar; üçüncü gün, Mussolini, İsmet Paşa'yı kabul ediyor... Hemen mors alfabesinin başına geçer, Ankara'ya "ben, bu şekilde karşılanıyorum, emriniz..." der. Atatürk bir cümleyle cevap verir: "Talimatım gereğince hareket et." Mühmandara derki İsmet Paşa: "Eğer beni Roma Garında bizzat Mussolini karşılamazsa, geri dönüyorum." Tren durdurulur. Mussolini'ye durum bildirilir, Mussolini, frakını giyer, eline melon şapkasını alır, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Başbakanını karşılar. İşte, bugün biz, bu ciddi şahsiyet çizgisine muhtacız. Bütün dünya memleketleriyle, bütün ilişkilerimizle, kendimize, önce biz, öz saygımızı göstereceğiz. Bizim tarihimiz, bizim kimliğimiz, bizim varlığımız, bize bu hakkı fazlasıyla veriyor. Bayrak o zaman gönderde çok büyük anlam ifade edecek.

Türk dünyasına giderken -o günün bakanları hatırlayacaklardır- kendilerine, ilgili bakanlara âdeta yalvardım: Ne olur, bu coğrafyaya ilk gidecek işadamları, Odalar Birliğinden bir belgeyle gitsinler. Siz de, cumhuriyet hükümeti olarak, gizli bir notayla, bu belgeyi haiz olmayan, yani "vergisini ödeyen namuslu işadamıdır, buna güvenilir" belgesiyle gelmeyen adamı kabul etmeyin, dinlemeyin dedim; ama, hiçbir bakan arkadaşım, o dönemin sorumlu hiçbir bakanı benim bu ricama iltilaf etmedi. Aramızda, Odalar Birliğinin eski başkanı olan bir arkadaşım var; o da, benim bu ricamın ve gayrelerimin herhalde şahidi olacaktır. Ne oldu; Türklük coğrafyasına, Atatürk'ün Türkiye'sinden giden maceraperestler, dolandırıcılar, sahtekârlar, o coğrafyanın bize olan inancını yıktılar; çaldılar, çırptılar ve bizi orada sözlüce güvenilmez bir topluluk olarak tanıttılar.

Aziz arkadaşlarım, bu ilişkiler, küçümsenecek ilişkiler değildir; bu ilişkiler çok önemlidir.

Cengiz Han diyor ki: "Bir çivi bir nalı düşürür; bir nal düşerse bir at düşer; bir at düşerse bir yiğit düşer; bir yiğit düşerse bir ordu bozulur." Devlet hayatında çiviye ihmal edemezsiniz. Çivi düştüğü an, ordu bozulur. Bugün Türkiye, reform yapma ihtiyacını duyuyorsa, rahmetli Refik Saydam'ın "a'dan z'ye bütün kurumlarımız bozulmuştur" dediği Türkiye, bugün sadece sosyal güvenlik kurumlarının yükünü çekemez hale gelmişse, bunun temeli, bizim millet hayatımıza musallat olan ciddiyetsizlik, milli kültür konularındaki gaflet ve milli şahsiyetten uzaklaşmadır.

Onun için, hep birlikte ve hep beraber, bir büyük kültür hamlesini, dil şuurunu, tarih şuurunu, din şuurunu, millî musiki şuurunu bize verecek bir büyük kültür hamlesini, milletin bin yıllık geleceğini emniyet altına alacak bu hamleyi, eğer, bu hükümet ve bu Yüce Meclis bayrağı göndere çekme şuuruyla gerçekleştirebilirse, o zaman, bu hükümet alından öpülmeye layıktır, gerisi lafûl güzâftır, kendimizi aldatmadır; tıpkı, dün yapılan, gafletle heder edilen zaman gibi, yeni zamanların heder edilmesidir.

Değerli arkadaşlarım, devlet adamında milli kültür varsa, Ahmet Vefik Paşa gibi olur. Fransa'dan bir büyükelçi gelmiş İstanbul'a. Devrin padişahının saltanat kayığının aynını yaptırmış; Boğaz'da o çıktı mı, herkes, padişah çıktı diye ihtiramla duruyor. Bir de bakıyorlar ki, geçen, Fransız Büyükelçisidir!

Ahmet Vefik Paşa, Paris'te büyükelçi. Devrin Fransız İmparatorunun saltanat arabasının aynını yaptırır, üç koşum beyaz atı da önüne taktırır; o üç koşum beyaz atın sürdüğü meşhur London, şıkır şıkır Paris caddelerinde gider. Fransızlar "imparator geliyor" diye fırlarlar; gelen, Türkiye Büyükelçisidir. Fransız Dışişleri Bakanlığına Ahmet Vefik Paşa davet edilir: "Lütfen, bu arabaya binmeyin." "Memnuniyetle... İstanbul'daki sefiriniz kayığını çeksin, ben de bu arabadan ineyim."

İşte, bu, tarih şuurudur; bu, millî kimlik şuurudur; bu, millî hassasiyettir. Bizim coğrafyamızın -imparatorluk coğrafyamızın ve Türklük coğrafyamızın- bize sunduğu muhteşem kültür mirasına, biz kör gözle bakarken, Amerika Birleşik Devletleri, tarih meydana getirmeye çalışıyor...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Güner, 2 dakika ekstre veriyorum.

Buyurun efendim.

AGÂH OKTAY GÜNER (Devamla) – Teşekkür ederim efendim.

Düşününüz, İstanbul'u fethediyorsunuz, ondan bir yarım asır sonra Amerika keşfediliyor; düşünebiliyor musunuz!.. Şimdi, Amerika "bu onbaşı, falan yerde, Kızılderili okuyla vuruldu" diyor, anıt dikiyor; sizin binlerce eseriniz çürümeye terk edilmiş!

Bugün, Sayın Yalova'nın, İpekyolu üzerindeki Selçuklu hanlarını kurtarma projesini dinledim ve kıvanç duydum; çünkü, bu hanlar, bir büyük şuurun ürünüdür; hepsi vakıftır ve vakfiyelerinde "hana gelen yorgun yolculara ballı süt içirileceği" yazılıdır. Modern tıp diyor ki: İnsan vücudundan zehiri alan madde, ballı süttür. Asırlarca, bu vakıflar devam etmiştir.

Aziz kardeşlerim, bu büyük tarih mirasına karşı sorumluluğumuzu yerine getirmenin zamanını geldiğine, hatta, geçmekte olduğuna hep birlikte inanmalıyız ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin Yüce Meclise getirmiş olduğu, milletin iradesinin, gerektiğinde şehit vererek gerektiğinde gazi olarak al sancağı gönderde tutma iradesinin, hükümet katında değerlendirilişine şükran duymalıyız.

Hükümeti tebrik ediyor, Anavatan Partisinin, bu güzel kanun tasarısına olumlu oy vereceğini beyan ediyor, Değerli Heyetinizi saygıyla ve sevgiyle selamlıyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Güner.

Türk Bayrağı Kanununun değiştirilmesiyle ilgili kanun tasarısı üzerinde, Fazilet Partisi Grubu adına, İstanbul Milletvekili Sayın Ali Oğuz konuşacaklar.

Buyurun efendim. (FP sıralarından alkışlar)

Süreniz 20 dakikadır.

FP GRUBU ADINA ALİ OĞUZ (İstanbul) – Muhterem Başkanım, muhterem arkadaşlarım; Türk Bayrağı Kanununun 3 üncü Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Türk Bayrağı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri Komisyonu raporu üzerinde, Grubum ve şahsım adına söz almış bulunuyorum; bu vesileyle, Yüce Heyetinizi, hürmet ve muhabbetle selamlıyorum efendim.

Değerli arkadaşlarım, benden önce konuşan grup temsilcisi arkadaşlarım, Türk Bayrağını, onun aziz ve kıymetli değerini, onun varlığını ve varlığının tesirlerini, onun köktünü ve onun şuurunu gayet güzel bir üslup içerisinde burada dile getirdiler.

Bayrağımız üzerinde neler söylersek azdır. Onu, şehidimizin kanı, kızımızın gelinliği, vatanımızın birlik ve beraberliği, devletimizin ve hükümetimizin bekasının alameti olarak ne kadar övsek ve ona ne kadar methüsenalar yağdırsak yeridir. Ancak, şunu ifade etmek isterim ki, onu yüceltmeye, onun değerini ifadeye kelimeler yetmez, şiirler yetmez, kitaplar yetmez; onu öven diller, onu övmekte aciz kalır. Onun için, geçmişimize, tarihimize baktarsak, sadece üçyüzzelli yıllık Selçuklu döneminde, altıyüzzelli yıllık Osmanlı döneminde, Ortaasya'dan Atlas Okyanusuna kadar giden ecdadımız, at sırtında, o bayrağın öncülüğünde, onun altında, memleketimizi genişletmişler ve üç kıtayı yedi denize, bize vatan yapmışlar.

Bayrağımızın azizliğini, değerini ve nasıl bayrak olarak kabul edildiğini uzun uzun anlatmaya lüzum yok; hepiniz bilirsiniz: Şehit kanına akseden bir hilal, onun yanında bir yıldız Bayrağımızın sembolü olmuştur; ama, bin yıl da manevî değerlerimizin temsilcisi; lâ ilâhe illallah Muhammedün resulullah; tevhid bayrağı da manevî değerlerimizin temsilcisi olmuştur.

Mustafa Kemal Paşa ne güzel söylüyor Balıkesir'de Zağnospaşa Camiinde; İzmir'e giderken uğradığı camide cuma namazını kılar, hutbeye çıkar, hutbe iradında "Allah bîyüktür (Allahü ekber) O'nun şanı yücedir, anayasa Kur'an'dır" der, sözlerine öyle başlar. Yani bu demektir ki, bir milletin manevî değerleriyle, o milletin millî değerleri beraber olduğu zaman, o milletin sırtını yere getirecek, o milleti yenecek hiçbir güç mevcut olmaz. Hele hele Türk Milleti, tarihe şeref levhaları yazmış olan bu aziz ve değerli millet, her şeyden evvel, Bayrağını, inancını ve onun mukaddes değerlerini, onun millî değerlerini beraber ortaya koyarak başarıya ulaşmış ve tarihin en şerefli milleti, en güçlü milleti, en aziz milleti olmuş ve en adil milleti olmuştur. Bunu hepiniz bilirsiniz, bunları tekrarlamanın bir zait olduğunu biliyorum; ama, şu Bayrak Kanunu tasarısı münasebetiyle bunları değerlendirmek ve ifade etmekte de fayda mülâhaza ediyorum değerli arkadaşlarım.

İçişleri Komisyonunun aciz bir üyesi olarak, kardeşiniz olarak, İçişleri Komisyonunda, gelen tasarıyı arkadaşlarımızla birlikte müzakere ettik ve bu tasarı, üzerinde övgüler yağdırılarak ve birleştirilerek, beraber kabul edilerek huzurlarımıza geldi. Ümit ediyorum ki, biraz önce kürsüden okunduğu gibi, bu tasarı, burada da müzakere edilip ittifakla kabul edilerek, Bayrağımıza, lazım gelen değer verilecek ve bugüne kadar aksayan noktalar nelerse, onlar da, özellikle, ortadan kaldırılmış olacak diye düşünüyorum.

Bir avukat olarak, geçmişte, Bayrakla ilgili çok davalar takip ettik. Ona yapılan saygısızlığı, katiyen, affetmedik. Onun aziz varlığını, onun manevî değerlerini, bilmeyerek dahi olsa, küçümseyen ve ihmal eden veya ona lazım gelen saygıyı göstermeyenlerin ceza görmesi hususunda çok ti-

tiz olduk. Burada da, her şeyden evvel, onun devairi resmîyede devamlı kalmasını öngören kanunun tadilinde ve onun nasıl takılacağı, nasıl kullanılacağı, nasıl muhafaza edileceği, onun değerine, onun yapısına, onun rengine, onun şekline, onun motifine dair en ufak bir hassasiyetin ihmal edilmesinin, ne pahasına olursa olsun, cezayla karşılanması lazım geldiğini ifade eden madde ve onunla ilgili tüzük, tabii ki, çıkarılacak ve lazım gelen saygı da gösterilecektir.

Türk Bayrağının ne kadar aziz, ne kadar saygıya layık, bir milletin değişmez değerlerinden olduğu, tasarımın genel gerekçesinde ifade edildiği gibi, madde gerekçelerinde de lazım gelen hassasiyet gösterilmiştir. Birliğimizin sembolü, devletimizin, milletimizin alameti olarak Bayrağımız üzerinde ne kadar hassas davransak, yeridir ve o hassasiyeti ifade eden arkadaşlarımızın okuduğu şiirlerde de, o günün şairlerinin, Bayrak üzerinde şiirlerini dile getirmiş olan aziz şairlerimizin sözlerinde ne kadar derin anlamlar var. Ne diyor şair:

"Bayrakları bayrak yapan üstündeki kandır,

Toprak, uğrunda ölen varsa vatandır!"

Demek ki, kuru bir toprağın bir şey ifade etmediği dile getiriliyor. O toprağın üzerinde, kan döküldüyse, kan verildiyse, o toprağı korumak için can verildiyse, o toprak ancak vatandır. O Bayrak da bir bez parçası, bir renkli parça, bir şekilden ibaret değil. Onun için kan verilme, onun için can verilme göze alındı ise ve bir vatan, onun uğrunda yüceltildiyse, onun önderliğinde yüceltildiyse ve o, devamlı başta taç edilmişse, bütün hareketler, seferler ve kahramanlıklar onun altında, onun gölgesinde değerlendirildiyse, işte, o Bayrak, o zaman, aziz ve değer vermeye layık olan bir şeydir.

Ne diyoruz biz; Cenabı Hak, dünyada, bizi, vatanımızdan, Bayrağımızdan ve onun gölgesinden, onun dalgalandığı ülkemizden bizi ayırmasın, vatansız kılmasın diyoruz.

Değerli arkadaşlarım, hukukçu arkadaşların bildiği gibi, hepimiz biliriz ki, dünyada en büyük bedbahtlık, en büyük talihsizlik, vatansızlıktır. Haymatlos dediğimiz, vatansız kalmış olan insanların nasıl ıstırap çektiklerini, nasıl sıkıntılar çektiklerini biliriz.

Bir müddet bir seyahatımızın uzaması sebebiyle dahi olsa, mukaddes seyahatlarımızda dahi, vatan hasreti, Bayrak hasreti çekeriz ve vatanımızdan ayrıldığımız o birkaç aylık müddet içerisinde, bir hasret ifade eden sözleri, ister istemez kendimizi sorarız ve onun değerlerini hiç unutmaz, o mukaddes topraklarda dahi -ki, orada bir tevhit bayrağı olmasına rağmen- gene kendi Bayrağımızı özler, vatanımızın hasretiyle kavruluruz ve görevimiz bittikten sonra da memleketimize döneriz.

"Yahu, kalalım burada" dediğimiz zaman dahi, oradaki büyüklerimiz ve değerli kardeşlerimiz "hayır, gidin; ama, tekrar gelin" derler. Niye; "o hasreti çekin, o manevî değerlerin, o millî değerlerin hasretini çekin" diye bize tembihte bulunurlar.

Yeşil bayrak, bir zamanlar dinimizin sembolü olmuş. Efendimiz escelattı vesselamın devri sadetinde yeşil bayrak da bir sembol olarak kullanılmış; ama, bugün, İslam âlemini birleştiren tevhit bayrağıdır, lâ ilâhe illâllah Muhammedün resulullah'tır.

Ama, memleketimizde, kırmızı zemin üzerindeki ay yıldızlı Bayrağımız, millî ve manevî değerlerimizin de bir bakıma sembolüdür; çünkü, şehitler, bu vatan için, o bayrak için seve seve canlarını vermişlerdir. Mustafa Kemal Paşa'nın hatıratında, hatırlarsınız, "Çanakkale'de, siperlerin arası 3 metre kalmıştı ve giren her bölük, her takım birkaç dakika içerisinde eriyordu. Sırası gelmiş olan askerlerimiz, ellerinde Kur'an-ı Kerim, kimisi Kur'an-ı Kerim okuyor, kimisi Yasini Şerif okuyor, bir an sonra, o siperlere atlayacak ve orada şehit olacağını biliyordu; ama, sanki, bir damat, gelin odasına giren bir damat heyecanı ve şevki içerisinde, ölümlü hiçbir suretle değerli olarak kabul etmiyor; ama, vatan ve Bayrak için, millet için, namus için, din için ölmeyi bir şeref telakki ediyordu ve sırası gelen, hiçbir tereddüt göstermeden ölüme atlıyordu" diye ifade ediliyor.

Değerli kardeşlerimiz, bu Bayrağımızın korunması hususundaki kanun ve onu tayin edecek tüzük, yetmez; ama, biz, her şeyden evvel, onun da koruyucusu olmak mecburiyetindeyiz.

Bilirsiniz, bazı yerlerde bayraklar çekilir, aradan tatil günleri geçer, bakarsınız ki, hâlâ yerinde asılı duruyor. İlgililere söyleriz, ne oluyor, niye kaldırmadınız; efendim, unutulmuş derler.

Bir binanın azametüne göre... Efendim, büyük bir resmî dairedir, küçükük bir bayrak takılmıştır; canım, bu yakışmış mı kardeşim dersiniz; efendim, işte bu geçti elimize; ama, ilk fırsatta onu yenileyeceğiz denilir veya bakarsınız ki, saklandığı yerde rutubet almış, lekelenmiş veya iyi muhafaza edilmemiş bir bayrağın orada görülmesinden ıstırap duyarsınız ve ilgililere, bir an evvel bunu değiştirin, niye bunu yapıyorsunuz, niye bu laubalilik oluyor dediğiniz zaman, yine boynunu bükker; efendim, arkadaşlar ihmal etmiş, kusura bakmayın denilir. Halbuki, burada, bu tüzük ve yönetmelik münasebetiyle, bundan sonra ilgililerin sıkı bir şekilde bunu takip edeceğini ümit ediyoruz ve dikkatli bir şekilde de, ilgililerin dikkatlerinin çekilmesi lazım geldiği hususunu ifade etmek istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, her şeyden evvel, şehidimizin örtüstü olarak tarif ettiğimiz Bayrağın, zaman zaman uygun bir şekilde kullanılmadığından dolayı yapı yakınılığı ve ilgililerin dikkatinin çekildiği malumunuzdur.

Herkes şehit değildir; şehit -biliyorsunuz- tarif edilmiştir, bizim dinimizde bir makamın adıdır. Onun değerini, kimin şehit olduğunu, kimin üzerine Bayrak çekilmesi lazım geldiğini ve o şehidin ve "şehit" diye tarif edilen insanın, hakikaten şehit olup olmadığı hususundaki dinî terimleri ve tarifleri de çok iyi takip edip yerine getirmek mecburiyetimiz vardır. İslam Dininde şehit, vatani, milleti için harp meydanında çarpışırken vefat eden insandır. Onun, yaralanıp hastaneye gelmesi ve hastanede vefat etmesi hususunda dahi, İslam uleması, "hükmen şehit" olarak onu ifade etmiştir. Çocuğunu dünyaya getirmek üzereyken vefat eden kadın, şehittir; ama, hükmen şehittir. Malını, ırzını, namusunu, ailesini, haremmini, evini, bakım muhafaza için mücadelede vefat eden insan da hükmen şehittir; ama, asıl şehit, canını, vatani, milleti için, bayrağı için, harp meydanında ön safta aldığı bir kurşun yarasıyla, orada vefat eden kimseyi, İslam fıkhı "şehit" olarak tarif ediyor; ama, onun dışında "şehit" dediğimiz kimseleri ise, "hükmen şehit" olarak ifade ediyor.

Değerli kardeşlerim, aziz arkadaşlarım; dediğim gibi, Bayrağımızı yıllarca dalgalandırıp, onun haysiyetini, her şeyden evvel, her şeyin üstünde tutanlar, maddî ve manevî değerlerini birlikte mütalaa ederek yürüttükleri takdirde, bu iki millî değer yan yana geldiği takdirde, manevî ve millî değerlerin birleşmesinde ve beraber yürütülmesinde hayırlı ve en güzel neticelerin alındığını görüyoruz ve milletimizin birlik ve beraberliğini koruyan, temsil eden manevî ve millî değerleri, her şeyden evvel, birlikte yürüttüğümüz takdirde, onu, milletimizi, onun manevî değerlerine bağlı olan insanımızı, devletimizi ve hükümetimizi o zaman yücelmiş olarak görüyoruz.

Büyüklerimizden, padişahlarımızdan birine -biliyorsunuz- "komşu ülkeler bizden borç istiyorlar, ne buyurursunuz efendim" dedikleri zaman; o da "hemen veriniz; bugün borç alanlar, yarın buyruk alırlar" diyor.

Şu Bayrak Kanunu Tasarısı münasebetiyle buradan temenni ediyorum ki, memleketemiz de, artık, başka ülkelere avuç açmaktan kurtulsun; çünkü, manevî değerlerini koruyan ülkeler, başka ülkelere avuç açmazlar.

Senatörlüğüm döneminde, Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçesi konuşulurken, hükümet bütçesi, devlet bütçesi konuşulurken -şunu çok dile getirerek, bunu ifade etmek ister ve bunun neticelerini de almak isterdim- diyordum ki: "Gelin, efendiler, eğer, biz, zenginsek, ziyafetlerle, israflarla bu memleketin imkânlarını yok etmeyelim; eğer, fakirsek, başkalarına avuç açmak yerine, tasar-

ruf ederek bu milletin imkânlarını değerlendirelim, bu milletin varlığının, 1 kuruşunun dahi hesabını soralım ve arayalım. Bunlara riayet edersek, o zaman, hem başkasına avuç açmamış oluruz hem de millî ve manevî değerlerimizi muhafaza etmiş oluruz." Bugün, IMF ile borç münasebetlerinde, neredeyse bir bakanımızı krizlere sokacak noktalara geldik.

Başka ülkelerden alacağımız münasebetiyle hesaplarımızı yaparken, çok zor durumdayız, işte, içborcumuz oldu şu kadar milyar lira, ikisinin değeri oldu 150 milyar dolar... Bu noktalara düşecek bir millet değildik değerli kardeşlerim!

Evet, Bayrağımızı, onurumuzu, millî ve manevî değerlerimizi koruyalım; ama, bir Avrupa Birliği kapısı önünde, yıllarca "bizi, artık, içeri alın, sizinle beraber olalım denildiği" zaman, onlar "hele durun bakalım" diyorlar. Yıllardır o kapı önünde bekleyip duruyoruz. Zaman zaman adamlar diyorlar ki: "Biz, bir Hıristiyan kulübüyüz, sizi almamız mümkün mü canım! Biz, sizi almak diye bir şey düşünmüyoruz, aklımızdan da geçmiyor; ama, siz, hep ısrar ediyorsunuz bizi alın diye."

Bu aziz millet, bu kahraman millet, bu Bayrağın, bu sembolün sahibi millet, bin yılı aşkın tarihi olan, binlerce yılı aşkın geçmişi olan bir millet, Avrupa'nın kapısı önünde "biz Hıristiyan kulübüyüz, sizi istemiyoruz" dedikleri halde, hâlâ "bizi alın" şeklindeki ısranın manası var mı?! Ben, Mesut Yılmaz Beyi tebrik ediyorum, Almanların, Avrupa'nın o tavrına karşı bir tavır koymuştu; çok isabetli olmuştu; takdir ediyorum. Gerektiği zaman, onlara, böyle lafları söylemenin ve onların anlayacağı dille hitap etmenin bir zaruret olduğunu düşünüyorum. Onların anladığı dille onlara hitap etmek lazım. Yoksa, onların kapısında bekle, yahu, lütfen alın, biz de Avrupalı olmak istiyoruz... Ne olur kardeşim, Asyalı olsan ne kaybedersin yani! Biraz da Avrupalı olma, adam, sana değer vermiyor ki... Hâlâ değer vermiyor, seni hâlâ borçlu bir millet olarak telakki ediyor; sıkıştığın zaman, neredeyse "getir bakalım şu 150 milyar dolar borcunu" diyecek. Bunu dedirtmemek için, elimizden geldiği kadar gayretli olmak ve bu uğurda da fedakâr olmak lazım geldiğini düşünüyorum.

İkinci Cihan Harbinden sonra bir İngiliz Bakanın İstanbul'u ziyaretinde, sayın bakanın dizkapağında bir yama olduğu ifade edilmişti. Ne olur, bizim bakanlarımızın, milletvekillerimizin dizinde yama olsa da, bu kadar borcun altında, bu gayrimüslimlerin, Hıristiyan âleminin ve bizden alacaklı olan IMF'nin veya bize değer vermeyip kapısı önünde bekleten Avrupa Birliğinin hiçbir zaman kapısının önünde -bir beraberlik için veyahut da birliktelik için- bu fedakârlıklara, bu zilletlere katlanmasak.

Onun için, ben diyorum ki, ne pahasına olursa olsun, bu değerleri muhafaza etmek hususunda titiz olmakta fayda olduğunu ümit ediyorum.

Değerli arkadaşım -özellikle hapishane arkadaşım Ağâh Bey- burada, o şiiri okurken, onu biraz değiştirerek okudu. Halbuki, benim hatırımda "bir çivi bir nalı, bir nal bir atı, bir at bir kahramanı, bir kahraman bir vatanı kurtarır" şeklinde kalmıştı; ama, kardeşim, onu, günün icabına göre değiştirerek okudu ve yerindeydi, kutluyorum kendisini.

Değerli kardeşlerim, her şeyden evvel, milyonlarca şehidin kanıyla sulanmış Anadolu'yu ve bir zamanlar ta Avrupa içlerine kadar devam eden toprakları, Atlas Okyanusuna kadar devam eden ve Afrika'nın kuzey sahillerini, Asya içlerine kadar devam eden ve bütün Arap âlemini içine alan eski vatanımızı, Kıbrıs'ı ve Kırım'ı düşünüyorum da, buraları bize vatan yapan ecdadımızı rahmetle anıyorum ve bu vesileyle, Bayrak Kanununun memleketimiz ve milletimiz için hayırlı olmasını Allah'tan niyaz ediyorum ve sizleri hürmet ve muhabbetle selamlıyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Oğuz.

GÖNÜL SARAY ALPHAN (Amasya) – Sayın Başkan, sevgili hatibimizin, Genel Kurulumuzda, Anayasaya ve Türk Bayrağına aykırı olarak konuşma yaptığının ve bu sözlerimin tutanağa geçirilmesini rica ediyorum, arz ediyorum.

"Esas olan tevhit bayrağıdır ve bu şekildedir, kırmızı zemin üzerine ay yıldızlı olan bayrak da inancı temsil eder" demişlerdir. Türkiye Cumhuriyeti, İslamla yönetilen bir cumhuriyet değildir; bir hukuk devletidir ve laik devlettir ve bizim bayrağımız kırmızı ay yıldızlı Bayraktır.

Arz ederim efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) – Sayın Başkan, hatip, ay yıldızlı Bayrağımızın milli değerlerimizi temsil ettiğini ifade etmiştir; konuşmasının özü, özeti, temel vurgusu budur.

Arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Grup adına konuşulduğu için, Grup Başkanvekilinin sözlerini de dinledik efendim.

Görüşmelere devam ediyoruz.

Görüşmekte olduğumuz tasarının tümüyle ilgili olarak, son grup temsilcisi, Demokratik Sol Parti Grubu adına konuşacak olan Manisa Milletvekili Sayın Cihan Yazar'a söz veriyorum.

Buyurun efendim. (DSP sıralarından alkışlar)

Süreniz 20 dakikadır.

DSP GRUBU ADINA M. CİHAN YAZAR (Manisa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2893 sayılı Türk Bayrağı Kanununun 3 üncü maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkraları üzerinde değişiklik yapılmasına dair kanun tasarısıyla ilgili, Demokratik Sol Parti Grubunun görüş ve düşüncelerini açıklamak için söz almış bulunmaktayım; hepinizi, şahsım ve Grubum adına, saygıyla selamlıyorum.

Bayrak, bir ulusun egemenlik simgesi olduğundan, ona saygı şarttır. Anayasamızın 3 üncü maddesine göre, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Bayrağı, yasasında biçimi belirtilen, beyaz ay yıldızlı al bayraktır. Anayasamızın 4 üncü maddesinde ise, 3 üncü maddesinin değiştirilmesinin tekliif dahi edilemeyeceği belirtilmiştir.

Ulusumuzu simgeleyen, milletin birlik ve bütünlüğünü sağlayan Bayrağımızın daha çok kullanılmasını temin eden bir yasa tasarısı önümüze gelmiş bulunmaktadır. Tasarıyla, artık, kamu kurum ve kuruluşları, Türk Bayrağını, belirli günlerde değil, sürekli çekili tutmak zorunda kalacaklardır. Bu da, önemli bir gelişmedir; çünkü, Bayrağımız, ulusumuzu simgeleyen, millî birlik ve bütünlüğümüztü sağlayan bir işleve sahiptir. Bu işlevin temsilcisinin de, kamu kurum ve kuruluşları olması asıdır.

20 nci Dönem Meclis çalışmaları sırasında, 2893 sayılı Türk Bayrağı Kanunu, İçişleri Komisyonunca ele alınmış, taslak hazırlanmış, Genel Kurula sunulmuştur. Bu sunuşta esas amaç, Türk Bayrağının nerelere çekileceği konusunu kapsamaktaydı. Bir ihtisas komisyonu olan İçişleri Komisyonu, 21 inci Dönemde, 22.6.1999 tarihinde, Başbakanımız Sayın Bülent Ecevit'in teklifiyle, 2893 sayılı Türk Bayrağı Kanunuyla ilgili tasarıyı asli komisyon olarak tekrar gündeme getirmiş ve Bayrağımızın daha yaygın kullanılmasını sağlamak amacıyla, önemli bir değişiklik yapmıştır. Bu değişiklik, Bayrağımızın nerelere daimî olarak çekileceğine değil, nerelere daimî olarak çekilemeyeceğine dairdir. Bu husus, Bayrağımızın daha yaygın ve disiplinli bir şekilde kullanılmasını sağlayacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; konuya biraz daha açıklık getirmek amacıyla "Bayrağın; nerelerde daimî olarak çekilmeyeceği, hangi kapalı yerlere konulacağı, nerelere fon olarak takılacağı veya asılacağı, kamu kurum ve kuruluşlarından başka yerlerde ne zaman ve nasıl çekileceği, Türk Silahlı Kuvvetleri yüzer birliklerinde ve Türk bandralı ticaret gemilerinde Bayrak çekme ve indirme zamanları ile Bayrak çekilirken ve indirilirken yapılacak törene ilişkin hususlar, tüzükte gösterilir" denilerek, eski yasadan farklı olarak, yukarıda arz ettiğim gibi, yüce Bayrağımızın artık nerelere çekilemeyeceği hususu kesinlik kazanmıştır.

Yukarıda arz ettiğim sebeplerden dolayı tasarıya olumlu bakıyor ve Grubumuz adına destek verdiğimizi bilgilerinize sunuyorum.

Ulusal Kurtuluş Savaşı, şehitlerin ve gazilerin sayesinde, yaşadığımız Türkiye Cumhuriyeti'nin bekçisi olan, Türk Ulusunun korumasında olan Bayrağımız ve devletin egemenlik belirtileri, hiçbir zaman sahipsiz kalmamıştır. Ulu Önder Atatürkümüze yüreктen şükran duygularımı tekrarlar; Yüce Heyetinizi saygıyla selamlarım. (DSP, MHP ve ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Yazar.

Böylece, görüşülmekte olan tasarıyla ilgili, gruplar adına yapılan konuşmalar tamamlanmış bulunuyor.

Şahıslar adına bir talep var; Kahramanmaraş Milletvekili Sayın Avni Doğan...

Buyurunuz efendim.

Süreniz 10 dakika efendim.

AVNİ DOĞAN (Kahramanmaraş) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz bu kanun tasarısını gündeme getirdiği için hükümetimize teşekkür ediyorum.

Konu, Türk Bayrağının, resmî dairelerde sürekli gönderde bulundurulması ve isteyen özel kurumlara da Türk Bayrağını çekebilme hakkının tanınması hakkında.

Türk Bayrağı, böyle zannediyorum ki, dünyanın en fazla aşına olduğu bir bayraktır. Türk Bayrağı, yalnız millî sınırlar içerisindeki Türkiye'yi temsil eden bir bayrak değildir. Elbette, millî sınırlar içerisindeki bir güzel vatan hakkıyla temsil eden bir bayraktır; ama, etkisi, Atlantik'ten Çin Seddine kadar uzanan, Kuzey Afrika'da görülen, Ortaasya'da görülen, çekik gözlü Uygurların ülkesinde görülen, Balkanlarda görülen, özellikle, bugün inim inim inleyen Kosova'da görülen, büyük bir kültürün, bir sevgi kültürünün, bir dev medeniyetin temsilcisi olan bir bayraktır. Onun için, diyorum ki, Türk Bayrağı, dünyanın aşına olduğu bir bayraktır.

O Bayrak ne zaman zayıf düşürülmüşse, o Bayrağın ne zaman hakkı verilmemişse, dünyanın değişik coğrafyalarında kan olmuştur, acı olmuştur, gözyaşı olmuştur; o Bayrak hangi topraklarda göndere çekilmişse, o topraklarda adalet var olmuştur, o topraklarda insan hakları, insan sevgisi var olmuştur.

Kuşkusuz, Türk Bayrağı, Türk Milletinin bağımsızlığını temsil eden bir bayraktır. Bağımsızlıktan kastım, sadece siyasî bağımsızlık değildir, ekonomik bağımsızlık, kültürel bağımsızlık, bu büyük milletin konuştuğu dilin bağımsızlığı önemlidir. Ne diyor Dağlarca, o yaşlı şair: "Türkçem benim, ses bayrağım."

Biraz önce konuşan bütün arkadaşlarımla görüşlerine katılıyorum. Zannediyorum, bir arkadaşımın sözleri de yanlış anlaşıldı, onu da özellikle belirtmek istiyorum. Türk Bayrağı, Türkün, elbette bütün millî değerlerini, millî tarihini temsil eder, Türkün inançlarını da temsil eder. Türkün, Türk Milletinin inançlarını temsil etmek için, bir başka bayrak arayışında kimse değildir, kimse olamaz. (FP sıralarından alkışlar) Bütün bir tarihi, bütün bir geçmişini temsil etmektedir, bütün bir geleceği de, ay yıldızlı Türk Bayrağı, temsil edecektir. Bundan, kimsenin kuşkusu, kimsenin endişesi olmasın.

Tarih şuurundan bahsetti sayın milletvekilim. Eğer, bir millette tarih şuru yoksa, bayrak şuru da yoktur; bir millette tarih şuru yoksa, bağımsızlık şuru da yoktur. Küreselleşmenin, globalleşme dediğimiz gerçeğin, yeryüzünün en uzak ülkelerine bile aksetmeye başladığı günümüzde, düşünce adamları, fikir adamları, özellikle Batılı ülkelerin bu karamsar milliyetperverleri, kendi kültürlerini, kendi kültürel değerlerini korumanın yollarını aramaktadırlar.

Şimdi, mademki Türk Bayrağı bizim milli kültürümüzü temsil ediyor, Türk Bayrağını göndere çekerken, o büyük kültürün, o dev kültürün gereklerini yerine getirmek, onun gelişmesi için çaba sarf etmek, Türk Milletinin birer ferdi olarak hepimizin de görevidir; Bayrağı göndere asmak yetmiyor; eğer, Kızılay'daki bütün dükkânların ismi İngilizce, Fransızca ise, o büyük Bayrak bu durumdur hoşnut değildir.

Bakin, Türkiye'de, sık sık, bazı kesimlerce, evrensel kültürden bahsedilir. Dünyanın hiçbir dilinde "evrensel kültür" diye bir kavram yoktur. Bunu, Türkçeye kim soktu, niye soktu, hangi mak-satla soktu; doğrusu, merak ediyorum. Hiçbir dilde böyle bir kavram yoktur. Bütün diller millidir. Ben, bunu, bu kürsüde, bir kere daha söyledim. Bir milletvekili arkadaş dedi ki: "Benim hanım caz konseri verecek; akşam gel; evrensel kültür neymiş, gör." Ben de "iyi de sayın milletvekilim, samimi bir cevap istiyorum; bu caz, niye evrensel kültürün bir ürünü de çiftetelli değil" dedim. (FP sıralarından alkışlar) Var mı bir ölçü; bir ölçü yok.

Bütün kültürler, millidir; bütün kültürler, kutsaldır; bütün kültürler, insanlığın yaşamındaki bir renktir. Onların birinin eksikliği, bir rengin eksikliğidir; onların birinin eksikliği, insanlığın bir kusununun eksikliğidir. Bütün kültürlere saygı duymamız lazım. Elbette ki, kendi kültürümüze, kendi milli kültürümüze de saygı duymamız gerekiyor. Biz, biraz "evrensel kültür" diyerek, kendi kültürümüzün, göre göre kozmopolitleşmesine göz yumuyoruz; yani, bağımsızlığın esas temeli, ana temeli, ilk adımı, olmazsa olmaz şartı, kültürel bağımsızlıktır ve biz, şanslı bir milletiniz. Şanslı bir milletiz; çünkü, yeryüzünde hiçbir millet, bizim kadar şerefli bir tarihe sahip değil; bizim kadar etkili, etkin bir kültüre sahip değil; bizim kadar, dünyanın değişik coğrafyalarında konuşulan bir dile sahip değil. İşte, bu yüzden, Papua Yeni Gine'ye de gitseniz, bir köşede bir Türk Bayrağına rastlarsınız. Ben, bunu yaşadığım için söylüyorum. Türk Bayrağı öyle bir bayraktır ki, yalnız kendini temsil etmiyor, yalnız Türk Milletini temsil etmiyor; Atlantik'ten Çin Seddine büyük bir kültürü temsil ediyor.

İşte bizim görevimiz, o Bayrağı seviyorsak, o Bayrağın hakkını vermektir. Bu da, milli kültürü korumak, güçlendirmekle eşanlamlıdır. Başka yolu yok, başka çıkarı yok. Esasen, Türk Bayrağı için bir kanuna da ihtiyaç yok; o, bu milletin bütün fertlerinin gönlündeki gönderde çekilidir, sürekli çekilidir; hatta, Türk ordusu Kosova'ya girdiği zaman gördük ki, o, Kosovalıların da gönlünde, yüreğinde çekili; o, Bosnalıların da gönlünde, yüreğinde çekili; Çeçenistan'da görüldü ki, Çeçen kardeşlerimizin gönlünde, yüreğinde çekili.

Son söz olarak, bir daha tekrar etmek istiyorum, özellikle vurgulamak istiyorum: O Bayrak, bu milletin milli bağımsızlığını, siyasi bağımsızlığını, ekonomik bağımsızlığını, kültürel bağımsızlığını temsil ettiği kadar, neye inanıyorsa, hangi değerlere inanıyorsa, onu da temsil etmektedir; bir başka arayışa da gerek yoktur, kimse ökünün altında buzağı aramamalıdır.

Hepinize saygılar sunuyorum. (FP, MHP ve DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Doğan.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1 inci maddeyi okutuyorum:

Türk Bayrağı Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. – 22.9.1983 tarihli ve 2893 sayılı Türk Bayrağı Kanununun 3 üncü maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Kamu kurum ve kuruluşlarında Türk Bayrağı sürekli çekili kalır.

Bayrağın; nerelerde daimî olarak çekilmeyeceği, hangi kapalı yerlere konulacağı, nerelere fon olarak takılacağı veya asılacağı, kamu kurum ve kuruluşlarından başka yerlerde ne zaman ve nasıl çekileceği, Türk Silahlı Kuvvetleri yüzer birliklerinde ve Türk Bandıralı ticaret gemilerinde Bayrak çekme ve indirme zamanları ile Bayrak çekilirken ve indirilirken yapılacak törene ilişkin hususlar tüzükte gösterilir."

BAŞKAN – Madde üzerinde söz isteyen?.. Olmadığı anlaşılıyor.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

2 nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2.- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Madde üzerinde söz isteyen?.. Olmadığı anlaşılıyor.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

3 üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3.- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN – Madde üzerinde söz isteyen?.. Olmadığı anlaşılıyor.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Tasarının tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Tasarının tümü ittifakla kabul edilmiştir.

Ebet müddet ülkemizde dalgalanacak olan Bayrağımızla ilgili bu düzenlemenin, ebediyen hayırlı olmasını diliyor, saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

Biraz evvel aldığımız karar gereğince, Sosyal Sigortalar Kanununun 9 uncu Maddesine Bir Fıkra Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu raporunun müzakeresine başlıyoruz.

2. – Sosyal Sigortalar Kanununun 9 uncu Maddesine Bir Fıkra Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu (1/406) (S. Sayısı: 38) (1)

BAŞKAN – Komisyon?.. Burada.

Hükümet?.. Burada.

Raporun okunmasını oylarınıza sunacağım: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Raporun okunması kabul edilmemiştir.

Şimdi, tasarının tümü üzerindeki görüşmelere başlıyoruz.

Şu ana kadar, gruplar adına tek söz talebi vardır.

Fazilet Partisi Grubu adına, Sayın Mahfuz Güler; buyurun. (FP sıralarından alkışlar)

Süreniz 20 dakikadır.

FP GRUBU ADINA MAHFUZ GÜLER (Bingöl) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sosyal Sigortalar Kanununun 9 uncu Maddesine Bir Fıkra Eklenmesine Dair Yasa Tasarısı hakkında Fazilet Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum; Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Önceki hükümetler döneminde hazırlanıp, bu dönemde Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonumuzca da onaylanan bu değişiklik teknik bir konu. Biz, anamuhalefet partisi mensupları olarak da, bu ve buna benzer her türlü yasal değişikliklere her zaman destek olacağımızı bildirdik; ancak, konu edilen, söz konusu edilen Sosyal Sigortalar Kurumu olunca, Yüce Heyetinize, son günlerde gündemde olan sosyal güvenlik reformu hakkında görüşlerimi arz etmek istiyorum.

Bakanlar Kurulunda kabul edilen söz konusu tasarıda, emeklilik yaşı, kanun yürürlüğe girdikten sonra işe başlayanlar için kadınlarda 58, erkeklerde 60 olarak belirlenmiş ve en az 8 300 gün prim ödeme şartı getirilmiştir. Halbuki, bu konuda 54 üncü ve 55 inci hükümetler döneminde, tüm sosyal tarafların mutabakata vardığı ve son olarak, 6 Temmuz 1999 tarihinde, üç işçi konfederasyonunun uzlaşarak hükümete sunduğu tasarıda emeklilik yaşı için, maalesef, kadınlarda 50, erkeklerde 55 yaş öngörülmüştü. Ayrıca, prim ödeme gün sayısında, her iki tasarıda da, tüm sosyal taraflar 5 000 gün prim ödeme konusunda anlaşmışlardı.

Şimdi, size, Bakanlar Kurulunda kabul edilen bu yasa tasarısında yer alan geçiş sürecinin takvimi hakkında bilgi vermek istiyorum.

Emekliliğine 1 yıldan az süre kalan bayanlar 40 yaş, erkekler 45 yaş; en az 5 180 gün prim ödemek zorundadırlar. Yine, 2 yıldan az kalan bayanlar en az 43 yaşında, erkekler en az 47 yaşında; 5 360 gün prim ödemek zorunda kalmışlardır. Söz konusu madde, emekliliğe hak kazanmada büyük bir hak kaybına yol açmıştır. Emekliliğine 5 yıldan az kalan bir bayan 50 yaşına, bir erkek 52 yaşına kadar çalışmak ve en az 5 900 gün prim ödemek zorunda bırakılmıştır. Emekliliğine 1 yıldan az bir süre kalan işçiler, yeni tasarıyla, emeklilik için 2 yıl daha beklemek zorundadırlar. Emekliliğine 3 yıldan az kalan işçilerden bayanlar 8 yıl, erkekler 6 yıl; emekliliğine 5 yıldan az kalan kadın işçiler 12 yıl çalışmak zorunda kalmışlardır...

DEVLET BAKANI HASAN GEMİCİ (Zonguldak) – Sayın Başkan, hatip yasa tasarısı konusunda konuşmuyor, farklı bir şey konuşuyor.

MAHFUZ GÜLER (Devamlı) – Bunun ötesinde, söz konusu geçiş döneminde 1 gün çalışan ile 14 yıl 11 ay çalışan erkek aynı kategoride değerlendirilmiş ve 54 yaşında emekli olması öngörülmüştür; ancak, bilindiği üzere, 54 üncü ve 55 inci hükümet döneminde ve son Ekonomik ve Sosyal Konsey sonrasında yapılan toplantılarda ilgili tüm sosyal tarafların üzerinde uzlaşmaya vardığı, sigortalılık süresi 15 yıl ve daha fazla olanların kazanılmış haklarının korunması yönündeki mutabakat da hiç dikkate alınmamıştır. Yeni tasarı, bu şekliyle, sosyal boyuttan uzak olduğu kadar, sosyal tarafların da görüş, öneri, istek ve bilimsel araştırmalara dayanan tespitlerine uymamaktadır. Hayatı boyunca emeklilik hayalini kurmuş, kendini emeklilik sonrası yaşama hazırlanmış çalışanlar ve aileleri büyük hayal kırıklığına uğrayacak ve ümitsizliğe düşeceklerdir; bu da, sosyal infiallere yol açacaktır.

Ekonomik ve Sosyal Konsey sonrası, sosyal taraflar arasında yapılan toplantılarda üzerinde tam uzlaşmaya varılan konulardan bir tanesi de, devletin sosyal güvenliğin finansmanına primli katkıda bulunması idi; ancak, yeni tasarıda, devlet, sosyal güvenliğin finansman açığını, prime esas kazancın alt sınırını 120 milyona, üst sınırını 2001 yılına kadar 360 milyona, 2005 yılına kadar 600 milyona...

ERTUĞRUL YALÇINBAYIR (Bursa) – Konuyla ne ilgisi var bunların!..

MAHFUZ GÜLER (Devamla) - ...yükseltmek suretiyle işçi ve işveren kesimine ek prim yükü getirerek çözme amaçlanmaktadır.

OECD ülkeleri içinde sosyal güvenliğin finansmanına katkıda bulunmayan tek ülke, Türkiye'dir.

Bir kez daha hatırlatmak istiyoruz ki, sosyal güvenlik sistemimize kâr-zarar mantığıyla bakılarak sorun çözülemez. Sosyal güvenlik sisteminin iflas etmesi demek, sosyal devletin iflas etmesi demektir.

EDİP ÖZGENÇ (İçel) - Ne zaman madde üzerinde konuşacak Sayın Başkan?..

ASLAN POLAT (Erzurum) - Lütfen, konuşmayın da dinleyin...

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, lütfen hatibi dinleyelim efendim; genel konuşuyorlar.

MAHFUZ GÜLER (Devamla) - İşsizlik ödeneğine hak kazanmak için, son üç yıl içinde en az 600 gün prim ödemiş olmak ve hizmet aktinin sona ermesinden önceki son 120 gün kesintisiz prim ödemiş olmak koşuluyla, en az 600 gün çalışanlara 180 gün, 900 gün çalışanlara 240 gün, 1080 gün çalışanlara 300 gün işsizlik ödeneği yapılması planlanmıştır. Tasarıda, işsizlik sigortası fonunun kurulacağı, beş kişilik fon yönetim kurulunun ise Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Müsteşarının başkanlığında, kurum genel müdürü, Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu devlet bakanlığı temsilcisi ve en fazla işçi ve işvereni temsil eden işçi ve işveren konfederasyonlarından birer temsilciden oluşacağı planlanmıştır. Görüldüğü üzere, işsizlik sigortası kurumunun idari yapısında bürokratik ağırlık göze çarpmaktadır. Daha ilk baştan, temsiliyet boyutuyla, işsizlik sigortası fonu yönetimi kurulu antidemokratiktir. Her halükârda, işsizlik sigortasının tasarıda tasvir edilen şekliyle yasalaşması, bu kurumun işlevsiz kalacağını işaretidir.

BAŞKAN - Sayın Güler, o bahsettiğiniz tasarısı, başka bir tasarısı efendim.

MAHFUZ GÜLER (Devamla) - Efendim, konu, Sosyal Sigortalar Kurumu olunca, sosyal güvenliği ilgilendiriyor; onun hakkında bilgi veriyorum.

BAŞKAN - Evet, genel konuşuyorsunuz...

BEYHAN ASLAN (Denizli) - Sayın Başkan, bu, bir hakkın suiistimalidir.

HALİL İBRAHİM ÖZSOY (Afyon) - Bu, o tasarısı değil.

ASLAN POLAT (Erzurum) - Lütfen dinleyin, rahatsız olmayın.

BAŞKAN - Genel konuşuyorsunuz; tabii, tümü üzerinde konuşuyorsunuz.

Evet, buyurum efendim.

MAHFUZ GÜLER (Devamla) - Hükümetin reform diye dayatmaya çalıştığı bu tasarısı, tamamen IMF'nin direktiflerine ve maalesef, emirlerine riayet etmek için hazırlanmıştır. Türkiye gerçeklerine uymayan bir tasarısıdır.

EDİP ÖZGENÇ (İçel) - Bu, o tasarısı değil; arkadaş karıştırdı herhalde Sayın Başkan.

MAHFUZ GÜLER (Devamla) - Hayır, karıştırmadım.

Türkiye'de sosyal güvenlik söz konusu olunca SSK'yı gözardı edemezsiniz. Türkiye'de sosyal güvenliğin temeli, sosyal güvenliğin direği SSK'dır. Onun için, SSK...

İSMAIL KÖSE (Erzurum) - Onu, önümüzdeki hafta konuşacağız.

ASLAN POLAT (Erzurum) - Farketmez, şimdiden alışalım.

MAHFUZ GÜLER (Devamla) - Peki, önümüzdeki hafta bu konuyu da konuşuruz.

Bu tasarı, bugün, tüm çalışan insanımızın geleceğini ve hayallerini karartmış, işçimizi memurumuzu sokağa dökmüş, çalışma hayatımızı felç etmiştir. Memura ve emekliye verilen sadaka mialsali zamları açlık sınırında olan bu kesimleri, pazarlarda, çöplüklerden yiyecek toplamaya mecbur bırakmıştır.

Üç özel bankaya 2,5 milyar dolar para bulanlar, her ne hikmetse, kendi memuruna gelince "verecek paramız yok, yüzde 20'den fazla zam verseydik devlet batardı" demektedirler. İşçisinin, memurunun, emeklisinin sağlıklı bir ortamda yarınlarına güvenle bakmalarını sağlayamayan, onları sokaklarda aç gezdiren bir devlet, nasıl olur da sosyal devlet kavramına sahip olabilir. Anlaşılan oki, hükümet, bu sosyal güvenlik reformuna güvenmiyor.

Ben, hükümetin hazırladığı sosyal güvenlik reformu hakkında size bilgi vermek istiyorum. Bu sosyal güvenlik, Türkiye gerçeklerine uymamaktadır.

BEYHAN ASLAN (Denizli) – Sayın Başkan, madde üzerinde konuşuyor.

MAHFUZ GÜLER (Devamla) – SSK'nın... (DSP sıralarından "maddeyle ilgili konuş" sesleri)

HACI FİLİZ (Kırıkkale) – Ne olur kardeşim; siz, hep maddeyle ilgili mi konuşuyorsunuz; bırakın konuşsun.

ASLAN POLAT (Erzurum) – SSK sizi çok mu rahatsız ediyor?!

MAHFUZ GÜLER (Devamla) – Tekrar ediyorum, sosyal güvenlik reformu söz konusu olunca, SSK'nın yapısal değişikliği düzeltilmeden, SSK'da gerekli altyapı düzeltilmeden, siz, istediğiniz kadar sosyal güvenlik bahsedin, Türkiye gerçeklerine uymayan bir tasarıyla, bir yasayla, Türkiye'nin bugün içinde bulunduğu durumun daha kötülsü gündeme gelir.

ALİ GÜNAY (Hatay) – Sayın Başkan, ne zaman konuya davet edeceksiniz.

BAŞKAN – Sayın Güler, müsaade eder misiniz.

Tasarı diye atıfta bulunduğunuz husus, bir maddeden ibarettir.

Ben hatırlatmak bakımından okuyayım size: Dışişleri Bakanlığının sigortalı olarak yurtdışına giden elemanlarıyla ilgilidir. İleride gelecek olan bir tasarıyla ilgili değerli fikirleriniz var, onları sonra dinleyeceğiz efendim.

MAHFUZ GÜLER (Devamla) – Peki Sayın Başkanım.

HACI FİLİZ (Kırıkkale) – Sayın Başkanım, oraya gelecek şimdi.

M. ERGÜN DAĞCIOĞLU (Tokat) – Bu söyledikleri doğru değil mi; SSK'yla ilgili konuşuyor.

BAŞKAN – Karşılıklı konuşmalım efendim.

MAHFUZ GÜLER (Devamla) – Sosyal güvenlik konusunu, tekrar ediyorum, sosyal güvenlik konusunu SSK'yı konuşmadan konuşmamız mümkün değil. SSK gündeme gelince, haliyle sosyal güvenlik gündeme geliyor. Söz konusu edilen SSK'nın değişikliğidir. (DSP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Hatibe müdahale etmeyelim efendim.

MAHFUZ GÜLER (Devamla) – Sosyal güvenlik gündeme gelince tekrar görüşmek ümidiyle saygılarımı sunuyorum. (Alkışlar) Bu ve benzeri tüm yasal değişikliklere, Fazilet Partisi olarak her zaman destek olacağımızın bilinmesini istiyorum.

Arz ederim efendim. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Güler.

Gruplar adına ikinci konuşma, Doğru Yol Partisi Grubu adına, Bursa Milletvekili Sayın Temoman Özalp'e aittir.

Buyurun efendim. (DYP sıralarından alkışlar)

Süreniz 20 dakika efendim.

DYP GRUBU ADINA TEOMAN ÖZALP (Bursa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 9 uncu Maddesine Bir Fıkra Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı üzerinde Doğru Yol Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum; Grubum ve şahsım adına, Yüce Heyeti saygıyla selamlıyorum.

Yasalar, toplum, kurum ve bireylerin yaşamlarını kolaylaştırmak ve onların birbirleriyle olan sorunlarına çare olmak için çıkarılır. Ülkemizde icranın başı olarak görev yapan hükümetin getireceği sorun çözümlü çalışmalarda, onlara, burada köstek değil, aksine destek olacağımızı belirttik. Pozitif muhalefet yapmanın gereği de esasen budur.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; daha önce çıkarılmış veya yeni çıkarılması gündemde olan teklif ve tasarıların, kurum ile kişilerin, kurum ile başka bir kurumun sorunlarını çözümlü olmasına azamî özen gösterilmelidir.

Bugün, ülkemizde birçok kanun, bir kurumun işleyişini iyi yönde düzenlerken, diğer bir kurum ise cezalandırmaktadır; bu da, kurumlararası çatışmalara neden olmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün, Yüce Heyetin önüne gelmiş olan tasarıyla mevcut olan kurumlararası bir soruna çözüm bulunmaya çalışılmaktadır. 17 Temmuz 1964 tarihli, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 9 uncu maddesini aynen okuyorum: "İşveren, çalıştırdığı sigortalıları, örneği Kurumca hazırlanacak bildirgelerle en geç bir ay içinde Kuruma bildirmeye mecburdur." Kanunun incelenmesinden anlaşılacağı üzere, kanun maddesi, uygulamada meydana gelecek sorunlar dikkate alınmadan hazırlanmıştır. Dışişleri Bakanlığının yurtdışı teşkilatına sözleşmeli olarak atanan personelin, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu gereğince, Sosyal Sigortalar Kurumuna gönderilmesi gereken sigortalı işe giriş bildirgeleri, atama yapılan dış misyonların koşulları nedeniyle bir aylık sürede yetiştirilememektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; örneğin -uzak bir yeri misal vermek istiyorum- Şifli'de sekreter veya şoför olarak işe başlayan bir sigortalı sözleşmeli personel, işe giriş bildirgesini doldurup Dışişleri Bakanlığına gönderecek, Dışişleri Bakanlığı gerekli işlemleri yaptıktan sonra Sosyal Sigortalar Kurumuna gönderecek, mevcut kanundaki bir aylık süre zarfında bu işlemlerin yapılması oldukça güç olacaktır. Bu işlemlerin yapılmasında mevcut bir aylık süre hep aşılmıştır. Kanuna istinaden, Sosyal Sigortalar Kurumu, Dışişleri Bakanlığından gecikme zammı ve gecikme faizi talep etmiştir. Dışişleri Bakanlığının bütçe ödeneklerinde gecikme faizi ve gecikme zammının ödenmesiyle ilgili bir ödenek kaleminin mevcut olmaması, iki kamu kurumunu karşı karşıya getirmiştir. Evet; sonuçta, devlet ile devlet karşı karşıya kalmakta; devlet, devlete karşı icra takibi yapmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Dışişleri Bakanlığının yurtdışı teşkilatına sözleşmeli olarak atanan personelin işe giriş bildirgelerinin sigortalı tarafından doldurularak imzalanması ve Bakanlıkça kuruma gönderilmesi, görev yerlerinin uzaklığı, postadaki gecikmeler, tasarruf tedbirleri gereğince kurye hizmetinin yeterli sıklıkta olmaması gerekçesiyle bir aylık yasal sürede mümkün olamamaktadır. Bu sorunu gidermek maksadıyla hazırlanan kanun tasarısının yerinde olduğuna inanıyorum; ama, bu değişiklik çok geç kalmıştır. Devletin iki kurumunun karşı karşıya gelmesi, devletimiz için olumlu bir olay değildir. Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu 17 Temmuz 1964 tarihinde çıkarılmıştır; dolayısıyla, bu problem otuzbeş sene geçtikten sonra çözümlenmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemiz ve milletimiz için çok önemli bir görev ifa eden Dışişleri Bakanlığımız ve mensuplarının yıpratılmaması gerektiğine inanıyorum. 506 sayılı Kanunun 9 uncu maddesine eklenmesi öngörülen "Dışişleri Bakanlığının sigortalı olarak yurtdışı göreve atanan personeli için işe giriş bildirgeleri ise, Kuruma en geç üç ay içinde gönderilir" ilavesinin faydalı olacağına, DYP Grubu olarak inanıyoruz; böylece, mevcut sıkıntı da giderilmiş olacaktır.

Bu vesileyle, Yüce Heyete tekrar saygılarımı sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Özalp.

Gruplar adına üçüncü söz, Demokratik Sol Parti...

ALİ GÜNAY (Hatay) – Vazgeçtik Sayın Başkan.

BAŞKAN – Vazgeçtiniz... Peki efendim.

Şahıslar adına söz talebi olmamıştır.

TURHAN GÜVEN (İçel) – Sayın Başkan, karar yetersayısının aranılmasını istiyoruz.

BAŞKAN – Tasarının maddelerine geçilmesini oylarınıza sunacağım; ancak, karar yetersayısının aranılması istenilmiş olduğundan, oylamayı elektronik cihazla yapacağız.

Maddelere geçiş için yapılacak oylamaya 5 dakika süre vereceğim. Bu süre içerisinde sisteme giremeyen sayın milletvekilleri, lütfen, teknik personelden yardım istesin; buna rağmen sisteme giremeyen değerli milletvekilleri, bu 5 dakikalık süre içerisinde oylarını belli eden pusulaları Başkanlık Divanına ulaştırınsınlar.

Ayrıca, vekâleten oy kullanacak sayın bakanlar varsa, hangi bakana vekâleten oy kullandıklarını, oyunun rengini ve kendisinin ad ve soyadı ile imzasını da taşıyan oy pusulasını, yine, oylama için öngörülen 5 dakikalık süre içerisinde Başkanlığa ulaştırmaları gerekiyor; bunu da bilgilerinize sunuyorum.

Oylama işlemini başlatıyorum efendim.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, karar yetersayısı vardır; tasarının maddelerine geçilmesi çoğunlukla kabul edilmiştir.

Şimdi, 1 inci maddeyi okutuyorum:

SOSYAL SİGORTALAR KANUNUNUN 9 UNCU MADDESİNE BİR FIKRA EKLENMESİNE DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1. – 17.7.1964 tarihli ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 9 uncu maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Dışişleri Bakanlığının sigortalı olarak yurtdışı göreve atanan personeli için işe giriş bildirgeleri ise, Kuruma en geç üç ay içinde gönderilir."

BAŞKAN – Madde üzerinde söz isteyen?.. Olmadığı anlaşıldı.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir. 2 nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2. – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Madde üzerinde söz isteyen?.. Olmadığı anlaşıyor.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir. 3 üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3.- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN - Madde üzerinde söz isteyen?.. Olmadığı anlaşılıyor.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Şimdi, tasarının tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Tasarının tümü kabul edilmiş ve kanunlaşmıştır; hayırlı olsun.

Sayın milletvekilleri, gündemin "Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" bölümünün 3 üncü sırasına alınan Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Yapan Taşıtlarda Çalışan Taşıt Personelinin Çalışmalarına İlişkin Avrupa Anlaşmasına Katılmamızın Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu raporunun müzakeresine başlıyoruz.

3.- *Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Yapan Taşıtlarda Çalışan Taşıt Personelinin Çalışmalarına İlişkin Avrupa Anlaşmasına Katılmamızın Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri komisyonları raporları (1/301) (S.Sayı: 22) (1)*

BAŞKAN - Komisyon?.. Mevcut.

Hükümet?.. Mevcut

TURHAN GÜVEN (İçel) - Sayın Başkan, süre yetmez, zaten çalışma süremizin bitimine 15 dakika var.

BAŞKAN - Ne görtüşsek, o kadar kârdır efendim.

TURHAN GÜVEN (İçel) - Bunun kâr ve zarar hesabı olmaz ki Sayın Başkan!

BAŞKAN - Komisyon raporunun okunup okunmaması hususunu oylarınıza sunacağım: Okunmasını uygun görenler lütfen işaret etsinler. Okunmasını diyenler... Raporun okunması kabul edilmiştir.

Tasarının tümü üzerinde söz isteyen?..

VEYSEL CANDAN (Konya) - Sayın Başkan, ben konuşmak istiyorum.

BAŞKAN - Veyssel Bey, şahsınız adına...

VEYSEL CANDAN (Konya) - Evet, şahsım adına...

İSMAİL KAHRAMAN (İstanbul) - Grup adına Kemal Albayrak konuşacaklar.

DIŞİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI KÂMRAN İNAN (Van) - Sayın Başkanım, izninizle, başlıkta tapaj hatası var, düzeltilmesi lazım. Başlıkta "Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Yapan Taşıtlarda Çalışan Taşıt Personelinin" denilmiş "personelin" olacaktı; baskı hatası var.

BAŞKAN - Maddeyi okuturken, öyle okuturum efendim.

DIŞİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI KÂMRAN İNAN (Van) - Kanun başlığında bir hata işlenmiş; onu arz ediyorum efendim.

BAŞKAN - Başlıkta mı var efendim?

DIŞİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI KÂMRAN İNAN (Van) - Başlıkta var efendim "personelin" olacak "personelinin" değil.

BAŞKAN - Sonradan düzeltilmiş efendim.

DIŞİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI KÂMRAN İNAN (Van) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

(1) 22 S. Sayılı Basmayazı tutanağa eklidir.

İSMAİL KAHRAMAN (İstanbul) – Grubumuz adına Kemal Albayrak konuşacak Sayın Başkan.

BAŞKAN – Yazılı talebiniz ulaşmadı.

İSMAİL KAHRAMAN (İstanbul) – Sözlü söylüyorum, yazılı olarak da gönderiyorum.

BAŞKAN – Fazilet Partisi Grubu adına Kemal Albayrak; buyurun.

Süreniz 20 dakika.

FP GRUBU ADINA KEMAL ALBAYRAK (Kırıkkale) – Sayın Başkan, Türkiye Büyük Millet Meclisinin değerli üyeleri; daha önceki yasama döneminde hazırlanıp İttüdüğün 77 nci maddesi uyarınca hükümsüz sayılan ve şu an yeniden Genel Kurula sevk edilen Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Yapan Taşıtlarda Çalışan Personelin Çalışmalarına İlişkin Avrupa Anlaşmasına Katılmamızın Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı üzerinde, Grubum adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle, hepinizi saygıyla selamlarım.

1 Temmuz 1970 tarihinde Cenevre’de düzenlenen ve 5 Ocak 1976 tarihinde yürürlüğe girmiş olan Avrupa Anlaşması, taraf ülkelerde uluslararası kara taşımacılığı alanında çalışanların çalışma koşullarını düzenlemek ve güvenli karayolu taşımacılığını sağlamak amacıyla belirgin kurallar getirmektedir. Türkiye, bu yıllarda bu anlaşmaya imza atmamıştır. Anlaşma, üye ülkelerde, üniform olarak 1 Ocak 1978’de uygulanmaya başlanmıştır.

Avrupa Birliği düzenlemesine göre, bu anlaşma hükümleri, Avrupa Birliği üyeleri ve bu anlaşmaya taraf olan ülkelerin hudutları içerisinde, taşımacılık faaliyetlerinde mümkün olduğu kadar uygulanmaktadır.

Değerli milletvekilleri, bilindiği gibi, ülkemizin ithalat ve ihracatının yüzde 50’ye yakını Avrupa Birliği ülkeleriyle yapılmaktadır. Bu ülkelerle karşılıklı yapılan karayolu taşımacılığı, fiilen ve hukuken bu anlaşmaya uyma zorunluluğunu getirmektedir. Gerçi, Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planında bu anlaşmanın onaylanması öngörülmüş, hatta, mükerrer Resmî Gazetede yayımlanmış ve 1997 programında da onaylanma işleminin gerçekleştirilmesi kararlaştırılmıştır. Bu hususlar dikkate alınarak yapılan değerlendirmede, kısa adı AETR olan Avrupa Anlaşmasındaki çalışma koşullarıyla ilgili hükümlerin iç mevzuatımızdaki mevcut düzenlemelerden çok farklı olmadığı, hemen her düzenlemenin karşılığının olduğu bir gerçektir; ancak, bazı hususlar olumsuz da olsa, bunların değiştirilebilme imkânları mevcuttur. Bu yüzden, Avrupa Birliğiyle gümrük birliği ve mevzuat uyumu çalışması çerçevesinde, Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Yapan Taşıtlarda Çalışan Personelin Çalışmalarına İlişkin Avrupa Anlaşmasının onaylanmasının uygun ve yararlı olacağı düşünülmektedir. Bu anlaşmayla, personelin, eğitimi, yaşı, tecrübesi, kullanma süresi, kontrol aygıtı takma gibi bazı hususlara da özen gösterilmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; herhangi bir ülkenin kendi millî politikasını belirlerken beklediği, politikasını, diğer devletlere karşı yaratacağı olumsuz sonuçları ortadan kaldıracak şekilde ayarlamasıdır. Uluslararası sistemde, her devlet, dışpolitikasında benimsediği tutum ve davranışlarıyla belirlediği bazı amaçları elde etmek ister ve dışpolitikaların temeli buna dayanır. Uluslararası ilişkilerde devletlerin işbirliğine yönelmeleri de, sonuçta, sistemdeki siyasal aktörlere -yani, devletlere- bir kazanç ve ödül kazandırır. Günümüz dünyasında tek başına hareket eden devletlerin, dışpolitikada, amaçlarına ulaşmaları mümkün olmamakla beraber, işbirliği içerisine girdiklerinde ulaşabilecekleri amaçlar kadar çıkar elde etmeyebilirler. Bu gerçek, devletleri işbirliği yapmaya zorlayan en önemli faktör olarak ortaya çıkmaktadır. İşbirliği kavramı, devletlerin karşılıklı menfaatlarına dayanır. Her devletin dışpolitika yoluyla elde etmek istediği birtakım çıkarları var-

dır ve bunlar, genellikle "millî çıkar" diye adlandırılır. Güntümüzde devletlerin pek çok millî çıkarlarını tek başlarına elde etmeleri neredeyse mümkün görülmemektedir. Mesela, pek çok devlet, güvenlik çıkarlarını, büyük ölçüde askeri ittifaklar veya diplomatik koalisyonlarla; yine, pek çok ekonomik çıkarlarını, girdikleri ekonomik işbirlikleriyle gerçekleştirmeye çalışmaktadırlar. Yüzyıllar boyu düşman olan ve sürekli savaş halinde olan ülkeler bile, bu hususlarda, yeri geldiğinde belli işbirliğine girebilmektedir. Mesela, bunlardan Almanya ve Fransa'yı örnek vermek mümkündür.

Değerli milletvekilleri, soğuksavaşın sona ermesi, yıllardır stratejik önceliği Sovyet tehdidini karşılamaya veren Türkiye açısından da yeni bir dönemin başlangıcı olmuştur. Bu dönemin özelliği, Türkiye'nin çok yönlü ve bazen de belirsiz olan birtakım tehditlerle karşı karşıya kalmasıdır. Ayrıca, bu yeni dönemde Türkiye'nin tehdit algılamalarının daha çok güneydoğudan kaynaklandığını söylemek de mümkündür. Yeni dünya düzeninde Türkiye'nin karşı karşıya kaldığı tehdidin boyutlarının küçüldüğünü söylemek, güç bir hadisedir. Sovyetler Birliğinin dağılmasıyla, özellikle Kafkasya bölgesinde istikrarsızlık devam etmektedir ve Türkiye'nin doğu sınırlarında yer alan Ermenistan, Gürcistan ve Azerbaycan, henüz, istenilen seviyede siyasal ve ekonomik bakımdan istikrara kavuşmuş ülkeler değildir. Özellikle, Ermenistan ile Türkiye arasında tarihsel sorunlar vardır. Ermenistan'ın, halen, Azerbaycan'ın üçte 1'ini işgal altında bulundurması, bu sorunu artırmaktadır. Diğer yandan, bu bölgede PKK'ya destek sağlaması da ayrı bir problemdir. Diğer taraftan, Rusya'nın, bu bölgede, AKKA'yı da ihlal ederek, bu kuvvet indirimi antlaşmasına aykırı olarak silah indirimine gitmemesi ve önemli sayıda askeri gücü bu bölgede bulundurması, Türkiye için gerçek bir tehdit unsurudur.

Türkiye'nin güney sınırlarında ise, Irak ve Suriye'den kaynaklanan bir terör olayı sürmektedir. Körfez Savaşı sonrası Kuzey Irak'ın fiilen Irak yönetiminin egemenliğinden çıkması ve burada süren istikrarsız ortam, Türkiye açısından sıkıntılar göstermektedir.

Türk-Yunan ilişkileri bağlamında konuya yaklaşıldığında, bu bölgede kronikleşmiş sorunlar olduğu görülmektedir. Son zamanlarda, Kıbrıs Rum kesiminin silahlanma politikasının, yeni gerginliklere, belki de Türkiye, Yunanistan ve Kıbrıs Rum kesimi arasında sıcak bir çatışmaya ileride neden olabileceği kaygıları vardır.

SALİH DAYIOĞLU (İzmir) – Maddeyle ilgili ne zaman konuşacağız.

KEMAL ALBAYRAK (Devamla) – Dinlersen, görürsün maddeyi.

Bunun yanında, PKK'ya siyasal ve askeri desteğinin devam etmesi, Yunanistan'ın ciddi bir tehdit kaynağı olduğu gerçeğini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, Türkiye, daha fazla bir şekilde kendi güvenliğini kendisinin sağlaması gereken bir dönem yaşamaktadır.

Sovyetlerin dağılmasıyla Türk cumhuriyetlerinin bağımsızlığa kavuşması, Türkiye'ye yeni ufuklar açmıştır. Bugün, Türkiye'nin bu uygun ortamı yeterince değerlendirdiğini söylemek güçtür; ancak, yine de, bölgede Türkiye'nin ağırlığı, ne pahasına olursa olsun, giderek artmaktadır. Türkiye'nin, siyasal, ekonomik ve kültürel alanda Türk cumhuriyetleriyle ilişkilerinin yoğunlaştırılması iyi bir gelişme olur.

Değerli milletvekilleri, küreselleşen dünyada, demokrasi ve insan hakları gibi kavramlara global bir anlam yüklenmesi ve bu kavramlarla ilgili sorunların uluslararası toplumun sorunları haline gelmesi, Türkiye'ye de yeni yükümlülükler getirmektedir. Bu bağlamda, Türkiye'de yaşanan sorunların başında, ülke içinde demokratik kurum ve kuralların tam olarak işletilememesi gelmektedir. Hükümetlerin bile, bu çatı altında değil, dışarıda kurulduğu da bir vakıdır. Bu duruma yüksek enflasyon, yolsuzluk, işsizlik, kayırmacılık, gelir dağılımındaki dengesizlik gibi birtakım olumsuzluklar da eklenince, Türkiye'nin Avrupa'daki ekonomik ve siyasal birliklere entegre olması güçleşmektedir.

Avrupa Birliği Dışişleri Komitesi Başkanı Tom Spencer'ın, iki gün evvel, Amerika'da bir haber ajansına verdiği beyanat çok enteresandır. "Türkiye'yi uyutuyoruz. Otuz yıldır söz veriyoruz; ama, Türkleri üyeliğe kabul etmiyoruz" diyen Spencer "Avrupa Birliği, Türkiye'yi üyeliğe kabul etmeye hiçbir zaman niyetli olmadı; ama, Ankara'yla çıkarlarımız yüzünden her zaman ümit verdik" diyebiliyor.

Değerli arkadaşlarım, iki kutuplu klasik güç dengesine dayalı uluslararası sistemin 1992'de Sovyetler Birliğinin dağılmasıyla ortadan kalkması, yeni bir uluslararası sistemi beraberinde getirmiştir. Bu yeni uluslararası sistem "yeni dünya düzeni" olarak adlandırılmış ve ileriye dönük iyimler beklentiler içerisine girilmiştir. Yeni uluslararası düzenin demokrasi, insan hakları ve ulusların eşitliği gibi evrensel idealler üzerinde kurulacağı düşünüldükçe, yaşanan olaylar bunun pek de böyle olmadığını göstermektedir. İki kutuplu denge formülü, tek kutup olarak Amerika Birleşik Devletleri kontrolünde yeni bir yapı almış; beklenilen aksine, demokrasi ve insan hakları idealleri, önce Bosna-Hersek'te, ardından Kosova ve Makedonya'da ve diğer bölgelerde uluslararası güç savaşına, ekonomik çıkarlar ve etnik dinsel çatışmalara kurban edilmiştir. Bugünkü uluslararası yapıda gerçekleştirilmek istenen şey, gelişmekte olan ülkelerde insan haklarının genişletilmesi ve daha fazla demokrasi olgusunun işletilmeye çalışılması olarak görülmektedir. Hızlı kalkınma ve sanayileşme için antidemokratik çözümlerin ve otoriter uygulamaların meşruiyetinin kalmadığı artık söylenebilir; ancak, çevre ülkelerde, insan haklarının genişletilmesi ve demokrasinin yerleştirilmesi konusunda gelişmiş ülkelerden kaynaklanan bir çifte standart anlayışının sürdüğü de bir gerçektir. Nitekim, ILO tarafından, gelişmekte olan ülkelere dayatılan hızlı sanayileşme ve ekonomik kalkınma modellerinin, ucuz emek ve bol kaynağın kullanılması, sendikal hareketlerin engellenmesi olduğu düşünüldüğünde, bu çifte standart daha iyi anlaşılıyor. Bu nedenle, gelişmekte olan ülkelere demokrasi içinde kalkınmanın gerçekleştirilebilmesi için, gelişmiş ülkelere gelişmekte olan ülkelere bir kaynak aktarımının sağlanması, uluslararası sistemin daha dengeli bir şekilde oluşmasını sağlayacak ve belki de, birçok sorun, böylece çözülmüş olacaktır.

Değerli milletvekilleri, devletler, yaşadığımız dönemlerde, değişik alanlarda birtakım anlaşmalar yaparlar. Bu anlaşmalar, elbette ki, taraf olan ülkeler arasında bazı menfaatlara, çıkarlara dayanır. Elbette ki, her anlaşmaya taraf olan ülke, kendi çıkarlarını düşünmek zorundadır. Her millet, ister istemez, menfaatları doğrultusunda dış dünyayla ilişkilere girer; girerken, hedefi olursa netice alır, yoksa zararlı çıkar. Şimdi, bu tip anlaşmalara baktığımızda, bugünkü idarenin geleceğe hazırlıklarla ilgili ne gibi çalışması var, içte ve dışta hangi tedbirler var, bunu anlamakta zorluk çekiyoruz.

Biliyoruz ki, ülkeler bu anlaşmaları yaparken -öztümüze ileride de gelecek- havacılıkla ilgili, taşımayla ilgili, ekonomik ilişkilerle ilgili anlaşmalar yapılırken, gelecekte ne gibi işler yapılacağına şimdi tespit edilmesi lazım. Herkesin bildiği gibi, dünya üniversitelerinde okutulan bir bilim dalı vardır; fütüroloji bilim dalı; geleceğin hesaplanması bilimi olarak tercüme edilir. Bunu, geleceğe hazırlıklı olmak için yaparız. Yarınların neler getirebileceğini, bir değil, birkaç tane alternatif olarak tahmin edebilirsek ve her bir ihtimale göre tedbirimizi alırsak, kazançlı olan biz çıkarız.

Enteresandır, bir dergide okuduğum bir şeyi söyleyeyim. Bu dergi, Birleşmiş Milletlerin ekonomik ve sosyal bölümünün yayınladığı 1993 raporundan bahseder. Rapor 226 sayfa. Türkiye, gerçi, burada, bu raporda silik olarak gözükmüş. Özet olarak, bu rapor, iyiye doğru gidiş işaretleri, kötüye doğru gidiş işaretleri ve tam belli olmayan işaretleri yansıtır.

İyiye doğru gidiş işaretlerinde bazı maddeler saymışlar. Bunlar, çevre biliminin artması, okumada artış hadiseleri, gelir dağılımı, açlık konusu, sağlıkta hamleler ve benzeri. Bu raporda, kötüye doğru gidişte de, dünya nüfusunun 2025'te 8,5 milyar olacağı, üretim-tüketim dengesizliği,

işsizliğin arttığı, Afrika ve bazı Asya ülkelerinde açlık sınırının artık kronikleştiği, uyuşturucu artışı, mali krizler gibi bazı maddeleri ileri sürülmüş. Belirsiz işaretlerde de, teknolojinin yarın ne-
ler getirebileceği ve bizlere nasıl mal olacağı anlatılıyor.

Şimdi, bugünkü durumda, bu tip anlaşmaları yaparken, bu hadiseleri de eğer göremezsek, ile-
riye yönelik bazı hedefleri tayin edemezsek, gelecekte verimli neticeler alamayız.

Bu hadiselere baktığımızda, milletlerin içte ve dışta ayakta kalması için, elbette, bazı tedbirle-
rin alınması gerekir; ekonomide, kültürde, ticarete, uluslararası ilişkilerde ecdadın bize bıraktığı
mirasın üzerine bir tuğla koymazsak, mevcudu bile tutmak bir kazançtır.

Bakınız, ülkemizde ileriye görmek, içteki problemleri çözmeden geçer. Burada, başta hüküme-
te büyük görev düşüyor; çünkü, iyi bir sayısal çoğunluğu var "oynamıyorum, yerim dar" deme
imkânı yoktur; ama, görünen şu ki, netice iyiye gitmiyor. Mührü elinde tutanlar, 54 ünlü hükümet
döneminde "rejim elden gidiyor, irtica geldi" derken sendikaları, bazı sivil toplum örgütlerini, med-
yayı iktidara gelme hırsına alet edenler, kanunun verdiği hakları kullananlara "provokatörlük yapı-
yorlar" diyerek itham ediyorlar.

Ulaşmayı, toplumu meydana getiren sivil toplum örgütleri ve muhalefette aramak gerekirken,
bunlara tenezzül bile edilmiyor. Ülkemizde, ne acı ki, karışık olaylar, yeni yeni gündemler oluştu-
rulmaya devam ediliyor. Bakıyorsun, medya, televizyon programları... Böyle ciddi konular durur-
ken, bir bakmışsın, intihar olaylarıyla karşılaşılıyor. Tabii, Allah şifa versin; böyle bir bakanın in-
tiharı, kamuoyunda bir sürü, değişik şeylere neden oluyor. (DSP sıralarından gürültüler)

FİKRET UZUNHASAN (Muğla) – Konuyla ne alakası var?!

Sayın Başkan, bu söylediklerinin konuyla ilgisi ne?! Konuyla ilgili konuşsun.

BAŞKAN – Hatibe müdahale etmeyiniz efendim; süresini kullanacak.

**KEMAL ALBAYRAK (Devamla) – Değerli arkadaşlar, toplumda duyduğumuz konular bun-
ların sıkıntidan dolayı böyle bir işe girdiğini söylese de, inşallah, ileride gerçekler açıklanacaktır.
(DSP sıralarından gürültüler)**

FİKRET UZUNHASAN (Muğla) – Sayın Başkan... Lütfen...

BAŞKAN – Efendim, biraz sabırlı olalım lütfen.

**PERİHAN YILMAZ DOĞAN (İstanbul) – Sayın Başkan, burada üçbin personel vardır ve bu
personel mesaiye kalıyor; dolayısıyla da, bir sürü para gidiyor...**

Başkanım... Lütfen... Hatibe müdahale edin. Burası çiftlik mi?!

KEMAL ALBAYRAK (Devamla) – Dinlemesini öğrenin efendim.

HASAN FEHMİ KONYALI (Ordu) – Hâlâ öğrenemediniz... Biraz saygılı ol!

**KEMAL ALBAYRAK (Devamla) – Kimisi, bu hadiseleri Türkiye'nin istikbali için yapıyor
"bu işler onurlu bir davranış" diyor. Nasıl bir onurlu davranışsa hayret edilecektir; Türkiye'nin bu-
günkü durumu belli, memurların durumu belli, işçilerin durumu belli. (DSP sıralarından gürültüler)**

PERİHAN YILMAZ DOĞAN (İstanbul) – Sayın Başkan, lütfen...

BAŞKAN – Sayın Albayrak, lütfen toparlayın.

**KEMAL ALBAYRAK (Devamla) – Bunlara verilen paranın 1 puanı bile şu kadar trilyon eden
hadiselerde bu ülkeyi ne hale getirdikleri belli. Bunlar onurlu bir davranış olamaz. Eğer, bu işler,
bu tip hadiseler onurlu bir davranış olsaydı, şimdye kadar, bu ülkeyi iki dönemdir idare eden Sa-
yın Anavatan Partisinin Genel Başkanı Mesut Bey ve Ecevit'in her gün intihar etmeleri lazımdı.
(DSP sıralarından gürültüler, sıra kapaklarına vurmalar) Dinle, dinle...**

FARUK DEMİR (Ardahan) – Ecevit'i...

FIKRET UZUNHASAN (Muğla) – Sayın Başkan, lütfen, müdahale edin.

BAŞKAN – Sayın Albayrak, toparlayınız efendim.

KEMAL ALBAYRAK (Devamla) – Bunun için, böyle hadiseler onurlu bir davranış olamaz. (DSP sıralarından gürlütüler, sıra kapaklarına vurmalar)

HASAN FEHMİ KONYALI (Ordu) – Sayın Başkan, ne diyor?!

MUSTAFA GÜVEN KARAHAN (Balıkesir) – Ayıp, ayıplı.. Biraz onurlu ol!.

BAŞKAN – Sayın Albayrak, toparlayınız efendim.

KEMAL ALBAYRAK (Devamla) – Sadece bir ayda benzine yaptığımız yüzde 26'lık zam, yüzde 83'lük yedi aylık zamma bu milletin artık takati kalmadı. (DSP sıralarından gürlütüler)

Yalnız, şunu söyleyeyim değerli arkadaşlar...

HASAN FEHMİ KONYALI (Ordu) – Tamam, yeter, yeter...

KEMAL ALBAYRAK (Devamla) – Doğrudur, bu milleti iyice sıkıntıya sokup, iyice gelir seviyesini düşürüp...

İSMAİL AYDINLI (İstanbul) – Millet tanımımız da yok sizin!..

KEMAL ALBAYRAK (Devamla) – ...gerçekler karşısında hakkını arayamaz hale getirmek istiyorsunuz, sizler istiyorsunuz... (DSP sıralarından gürlütüler)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

KEMAL ALBAYRAK (Devamla) - Ben, size bir hatıramı anlatayım... (DSP sıralarından gürlütüler) Dinleyin...

MUSTAFA GÜVEN KARAHAN (Balıkesir) – Yeter, yeter!.. Hâlâ uslanmadınız, akıllanmadınız!..

FARUK DEMİR (Ardahan) – Bir dahaki seçimde olmayacaksınız...

KEMAL ALBAYRAK (Devamla) – Rusya'ya gittim...

BAŞKAN – Sayın Albayrak, konuşma süreniz tamamlandı. (FP sıralarından "ilave stresi de var" sesi)

KEMAL ALBAYRAK (Devamla) – Sabah, insanların hep park köşelerinde... (DSP sıralarından gürlütüler, sıra kapaklarına vurmalar, alkışlar[!])

İSMAİL AYDINLI (İstanbul) – İran da sallıyor, İran da...

BAŞKAN – Efendim, teşekkür ediyoruz...

TURHAN GÜVEN (İçel) – Sayın Başkan, zaten çalışma süremiz sona erdi; neyi tartışıyoruz?!

BAŞKAN – Sayın Albayrak, konuşma süreniz tamamlandı.

KEMAL ALBAYRAK (Devamla) – Lütfen, efendim, bağliyorum... (DSP sıralarından gürlütüler, sıra kapaklarına vurmalar)

M. ZEKİ SEZER (Ankara) – Konuşma süren bitmedi mi senin!

BAŞKAN – Efendim, lütfen yerinize oturun.

Sayın Albayrak, konuşma süreniz tamamlandı efendim; teşekkür ederiz.

FARUK DEMİR (Ardahan) – Bunu bile anlamakta güçlük çekiyorsunuz.

KEMAL ALBAYRAK (Devamla) – Bakın... (DSP sıralarından gürültüler, sıra kapaklarına vurmalar, alkışlar[!]; FP sıralarından "ekstüre verin" sesleri)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz; buyurun efendim.

İSMAİL KAHRAMAN (İstanbul) – Kemal Bey, mikrofonunuz kapalı.

MUSTAFA GÜVEN KARAHAN (Balıkesir) – İn aşağı!

KEMAL ALBAYRAK (Devamla) – Dinleyin... (DSP sıralarından gürültüler, sıra kapaklarına vurmalar, alkışlar[!])

MUSTAFA GÜVEN KARAHAN (Balıkesir) – Yuh!..

BAŞKAN – Efendim, sakın olalım, lütfen...

Sayın milletvekilleri, hatip grup adına konuşuyor, şahsı adına değil.

HASAN FEHMİ KONYALI (Ordu) – Grup adına konuşuyor; ama, gündemle ilgisi olmayan şeyleri söylüyor.

SALİH DAYIOĞLU (İzmir) – Maddeyle ilgili konuşsun; maddeyle ilgili bir tek şey konuşmadı Sayın Başkan.

BAŞKAN – İkincisi, hatiplerin, konuları, her sayın milletvekilinin tarif ettiği şekilde anlaması şart değil. (DSP sıralarından gürültüler)

Müsaade eder misiniz... Müsaade eder misiniz...

Grupların... (FP sıralarından "Dinlemeyi öğren"sesi; DSP sıralarından gürültüler)

Efendim, böyle bir yere varamayız... Böyle bir yere varamayız...

Biraz evvel, bir başka hatibi ikaz ettim ve sözünü kestim. Neden kestim; çünkü, başka bir tasarıya atıfta bulunuyordu. O tasarıya atıfta bulunduğu netleşinceye ve anlaşılınca kadar anlaşılması gerekiyordu- müsaade ettim, sonra kestim. Neden; başka bir tasarıya atıfta bulunuyordu.

Şimdi, bir hatibin veya bir grubun, konuyu, sizin anladığımız gibi anlaması gerekirse, burada çok partiye ihtiyaç yok, bir parti kâfi. (FP sıralarından "Bravo"sesleri, alkışlar) Birbirimize tahammül etmeyi öğrenmemiz lazım. Efendim, konuşulur, siz de kalkar cevap verirsiniz.

Şimdi, iki grup başkanvekilimiz söz istemiştir. Ben, biraz da, sükûnet kazanalım da, onlar ne diyor, anlayalım diye lafı uzattım; esasen mesaimiz de dolmuştur; ancak, Meclisin çalışma selameti bakımından, grup başkanvekillerimizin konuşması her zaman faydalıdır; ben, o bakımdan, önce, söz isteyen DSP Grup Başkanvekiline söz vereceğim, ondan sonra da -hatibi Grubu adına konuşan-Fazilet Partisi Grup Başkanvekiline söz vereceğim.

İSMAİL AYDINLI (İstanbul) – Sayın Başkan, 10 dakika geçti...

BAŞKAN – Bir dakika efendim...

ŞADAN TUZCU (İstanbul) – Sayın Başkan, usul hakkında... Mesai 19.00'da tamamlanmıştır, çalışma saati dolmuştur.

BAŞKAN – Bir dakika efendim... Müsaade eder misiniz... Müsaade edin...

Yalnız, bunun için, şimdi, sizin işaret ettiğiniz hususa geliyorum; çalışma süremiz dolmuştur.

Grup başkanvekillerimizin konuşmasına imkân verecek ölçüde çalışma süresinin uzatılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

HASAN FEHMİ KONYALI (Ordu) – Hayır efendim!..

FİKRET UZUNHASAN (Muğla) – Sayın Başkan, hayır...

BAŞKAN – Şimdi, grup başkanvekilimiz konuşacaklar.

TURHAN GÜVEN (İçel) – Sayın Başkan, usul tartışması mı açtınız; anlamadık ki...

HACI FILİZ (Kırıkkale) – Sayın Başkan, olmaz böyle şey!..

BAŞKAN – Sayın Ali Günay; buyurun efendim. (DSP sıralarından alkışlar)

Efendim, lütfen, çok kısa olsun.

ALI GÜNAY (Hatay) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; biz, bize tanınan azamî süreyi bile, bu kürsüyü boşu boşuna işgal etme niyetiyle kullanma yoluna gitmiyoruz... (FP sıralarından gürültüler) ...konuya ve öze sadık kalarak, konuyla ilgili kalmaya ve asgarî ölçüde konuşmaya özen gösteriyoruz.

Biraz önce konuşan hatip, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 67 nci maddesini açıkça ihlal eden türde bir konuşma içine girdi. İçtüzüğü'nün 67 nci maddesine göre; aynen okuyorum: "Genel Kurulda kaba ve yaralayıcı sözler söyleyen kimseyi Başkan derhal, temiz bir dille konuşmaya, buna rağmen temiz dil kullanmamakta ısrar ederse kürsüden ayrılmaya davet eder."

Biraz önce konuşan hatip, maalesef, Genel Başkanımız Sayın Bülent Ecevit'le ilgili "intihar etmesi gerekirdi" türünde konuşma içine girmiştir. Bu, çok çirkin ve yaralayıcı bir sözdür; bu söz karşısında Sayın Başkanlığım, İçtüzüğü'nün 67 nci maddesine göre işlem yapması gerekirdi. Dilerim ki, bundan sonraki konuşmalarda buna dikkat edilir, gereken yapılır ve bu tür bir konuşma içinde olan hatibi, ben, bu kürsüden kıyıyorum, bundan sonraki konuşmalarda daha dikkatli olmaya davet ediyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum. (DSP, MHP ve ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Şener. (FP sıralarından alkışlar)

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; milletvekillerinin Genel Kurulda konuşma üsluplarıyla ilgili 67 nci maddenin, DSP Grup Başkanvekili değerli arkadaşımın yorumladığı şekilde anlaşılması mümkün değildir.

A. TURAN BİLGE (Konya) – Yorumlamadı, okudu...

BAŞKAN – Dinleyelim efendim, dinleyelim.

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) – Meclisin şu ana kadarki bütün geçmişindeki uygulamalara da uygun değildir; lafzından da, İçtüzüğü'nün 67 nci maddesinden de, konuyu o şekilde anlamak mümkün değildir; konu o şekilde anlaşılabilir ve o şekilde de yorumlanamaz.

Grup sözcüğümüz gayet nezih bir dil kullanmıştır, temiz bir üslupla konu üzerinde konuşmuştur. (FP sıralarından alkışlar; DSP sıralarından gürültüler)

A. TURAN BİLGE (Konya) – 2 dakika fazla konuştu.

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) – Ancak, sayın hatibin bu nezih üslubundan incinmiş olmanızı, bundan yaralanmış olmanızı da çok doğal karşılıyorum.

MUSTAFA GÜVEN KARAHAN (Balıkesir) – Size göre!..

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) – Neden; aslında sayın hatip, yaralama üslubu içerisinde konuşmuştur; ama, siz yaralandınız; çünkü, memuru ezdiniz, bütün dargelirliileri ezdiniz, mahvettiniz. (FP sıralarından alkışlar; DSP sıralarından gürültüler)

FİKRET UZUNHASAN (Muğla) – Ayıp; ayıp!..

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) – Ekonomiyi tahrip ettiniz, sabit ve dargelirliler, sizin bu yanlış politikalarınız yüzünden mahvoldu, perişan oldu; bu yoksul halkı getirdiğiniz durumdan her hatibin bahsetmesi üzerine, sürekli, yaralandığınızdan ve incindiğinizden söz ediyorsunuz. (DSP sıralarından gürültüler)

HASAN AKGÜN (Giresun) – Sayın Başkan, susturun; yoksa, biz susturacağız!

BAŞKAN – Lütfen tamamlayınız efendim, toparlayınız.

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) – Sayın milletvekilleri, bu millet, bu yoksul halk, bu dar ve sabit gelirliler, sizin politikalarınızdan, sizden çok daha fazla yaralanmıştır ve incinmiştir. (FP sıralarından alkışlar, DSP sıralarından gürültüler)

MUSTAFA GÜVEN KARAHAN (Balıkesir) – Daha hâlâ devam ediyor!..

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) – Biz, muhalefet partisiyiz, burada halkın sözcüsüyüz. Biz, muhalefet partisiyiz, halkın ıstırabını dile getirmek bizim görevimizdir; ama, siz, muhalefetin konuşma hakkını almaya çalışıyorsunuz.. (DSP sıralarından gürültüler)

FARUK DEMİR (Ardahan) – Bir daha orada olamayacaksınız.

HASAN FEHMİ KONYALI (Ordu) – Türkiye Büyük Millet Meclisinin böyle bir usulü yok; böyle konuşamazsınız...

ABDÜLSAMET TURGUT (Diyarbakır) – Tarafsız olun Sayın Başkan; itham ediyor.

BAŞKAN – Lütfen, yerinize oturun efendim.

ABDÜLSAMET TURGUT (Diyarbakır) – Susturun o zaman...

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) – ...vatandaşın ıstırabını dile getirmeyi engellemeye çalışıyorsunuz. Siz, muhalefeti, muhalefet görevini yapamaz hale getirmeye çalışıyorsunuz. Bu anlayış, demokratik bir anlayış değildir değerli milletvekilleri. (DSP sıralarından "Yuh be!" sesleri, gürültüler)

BAŞKAN – Lütfen toparlayınız.

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) – Buraya çıkan milletvekilleri, ıstırap içerisindeki vatandaşın sorunlarını, dertlerini ve sıkıntılarını dile getirir. (DSP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Toparlayınız lütfen...

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) – Bundan incindik, bundan yaralandık diyerek...

OĞUZ AYGÜN (Ankara) – Yeni bir usul ihdas ediyorsunuz... Böyle bir usul yok.

BAŞKAN – Lütfen oturunuz efendim.

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) –...milletvekillerinin konuşma hakkının olmadığını ifade etmeye hakkınız da yoktur, talep etmeye gücünüz de yetmez; burası halkın kürsüsüdür; biz, bu kürsüde halkın dertlerini söyleriz, siz incinseniz de incinmeseniz de. (FP sıralarından alkışlar, DSP sıralarından gürültüler)

HASAN FEHMİ KONYALI (Ordu) – Ne hakkı vardı Sayın Başkan!..

İSMAİL KÖSE (Erzurum) – Sayın Başkan... Sayın Başkan...

BAŞKAN – İki grup başkanvekili için süre uzatımı kararı almıştık. Süre uzatımı için oylama yaptık, iki grup başkanvekilininin konuşması için süre uzatımı kararı aldık.

HASAN FEHMİ KONYALI (Ordu) – Niçin peki, niçin?!

BAŞKAN – Şimdi, alınan karar gereğince...

İSMAİL KÖSE (Erzurum) – Sayın Başkan... Sayın Başkan...

BAŞKAN – Evet efendim.

İSMAİL KÖSE (Erzurum) – Sayın Başkan, bu kanunun görüşülmesinin bitimine kadar karar alındı.

BAŞKAN – Efendim, müsaade ederseniz ben onu izah edeyim.

TURHAN GÜVEN (İçel) – Olur mu efendim, bir daha bir daha...

BAŞKAN – Müsaade eder misiniz... Grup başkanvekilinin bir talebi var.

TURHAN GÜVEN (İçel) – İçtüzüğü altüst ettiniz; bırakın; zaten yanlış yaptınız.

BAŞKAN – Efendim, kanun tasarısının geneli üzerindeki konuşmalar için iki talep daha var; süremiz tamamlandı; maddeler üzerinde de talep olabilir. Bu, bir uluslararası anlaşma olduğu için, oylamanın açık yapılması lazım; o da ayrı bir zaman alacaktır.

55 inci madde, kararlaştırılan süre içerisinde tamamlanamamakla beraber hemen tamamlanabilecek hususlarda uzatma için oylama imkânı vermektedir. Şimdi saat 19.07 ve daha geneli üzerindeki konuşmalar tamamlanmadı.

Binaenaleyh, alınan temel prensip kararını daha fazla zorlamamak için, oturumu kapatmak üzere oylama yaptık ve verdiğiniz oylarla da, iki grup başkanvekilinin konuşmasından sonra oturumun kapatılmasına siz karar verdiniz. (DSP ve MHP sıralarından "Hayır; hayır" sesleri, gürültüler)

Binaenaleyh, alınan karar gereğince, Kıbrıs Barış Harekâtının 25 inci yıldönümü münasebetiyle görüşmeler yapmak ve kanun tasarısı ve tekliflerini görüşmek için, 15 Temmuz 1999 Perşembe günü saat 15.00'te toplanmak üzere, birleşimi kapatıyor, hepinize iyi akşamlar diliyorum.

Kapanma Saati : 19.12

VI. - SORULAR VE CEVAPLAR (Devam)

B) YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1. - İstanbul Milletvekili Abdülkadir Aksu'nun, vergi kanunlarını ilgilendiren bazı konuların yeniden düzenlenmesine yönelik çalışmalarına ilişkin sorusu ve Maliye Bakanı Sümer Oral'ın yazılı cevabı (7/162)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Maliye Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplanmasını arz ederim.

Abdülkadir Aksu
İstanbul

1. Faiz ve repo gelirleri elde edilirken stopaj yolu ile pratik şekilde nihai olarak vergilendirilecek midir?
2. Vatandaşın zihnini karıştıran beyanname yönteminden vazgeçilecek midir?
3. Yeni kanun sadece gelirden vergi almayı esas almakta, bunu mukabil hiçbir giderin matrahından indirilmesine imkan vermemektedir. Bu durumda fiş ve fatura almanın manası kalmamaktadır. Devlet asli görevi olduğu halde hakkı ile yerine getiremediği eğitim ve sağlık gibi hizmetleri üstlenen mükellefe bu giderlerini matrahından indirme imkanı verecek midir?
4. Enflasyon muhasebesi kabul edilmediğinden müteşebbisin sermayesi vergilendirilmektedir. Adil vergileme için kronik enflasyonun olumsuz etkilerini yok edecek tedbirler alınacak mıdır?
5. Piyasada tedirginliğin önlenmesi ve tüm işlemlerin kayıt içine alınması için eski matrahlarının % 10-15 artıran mükelleflere inceleme yönünden güvence verilecek midir?
6. Bu sorulardan dolayı yurtdışına çıktığı söylenen 7 milyar ABD doları tutarında bir kaynağın tekrar ülke ekonomisine kazandırılması için yeni düzenlemelere gidecek midir?

T.C.

Maliye Bakanlığı

Gelirler Genel Müdürlüğü

14.7.1999

Sayı: B.07.0.GEL.0.40/4086-230/029944

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı
Genel Sekreterliğine
(Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı)

İlgi: 21.6.1999 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/62-312/01407 sayılı yazımız.

İlgide kayıtlı yazınız ekinde Bakanlığımıza gönderilen İstanbul Milletvekili Abdülkadir Aksu tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına hitaben verilen "vergi kanunlarını ilgilendiren bazı konuların yeniden düzenlenmesine yönelik çalışmalara ilişkin" yazılı soru önergesi incelenmiştir.

Sözü edilen soru önergesinde yeralan konular, mevcut ekonomik ve mali koşullar, hükümet programı, bütçe imkanları ve vergi politikalarındaki gelişmeler dikkate alınarak değerlendirilecektir.

Bilgi edinilmesini arz ederim.

Sümer Oral
Maliye Bakanı

2. - İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı'nın, "Midnight Ekspres" filminin video kasetini dünyaya promosyon olarak dağıtan bir firmaya karşı tedbir alınıp alınmayacağına ilişkin Başbakan'dan sorusu ve Devlet Bakanı Mehmet Keçeciler'in yazılı cevabı (7/102)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Başbakan Sayın Bülent Ecevit tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Bülent Akarcalı
İstanbul

SONY firmasının ülkemizi kötüleyen "Midnight Ekspres" filminin video kasetini bütün dünyada promosyon olarak dağıttığını, Basınımız kamuoyuna açıklanmıştır.

1. Uzun yıllar ülkemizin imajını ciddi bir şekilde zedeleyen bu filmi, promosyon amaçlı olarak dağıtan bu firmaya karşı ne gibi tedbirler almayı düşünmektesiniz?
2. Hükümetiniz bu firma aleyhine dava açmayı düşünüyor mü?
3. Fransa'nın geçmişte yaptığı gibi, gümrük mevzuatı çerçevesinde, SONY firmasına ait ürünlerin ithalatını zorlaştırmaz mıyız?
4. Japon Hükümeti nezdinde bu olayı protesto etmeyi düşünüyor müsünüz?

T.C.

Devlet Bakanlığı

14.7.1999

Sayı: B.02.0.003/2.00-0217

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi: 1.7.1999 tarih ve KAN. KAR. MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/102-491/01870 sayılı yazımız. İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı'nın Sayın Başbakan'ımıza tevcih ettiği yazılı soru önergesi ile ilgili cevabi metin ektedir.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Mehmet Keçeciler
Devlet Bakanı

İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı'nın Sayın Başbakanımıza Tevcih Ettiği
Yazılı Soru Önergesinin Cevabı

"Midnight Express" filminin yıllardır ülkemizin imajı konusunda yarattığı olumsuz etki bilinmekte ve bunun aşılabilmesi için başından beri çeşitli faaliyetlerde bulunulmaktadır.

Sony firmasının hazırlamakta olduğu yeni DVD (Digital Video Disc) Katoloğunda Türkiye aleyhtarı "Midnight Ekspres" filminin yer aldığı ve Sony'nin sattığı DVD film göstericileri ile birlikte anılan filmin DVD'sini de hediye olarak verdiği yönündeki duyurular üzerine Dışişleri Bakanlığınca Tokyo Büyükelçiliğimiz görevlendirilmiştir. Konu hakkında Japonya Dışişleri Bakanlığı ve Sony firması nezdinde gerekli girişimler yapılmıştır.

Japon Hükümeti ve Sony firması yetkilileri Türkiye ile mevcut olan ilişkilerin zedelenmesini kesinlikle arzulamadıklarını belirterek "Midnight Ekspres" filminin DVD'sinin hediye olarak dağıtıldığı şeklindeki bilginin doğru olmadığını, dünyanın hiçbir yerinde filmin hediye olarak dağıtılmadığını açıklamışlardır. Ayrıca, katalogta yer alan filmin ülkemizin hassasiyeti üzerine Sony DVD ürünleri Avrupa Katoloğundan ve İnternetteki Avrupa "Web" sayfasından çıkarılması kararlaştırılmıştır.

Sony firması aleyhine bir dava açılması ve ürünlerin ithalinin zorlaştırılması hakkında, bu safhada müeyyide uygulanması, gelinen nokta itibariyle gerekli görülmemiştir.

Konunun tetkiki sırasında Japonya Dışişleri Bakanlığına hassasiyetimiz bildirilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Mehmet Keçeciler
Devlet Bakanı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ GÜNDEMİ

33 ÜNCÜ BİRLEŞİM

14 . 7 . 1999 ÇARŞAMBA

Saat : 15.00

1

BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Meclis Araştırması Önergeleri.

2

ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

Kıbrıs Barış Harekâtının 25 inci yıldönümü münasebetiyle açılacak görüşme
(Görüşme günü : 15.7.1999 Perşembe)

3

S E Ç İ M

4

OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

5

MECLİS SORUŞTURMASI RAPORLARI

6

GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

1. — Yozgat Milletvekili İlyas Arslan ve 20 arkadaşının, Yozgat ilinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/1) (1)

2. — Balıkesir Milletvekili İsmail Özgün ve 23 arkadaşının, esnaf ve sanatkarların sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2) (1)

3. — Konya Milletvekili Veysel Candan ve 21 arkadaşının, THY'nın zarar etmesinin nedenlerinin araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Ana-

**GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI
YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER**

Yasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3) (1)

4. — Konya Milletvekili Veysel Candan ve 22 arkadaşının, BAĞ - KUR'un içinde bulunduğu sorunların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/4)

5. — Konya Milletvekili Veysel Candan ve 23 arkadaşının, DDY'nın zarar etmesinin nedenlerinin araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/5)

6. — Bursa Milletvekili Ali Rafi Beyreli ve 20 arkadaşının, amatör sporun sorunlarının araştırılarak aksaklıkların tespit edilmesi ve alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/6)

7. — Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 19 arkadaşının, eğitimin sorunları ile uygulanan eğitim politikalarının araştırılması ve alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/7)

8. — Kütahya Milletvekili Ahmet Derin ve 22 arkadaşının, yumurta üreticilerinin sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/8)

9. — Kütahya Milletvekili Ahmet Derin ve 22 arkadaşının, ithal kömür uygulamasının yeniden değerlendirilmesi ve kömür üreticilerinin içinde bulunduğu durumun araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/9)

10. — Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır ve 31 arkadaşının, tekstil ve konfeksiyon sektörünün sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/10)

11. — Konya Milletvekili Veysel Candan ve 20 arkadaşının, SSK'nın bugünkü durumunun araştırılarak yeniden yapılandırılması için alınması gereken tedbirleri belirlemek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/11)

12. — Konya Milletvekili Veysel Candan ve 23 arkadaşının, Emekli Sandığı'nın sorunlarının araştırılarak yeniden yapılandırılması için alınması gereken tedbirlerin

**GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI
YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER**

belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/12)

13. — Karaman Milletvekili Zeki Ünal ve 19 arkadaşının, yeraltı ve yerüstü su kaynaklarımızın daha etkin kullanımını sağlamak ve komşu ülkelerle olan su sorununa çözüm bulmak amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/13)

14. — Karaman Milletvekili Zeki Ünal ve 19 arkadaşının, trafik kazalarının önlenmesi için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/14)

15. — Karaman Milletvekili Zeki Ünal ve 19 arkadaşının, işsizlik ve yoksulluk sorununun araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/15)

16. — Karaman Milletvekili Zeki Ünal ve 19 arkadaşının, köylerin sorunlarının araştırılarak köy kalkınması ile ilgili alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/16)

17. — Bayburt Milletvekili Suat Pamukçu ve 36 arkadaşının, telefonların yasa dışı olarak dinlendiği iddialarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/17)

18. — İstanbul Milletvekili Ayşe Nazlı Ilıcak ve 23 arkadaşının, bazı basın kuruluşlarının kamu imkânlarından baskı kurmak suretiyle yararlandıkları iddiaları konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/18)

19. — İstanbul Milletvekili Azmi Ateş ve 43 arkadaşının, THK yönetimi hakkındaki iddiaları araştırmak amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/19)

20. — Bartın Milletvekili Cafer Tufan Yazıcıoğlu ve 21 arkadaşının, erozyonun nedenlerinin araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/20)

21. — Sivas Milletvekili Musa Demirci ve 35 arkadaşının, hayvancılık sektörünün sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/21)

**GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI
YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER**

22. — Bursa Milletvekili Faruk Çelik ve 19 arkadaşının, tarım sektörünün sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/22)

23. — Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 19 arkadaşının, yerel basının sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/23)

24. — İstanbul Milletvekili Mehmet Ali Şahin ve 21 arkadaşının, üniversite giriş sınavının ülke gerçeklerine uygun olup olmadığının ve soru kitapçıklarının çalınması olayı ile Meteksan firmasına yapılan ödeme arasındaki bağlantıların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/24)

25. — İzmir Milletvekili Atilla Mutman ve 24 arkadaşının, Ege kıyılarındaki balık çiftliklerinin neden olduğu zararların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/25)

26. — Konya Milletvekili Remzi Çetin ve 23 arkadaşının, ilköğretim okullarının içinde bulunduğu sorunların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/26)

27. — Bursa Milletvekili Faruk Çelik ve 23 arkadaşının, Uluslararası Çok Taraflı Yatırım Anlaşması (MAI)'nın ülkemiz açısından doğabilecek etkilerini araştırmak amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/27)

28. — Konya Milletvekili Remzi Çetin ve 22 arkadaşının, üniversiteler ve YÖK hakkında ileri sürülen iddiaları araştırmak amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/28)

29. — Kırkkale Milletvekili Kemal Albayrak ve 21 arkadaşının, ÖSS sorularının ihalesiz olarak bir firmaya verildiği ve bazı öğretim üyelerinin çocuklarının üniversitelerin yüksek puanlı bölümlerine yerleştirildikleri iddialarını araştırmak amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/29)

30. — Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 23 arkadaşının, ülkemizde yaşanan ekonomik krizin nedenlerinin araştırılarak alınması gereken tedbirlerin be-

**GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI
YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER**

lirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/30)

31. — Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 19 arkadaşının, üniversite kurulacak illerin tespiti ve bu konuda alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/31)

32. — Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 19 arkadaşının, Erzincan ilinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/32)

33. — Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 20 arkadaşının, üniversite kurulacak illerde aranacak kriterler konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/1)

34. — Kütahya Milletvekili Ahmet Derin ve 27 arkadaşının, bankacılık sektörünün sorunlarının ve devlete devredilen bankaların batış nedenlerinin araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/33)

35. — Ankara Milletvekili Cemil Çiçek ve 23 arkadaşının, Osmanlı Devletinin kuruluşunun 700 üncü yıldönümü konusunda Anayasanın 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/2)

36. — İzmir Milletvekili Suat Çağlayan ve 26 arkadaşının, Dünya Bankası tarafından desteklenen Birinci Sağlık Projesi ile ilgili iddiaların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/34)

37. — İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı ve 21 arkadaşının, teröre destek veren ülkeler ve bu ülkelerdeki kuruluşlar konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/35)

38. — Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 21 arkadaşının, göç olayının nedenlerinin ve göçten kaynaklanan sorunların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/36)

(1) Hükümet bulunmadığından bir defaya mahsus olmak üzere ertelenmiştir.

SÖZLÜ SORULAR

1. — Tekirdağ Milletvekili Bayram Fırat Dayanıklı'nın, Tekirdağ'da buğday alımları için geçici alım istasyonları kurulmamasının nedenine ilişkin Tarım ve Köyşleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/17) (1)

2. — Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, İstanbul Üniversitesi Rektörünün usulsüz uygulamalarda bulunduğu iddiasına ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/18) (1)

3. — Şanlıurfa Milletvekili Ahmet Karavar'ın, Şanlıurfa - Gaziantep otoyolu inşaatına ve Şanlıurfa - Akçakale karayolu projesine ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/19) (1)

4. — Şanlıurfa Milletvekili Ahmet Karavar'ın, 1999 bütçesinden Şanlıurfa Köy Hizmetlerine ayrılan ödenek miktarına ve bazı köylerinin yol ihtiyacına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/20) (1)

5. — Şanlıurfa Milletvekili Ahmet Karavar'ın, Şanlıurfa İlinin kültür merkezi ihtiyacına ve turistik değeri olan bazı mağara ve harabelerin restorasyonuna ilişkin Kültür Bakanından sözlü soru önergesi (6/22) (1)

6. — Şanlıurfa Milletvekili Ahmet Karavar'ın, Toplu Konut İdaresince Şanlıurfa'da uygulamaya konulan konut projesine ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/24) (1)

7. — Şanlıurfa Milletvekili Ahmet Karavar'ın, Harran Üniversitesi Rektörlük binası ve kampüsü inşaatına ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi (6/26) (1)

8. — Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, yurt dışındaki işçilerimizin sorunlarına ve alınacak önlemlere ilişkin Dışişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/27) (1)

9. — Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, Karadeniz Bölgesinde silah sanayiinin teşvik kapsamına alınmasına ve Bafra ve Kavak Organize Sanayi Bölgesine ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/28) (1)

10. — Balıkesir Milletvekili İsmail Özgün'ün, Balıkesir İline bağlı köy yollarından kaçının asfaltlandığına ve asfaltlanmayan yollara ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/30) (1)

11. — Balıkesir Milletvekili İsmail Özgün'ün, Balıkesir SSK Hastanesinin Bölge Hastanesine dönüştürülmesi ve bazı ilçelerdeki SSK dispanserlerinin iyileştirilmesiyle ilgili bir çalışma yapılıp yapılmadığına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından sözlü soru önergesi (6/32) (1)

(1) Bir birleşimde cevaplandırılmamıştır.

(2) İki birleşimde cevaplandırılmamıştır.

SÖZLÜ SORULAR

12. — Şanlıurfa Milletvekili Ahmet Karavar'ın, şehir merkezleri içinde kalan cezaevlerine ilişkin Adalet Bakanından sözlü soru önergesi (6/33) (1)
13. — Şanlıurfa Milletvekili Ahmet Karavar'ın, Şanlıurfa il merkezi küçük sanayi sitesi inşaatına ve bazı ilçelere organize sanayi bölgesi yapımı için ödenek ayrılıp ayrılmadığına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/34) (1)
14. — Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, Samsun Gelemen Tarım İşletmesi Müdürlüğü tarafından yürütülen hizmetlere ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/35) (1)
15. — Şanlıurfa Milletvekili Mustafa Niyazi Yanmaz'ın, eczacıların reçete be-dellerinin Bağ - Kur Müdürlüklerince zamanında ödenmemesine ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından sözlü soru önergesi (6/41) (1)
16. — İstanbul Milletvekili Osman Yumakoğulları'nın, 53-56 ncı Hükümetler döneminde özelleştirmeden sağlanan gelire ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/43) (1)

**KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE
KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER**

× 1. — Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Yapan Taşıtlarda Çalışan Taşıt Personelinin Çalışmalarına İlişkin Avrupa Anlaşmasına Katılmamızın Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri komisyonları raporları (1/301) (S. Sayısı : 22) (Dağıtma tarihi : 12.7.1999)

× 2. — Arkeolojik Mirasın Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi (Gözden Geçirilmiş)'nin Onaylanmasının Uygun Bulduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor ve Dışişleri komisyonları raporları (1/263) (S. Sayısı : 23) (Dağıtma tarihi : 12.7.1999)

× 3. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Mısır Arap Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültür Merkezleri Kurulması ve Bu Merkezlerin Faaliyeti Hakkında Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor ve Dışişleri komisyonları raporları (1/366) (S. Sayısı : 24) (Dağıtma tarihi : 12.7.1999)

× 4. — Türkiye Cumhuriyeti ile İsrail Devleti Arasında Serbest Ticaret Alanı Anlaşması ve İlgili Notaların Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanuna Bir Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji ve Dışişleri komisyonları raporları (1/340) (S. Sayısı : 25) (Dağıtma tarihi : 12.7.1999)

× 5. — EFTA Devletleri ile Türkiye Arasında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanuna Bir Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji ve Dışişleri komisyonları raporları (1/339) (S. Sayısı : 26) (Dağıtma tarihi : 12.7.1999)

(X) Açık oylamaya tabi işleri gösterir.

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 38)

Sosyal Sigortalar Kanununun 9 uncu Maddesine Bir Fıkra Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu (1/406)

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

22.6.1999

Sayı : B.02.0.KKG/196-342/2695

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Önceki yasama döneminde hazırlanıp Başkanlığınıza sunulan ve İçtüzüğü'nün 77 nci maddesi uyarınca hükümsüz sayılan ilişik listede adları belirtilen kanun tasarılarının yenilenmesi Bakanlar Kurulunca uygun görülmüştür.

Gereğini arz ederim.

Bülent Ecevit

Başbakan

11581 Sosyal Sigortalar Kanununun 9 uncu Maddesine Bir Fıkra Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

10.3.1997

Sayı : B.02.0.KKG/101-1128/974

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 27.1.1997 tarihinde kararlaştırılan "Sosyal Sigortalar Kanununun 9 uncu Maddesine Bir Fıkra Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı" ile gerçekçisi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Necmettin Erbakan

Başbakan

GENEL GEREKÇE

Dışişleri Bakanlığının yurtdışı teşkilatına sözleşmeli olarak atanan personelin 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu gereğince Sosyal Sigortalar Kurumuna gönderilmesi gereken "Sigortalı İşe Giriş Bildirgeleri", atama yapılan dış misyonların koşulları nedeniyle, Kanunda öngörülen süre zarfında gönderilememektedir. Söz konusu fiili durum nedeniyle Kurum tarafından Dışişleri Bakanlığına aynı Kanununun 140 nci maddesi uyarınca ceza tahakkuk ettirilmekte ve bu ceza alacakları için icra takibi yapılmaktadır. Anılan bildirimlerin bir aylık kanunî süre zarfında Kuruma gönderilmesindeki maddî imkânsızlıktan kaynaklanan sakıncaları bertaraf etmek amacıyla, Sosyal Sigortalar Kanununda gerekli değişikliğin yapılması için bu Tasarı hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 9 uncu maddesi gereğince sigortalı işe giriş bildirgelerinin en geç bir ay içinde Sosyal Sigortalar Kurumuna gönderilmesi gerekmektedir. Dışişleri Bakanlığının yurtdışı teşkilatına sözleşmeli olarak atanan personelin sözkonusu bildirgelerinin sigortalı tarafından doldurularak imzalanması ve Bakanlıkça Kuruma gönderilmesi; görev yerlerinin uzaklığı, postadaki gecikmeler, tasarruf tedbirleri gereğince kurye hizmetinin yeterli sıklıkta olmaması gerekçeleriyle bir aylık yasal süre zarfında gerçekleştirilememektedir. Maddî imkânsızlıktan kaynaklanan sözkonusu gecikme nedeniyle Sosyal Sigortalar Kurumunca Dışişleri Bakanlığına karşı para cezası tahakkuk ettirilmekte ve tahsil amacıyla icra takibi yapılmaktadır.

Yukarıda açıklanan sakıncaların bertaraf edilmesi amacıyla, 506 sayılı Kanununun 9 uncu maddesine, anılan bildirim süresini Dışişleri Bakanlığının sigortalı olarak yurtdışı göreve atanan personeli için 3 aya çıkaran bir fıkra eklenmektedir.

Madde 2. — Yürürlük maddesidir.

Madde 3. — Yürütme maddesidir.

Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal
İşler Komisyonu
Esas No : 1/406
Karar No : 15

9.7.1999

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

20 nci yasama döneminde, Dışişleri Bakanlığınca hazırlanarak, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan "Sosyal Sigortalar Kanununun 9 uncu Maddesine Bir Fıkra Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı" 18.4.1999 tarihinde yapılan milletvekili erken genel seçimleri sonrasında 20 nci yasama döneminin sona ermesi ile hükümsüz sayılmıştır. Kurulan 57 nci Hükümet, Tasarının içtiği 77 nci maddesi uyarınca yenilenmesini kararlaştırmış ve sözkonusu Tasarı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca 29.6.1999 tarihinde Tali Komisyon olarak Dışişleri Komisyonuna, Esas Komisyon olarak Komisyonumuza havale edilmiştir.

Komisyonumuz 8.7.1999 tarihinde yaptığı 4 üncü birleşiminde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğü temsilcilerinin de katılımlarıyla Tasarıyı inceleyip görüşmüştür.

Tasarı ile;

506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 9 uncu maddesine eklenen fıkra ile, Dışişleri Bakanlığının yurtdışı teşkilatına sözleşmeli olarak atanan personelin "sigortalı işe giriş bildirgelerinin", Sosyal Sigortalar Kurumuna gönderilmesi ile ilgili bir aylık süre üç aya çıkarılmaktadır.

Komisyonumuzda Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerden sonra maddelerine geçilmesi kabul edilmiştir.

Tasarının 1 inci maddesi ile yürürlük ve yürütmeye ilişkin 2 ve 3 üncü maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz Genel Kurula sunulmak üzere saygıyla arz olunur.

Başkan
Ertuğrul Kuncuoğlu
Aydın
Sözcü
Ali Emre Kocaoğlu
İstanbul
Üye
Yakup Budak
Adana
Üye
Mahfuz Güler
Bingöl
Üye
Ersay Özcan
Bolu
Üye
Melek Denli Karaca
Çorum
Üye
Hakkı Oğuz Aykut
Hatay
Üye
Mehmet Banık
Kocaeli
Üye
Ahmet Zamantılı
Tekirdağ
Üye
Ali Kemal Başaran
Trabzon

Başkanvekili
Hasan Basri Üstünbaş
Kayseri
Kâtip
Sabahat Vardar
Bilecik
Üye
Burhan İsen
Batman
Üye
Mustafa Karşlıoğlu
Bolu
Üye
Sıtkı Turan
Çanakkale
Üye
Ali Ahmet Ertürk
Edirne
Üye
Erol Karan
Karabük
Üye
Doğan Baran
Niğde
Üye
Reşat Doğru
Tokat
Üye
Mustafa Niyazi Yanmaz
Şanlıurfa

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

SOSYAL SİGORTALAR KANUNUNUN 9
UNCU MADDESİNE BİR FIKRA EKLEN-
MESİNE DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1.—17.7.1964 tarihli ve 506 sa-
yılı Sosyal Sigortalar Kanununun 9 uncu mad-
desine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Dışişleri Bakanlığının sigortalı olarak
yurtdışı göreve atanan personeli için işe giriş
bildirgeleri ise, Kuruma en geç üç ay içinde
gönderilir."

MADDE 2.—Bu Kanun yayımı tarihinde
yürürlüğe girer.

MADDE 3.—Bu Kanun hükümlerini Ba-
kanlar Kurulu yürütür.

SAĞLIK, AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL İŞ-
LER KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ
METİN

SOSYAL SİGORTALAR KANUNUNUN 9
UNCU MADDESİNE BİR FIKRA EK-
LENMESİNE DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1.—Tasarının 1 inci maddesi
Komisyonumuzda aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2.—Tasarının 2 nci maddesi
Komisyonumuzda aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3.—Tasarının 3 üncü maddesi
Komisyonumuzda aynen kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Necmettin Erbakan
Başbakan

Dişişleri Bak. ve Başb. Yrd. V.
T. Tayan

Devlet Bakanı
Doç. Dr. A. Güll

Devlet Bakanı
N. Kurt

Devlet Bakanı
L. Esengün

Devlet Bakanı
B. Aksoy

Devlet Bakanı
T. R. Güneri

Devlet Bakanı
B. Şeker

Millî Savunma Bakanı
T. Tayan

Millî Eğitim Bakanı
Prof. Dr. M. Sağlık

Ulaştırma Bakanı
Ö. Barutçu

Sanayi ve Ticaret Bakanı
Y. Erez

Turizm Bakanı V.
B. Şeker

Devlet Bakanı
F. Adak

Devlet Bakanı
I. Saygın

Devlet Bakanı
M. Altınsoy

Devlet Bakanı
M. S. Ensarioğlu

Devlet Bakanı V.
L. Esengül

Devlet Bakanı
A. Yılmaz

Devlet Bakanı V.
T. R. Güneri

İçişleri Bakanı
M. Akşener

Bayındırlık ve İskân Bakanı
C. Ayhan

Tarım ve Köy İşleri Bakanı
M. Demirci

Enerji ve Tabii Kay. Bakanı
M. R. Kutan

Orman Bakanı
M. H. Dağlı

Devlet Bakanı
N. Ercan

Devlet Bakanı
Prof. Dr. S. Tekir

Devlet Bakanı
N. K. Zeybek

Devlet Bakanı V.
S. Günbey

Devlet Bakanı
H. U. Söylemez

Devlet Bakanı
Prof. Dr. S. Günbey

Adalet Bakanı
Ş. Kazan

Maliye Bakanı
Doç. Dr. A. Şener

Sağlık Bakanı
Y. Aktuna

Çal. ve Sos. Güv. Bakanı
N. Çelik

Kültür Bakanı
İ. Kahraman

Çevre Bakanı
M. Z. Tokar

Dönem : 21

Yasama Yılı : 1

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 37)

Türk Bayrağı Kanununun 3 üncü Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Türk Bayrağı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/412, 1/398)

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG/196-342/2695

22.6.1999

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Önceki yasama döneminde hazırlanıp Başkanlığımıza sunulan ve İçtüzüğün 77 nci maddesi uyarınca hükümsüz sayılan ilişik listede adları belirtilen kanun tasarılarının yenilenmesi Bakanlar Kurulunca uygun görülmüştür.

Gereğini arz ederim.

Bülent Ecevit

Başbakan

1/663 Türk Bayrağı Kanununun 3 üncü Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG/101-1245/4038

25.9.1997

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Millî Savunma Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığımıza arzı Bakanlar Kurulunca 15.9.1997 tarihinde kararlaştırılan "Türk Bayrağı Kanununun 3 üncü Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Mesut Yılmaz

Başbakan

GENEL GEREKÇE

22 Eylül 1983 tarihli ve 2893 sayılı Türk Bayrağı Kanununun 3 üncü maddesinin üçüncü fıkrası "Kamu kurum ve kuruluşlarında Türk Bayrağı, Ulusal bayramlarda ve genel tatillerde, tatil başlangıcında çekilir ve tatilin bittiği gün batımında indirilir." hükmünü amirdir.

Bilindiği üzere bayrak, millî egemenlik, millî birlik ve beraberlik timsali olması bakımından maddî ve manevî değerlerin daima en üst seviyesinde yer alan ve almaya devam edecek olan maddî övünç kaynağıdır.

Amerika Birleşik Devletleri gibi gelişmiş batılı modern ülkelerde olduğu üzere, ülkemizde de kamu kurum ve kuruluşlarında Türk Bayrağının gönderde sürekli çekili kalmasının, halkın millî duygularının kuvvetlenmesine ve personelin moral ve motivasyonunun artmasına sebep olacağı değerlendirilmektedir.

Sonuç olarak, Türk Milletinin Bayrağına olan tutkusu, saygısı, örf, adet ve gelenekleri ile millî duygularından kaynaklanan davranışlarının bağdaştırılması esas alınmak suretiyle söz konusu taslak hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. - Taslağın bu maddesinde, halkın millî duygularının kuvvetlenmesine ve personelin moral ve motivasyon teminine yönelik olarak, kamu kurum ve kuruluşlarında Türk Bayrağının gönderde sürekli çekili kalması amaçlanmaktadır.

Madde 2. - Yürürlük maddesidir.

Madde 3. - Yürütme maddesidir.

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG/196-342/2695

22.6.1999

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Önceki yasama döneminde hazırlanıp Başkanlığınıza sunulan ve İçtüzüğün 77 nci maddesi uyarınca hükümsüz sayılan ilişik listede adları belirtilen kanun tasarılarının yenilenmesi Bakanlar Kurulunca uygun görülmüştür.

Gereğini arz ederim.

Bülent Ecevit
Başbakan

1/520 Türk Bayrağı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG/101-1074/4143

15.10.1996

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 3.9.1996 tarihinde kararlaştırılan "Türk Bayrağı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Necmettin Erbakan
Başbakan

GENEL GEREKÇE

Millî birlik ve beraberliğin sembolü olan Türk Bayrağının çekilme yer ve zamanları halen yürürlükte bulunan Kanun ve Tüzük hükümlerine göre çok kısıtlı bulunmaktadır.

Bu Tasarı ile;

1. Türkiye'nin içinde bulunduğu koşullar nedeni ile Türk insanının büyük ihtiyaç duyduğu manevî değerlere katkıda bulunmak, millî birlik ve beraberlik şuurunu pekiştirmek, bayrak sevgisini yaygınlaştırmak, bayrağa saygıyı sağlamak amacı ile bayrak çekilecek yerlerin kapsamı genişletilmekte, özel kişi ve kuruluşlara da bayrak asma, çekme olanağı sağlanmaktadır.

2. Yurt içinde ve yurt dışında bayrağın devamlı asılı bulundurulması gereken yer ve mekânlar genişletilmektedir. Ayrıca bayrağın sürekli asılı bulunduğu yerlerde temiz ve titizli bayrak kullanımı öngörülmektedir.

3. Yırtık, soluk, sökkük olup kullanılmayacak durumda olan bayrakların imhası hükme bağlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — Bu madde ile 2893 sayılı Türk Bayrağı Kanununun 3 üncü maddesinde değişiklik yapılması öngörülerek, özel işyerleri ve konutlara da bayrak çekme imkânı sağlanmakta, bayrağın sürekli çekili olacağı yerler genişletilmektedir.

Ayrıca, bayrak çekme ve indirme sırasında yapılacak törenler ile bayrağın kapalı mekânlarda ve fon olarak kullanımı, Türk Silahlı Kuvvetleri ve güvenlik güçlerinde bayrak kullanımı konularında Tüzükte düzenleme yapılması öngörülmektedir.

Madde 2. — Kullanılmayacak durumda olan bayrakların imhası konusunda düzenleme yapılmaktadır.

Madde 3. — Bu madde ile 2893 sayılı Türk Bayrağı Kanununa bir geçici madde ilave edilerek, Türk Bayrağı Tüzüğünde yapılacak değişikliklerin dört ay için gerçekleşmesi öngörülmektedir.

Madde 4. — Türk Bayrağı Tüzüğünde yapılacak değişiklikler ile bayrak temini gibi hazırlıkların tamamlanabilmesi için Kanunun, yayımı tarihinden altı ay sonra yürürlüğe girmesi öngörülmektedir.

Madde 5. — Yürütme maddesidir.

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

TÜRK BAYRAĞI KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1. - 22.9.1983 tarihli ve 2893 sayılı Türk Bayrağı Kanununun 3 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 3. - Bayrak, tüm kamu kurum ve kuruluşları, her derecedeki öğretim ve eğitim kurumları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile siyasi partilerin merkez, il ve ilçe teşkilâtları, köy ve mahalle muhtarlıkları ile yurt dışı temsilcilikleri bina, tesis, alan ve diğer mekânlarına, kamu kuruluşlarıyla gerçek ve tüzel kişilerin deniz vasıtalarına devamlı olarak çekilir; yurt içinde ve yurt dışında yetkililerin araçlarına takılır.

Gerçek kişilere ve özel hukuk tüzel kişilerine ait işyerleri, fabrikalar, şantiyeler, turistik ve diğer tesisler, spor tesis ve alanları ile tüm konutlara sürekli veya belirli gün veya zamanlarda bayrak çekilebilir.

Bayrak çekilirken ve indirilirken tören yapılır. Bayrağın devamlı çekili bulunduğu yerlerde her hafta Cuma günü mevcut bayrak indirilir; temiz, bakımlı ve ütüsü yapılmış bayrak çekilir.

Bayrağın devamlı çekili olduğu yerlerde geceleri bayraklar aydınlatılır.

Bayrağın konulacağı kapalı yerler ile fon olarak takılacağı veya asılacağı yerler, bayrak çekilirken ve indirilirken yapılacak törenlere ilişkin hususlar, Türk Silahlı Kuvvetleri ve güvenlik güçlerinde devamlı ve belli gün veya zamanlarda bayrak çekilip, indirilmesi, fon veya sair şekilde kullanım konularında tüzikte düzenleme yapılır."

MADDE 2. - 2893 sayılı Kanunun 7 nci maddesine, birinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Kullanılmayacak derecede sökkük, yırtık ve delik bayraklar yakılmak suretiyle imha edilir. İmha işleminin şekil ve esasları tüzikte gösterilir."

MADDE 3. - 2893 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

"GEÇİCİ MADDE 1. - Bu Kanunla Türk Bayrağı Tüzüğünde yapılması öngörülen değişiklikler, Kanunun yayımı tarihinden itibaren dört ay içinde yürürlüğe konulur."

MADDE 4. - Bu Kanun yayımı tarihinden altı ay sonra yürürlüğe girer.

MADDE 5. - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Prof. Dr. Necmettin Erbakan
Başbakan

Dışişleri Bak. ve Başb. Yrd.
Prof. Dr. T. Çiller

Devlet Bakanı
N. Ercan

Devlet Bakanı V.
B. Aksoy

Devlet Bakanı
N. Kurt

Devlet Bakanı
N. K. Zeybek

Devlet Bakanı
M. S. Ensarioğlu

Devlet Bakanı
B. Aksoy

Devlet Bakanı
H. U. Söylemez

Devlet Bakanı V.
N. Ercan

Devlet Bakanı
B. Şeker

Adalet Bakanı
Ş. Kazan

İçişleri Bakanı
M. Ağar

Millî Eğitim Bakanı
Prof. Dr. M. Sağlam

Sağlık Bakanı
Y. Aktuna

Tarım ve Köyişleri Bakanı
M. Demirci

Sanayi ve Ticaret Bakanı
Y. Erez

Kültür Bakanı
İ. Kahraman

Orman Bakanı
M. H. Dağlı

Devlet Bakanı
F. Adak

Devlet Bakanı
Doç. Dr. A. Gül

Devlet Bakanı
Prof. Dr. S. Tekir

Devlet Bakanı
M. Altunsoy

Devlet Bakanı
L. Esengün

Devlet Bakanı
A. C. Tuuç

Devlet Bakanı V.
S. Tekir

Devlet Bakanı
T. R. Güneri

Devlet Bakanı
Prof. Dr. S. Günbey

Devlet Bakanı
Dr. A. Demircan

Millî Savunma Bakanı
T. Tayan

Maliye Bakanı
Doç. Dr. A. Şener

Bayındırlık ve İskân Bakanı
C. Ayhan

Ulaştırma Bakanı
Ö. Barutçü

Çal. ve Sos. Güv. Bakanı
N. Çelik

Enerji ve Tabii Kay. Bakanı
M. R. Kutan

Turizm Bakanı
B. Yücel

Çevre Bakanı V.
T. R. Güneri

İçişleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

İçişleri Komisyonu

Esas No.: 1/412, 1/398

Karar No. : 4

9.7.1999

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bakanlar Kurulunca, sırasıyla, 15.10.1996 ve 25.9.1997 tarihlerinde 20 nci dönem TBMM Başkanlığına sunulan "Türk Bayrağı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/398)" ile "Türk Bayrağı Kanununun 3 üncü Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/412)" 20 nci dönemde Genel Kurulda sonuçlandırılmadığından yeni hükümet tarafından 22.6.1999 tarihinde yenilenmiş ve Başkanlığımızca, 29.6.1999 tarihinde esas Komisyon olarak Komisyonumuza havale edilmiştir. Komisyonumuz 8.7.1999 tarihli 3 üncü toplantısında, Adalet, Millî Savunma ve İçişleri Bakanlıkları temsilcilerinin de katılımıyla Tasarıları inceleyip görüşmüştür.

1/398 esas numaralı Kanun Tasarısı, bayrak çekilecek yerlerin kapsamını genişletmektedir. Buna göre tüm kamu kurum ve kuruluşları, her derecedeki eğitim ve öğretim kurumları, kamu kurumunu niteliğindeki meslek kuruluşları, siyasi partilerin merkez, il ve ilçe teşkilatları, köy ve mahalle muhtarlıkları ile yurt dışı temsilcilikleri sürekli olarak bayrak asmak zorunda kalacaklardır. 1/412 esas numaralı Kanun Tasarısı ise sürekli bayrak çekilmesi zorunluluğunu kamu kurum ve kuruluşlarıyla sınırlayarak kapsamı daraltmaktadır. Birinci Tasarının kapsamı Komisyonumuzca çok geniş bulunduğundan, uygulamada çeşitli sorunlarla karşılaşılacağı düşünülmüş, Tasarıların birleştirilmesi ve görüşmelere ikinci Tasarının esas alınması kararlaştırılmıştır.

Komisyonumuzda Tasarıların tümü üzerinde yapılan görüşmeler sırasında, bayrağın milletin birlik ve bütünlüğünü simgelemesi açısından çok önemli bir işleve sahip olduğu belirtilmiş ve bu konuda yapılacak düzenlemeler konusunda oldukça hassas davranılması gereği dile getirilmiştir. Komisyon üyeleri, 1/412 esas numaralı Tasarı ile getirilen daraltmanın yerinde olduğunu söylemişlerdir. Ancak Komisyon üyelerimiz, özel kişi ve kuruluşların bayrak asmak istemesi halinde, millî birlik ve bütünlüğü pekiştirecek bu isteklerin yerine getirilmesi gerektiğini; bu nedenle de buna olanak tanıyacak bir düzenlemenin de Tasarıda yer alması gerektiğini belirtmişlerdir.

Tümü üzerinde görüşmeleri tamamlanan Tasarılarla gerekçeleri Komisyonumuzca benimsenmiş ve maddelerin görüşülmesine geçilmesi kararlaştırılmıştır.

Görüşmelere esas alınan Kanun Tasarısının 1 inci maddesi, 2893 sayılı Türk Bayrağı Kanununun 3 üncü maddesinin üçüncü fıkrasını değiştirerek, kamu kurum ve kuruluşlarında Türk Bayrağının sürekli çekili kalması kuralını getirmektedir. Ancak kamu kurum ve kuruluşlarında bayrağın sürekli çekilmesi kural haline geldiğinden, 2893 sayılı Türk Bayrağı Kanununun 3 üncü maddesinin dördüncü fıkrasındaki kuralın bir bölümü işlevsiz hale gelmektedir. Söz konusu dördüncü fıkra, bayrağın nerelerde sürekli olarak çekileceğinin tüzükle düzenleneceğini öngörmektedir. Oysa Tasarıyla getirilen düzenleme, "sürekli çekilme"yi kural haline getirmiştir. Komisyonumuz 20 nci dönem İçişleri Komisyonunun kabul ettiği metni dikkate alarak (Sıra Sayısı: 539), "Bayrağın nerelerde daimi olarak çekileceği" ibaresini, "Bayrağın nerelerde daimi olarak çekilmeyeceği" biçiminde değiştirmiştir. Böylece, sürekli çekilmeme, üçüncü fıkradaki değişikliğe paralel olarak istisna haline getirilmekte ve Tasarının geneli üzerinde yapılan görüşmeler sırasında ortaya atılan "özel kişi ve kuruluşların da bayrak çekebilmesine olanak tanınmalıdır" biçimindeki düşüncenin uygulamaya konmasına zemin hazırlamaktadır: Tüzük, bayrağın fiilen sürekli olarak çekili kalamayacağı halle-

ri belirterek, özel kişi ve kuruluşların da bayrak çekmesinin yasak olmayacağı bir düzenlemeyi içerebilecektir. 1 inci madde 20 nci dönem İçişleri Komisyonunun yaptığı değişiklikle birlikte kabul edilmiştir. Çerçeve madde, içeriğe uygun olarak Başkanlığa verilen redaksiyon yetkisi çerçevesinde yeniden düzenlenmiştir.

Tasarının yürürlük ve yürütmeye ilişkin 2 ve 3 üncü maddeleri Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurula sunulmak üzere arz olunur.

Başkan	Sözcü
<i>Faruk Bal</i>	<i>Hasan Fehmi Konyalı</i>
Konya	Ordu
Kâtip	Üye
<i>Hasan Hüseyin Balak</i>	<i>Hasari Güller</i>
Tokat	Adıyaman
Üye	Üye
<i>Halil İbrahim Özsoy</i>	<i>Faruk Çelik</i>
Afyon	Bursa
Üye	Üye
<i>Osman Aslan</i>	<i>Mustafa Zorlu</i>
Diyarbakır	Isparta
Üye	Üye
<i>Yalçın Kaya</i>	<i>Erol Al</i>
İçel	İstanbul
Üye	Üye
<i>Hüseyin Mert</i>	<i>Ali Oğuz</i>
İstanbul	İstanbul
Üye	Üye
<i>Mehmet Pak</i>	<i>M. Cihan Yazar</i>
İstanbul	Manisa
Üye	Üye
<i>Zeki Eker</i>	<i>Mehmet Çakar</i>
Muş	Samsun

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

TÜRK BAYRAĞI KANUNUNUN 3 ÜNCÜ MADDESİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1. - 22.9.1983 tarihli ve 2893 sayılı Türk Bayrağı Kanununun 3 üncü maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Kamu kurum ve kuruluşlarında Türk Bayrağı sürekli çekili kalır."

MADDE 2. - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Mesut Yılmaz

Başbakan

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

B. Ecevit

Devlet Bakanı

H. Özkan

Devlet Bakanı

Prof. Dr. H. S. Türk

Devlet Bakanı

M. Gürdere

Devlet Bakanı

Dr. İ. Çelebi

Devlet Bakanı

B. Kara

Devlet Bakanı

R. K. Yücelen

Adalet Bakanı

O. Sungurlu

Maliye Bakanı

Z. Temizel

Sağlık Bakanı

H. İ. Özsoy

Çalışma ve Sos. Güv. Bakanı

Prof. Dr. N. Çağan

Kültür Bakanı

İ. Talay

Millî Sav. Bak. ve Başb. Yrd.

İ. Sezgin

Devlet Bakanı

Y. Seçkiner

Devlet Bakanı

Prof. Dr. S. Yıldırım

Devlet Bakanı

Prof. Dr. Ş. Gürel

Devlet Bakanı

M. Yılmaz

Devlet Bakanı

C. Kavak

Devlet Bakanı

H. Gemici

İçişleri Bakanı

M. Başesgioğlu

Millî Eğitim Bakanı

H. Uluğbay

Ulaştırma Bakanı V.

M. Batallı

Sanayi ve Ticaret Bakanı

Y. Erez

Turizm Bakanı

İ. Gürdal

Çevre Bakanı V.

R. K. Yücelen

İÇİŞLERİ KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

TÜRK BAYRAĞI KANUNUNUN BİR MADDESİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1. - 22.9.1983 tarihli ve 2893 sayılı Türk Bayrağı Kanununun 3 üncü maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Kamu kurum ve kuruluşlarında Türk Bayrağı sürekli çekili kalır.

Bayrağın; nerelerde daimi olarak çekilmeceği, hangi kapalı yerlere konulacağı, nerele-re fon olarak takılacağı veya asılacağı, kamu kurum ve kuruluşlarından başka yerlerde ne zaman ve nasıl çekileceği, Türk Silahlı Kuvvetleri yüzer birliklerinde ve Türk Bandıralı ticaret gemilerinde Bayrak çekme ve indirme zamanları ile Bayrak çekilirken ve indirilirken yapılacak törene ilişkin hususlar, tüzükte gösterilir."

MADDE 2. - Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. - Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Devlet Bakanı

G. Taner

Devlet Bakanı

İ. Saygın

Devlet Bakanı

R. Serdaroğlu

Devlet Bakanı

Prof. Dr. A. Andıcan

Devlet Bakanı

R. Şahin

Devlet Bakanı

E. Aşık

Devlet Bakanı

M. Batallı

Dışişleri Bakanı

İ. Cem

Bayındırlık ve İskân Bakanı

Y. Topçu

Tarım ve Köy İşleri Bakanı

M. Taşar

Enerji ve Tabii Kay. Bakanı

M. C. Erstimer

Orman Bakanı

E. Taranoglu

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 22)

Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Yapan Taşıtlarda Çalışan Taşıt Personelinin Çalışmalarına İlişkin Avrupa Anlaşmasına Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri Komisyonları Raporu (1/301)

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

3.6.1999

Sayı : B.02.0.KKG.0.11/196-342/2504

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Önceki yasama döneminde hazırlanıp Başkanlığımıza sunulan ve İçtüzüğün 77 nci maddesi uyarınca hükümsüz sayılan ilişik listede adları belirtilen kanun tasarılarının yenilenmesi Bakanlar Kurulunca uygun görülmüştür.

Gereğini arz ederim.

Bülent Ecevit

Başbakan

1/610 Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Yapan Taşıtlarda Çalışan Taşıt Personelinin Çalışmalarına İlişkin Avrupa Anlaşmasına Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

13.6.1997

Sayı : B.02.0.KKG.1/101-1186/2352

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığımıza arzı Bakanlar Kurulunca 1.5.1997 tarihinde kararlaştırılan "Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Yapan Taşıtlarda Çalışan Taşıt Personelinin Çalışmalarına İlişkin Avrupa Anlaşmasına Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Necmettin Erbakan

Başbakan

GEREKÇE

"Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Yapan Taşıtlarda Çalışan Taşıt Personelinin Çalışmalarına İlişkin Avrupa Anlaşması" başlıklı Birleşmiş Milletler Anlaşması (European Agreement Concerning the Work of Crews of Vehicles Engaged in International Road Transport-AETR), taraf ülkelerde uluslararası kara-taşımacılığı alanında çalışanların çalışma koşullarını düzenlemek ve güvenli karayolu taşımacılığı sağlamak amacıyla belirgin kurallar getirmektedir. 1 Temmuz 1970 tarihinde imzalanan Anlaşma yeterli onaylar sağlandıktan sonra 5 Ocak 1976'da yürürlüğe girmiştir. Türkiye bu Anlaşmayı imzalamamış ve taraf olmamıştır.

O zamanki adıyla AET ise aynı alanı Topluluk içinde düzenleyen kara taşımacılığında sosyal mevzuatın uyumlaştırılması hakkındaki (EEC) 543/69 sayılı ve 25 Mart 1969 tarihli Konsey Tüzüğünde (OJ L 77, 29.3.1969 sf. 49), "Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Yapan Taşıtlarda Çalışan Taşıt Personelinin Çalışmalarına İlişkin Avrupa Anlaşmasının Yürürlüğe Konulması Hakkında (AETR)" başlıklı, (EEC) 2829/77 sayılı ve 12 Aralık 1977 tarihli Konsey Tüzüğü (OJ L 334, 24.12.1977) ile değişiklik yaparak mevzuatını AETR ile uyumlu hale getirmiştir.

Anlaşma, üye ülkelerde "uniform" olarak 1 Ocak 1978'de uygulanmaya başlanmıştır. AET, ilaveten, kara taşımacılığında sosyal mevzuatın uyumlaştırılması hakkındaki (EEC) 3820/85 sayılı ve 20 Aralık 1985 tarihli (OJL. 370, 31.12.1985) Konsey Tüzüğü ile yukarıda sözü geçen iki Tüzüğe ve AETR Anlaşmasına atıfta bulunarak Topluluk düzeyinde çalışma süreleri konusunda yeni düzenlemeler getirmiştir.

AB düzenlemelerine göre, AETR hükümleri, AB üyesi ve AETR'ye taraf olmayan ülkelerin AB üyesi ülkeler hudutları içindeki taşımacılık faaliyetine de, mümkün olduğu ölçüde, uygulanmaktadır. Bilindiği gibi ülkemizin ithalat ve ihracatının % 50'ye yakını AB ülkeleri ile yapılmaktadır. Bu ülkelerle karşılıklı yapılan karayolu taşımacılığı fiilen ve hukuken AETR Anlaşmasına uyum zorunluluğu ile karşı karşıyadır.

VII. Beş Yıllık Kalkınma Planında (1996-2000) AETR Anlaşmasının onaylanması öngörülmüş, 9 Kasım 1996 tarih ve 22812 mükerrer sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 1997 Yılı Programında da onaylanma işleminin 1997 yılı içinde gerçekleştirilmesi kararlaştırılmıştır.

Bu hususlar dikkate alınarak yapılan değerlendirmede kısa adı AETR olan uluslararası karayolu taşımacılığı yapan taşıtlarda çalışan taşıt personelinin çalışmalarına ilişkin Avrupa Anlaşmasındaki çalışma koşullarıyla ilgili hükümlerin iş mevzuatımızdaki mevcut düzenlemelerden çok farklı olmadığı, hemen her düzenlemenin karşılığının bulunduğu, dinlenme süreleri ile fazla çalışma sürelerindeki görülen bir takım ufak farklılıkların ise "Haftalık İş Sürelerine Bölünemeyen Çalışma Süreleri Tüzüğü"nde (RG. 17.3.1973/14479 ve 26.4.1973/14518) yapılacak değişikliklerle kolayca aşılabileceği anlaşılmıştır.

Sonuç olarak, AB ile Gümrük Birliği ve mevzuat uyumu çalışmaları çerçevesinde "Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Yapan Taşıtlarda Çalışan Taşıt Personelinin Çalışmalarına İlişkin Avrupa Anlaşması"nın (AETR) onaylanmasının uygun ve yararlı olacağı kanısına varılmıştır.

Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu

*Türkiye Büyük Millet Meclisi
Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal
İşler Komisyonu*

Esas No. : 11301

Karar No. : 5

28.6.1999

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

20 nci Yasama Döneminde, Dışişleri Bakanlığınca hazırlanarak, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan "Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Yapan Taşıtlarda Çalışan Taşıt Perso-

nelinin Çalışmalarına İlişkin Avrupa Anlaşmasına Katılmamızın Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı" 18.4.1999 tarihinde yapılan Milletvekili Erken Genel Seçimleri sonrasında 20 nci Yasa- ma Döneminin sona ermesi ile hükümsüz sayılmıştır. Kurulan 57 nci Hükümet, Tasarının İçtüzü- ğün 77 nci maddesi uyarınca yenilenmesini kararlaştırmış ve sözkonusu Tasarı Türkiye Büyük Mil- let Meclisi Başkanlığınca 17.6.1999 tarihinde Tali Komisyon olarak Komisyonumuza, Esas Komis- yon olarak Dışişleri Komisyonuna havale edilmiştir.

Komisyonumuz 25.6.1999 tarihinde yaptığı 2 nci birleşiminde Sağlık, Çalışma ve Sosyal Gü- venlik ve Dışişleri Bakanlıkları temsilcilerinin de katılımlarıyla Tasarıyı inceleyip görüşmüştür.

Tasarı ile, 1.7.1970 tarihinde Cenevre'de düzenlenen ve 5.1.1976 tarihinde yürürlüğe girmiş olan Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Yapan Taşıtlarda Çalışan Taşıt Personelinin Çalışmalarına İlişkin Avrupa Anlaşması (AETR)'na katılmamız uygun bulunmaktadır.

Komisyon toplantısı sırasında Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerde; komisyon üye- lerimiz; taraf ülkelerde uluslararası kara taşımacılığı alanında çalışanların çalışma koşullarını dü- zenlemek ve güvenli karayolu taşımacılığı sağlamak amacıyla belirli kurallar getiren sözkonusu an- laşmanın onaylanmasının, özellikle iş mevzuatımız açısından, Avrupa Birliği ve Gümrük Birliği mevzuat uyumu çalışmaları çerçevesinde uygun ve yararlı olduğu, bu anlamda Tasarıyı destekle- diklerini ve biran önce kanunlaşmasını dilediklerini belirtmişlerdir.

Tasarının geneli üzerindeki görüşmelerden sonra maddelerine geçilmiştir.

Tasarının 1 inci maddesi ile yürürlüğe ilişkin 2 ve yürütmeye ilişkin 3 üncü maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz Dışişleri Komisyonuna sunulmak üzere saygıyla arz olunur.

Başkan	Başkanvekili
<i>Ertuğrul Kumcuoğlu</i>	<i>Hasan Basri Üstünbaş</i>
Aydın	Kayseri
Sözcü	Kâtip
<i>Emre Kocaoğlu</i>	<i>Sebahat Vardar</i>
İstanbul	Bilecik
Üye	Üye
<i>Yakup Budak</i>	<i>Burhan İsen</i>
Adana	Batman
Üye	Üye
<i>Mahfuz Güler</i>	<i>Mustafa Karstioğlu</i>
Bingöl	Bolu
Üye	Üye
<i>Ersoy Özcan</i>	<i>Sıtkı Turan</i>
Bolu	Çanakkale
Üye	Üye
<i>Melek Denli Karaca</i>	<i>Ali Ahmet Ertürk</i>
Çorum	Edirne
Üye	Üye
<i>İbrahim Konukoğlu</i>	<i>Hakkı Oğuz Aykut</i>
Gaziantep	Hatay

Üye
Ali Güner
İğdır
Üye
Mehmet Batuk
Kocaeli
Üye
Mehmet Said Değer
Şırnak
Üye
Reşat Doğru
Tokat
Üye
Mustafa Niyazi Yanmaz
Şanlıurfa

Üye
Erol Karan
Karabük
Üye
Doğan Baran
Niğde
Üye
Ahmet Zamanlı
Tekirdağ
Üye
Ali Kemal Başaran
Trabzon
Üye
Mesut Türker
Yozgat

SAĞLIK, AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL İŞLER KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

ULUSLARARASI KARAYOLU TAŞIMACILIĞI YAPAN TAŞITLARDA ÇALIŞAN TAŞIT PERSONELİNİN ÇALIŞMALARINA İLİŞKİN AVRUPA ANLAŞMASINA KATILMAMIZIN UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

- MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.
MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.
MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Dışişleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Dışişleri Komisyonu
Esas No. : 11301
Karar No. : 15

7.7.1999

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Yapan Taşıtlarda Çalışan Taşıtlarda Çalışan Personelinin Çalışmalarına İlişkin Avrupa Anlaşmasına Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı Komisyonumuzun 6 Temmuz 1999 tarihli 4 üncü Birleşiminde Dışişleri Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı temsilcilerinin katılmalarıyla görüşülmüştür.

Ülkemizin ithalat ve ihracatının % 50'ye yakını Avrupa Birliği ülkeleri ile yaptığı gözönünde bulundurularak, Avrupa Birliği ve Gümrük Birliği ile mevzuat uyumu çalışmaları çerçevesinde onaylanmasında yarar görülen A nlaşma Komisyonumuzca uygun görülmüştür.

Komisyonumuzca Tasarı başlığı "Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Yapan Taşıtlarda Çalışan Personelin Çalışmalarına İlişkin Avrupa Anlaşmasına Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı" olarak değiştirilmiş, aynı değişikliğin 1 inci maddede de yapılmasına karar verilecek, tasarı bu değişikliklerle kabul edilmiştir.

Raporumuz Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
Kâmrân İnan
Van
Üye
Ali Tekin
Adana
Üye
Nesrin Ünal
Antalya
Üye
Teoman Özalp
Bursa
Üye
Seyyit Haşim Haşimi
Diyarbakır
Üye
M. Bedri İncetahtacı
Gaziantep
Üye
Ayfer Yılmaz
İçel
Üye
Hüseyin Kansu
İstanbul
Üye
Rahmi Sezgin
İzmir
Üye
Basri Coşkun
Malatya

Başkanvekili
B. Suat Çağlayan
İzmir
Üye
Müjdat Kayayerli
Afyon
Üye
Agâh Oktay Güner
Balıkesir
Üye
Hasan Erçelebi
Denizli
Üye
Mahmut Erdir
Eskişehir
Üye
Mustafa Yaman
Giresun
Üye
Azmi Ateş
İstanbul
Üye
Osman Yunakoğulları
İstanbul
Üye
Cevdet Akçalı
Kütahya
Üye
M. Necati Çetinkaya
Manisa

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ET-
TİĞİ METİN

ULUSLARARASI KARAYOLU TAŞIMACI-
LIĞI YAPAN TAŞITLARDA ÇALIŞAN TA-
ŞİT PERSONELİNİN ÇALIŞMALARINA
İLİŞKİN AVRUPA ANLAŞMASINA KA-
TILMAMIZIN UYGUN BULUNDUĞUNA
DAİR KANUN TASARISI

ULUSLARARASI KARAYOLU TAŞIMACI-
LIĞI YAPAN TAŞITLARDA ÇALIŞAN
PERSONELİNİN ÇALIŞMALARINA İLİŞ-
KİN AVRUPA ANLAŞMASINA KATILMA-
MIZIN UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR
KANUN TASARISI

MADDE 1. — 1 Temmuz 1970 tarihinde Cenevre'de düzenlenen ve 5 Ocak 1976 tarihinde yürürlüğe girmiş olan "Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Yapan Taşıtlarda Çalışan Taşıt Personelinin Çalışmalarına İlişkin Avrupa Anlaşması (AETR)" na katılmamız uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

MADDE 1. — 1 Temmuz 1970 tarihinde Cenevre'de düzenlenen ve 5 Ocak 1976 tarihinde yürürlüğe girmiş olan "Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Yapan Taşıtlarda Çalışan Personelinin Çalışmalarına İlişkin Avrupa Anlaşması (AETR)" na katılmamız uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Necmettin Erbakan
Başbakan

Dışişleri Bak. ve Başb. Yrd.
Prof. Dr. T. Çiller

Devlet Bakanı
Doç. Dr. A. Gül

Devlet Bakanı
N. Kurt

Devlet Bakanı
L. Esengün

Devlet Bakanı
B. Aksoy

Devlet Bakanı
T. R. Güneri

Devlet Bakanı
B. Şeker

Millî Savunma Bakanı V.
N. Ercan

Millî Eğitim Bakanı
Prof. Dr. M. Sağlam

Ulaştırma Bakanı
Ö. Barutçu

Sanayi ve Ticaret Bakanı V.
M. H. Dağlı

Turizm Bakanı
B. Yücel

Devlet Bakanı
F. Adak

Devlet Bakanı
I. Saygın

Devlet Bakanı
M. Altınsoy

Devlet Bakanı
M. S. Ensarioğlu

Devlet Bakanı
G. Dağdaş

Devlet Bakanı V.
I. Saygın

Devlet Bakanı
Dr. A. Demircan

İçişleri Bakanı
M. Akşener

Bayındırlık ve İskân Bakanı
C. Ayhan

Tarım ve Köy İşleri Bakanı
M. Demirci

Enerji ve Tabii Kay. Bakanı
M. R. Kutan

Orman Bakanı
M. H. Dağlı

Devlet Bakanı
N. Ercan

Devlet Bakanı
Prof. Dr. S. Tekir

Devlet Bakanı
N. K. Zeybek

Devlet Bakanı
A. C. Tunç

Devlet Bakanı V.
M. Akşener

Devlet Bakanı V.
A. C. Tunç

Adalet Bakanı
Ş. Kazan

Maliye Bakanı
Doç. Dr. A. Şener

Sağlık Bakanı V.
N. Kurt

Çal. ve Sos. Gtlv. Bakanı
N. Çelik

Kültür Bakanı
İ. Kahraman

Çevre Bakanı
M. Z. Tokar

1 Temmuz 1970 tarihinde Cenevre'de düzenlenen

ULUSLARARASI KARAYOLU TAŞIMACILIĞI
YAPAN TAŞITLARDA ÇALIŞAN
TAŞIT PERSONELİNİN ÇALIŞMALARINA İLİŞKİN
AVRUPA ANLAŞMASI
(AETR)

Değişiklik 1 *

Değişiklik 2 *

Değişiklik 3 *

ve

İMZA PROTOKOLU

---

* 3 Ağustos 1983'te yürürlüğe girdi

** 24 Nisan 1992'de yürürlüğe girdi

*** 28 şubat 1995'te yürürlüğe girdi

Uluslararası Karayolu Taşımacılığı
Yapan Taşıtlarda Çalışan
Taşıt Personelinin Çalışmalarına İlişkin
Avrupa Anlaşması
(AETR)

Âkit Taraflar,

Karayoluyla uluslararası yolcu ve yük taşımacılığının geliştirilmesi ve iyileştirilmesini teşvik etmek isteği ile,

Karayolu trafiğinin güvenliğini artırma ihtiyacına kani olarak, uluslararası karayolu taşımacılığı alanındaki bazı çalışma koşullarına, Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ilkeleriyle uyumlu düzenlemeler getirmek ve bu düzenlemelere uyulmasını temin etmek üzere bazı önlemleri birlikte almak amacı ile,

Aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır :

Maddeler

Tanımlar

Bu Anlaşma bağlamında

(a) "taşıt" terimi, nakliyat araçlarının bir takım oluşturacak şekilde herhangi bir birleşimi de dahil, herhangi bir motorlu nakil vasıtası veya römork;

(b) "motorlu taşıt" terimi, tanım araçları çekicileri hariç, normal olarak karayolunda yolcu veya yük taşımada kullanılan yahut yolcu veya yük taşımada kullanılan römorkları karayolu üzerinde çeken ve hareket ettirici güç kaynağı kendi üzerinde bulunan nakliyat aracı;

(c) "römork" terimi, bir motorlu tarafından çekilmek üzere imal edilmiş, yarı-römorklar da dahil nakliyat aracı;

(d) "yarı-römork" terimi, kendisinin ve yükünün ağırlığının önemli kısmı motorlu taşıt tarafından taşınan, bir bölümlü takıldığı motorlu taşıtın üzerine binecek şekilde imal edilmiş römork;

(e) "birleşik taşıt" terimi, karayolu üzerinde tek bir birim halinde seyreden birbirine eklenmiş taşıtlar;

(f) "müsaade edilen azami ağırlık" terimi, taşıtın kayıtlı olduğu devletin yetkili mercii tarafından ilan edilen, yüklü aracın yüküyle birlikte ulaşmasına izin verilen en üst ağırlık miktarı;

(g) "karayoluyla yapılan taşıma" terimi, kamuya açık, karayollarında, yolcu veya yük taşıma da kullanılan bir taşıtın yüklü veya yükstüz seyahati;

(h) "uluslararası karayolu taşımacılığı" ["karayolu ile yapılan uluslararası taşıma"] terimi, en az bir sınır geçilerek yapılan karayolu taşımacılığı;

(i) "tarifeli seferler" terimi, yolcuların önceden belirlenmiş duraklarda indirilip bindirildiği, belirli aralıklarla, belirli güzergâhta yolcu taşıma hizmeti,

başka bir yasa ya da tüzük ile belirlenmemiş ise, Âkit Tarafların yetkili mercileri tarafından onaylanan ve taşımacı tarafından seferlerin başlamasından önce yayımlanan seferlerin tabii olduğu kurallar, bu kurallar tarafından istenen belgeler, taşıma koşullarını; özellikle seferlerin sıklığını, fiyat listesini zaman çizelgesini ve yolcu taşınmasında üstlenilen yükümlülükleri belirtir olmalıdır.

Her kim tarafından düzenlenmiş olursa olsun normal yolcuların dışında belli türden yolcu taşıma hizmetleri bu tanımın birinci bendindeki şartlar altında yapıyor olması halinde tarifeli sefer olarak kabul edilir. Bu tür seferler, özellikle işçileri işyerlerine, öğrencileri okullarına getirip götürme hizmetleri bundan böyle "özel tarifeli sefer" olarak anılacaktır.

(j) "sürücü" terimi, kısa bir süre için dahi olsa, ücretli olsun ya da olmasın taşıtı süren ya da gerektiğinde taşıtı sürmek üzere taşıtın içinde hazır bulunan kişi veya kişiler;

(k) "taşıt personeli" terimi, ücretli olsun ya da olmasın sürücü, yahut;

(i) sürücü yardımcısı (şoför muavini), bu maddenin (j) bendi anlamında sürücü olmasa dahi, taşıma işlerinde işin doğal niteliği gereği etkin görev alan, sürülcüye kimi manevralarda yardımcı olmak üzere ona eşlik eden kişi;

(ii) kondüktör, yolcu taşıma işine tahsis edilmiş aracın sürücüsüne eşlik eden ve özellikle bilet kesmekten veya bilet kontrolü yapmaktan veya taşıtta bulunan yolcuların diğer seyahat belgelerini kontrol etmekten sorumlu kişi;

(l) "hafta" terimi, Pazartesi günü saat 00:00 ile Pazar günü saat 24:00 arasındaki süre;

(m) "dinlenme" terimi, taşıt sürücüsünün serbestçe kullanabileceği herhangi bir kesintisiz en az bir saatlik süre

anlamında kullanılır.

Madde 2

Kapsam

1. Bu Anlaşma, her bir Âkit Tarafın ülkesinde, o Âkit Tarafa kayıtlı veya diğer bir Âkit Tarafa kayıtlı herhangi bir taşıt tarafından icra edilen bütün uluslararası karayolu taşımacılığı faaliyetlerine uygulanır.

2. Bununla birlikte

(a) Eğer uluslararası karayolu taşımacılığı faaliyeti süresince taşıt personeline bir veya birkaç mesleklerini normal olarak icra ettikleri ulusal toprakları terk etmiyorlar ise, Âkit Taraf bu Anlaşma hükümlerini, ulusal sınırlar içinde, bu kişi veya kişilere uygulayıp uygulamamakta serbesttir.

(b) Ülkesinde seyredilen Âkit Taraflar başka türünde anlaşmazlar ise bu Anlaşma;

1. Yük taşımada kullanılan ve müsaade edilen azami ağırlığı, römork veya yarı römork dahil 3, 5 tonu geçmeyen taşıtlar;

2. Yolcu taşımada kullanılan, inşa ve ekipman bakımından sürücü dahil en fazla dokuz kişi taşımaya elverişli ve yolcu taşıma amacıyla imal edilmiş taşıtlar;

3. Güzergâhı 50 kilometreyi aşmayan ve tarifeli seferler ile yapılan yolcu taşımada kullanılan taşıtlar;

4. Müsaade edilen hızı saatte 30 kilometreyi aşmayan taşıtlar;

5. Silahlı kuvvetler, sivil savunma, itfaiye ve kamu düzenini sağlamakla yükümlü kuvvetlerin kullanımında ya da kontrolündeki taşıtlar;

6. Kanalizasyon, sel, su, gaz ve elektrik hizmetleri, otoyol bakımı ve kontrolü, çöp toplama ve boşaltma, telefon ve telgraf hizmetleri, posta gönderilerinin taşınması, radyo ya da televizyon yayınları ve radyo yahut televizyon istasyonu ya da alıcılarının tespiti ile ilintili işlerde kullanılan taşıtlar;

7. Acil hizmet ve kurtarma operasyonlarında kullanılan araçlar;

8. Tıp amaçlı özel taşıtlar;

9. Sirk ve luna park ekipmanı taşıyan taşıtlar;

10. Özel tamir taşıtları;

11. Teknik gelişmeler ve bakım-onarım amaçlı yol testine tabi tutulan ve yeni veya yenilenmiş, ancak henüz hizmete girmemiş taşıtlar;

12. Ticari taşımacılık dışında kişisel yük taşımada kullanılan taşıtlar;

13. Çiftliklerden süt veya hayvan beslemede kullanılan süt ürünlerini toplama ve konteynerleri geri getirmede kullanılan taşıtlar tarafından icra edilen uluslararası karayolu taşımacılığına uygulanmaz.

Madde 3

Anlaşmanın kimi hükümlerinin Anlaşmaya taraf olmayan Devletlerin ülkesinde kayıtlı taşıtlar tarafından icra edilen karayolu taşımacılığına uygulanması

1. Her bir Âkit Taraf, bu Anlaşmaya taraf olmayan bir Devletin ülkesinde kayıtlı olan taşıtlar tarafından Âkit Tarafın ülkesinde icra edilen uluslararası karayolu taşımacılığına bu Anlaşmanın 5 inci, 6 ncı, 7 nci, 8 inci, 9 uncu ve 10 uncu maddeleri hükümlerinden daha hafif olmayan tedbirler uygular.

2. Bu Anlaşmaya taraf olmayan bir devlete kayıtlı bir taşıt için Âkit Taraflar sadece bu Anlaşmanın ekindeki kontrol aygıtının özelliklerine uyacak şekilde böyle bir taşıtın sürücüsünün elle doldurduğu günlük izlenim formunu talep edebilme hususunda serbesttirler.

Madde 4

Genel İlkeler

Her Âkit Taraf 5 inci, 6 ncı, 7 nci ve 8 inci Madde hükümlerinden daha yüksek minimum ve daha düşük maksimum hükümler uygulayabilir. Her halde bu Anlaşma hükümleri bu Anlaşmaya Taraf ya da Taraf Olmayan Devlete kayıtlı taşıtlarda uluslararası karayolu taşımacılığı içinde çalışan sürücülere uygulanmaya devam eder.

Madde 5

Mürettebat

1. Yük taşımacılığı içinde çalışan sürücülerin yaşları en az

(a) Varsa römork veya yarı römorklar dahil müsaade edilen azami ağırlığı 7, 5 tonu aşmayan taşıtlar için 18;

(b) diğer taşıtlar için :

21, veya

ilgili kişi Âkit Taraflardan biri tarafından tanınan, karayoluyla yük taşımaya için kullanılacak taşıtların sürücüleri için açılan bir eğitim kursunu bitirdiğini teyit eder bir profesyonel yeterlik sertifikasına sahipse 18'dir. Âkit Taraflar, bu Anlaşmaya göre uluslararası yük taşıma işinde çalışacak sürücülere ilişkin halen ulusal düzeyde uygulanan minimum eğitim seviyeleri ve diğer koşulları birbirlerine bildirirler.

2. Yolcu taşımada çalışan her sürücü 21 yaşında olur.

Aracın normal olarak üslendiği yerden yarıçapı 50 kilometreden uzağa yolcu taşımada çalışan her sürücü ayrıca aşağıdaki koşullardan birini karşılamalıdır;

(a) müsaade edilen azami ağırlığı en az 3, 5 ton olan taşıtların sürücüsü olarak en az bir yıl yük taşıma işinde çalışmış olmalı;

(b) aracın normal olarak üslenđiđi yerden yarıçapı 50 kilometreden fazla uzaklığa yolcu seferi yapan araçlarda en az bir yıl veya yetkili mercinin öyle çalışmış olmakla gerekli deneyimi kazandığı takdirine bağlı olarak bu Anlaşmanın konusunu teşkil etmeyen diğer türden yolcu seferlerinde an az bir yıl çalışmış olmalı;

(c) karayoluyla yolcu taşıma amaçlı taşıtların sürücülerini için açılan bir eğitim kursunu tamamlamış olduğunu teyit eden, Ákit Taraflardan biri tarafından tanınan profesyonel yeterlik sertifikasına sahip olmalıdır.

Madde 6

Taşıt kullanma süreleri

1. İki adet günlük dinlenme süresi veya günlük dinlenme süresi ile haftalık dinlenme süresi arasında kalan araç kullanma süresi, bundan böyle "günlük taşıt kullanma süresi" olarak anılacaktır, dokuz saati geçmez. Bu süre herhangi bir hafta içinde iki kez on saate çıkarılabilir.

Bir sürücü altı adet günlük taşıt kullanma süresini aşmadan 8 inci Madde 3 üncü fıkrada belirtilen haftalık bir dinlenme süresi kullanır.

Toplam taşıt kullanma süresi altı gün boyunca altı günlük maksimum taşıt kullanma süresini aşmamış ise haftalık dinlenme süresi altıncı günün sonuna ertelenebilir.

Tarifeli seferler dışında uluslararası yolcu taşımada ikinci ve üçüncü bentlerde geçen "altı" ve "altıncı" ibarelerinin yerine sırasıyla "oniki" ve "onikinci" ibareleri kullanılır.

2. Herhangi bir onbeş günlük sürede toplam taşıt kullanma süresi doksan saati geçmez.

Madde 7

Molalar

1. Dört saat otuz dakikalık taşıt kullanma süresinin sonunda sürücü bir dinlenme süresini kullanmaya başlamayacaksa en az kırkbeş dakikalık bir mola verir.

2. Bu mola, herbiri taşıt kullanma süresine dağıtılmış veya 1 inci fıkradaki hükme uygun biçimde bu sürenin hemen bitiminde kullanılacak en az onbeş dakika olabilecek, molalar ile değiştirilebilir.

3. Bu molalar boyunca sürücü herhangi bir diğer işle meşgul olmaz. Bu madde ile ilgili olarak; bekleme süresi, hareket halindeki bir taşıtta taşıtı sürmeden geçen süre, feribotta yahut trende geçen süre "diğer iş" olarak anlaşılmaz.

4. Bu maddedeki molalar günlük dinlenme süresi olarak kabul edilemez.

Madde 8

Dinlenme süreleri

1. Her yirmidört saatlik süre içinde sürücü kesintisiz en az bir onbir saatlik günlük dinlenme süresi kullanır. Bu süre herhangi bir hafta boyunca üç defadan fazla olmayacak şekilde, eşit miktarda dinlenme süresinin takip eden hafta bitmeden önce telafi edileceği garanti edilme koşuluna bağlı olarak kesintisiz en az bir dokuz saate indirilebilir.

Birinci bentte belirtildiği şekliyle dinlenme süresi azaltılmamışsa bir tanesi kesintisiz en az bir sekiz saatten aşağı olmayacak şekilde yirmidört saatlik süre boyunca iki veya üç ayrı parça halinde kullanılabilir. Bu durumda dinlenmenin en az süresi oniki saate çıkarılır.

2. Her otuz saatlik süre boyunca taşıt en az iki sürücü tarafından sürülüyorsa her bir sürücü sekiz saatten az olmayan kesintisiz dinlenme süresi kullanır.

3. Her hafta süresince 1 inci ve 2 nci fıkralarda sözü edilen dinlenme sürelerinden biri haftalık dinlenmeye eklenerek kesintisiz toplam kırkbeş saate uzatılır. Bu dinlenme süresi taşıtın veya sürücünün normal olarak üslendiği yerde geçirilecekse kesintisiz en az bir otuzaltı saate, başka bir yerde kullanılacaksa kesintisiz en az bir yirmidört saate indirilebilir. Bu indirimlerin her biri, hangi haftaya ait dinlenme süreleri iseler o haftayı takip eden üçüncü hafta sona ermeden önce tek bir bütün halinde kullanılacak şekilde, yapılan indirimle eş süreyle telafi edilir.

4. Bir haftada başlayıp takip eden haftaya sarkan dinlenme süresi haftalardan her ikisinden birine ilintilendirilebilir.

5. 6 ncı madde 1 inci fıkrası 4'üncü bendinin uygulandığı yolcu taşıması durumunda, haftalık dinlenme süresi ait olduğu haftayı takip eden haftanın haftalık dinlenme süresine eklenerek kullanılması halinde, ait olduğu haftayı takip eden haftaya kadar ertelenebilir.

6. İlgili kişinin talebi üzerine günlük ve/veya haftalık dinlenme süresinde yapılan kesintileri telafi mahiyetinde kullanılan herhangi bir dinlenme en az sekiz saatlik bir diğer dinlenmeyle birleştirilir ve aracın park yerinde veya sürücünün üs tuttuğu yerde kullanması garanti altına alınır.

7. Günlük dinlenme süresi taşıt hareket halinde değil ve bir ranza ile donatılmışsa taşıtta kullanılabilir.

8. Yukarıdaki 1 inci fıkraya rağmen yük ya da yolcu taşıma işinde çalışan sürücü feribot veya trenle nakledilen bir taşıta eşlik ediyorsa günlük dinlenme süresi aşağıdaki koşulların sağlanmasına bağlı olarak en fazla bir kez bölünebilir.

Günlük dinlenme süresinin karada geçirilen parçası, feribotta veya trende geçirilen parçasından önce veya sonra kullanılabilir olmalıdır,

günlük dinlenme süresinin bu iki parçası arasında kalan süre mümkün olduğunca kısa tutulmalı ve gümrük formaliteleri de yükleme ve indirme işlemlerine dahil olmak üzere bu işlemlerin öncesi ya da sonrasında bir saati hiçbir şekilde aşmamalıdır,

bu dinlenme sürelerinin her ikisinde de sürücü bir ranza veya kuşeti kullanabilmelidir.

Bu şekilde bölünen günlük dinlenme süresi iki saat uzatılır.

Madde 9

İstisnalar

Sürücü, yol güvenliğine tehdit teşkil etmemek kaydıyla, yolcuların, taşıtın yahut taşıtın yükünün güvenliğini sağlama zorunluluğunun gerektirdiğince, uygun bir durma ulaşıncaya kadar bu Anlaşmanın hükümlerine riayet etmeyebilir. Sürücü, sözü edilen hükümlere aykırı hareketinin niteliği ve nedenini kontrol aygıtı kayıt kartında veya görev çizelgesinde belirtir.

Madde 10

Kontrol aygıtı

1. Âkit Taraflar kendi ülkelerinde kayıtlı taşıtlara aşağıdaki hususlara uyan bir kontrol aygıtının takılması ve kullanılmasını kurala bağlar;

(a) Kontrol aygıtı; yapısı, takılışı, kullanımı ve test edilmesi bakımından bu Anlaşmanın ve bu Anlaşmanın ayrılmaz bir parçası olan ekinin gereklerini karşılar.

Yapısı, takılışı, kullanımı ve test edilmesi bakımından 20 Aralık 1985 tarih ve (EEC) No. 3821/85 sayılı Konsey Tüzüğüne uygun olan bir kontrol aygıtının bu madde gereklerini karşıladığı kabul edilir.

(b) Taşıta kurulu kontrol aygıtının normal ve uygun kullanımı mümkün değilse her bir taşıt personeli uygun grafik gösterim kullanarak mesleki faaliyetine ve dinlenme sürelerine ilişkin ayrıntıları kayıt kartına elle işler.

(c) Taşıt personeli, çalıştığı taşıttan uzak kalmış olmaları yüzünden kontrol aygıtını kullanamıyor ise uygun grafik gösterimi kullanarak taşıttan uzakta oldukları süre içerisinde mesleki faaliyetlerine denk düşen çeşitli zamanları kayıt kartına elle işler.

(d) Taşıt personeli, taşıtı sürdüğü haftaya ve bir önceki haftanın son gününe ait kayıt kartlarını her an hazır bulundurmalı ve kontrol edildiğinde ibraz etmelidirler.

(e) Taşıt personeli kontrol aygıtının çalıştırılmasını ve doğru kullanılmasını sağlamalı, doğru çalışmıyorsa en kısa zamanda tamir ettirmelidir.

2. İşveren bu kayıt kartlarının kişisel kullanım için olduklarını, seferin alacağı zamanı ve kartların tahrip olmaları halinde değiştirilmeleri gereğini veya yetkili kontrol görevlisi tarafından alıkonulabileceğini gözetiminde tutarak sürücülere yeterli sayıda kayıt kartı dağıtır. İşverenler sürücülere yalnızca taşıta takılı aygıtta kullanılabilecek kabul edilmiş tipte kayıt kartları dağıtır.

3. İşletmeci, bu maddenin 1 inci fıkrası (b), (c) ve (d) bentlerinde belirtilenlere uygun şekilde doldurulmuş kayıt kartlarını, en son işlemin yapıldığı günden en az 12 ay sonrasına kadar bir süre için düzenli bir şekilde muhafaza altına alır ve kontrol yetkililerinin talebi üzerine ibraz eder.

Madde 11

İşletmenin yapacağı denetim

1. İşletme, karayolu taşımacılığı faaliyetini, taşıt personelinin bu anlaşma hükümlerini yerine getirmelerini sağlayacak şekilde örgütler.

2. İşletme, taşıt personel kartesi gibi tasarrufunda bulunan tüm belgelere başvurarak taşıt kullanma sürelerini, diğer iş sürelerini ve dinlenme sürelerini düzenli olarak denetler. İşletme, bu Anlaşma hükümlerinin, örneğin çalışma saatleri ve güzergâh değişikliği gibi, herhangi bir ihlalini tespit ederse bu ihlale son verecek ve tekrarı önleyecek ivedi tedbiri alır.

3. Ücretli sürücülere yapılan ödemelerin, ikramiye veya ek ücretler şeklinde olanlar da dahil katedilen mesafe ve/veya taşınan yük ile ilişkilendirilmesi yasaktır. Bu ödemeler yol güvenliğine tehlike teşkil etmeyen türden ödemeler ise bu yasak kapsamına alınmaz.

Madde 12

Anlaşmanın uygulanmasını sağlayacak tedbirler

1. Her bir Âkit Taraf bu Anlaşma hükümlerine uyulmasını temin edecek, özellikle yeterli düzeyde karayolu kontrolleri ve işletme mekânlarında yapılacak kontroller gibi, uygun tedbirleri alır. Âkit Tarafların yetkili mercileri bu amaçla alınan genel önlemler hakkındaki diğerlerini haberdar eder.

2. Âkit Taraflar bu Anlaşmanın uygulanmasında ve uygulamanın kontrolünde birbirlerine yardım ederler.

3. Bu karşılıklı yardım çerçevesinde Âkit Tarafların yetkili mercileri ülkelerinde ikâmet etmeyenlerin ihlalleri ve bu ihlallerle verilen ceza; Âkit Tarafın kendi mukimlerine Âkit Taraf ülkesinde bu tür ihlallerle karşılık verdikleri cezalar hakkındaki eldeki bilgileri birbirlerine düzenli olarak bildirirler.

Ciddi ihlaller söz konusu olduğunda gönderilen bu türden bilgi verilen cezayı da içerir.

4. Diğer bir Âkit Tarafın ülkesinde kayıtlı taşıtın sürücüsünün yol boyu kontrolü sırasında ortaya çıkan bulgular, kontrol sırasında gerekli verilerin mevcut olmayışı nedeniyle tespit edilemeyen ihlallerin yapılmış olduğu kanısının oluşmasına neden oluyorsa, ilgili Âkit Tarafların yetkili mercileri durumun açıklığa kavuşturulması için birbirlerine yardım ederler. Bu amaçla yetkili Âkit Taraf işletmenin mekânında yaptığı denetimin sonuçlarından diğer ilgili Tarafı haberdar eder.

Madde 13

Geçici hükümler

Yeni 10 uncu kontrol aygıtı maddesinin hükümlerine uyulması bu Anlaşmaya Taraf olan ülkeler için 24 Nisan 1995 tarihine kadar zorunlu değildir. Bu tarihten öncesi için eski 12 nci Taşıt personel karnesi maddesi ve eski değişik 12 nci kontrol aygıtı maddesi uygulanmaya devam edilir.

Madde 14

Son hükümler

1. Bu Anlaşma 31 Mart 1971 tarihine kadar imzaya, bu tarihten sonra Avrupa Ekonomik Komisyonu üyesi Devletlerin ve Komisyon'da istişari mahiyette yer alan Devletlerin, Komisyon yönergelerinin 8 inci fıkrasına göre katılımına açık tutulacaktır.

2. Bu Anlaşma onaylanacaktır.

3. Onay yahut katılım belgeleri Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine saklanmak üzere tevdi edilir.

4. Bu Anlaşma sekizinci onaylama ya da katılım belgesinin tevdi edildiği tarihten sonraki yüzsekseninci günde yürürlüğe girer.

5. Bu Anlaşma, bu maddenin 4 üncü fıkrasında işaret edildiği üzere sekizinci onaylama veya katılım belgesinin tevdi edilmesinden sonra bu Anlaşmayı onaylayan veya bu Anlaşmaya katılan her bir Devlet bakımından, o Devletin Anlaşmayı onaylama ya da Anlaşmaya katılım belgelerinin tevdi edildiği tarihten yüzseksen gün sonra yürürlüğe girer.

Madde 15

1. Herhangi bir Âkit Taraf Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri nezdinde bir bildirim ile Anlaşmayı feshedebilir.

2. Fesih, fesih bildirimimin Genel Sekreter'in eline geçtiği tarihten 6 ay sonra hüküm kazanır.

Madde 16

Bu Anlaşma, yürürlüğe girdiği tarihten sonraki herhangi bir kesintisiz 12 aylık süre için Âkit Tarafların sayısı üç'ten az olursa yürürlükten kalkar.

Madde 17

1. Bu Anlaşmanın imzalanması veya onay belgesinin tevdi edilmesi yahut daha sonraki bir tarihte Anlaşmayı onaylama ya da Anlaşmaya katılma belgelerinin tevdi edilmesi sırasında herhangi bir Devlet Anlaşmanın geçerliliğinin dış ilişkilerinden sorumlu olduğu tüm ülkelere ya da bunlardan herhangi birine teşmil edileceğini Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri nezdinde bir bildirim ile açıklar. Anlaşma, bildirimde adı belirtilen ülke ya da ülkelerde, bildirimim Genel Sekreterin eline geçtiği tarihten yüzseksen gün sonra veya Anlaşma bildirimim Genel Sekreterin eline geçmesinden yüzseksen gün sonra henüz yürürlüğe girmemiş ise Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihten yüzseksen gün sonra uygulanır.

2. Bir önceki fıkraya uyarınca bu Anlaşmanın, dış ilişkilerinden sorumlu olduğu ülkede uygulanabileceğini ilan eden herhangi bir Devlet, Anlaşmanın uygulandığı dış ilişkilerinden sorumlu olduğu o ülke için bu Anlaşmanın 15 inci maddesine uyan fesih kararını ayrıca alabilir.

Madde 18

1. Bu Anlaşmanın yorumu ve uygulanmasına ilişkin iki veya daha fazla Âkit Taraf arasındaki anlaşmazlıklar mümkün olduğunca kendi aralarında görüşme yoluyla çözümlenir.

2. Görüşmelerle çözüme kavuşturulamayan herhangi bir anlaşmazlık Âkit Taraflardan birinin hakeme başvurulması talebi üzerine anlaşmazlığa düşen tarafların üzerinde anlaşmış oldukları bir veya daha fazla sayıda hakeme havale edilir. Anlaşmazlığa düşen taraflar hakeme başvurulmasının talep edildiği tarihten itibaren üç ay içinde hakem ya da hakemler üzerinde bir anlaşmaya varamaz ise bu taraflardan herhangi biri Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'nden anlaşmazlığı karara bağlayacak tek bir hakem tayin etmesini isteyebilir.

3. Yukarıdaki fıkraya uyarınca tayin edilen hakem veya hakemlerin kararı anlaşmazlık halindeki Âkit Tarafları bağlayıcıdır.

Madde 19

1. Bu Anlaşmanın imzalanması, onaylanması veya bu Anlaşmaya katılım esnasında herhangi bir devlet kendisini, burada yer alan 18 inci madde 2 nci ve 3 üncü fıkraları ile bağlı telakki etmediğini açıklayabilir. Diğer Âkit Taraflar bu tür bir çekince koyan herhangi bir Âkit Taraf ile ilişkilerinde sözlü geçen fıkralar ile bağlı olmazlar.

2. Bir Devlet, onaylama veya katılım belgelerinin tevdi edilmesi esnasında bu maddenin 1 inci fıkrasında belirtilenler dışında bir çekince koyarsa, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri bu Anlaşmayı onaylama ya da bu Anlaşmaya katılma belgelerini daha önce tevdi etmiş ve o zamandan beri Anlaşmayı feshetmemiş Devletlere, konulan çekinceyi bildirir. Bu tür bir bildirimden sonraki 6 aylık süre içinde sözlü edilen Devletlerden hiç biri konulan çekinceye muhalefeti beyan etmez ise konulan çekincenin kabul edildiği telakki olunur. Aksi takdirde çekince kabul görmez ve eğer çekinceyi koyan devlet çekincesini geri almaz ise bu Devletin onaylama ya da katılım belgelerinin tevdi edilmiş olmasının hükmü olmaz. Bu maddenin uygulanması için, muhafefet eden Devletlerin katılım veya onaylama belgeleri, bu fıkraya uyarınca, kendilerinin koyduğu çekinceler nedeniyle hükümsüz kalmış ise bu Devletlerin muhalefeti dikkate alınmaz.

3. Bu Anlaşmanın İmza Protokolü'nde çekincesi kabul gören ya da bu maddenin 1 inci fıkrasına uyan bir çekince koyan ya da bu maddenin 2 nci fıkrasına uyan bir çekincesi kabul edilen Devlet, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri nezdinde bir bildirim ile çekincesini herhangi bir zamanda geri çekebilir.

Madde 20

1. Herhangi bir Âkit Taraf, bu Anlaşmanın üç yıl uygulanmasından sonra Anlaşmanın gözden geçirilmesi amacıyla bir konferans düzenlenmesini Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri nezdinde bir bildirim ile talep edebilir. Genel Sekreter bütün Âkit Taraflara talebi bildirir ve Genel Sekreterin bildirim tarihinden itibaren 4 aylık süre içinde 1/3'ünden az olmamak üzere Âkit Taraflar konferans talebini olumlu bulduklarını açıklarlar ise bir tadilat konferansı düzenler.

2. Bir önceki fıkraya uyan bir konferans düzenlenirse, Genel Sekreter Âkit Tarafları konferansa tale alınmasını istedikleri önerilerini üç aylık bir süre içinde sunmaya davet eder. Genel Sekreter konferansın izhari gündemini konuya ilişkin önerilere ait metinlerle birlikte konferansın toplanacağı tarihten 3 aydan az olmayacak bir süre önce Âkit Taraflara duyurur.

3. Genel Sekreter Anlaşmanın bu maddesi ile düzenlenen herhangi bir konferansa bu Anlaşmanın 14 üncü madde 1 inci fıkrasında belirtilen Devletlerin hepsini davet eder.

Madde 21

1. Herhangi bir Âkit Taraf bu Anlaşmada bir veya daha fazla değişiklik önerebilir. Herhangi bir değişiklik önerisi onu bütün Âkit Taraflara resmen bildirecek ve bu Anlaşmanın 14 üncü madde 1 inci fıkrasında belirtilen diğer bütün Devletleri öneriden haberdar edecek olan Genel Sekreter'e resmen bildirilir.

2. Değişiklik önerisinin Genel Sekreter tarafından resmen bildirildiği tarihten sonraki 6 aylık süre içinde herhangi bir Âkit Taraf, Genel Sekreteri :

(a) değişiklik önerisine itirazı olduğundan veya;

(b) öneriyi kabul etme niyetine rağmen böyle bir kabulün gereklerinin yerine getirilmesi için gereken koşulların ülkesinde henüz tamamlanmış olmadığından

haberdar eder.

3. Eğer bir Âkit Taraf bu maddenin 2 (b) fıkrasında belirtilen nedenle bir resmî bildirim Genel Sekretere gönderir ise bu Devlet önerilen değişikliği kabul ettiğini Genel Sekretere bildirmemiş olması durumunda, bu maddenin 2 (b) fıkrasına göre bildirimde bulunması için konulan altı aylık sürenin bitimini takiben dokuz aylık bir süre içinde değişiklik önerisine itirazını Genel Sekreter'e bildirebilir.

4. Değişiklik önerisine bu maddenin 2 nci ve 3 üncü fıkralarındaki koşullara uyan bir itiraz olur ise önerinin kabul görmediği telakki edilir ve işlevsiz kalır.

5. Değişiklik önerisine bu maddenin 2 nci ve 3 üncü fıkralarına uyan bir itiraz olmaz ise değişikliğin aşağıda belirtilen tarihten itibaren kabul edildiği telakki edilir :

(a) Hiçbir Âkit Taraf, Genel Sekretere bu maddenin 2 (b) fıkrasına uyan bildirimde bulunmuş ise bu maddenin ikinci fıkrasında sözü edilen altı aylık sürenin bitim tarihinden;

(b) Herhangi bir Âkit Taraf, Genel Sekretere bu maddenin 2 (b) fıkrasına uyan bir bildirimde bulunmuş ise aşağıdaki tarihlerden hangisi daha önce ise o tarihte :

- bütün Âkit Tarafların değişiklik önerisini kabul ettiklerini bildirdikleri tarih, bütün kabullerin tamamlanmış olması şartına bağlı olarak bu maddenin 2 nci fıkrasında belirtilen altı aylık sürenin bitiminden önce ise, sözü edilen altı aylık sürenin bitim tarihinde;

- bu maddenin 3 üncü fıkrasında belirtilen dokuz aylık sürenin bitiminde.

6. Kabulüne hükmedilen herhangi bir değişiklik, kabul edildiğine hükmedildiği tarihten üç ay sonra yürürlüğe girer.

7. Genel Sekreter bu maddenin 2 (a) fıkrasına göre bir değişiklik önerisine itiraz olup olmadığını ve bu maddenin 2 (b) fıkrasına göre bir veya daha fazla Âkit Taraftan bildirim alıp almadığını bütün Âkit Taraflara en kısa sürede bildirir. Genel Sekreter bir veya daha fazla Âkit Taraftan bu maddenin 2 (b) fıkrasına uyan bildirimler almış ise müteakiben bütün Âkit Tarafları, bu tür bir bildirimde bulunan Taraf veya Tarafların değişikliğe itiraz edip etmediklerinden veya değişikliği kabul edip etmediklerinden haberdar eder.

8. Bu maddenin 1 inci, 2 nci, 3 üncü, 4 üncü, 5 inci, 6 ncı fıkralarındaki tadilat prosedüründen bağımsız olarak bütün Âkit Tarafların yetkili mercileri anlaşarak bu Anlaşmanın ekleri üzerinde değişiklik yapabilirler. Eğer bir Âkit Tarafın yetkili mercii kendi iç mevzuatına göre, varacağı anlaşmanın, yasama organının konuyla ilgili vereceği özel yetki ya da yasama organının onaylaması ile geçerlilik kazanacağını belirtir ise bu Âkit Tarafın yetkili mercii konuya ilişkin gerekli özel yetki kararının ya da onaylamanın temin edildiğini bildirene kadar sözkonusu ekin düzeltilmesine muvafakatini verdiği yorumu yapılmaz. Yetkili yönetimlerin aralarında vardıkları anlaşma, değiştirilen ekin yürürlüğe giriş tarihini tayin eder ve değişiklik getiren ekin, geçici bir süre, eski ek ile kısmen veya tamamen birlikte yürürlükte kalmasına imkân tanıyabilir.

Madde 22

1. Bu Anlaşmanın ekine yapılan 1 inci ve 2 nci ekler bu maddede belirlenen prosedüre göre tadil edilebilirler.

2. Herhangi bir Âkit Tarafın talebi üzerine bu Anlaşmanın ekine ek 1 inci ve 2 nci ekler için önerilen değişiklikler Avrupa Ekonomik Komisyonu Karayolu Ulaştırma Ana Çalışma Grubu tarafından incelenir.

3. Değişiklik, hazır bulunan ve oylamaya katılan üyelerin çoğunluğu tarafından kabul edilirse ve bu çoğunluk Âkit Tarafların hazır bulunduğu ve oylamaya katıldığı bir çoğunluksa, değişiklik Genel Sekreter tarafından Âkit Tarafların yetkili mercilerine kabul edilmek üzere bildirilir.

4. Değişiklik, bildirimlerinin yapıldığı tarihten sonraki altı ay içinde Âkit Tarafların üçte birinden daha az sayıda Âkit Tarafın Genel Sekretere itirazlarını bildirmeleri halinde kabul edilmiş olur.

5. Kabul edilen herhangi bir değişiklik Genel Sekreter tarafından bütün Âkit Taraflara bildirilir ve bildirim yapıldığı tarihten üç ay sonra yürürlüğe girer.

Madde 23

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, bu Anlaşmanın 20 nci ve 21 inci maddelerinde sözü edilen bildirimlere ek olarak, 14 üncü madde 1 inci fıkrasında belirtilen Devletlere de aşağıdaki konularda bildirimde bulunur.

- (a) bu Anlaşmanın 14 üncü maddesine uyan onaylamalar veya katılmalar;
- (b) bu Anlaşmanın 14 üncü maddesi uyarınca mevcut Anlaşmanın yürürlüğe giriş tarihi;
- (c) bu Anlaşmanın 15 inci maddesine uyan fesih kararları;
- (d) bu Anlaşmanın 16 ncı maddesi uyarınca Anlaşmanın sona eriş;
- (e) bu Anlaşmanın 17 nci maddesine göre alınan bildirimler;
- (f) bu Anlaşmanın 19 uncu maddesine göre alınan deklarasyon ve bildirimler;
- (g) bu Anlaşmanın 21 inci maddesine göre yapılan herhangi bir değişikliğin yürürlüğe girişi.

Madde 24

Bu Anlaşmanın ayrılmaz bir parçası olarak kabul edilen İmza Protokolü Anlaşmanın kendisi ile aynı güçte, geçerliğe ve süreye sahiptir.

Madde 25

31 Mart 1971 tarihinden sonra, bu Anlaşmanın özgün metni, işbu Anlaşmanın onaylanmış suretlerini, bu Anlaşmanın 14 üncü maddesi 1 inci fıkrasında belirtilen Devletlere iletecek olan Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne saklanmak üzere tevdi edilir.

Maruz hususları teyiden, uygun olarak yetkili kılınan, aşağıda imzası bulunanlar işbu Anlaşmayı imzalamışlardır.

Bindokuzyüzyetmiş yılı Temmuz ayının işbu birinci günü tek nüsha halinde, her iki metin de eşdeğerde özgün olmak üzere, İngilizce ve Fransızca dillerinde Cenevre'de düzenlenmiştir.

Ek - Kontrol aygıtı
GENEL HÜKÜMLER

1. TİP ONAYI

Madde 1

Herhangi bir tip kontrol aygıtının veya form kayıt kartının ekli gereken özellikleri ile birlikte onaylanmak üzere başvurusu üretici veya onun temsilcisi tarafından Âkit Taraflardan birine yapılır. Birden fazla Âkit Tarafa aynı tip kontrol aygıtı veya aynı form kayıt kartının başvurusu yapılamaz.

Madde 2

Onayı verecek olan Âkit Taraf üretilen modellerin onaylanan prototipe uygun olup olmadığını denetleyebilecek konumdaysa eke ek 1'de belirtilen gerekleri karşılayan herhangi bir tip kontrol aygıtına veya herhangi bir form kayıt kartına onay verir.

Onaylı bir modelde yapılacak herhangi bir değişiklik ya da ek, ilk onayı veren Âkit Taraftan ek tip onayı almalıdır.

Madde 3

Âkit Taraflar her bir tip kontrol aygıtı veya her bir form kayıt kartı için verdikleri madde 2'ye uyan onay için başvurucuya eke ek 2'de gösterilen modele uyan bir onay işaretini verir.

Madde 4

Tip onayı için başvuru yapılan Âkit Tarafların yetkili mercileri onayladıkları veya onay vermedikleri her bir tip kontrol aygıtı veya form kayıt kartı için ya onay verilenlerin özelliklerinin bir kopyasını ekleyerek verdikleri onay sertifikasının bir nüshasını diğer Âkit Tarafların yetkili mercilerine bir ay içinde gönderirler veya reddetme durumunda bu yetkili mercilere, bu kararlarının gerekçeleriyle birlikte, onay vermediğini bildirirler.

Madde 5

1. 2 nci maddeye göre tip onayı veren bir Âkit Taraf tip onay işareti taşıyan belli bir tip kontrol aygıtı veya kayıt kartının onay verilen prototipe uygun olmadığını tespit ederse üretilen modellerin onay verilen prototipe uygun olmasını temin edecek tedbirleri alır. Alınan tedbirler gerektiğinde tip onayının geri alınmasına kadar uzanabilir.

2. Tip onayı veren Âkit Taraf onay verdiği kontrol aygıtı veya kayıt kartı bu eke ve bu ekin eklerine uygun değilse veya kullanımda herhangi bir genel eksiklik yüzünden kullanım amacına yarayışlı değilse verdiği onayı geri alır.

3. Tip onayı veren Âkit Taraf 1 inci ve 2 nci fıkralarında sözü edilen durumlardan biri hakkında diğer bir Âkit Taraf tarafından haberdar edilirse kendisine durumu bildiren Âkit Taraf ile müşavere ettikten sonra 5 inci fıkraya tâbi olan bu durumla ilgili olarak sözü edilen pragraflardaki adımları atar.

4. Bir Âkit Taraf 2 nci fıkrada sözü edilen durumlardan birinin varlığından emin ise kontrol aygıtının veya kayıt kartının pazarda satılmasını ve kullanılmasını ikinci bir duyuruma kadar yasaklayabilir. Aynı önlem, üretici, aygıtı yapılan uyarıya rağmen onaylı modelle ya da bu ekin gerekleriyle uyumlu hale getirmez ise kontrol aygıtı veya kayıt kartının 1 inci fıkrada sözü edilen başlangıçtaki tasdikli halinden farklılık göstermesi durumunda da uygulanır.

Herhalde Âkit Tarafların yetkili mercileri tip onayının geri alınmasından veya 1 inci, 2 nci ve 3 üncü fıkralara uygun olarak alınan diğer tedbirlerden birbirlerini bir ay içinde haberdar eder ve bu türden bir işlemin gerekçelerini bildirirler.

5. Tip onayı veren Âkit Taraf kendisine bildirilen 1 inci ve 2 nci fıkralarda belirtilen herhangi bir durumu kabullenmez ise ilgili Âkit Taraflar anlaşmazlığı halletmeye gayret ederler.

Madde 6

1. Form kayıt kartına tip onayı için başvuruda bulunan mütrecaatçı sözkonusu kartın hangi tip veya tiplerde kontrol aygıtında kullanılmaya elverişli olduğunu başvurusunda belirtir ve kartın test edilmesi için belirttiği türden tip ya da tiplere uygun ekipmanı temin eder.

2. Her bir Âkit Tarafın yetkili mercileri form kayıt kartı için verdikleri onay sertifikasında o form kartın kullanılabileceği tip veya tiplerdeki kontrol aygıtını belirtirler.

Madde 7

Hiç bir Âkit Taraf kontrol aygıtı 3 üncü maddede belirtilen onay işaretini ve 9 uncu maddede belirtilen kurulum plakasını taşıyorsa bu tür bir aygıtın takılı olmasına bağlanan nedenlerle bu tür bir aygıt takılı hiç bir taşıtın kaydını yapmayı reddedemez veya bu tür bir aygıtın kullanıldığı hiç bir taşıtı hizmetten men edemez.

Madde 8

Bu ek uyarınca verilen kontrol aygıtı tipi veya form kayıt kartı onayının reddi veya geri alınması kararlarında temel alınan nedenler ayrıntılı olarak belirtilir. Karar ilgili tarafa bildirilir ve ilgili taraf Âkit Taraf yasalarına göre kullanılabileceği telafi edici yollar ve bu telafi edici işlemlerin ne zamana kadar gerçekleştirilmesi gerektiği konusunda bilgilendirilir.

II. KURULUM VE MUAYENE

Madde 9

1. Kontrol aygıtının kurulumu ya da tamiri Âkit Tarafların yetkili mercileri tarafından bu iş için onaylanmış montörler veya atölyeler tarafından yetkili mercinin isteğine bağlı olarak, ilgili teticilerin görüşlerinin alınması ertesinde yapılabilir.

2. Onaylı montör ya da atölye yaptığı mthürlerin üzerine bir özel damga vurur. Âkit Tarafın yetkili mercii kullanılan bu damgaların bir kaydını tutar.

3. Âkit Tarafların yetkili mercileri onaylı montör veya atölyelerin bir listesi ile kullanılan damgaların kopyalarını birbirlerine yollarlar.

4. Bu ekin gereklerine uygun kontrol aygıtı kurulumunun teyit edilebilmesi için eke ek 1'deki kurulum plakası monte edilir.

III. EKİPMANIN KULLANIMI

Madde 10

İşveren ve sürücüler aygıtın doğru çalışmasını temin etmekten sorumludurlar.

Madde 11

1. Sürücüler kirli ya da hasarlı kayıt kartı kullanmazlar. Bu bakımdan kartlar uygun bir şekilde korunur.

Üzerinde kayıt bulunan bir kayıt kartının hasar görmesi halinde sürücü hasarlı kart yerine kullanılan yedek karta hasarlı kartı iştirir.

2. Sürücüler, taşıtı devraldıkları andan itibaren, taşıtı kullandıkları her gün kayıt kartı kullanır. Kayıt kartı, çıkartılmasına izin verilmedikçe günlük çalışma süresi sona ermeden çıkartılmaz. Hiç bir kayıt kartı hangi zaman süresi için düzenlenmişse ondan daha uzun süre kullanılmaz.

Sürücü taşıttan uzak kalmasının sonucu olarak kurulu aygıtı kullanamamışsa süreler, kayıt kartını kirletmeden, okunaklı olacak şekilde ya elle ya da otomatik kayıtlarla veya başka yollarla işlenir.

Sürücüler, gerektiğinde, taşıtta birden fazla sürücünün görevli olması durumunda eke ekin II nci bölüm (1), (2), (3) maddelerinde sözlü edilen bilgilerin, taşıtı asıl kullanan sürücünün kartına kaydedilebilmesi için kayıt kartlarını değiştirebilirler.

3. Kontrol aygıtları, yetkili muayene memurunun, kontrolün yapıldığı andan önceki dokuz saatlik kayıtları okuyabilmek için gerektiğinde aygıtı açması halinde, kartların biçimleri bozulmuyacak, kartlar hasar görmeyecek ve kirlenmeyecek şekilde tasarımlanır.

Buna ek olarak kontrol aygıtları kayıt yapılıp yapılmadığını açılmadan gösterecek şekilde tasarımlanır.

4. Yetkili muayene memuru istediğinde, sürücü içinde bulunan haftanın kayıt kartlarını ve herhalde, taşıt kullandığı bir önceki haftanın son gününün kayıt kartını ibraz edebilmelidir.

Eke Ek 1

İMALAT, TEST, KURULUM VE MUAYENE İÇİN GEREKENLER I. TANIMLAR

Bu eke ekte,

(a) "kontrol aygıtı", karayolu taşıtlarının hareketlerinin ve bu taşıtların sürücülerinin kimi çalışma sürelerinin ayrıntılarının otomatik ya da yarı otomatik olarak gösterilmesi ve kaydedilmesi için karayolu taşıtlarına takılacak ekipman anlamındadır;

(b) "kayıt kartı", kontrol aygıtına yerleştirilip, kontrol aygıtının parçası olan yazıcı tarafından üzerine kayda alınması gereken bilgilerin sürekli kaydının yapıldığı, üzerine veri kaydedilebilecek ve kaydedilen verileri üzerinde tutabilecek şekilde tasarımlanmış bir kart anlamındadır;

(c) "Kontrol aygıtı sabitesi", katedilen 1 kilometrelik mesafeyi kaydetmek ve göstermek için gerekli giriş sinyalinin değerini veren sayısal karakteristiktir. Bu sabite kilometre başına dönüş ($k = \dots\dots\dots$ rev/km) ya da kilometre başına impuls ($k = \dots\dots\dots$ imp/km) şeklinde ifade edilmelidir;

(d) "Taşıt karakteristik katsayısı", bir taşıtın normal test koşullarında bir kilometrelik bir mesafeyi kat ederken taşıtın kontrol aygıtı ile bağlantısını kuran (vites kutusu, şaft veya aks) parçası tarafından gönderilen çıkış sinyalinin değerini veren sayısal karakteristiktir (Bak. bu eke ekin VI nci bölüm 4 üncü maddesi). Bu katsayı kilometre başına dönüş ($w = \dots\dots\dots$ rev/km) veya kilometre başına impuls ($w = \dots\dots\dots$ imp/km) olarak gösterilir;

(e) "gerçek teker çevresi", taşıtı hareket ettiren çeşitli tekerlerin (çekici teker) bir tam dönüşü süresince katedilen mesafelerin ortalamasıdır. Bu mesafelerin ölçülmesi normal test koşulları altında yapılmalıdır. (Bak. bu eke ekin VI nci bölüm 4 üncü madde) ve $l = \dots$ mm biçiminde gösterilir.

II. GENEL ÖZELLİKLER VE KONTROL AYGITININ FONKSİYONLARI

Kontrol aygıtı aşağıdakileri kaydedebilmelidir :

1. taşıtın katettiği mesafe;
2. taşıtın hızı;
3. sürüş süresi;
4. diğer iş veya görev başı süreleri;
5. mola ve günlük dinlenme süreleri;
6. kayıt kartının bulunduğu kasanın açılışı;
7. mesafe ve hız sensörlerinden gelen elektriksel sinyallerle çalışan elektronik kontrol aygıtları için, kayıt ekipmanının (ışık hariç) güç kaynağındaki ve mesafe ve hız sensörlerinin güç kaynağındaki herhangi bir 100 milisaniyeyi aşan bir kesinti ile mesafe ve hız sensörlerine giden kabloda herhangi bir kesinti.

İki sürücü tarafından kullanılan taşıtlardaki kontrol aygıtları, ayrıntıları 3, 4 ve 5'te sıralanan süreleri ayrı kartlara eş anlamlı fakat ayrı ayrı kaydedebilmelidir.

III. KONTROL AYGITININ İMALAT KOŞULLARI

A. GENEL HUSUSLAR

1. Kontrol aygıtları şunları içermelidir :

(a) Göstergeler

- katedilen mesafe (mesafe sayacı)
- hız (kilometre saati)
- zaman (saat)

(b) Yazıcılar

- katedilen mesafe yazıcısı
- hız yazıcısı

bölüm III C 4'te belirtilen gerekleri karşılayan bir veya daha fazla zaman yazıcısı.

(c) Aşağıdakileri tek tek yazabilecek bir araç

- kartın bulunduğu kasanın her açılışını

- II nci bölüm 7'de tarif edilen elektronik kontrol aygıtları için kontrol aygıtı (ışık hariç) güç kaynağında meydana gelen 100 milisaniyeden daha uzun bir kesinti. Bunun yazılması güç kaynağının tekrar devreye girmesinden geç kalmamalıdır.

- II nci bölüm 7'de tarif edilen elektronik kontrol aygıtları için mesafe ve hız sensörlerinin güç kaynağında meydana gelen 100 milisaniyeden daha fazla süren kesinti ile mesafe ve hız sensörlerine giden sinyal kablosunda herhangi bir kesinti.

2. Yukarıda sıralananlara ilaveten konulacak ekipmanlar, zorunlu olanların düzgün çalışmalarını veya okunmalarını zorlaştırmamalıdır.

Bu türden ek parçaları olan kontrol aygıtının onay başvurusu tamamı için yapılmalıdır.

3. Malzemeler

(a) kontrol aygıtını oluşturan bütün parçalar yeterli sağlamlık ve mekanik dayanıklılık ile değişmez elektriksel ve manyetik özelliklere sahip olmalıdır.

(b) Kontrol aygıtını oluşturan parçalardan herhangi birinde yapılacak değişiklik veya imalatında kullanılan malzemelerin cinsindeki değişiklikler için, üretime geçilmeden önce, kontrol aygıtının tip onayını veren mercie onayı alınmak üzere başvurulmalıdır.

4. Katedilen mesafenin ölçümü

Katedilen mesafe aşağıda belirtilen biçimlerden biri ile ölçülebilir ve kaydedilebilir;

- ileri ve geri hareketlerin birlikte ölçülmesi biçiminde veya
- sadece ileri hareketin ölçülmesi biçiminde.

Geri hareketin kaydı diğer kayıtların doğruluk ve netliğini hiç bir şekilde etkilememelidir.

5. Hızın ölçümü

(a) Ölçülecek hız aralığı tip onay sertifikasında belirtildiği gibi olur.

(b) Ölçüm aygıtının doğal frekansı ve frekans bozulması, hızı gösteren ve kaydeden enstrümanların, ölçüm sınırları içinde, 2 m/s²'ye kadar hız artışlarını, kabul edilebilir tolerans sınırları içinde izleyebilecek nitelikte olmalıdır.

6. Zamanın ölçümü (saat)

(a) Saati sıfırlamak için kullanılan mekanizmanın kontrolü, kayıt kartının aygıtta yer aldığı kasanın içine yerleştirilmelidir. Kasanın her açılışı otomatik olarak kayıt kartına kaydedilmelidir.

(b) Kayıt kartının ileri hareket mekanizması saat tarafından kontrol ediliyorsa, saat tam kurulduğunda saatin çalışacağı süre, aygıtın maksimum kart yüküne tekabül eden kayıt süresinden en az % 10 fazla olmalıdır.

7. Işıklandırma ve koruma

(a) Kontrol aygıtının göstergeleri göz kamaştırmayacak şekilde yeterince ışıklandırılmalıdır.

(b) Normal kullanım koşullarında aygıtın tüm iç parçaları nem ve toza karşı korunmalıdır. Buna ek olarak kilitlenebilir bir kasa marifetiyle kurcalarının karşı da korunmalı olmalıdır.

B. GÖSTERGELER

1. Katedilen mesafe göstergesi (mesafe sayacı)

(a) Aygıtta katedilen mesafeyi gösteren en küçük derecelendirmenin değeri 0,1 kilometre olmalıdır. Hektometreleri gösteren rakamlar tam kilometreleri gösterenlerden açıkça ayırdedilebilir olmalıdır.

(b) Mesafe sayacının üzerindeki rakamlar kolayca okunabilmeli ve boyları görüntür büyüklükte, en az 4 mm olmalıdır.

(c) Mesafe sayacı en az 99.999,9 kilometreyi gösterebilmelidir.

2. Hız göstergeleri (hız sayacı)

(a) Ölçüm kapsamında hız iskalası üniform olarak saatte 1, 2, 5 veya 10 kilometrelerle bölün-tülenmelidir. Hız bölüntüleme değeri (birbirini takip eden işaretlerin arasındaki boşluk) iskalada gösterilen maksimum hızın % 10'undan fazla olamaz.

(b) Bu ölçümlerin dışındaki ölçümlerin rakamlarla gösterilmesine gerek yoktur.

(c) Iskalada saatte 10 km'lik bir sürat farkını gösteren boşluğun uzunluğunun 10 mm'den az olmaması gerekmektedir.

(d) İbrelili göstergede, kontrol aygıtı yüzeyi ile ibre arasındaki boşluk 3 mm'yi geçmemelidir.

3. Zaman göstergesi (saat)

Zaman göstergesi kontrol aygıtının dışından açık, sade ve belirsiz olmayacak biçimde okunabilir olmalıdır.

C. YAZICILAR

1. Genel hususlar

(a) Bütün ekipmana, kayıt kartının şekli nasıl olursa olsun (şerit ya da disk) kayıt kartının doğru sürülmesini sağlayacak bir işaret konmalıdır. Bu işaret, zaman göstergesindeki vaktin kart üzerindeki işaretlenen vakitle birbirini tutmasını sağlayacak şekilde olmalıdır.

(b) Kayıt kartını hareket ettiren mekanizma kartın oynak hareket etmeyeceği ve kolayca sürülüp çıkartılabileceği şekilde olmalıdır.

(c) Disk şeklindeki kayıt kartlarının ileri hareketi saat mekanizması tarafından kontrol edilme-lidir. Bu durumda kartın dönme hareketi sürekli ve üniform olmalı ve hız kaydına ayrılan alanı gös-teren halkanın iç sınırında hızı saatte minimum 7 mm olarak ölçülmelidir.

Kartların ileri hareketini düzenleyen mekanizmanın saat tarafından kontrol edildiği şerit tip ekipmanda ileri doğrusal hareket saatte en az 10 mm olmalıdır.

(d) Katedilen mesafenin, taşıtın hızının ve kart ya da kartların bulunduğu kasanın her açılışının kaydı otomatik olmalıdır.

2. Katedilen mesafenin kaydı

(a) Katedilen her kilometre kaydedilirken uygun koordinatında en az bir milimetrelük yürümelemlerle gösterilmelidir.

(b) Ölçüm kapsamının üst sınırına ulaşan hızlarda bile mesafelerin kaydı açıkça okunabilir olmalıdır.

3. Hızın kaydı

(a) Kayıt kartının biçimi nasıl olursa olsun, hız kaydeden yazıcı normal olarak kayıt kartının hareket yönüne dik açıda ve düz bir hatta hareket etmelidir.

Buna rağmen, aşağıdaki koşullar sağlandığında yazıcının hareketi eğrisel olabilir :

- yazıcının çizgisi hız kaydı için ayrılmış alanın, disk biçimli kartlarda, ortalama çemberine, şerit biçimindeki kartlarda, eksenine dik olmalıdır,

- yazıcı çizgisinin eğrisinin çapı ile hız kaydı için ayrılan alanın genişliği arasındaki oran, kartın biçimi nasıl olursa olsun, 2, 4'e 1 oranını geçmemelidir,

- zaman ıskalasının çizgileri yazıcının çizdiği çizginin çapı ile aynı eğriyi yapacak şekilde kayıt alanını kaplamalıdır. Zaman ıskalasındaki çizgilerin arasındaki boşluklar bir saati aşmayan süreleri temsil etmelidir.

(b) Hızda saatte 10 kilometrelük her artış, kayıta uygun koordinatında en az 1, 5 milimetrelük yürütmelerde temsil edilmelidir.

4. Zaman kaydı

(a) Kontrol aygıtı taşıt kullanma süresini her zaman otomatik olarak ve çalışma boyunca gerektiğinde bir anahtarla aşağıda gösterilen diğer süreler ayrı ayrı kaydedilebilecek şekilde yapılmalıdır.

(i) işaretine taşıt kullanma süresi,

(ii) işaretine diğer tüm çalışma süreleri,

(iii) işaretine görevdeki diğer süreler, yani

bekleme süresi; yani sürücülerin taşıt kullanmaya başlayacakları ya da taşıt kullanmayı sürdürecekları zamanı veya başka bir işlerini yapmak üzere görev başında bekleyerek geçirdikleri süre, taşıt hareket halinde iken sürücünün yanında geçirilen süre, taşıt hareket halinde iken yatakta geçirilen süre.

(iv) işaretine mola ve günlük dinlenme süreleri.

Her bir Âkit Taraf (ii) ve (iii) fıkralarında sözü edilen bütün sürelerin kendi ülkesinde kayıtlı taşıtlarda kullanılan kartlardaki işaretine kaydedilmesine izin verilebilir.

(b) Çizgilerin biçiminden, görelî konumlarından ve gerekiyorsa yukarıdaki 4 üncü (a) paragrafındaki işaretlerden değişik süreleri net olarak ayırt etmek mümkün olabilmelidir.

Çeşitli süreler birbirlerinden, ilgili çizgi kalınlıklarındaki farklılıklar veya kaydın okunabilirlik ve yorumlanma kolaylığı bakımından en azından eş etkide herhangi bir başka yolla ayırdedilebilir olmalıdır.

(c) Birden fazla sürücütiden müteşekkil mürettebatı olan bir taşıtta 4 (a)'da verilen kayıtlar her bir kart bir sürücüye tahsis edilmiş olarak iki ayrı kayıt kartı üzerine işlenmelidir. Bu durumda bu ayrı kartların ileri hareketleri ya tek bir mekanizma ile ya da eşanlı kılınmış ayrı mekanizmalar marifeti ile sağlanmalıdır.

D) AYGITIN KAPATILMASI

1. Kayıt kartının veya kartlarının ve saati kurma mekanizmasının yerleştirildiği kasanın kilidi olmalıdır.

2. Kayıt kartının veya kartlarının ve saati kurma mekanizmasının yerleştirildiği kasanın her açılışı kayıt kartına veya kartlarına otomatik olarak kaydedilmelidir.

E) İŞARETLER

1. Aşağıdaki işaretler kontrol aygıtının yüzünde görülmelidir.

- Mesafe sayacı rakamlarının yanına "km" kısaltması ile belirtilen mesafe ölçme birimi,
- hız skalasının yanına km/s işareti
- "Vmin ..... km/s, Vmax ..... km/s şeklinde hız göstergesinin kapsamı.

Bu işaret ekipmanın tanımlayıcı plaketine varsa gerekmez.

Buna rağmen bu koşullar 10 Ağustos 1970 tarihinden önce onay almış aygıtlar için geçerli değildir.

2. Tanımlayıcı plaket, aygıt ile birlikte aşağıdaki ibareler ihtiva edecek şekilde imal edilmeli ve bu ibareler aygıt taşıta kurulduğunda görünür olmalıdır.

- ekipmanı imal eden imalatçının adı ve adresi,
- imalatçının numarası ve yapım yılı,
- kontrol aygıtı tipinin onay işareti,
- aygıtın "k = ... rev/km" ya da "k = ... imp/km" şeklinde sabitesi,
- 1'de belirtildiği şekilde isteğe bağlı olarak hız ölçüm kapsamı,
- aygıtın eğitim açısına olan duyarlılığının ekipmanın sağladığı okumaları müsaade edilen toleransların ötesinde etkileyebilme olasılığı nedeniyle müsaade edilen açı şu şekildedir :

α aygıtın üstü yukarı gelecek şekilde ön yüzün yatayla olan kalibrasyon açısı olmak üzere, β ve γ açıları, α kalibrasyon açısından sırasıyla yukarıya ve aşağıya sapmayı ifade eder.

F) MAKSİMUM TOLERANSLAR (GÖSTERGELER VE YAZICILAR)

1. Kurulmadan önce test tezgâhında

(a) Katedilen mesafe :

Katedilen mesafe en az 1 km alındığında, gerçek mesafeden % 1 fazla ya da az;

(b) Hız :

Gerçek hızdan 3 km/s fazla ya da az;

(c) Zaman :

Kurulduktan sonra saatin çalışma süresi 7 günden az olmamak üzere günde ± 2 dakikadan, 7 günde toplam maksimum ± 10 dakika.

2. Kurulumda

(a) Katedilen mesafe :

Katedilen mesafe en az 1 km alındığında, gerçek mesafeden % 2 fazla ya da az;

(b) Hız :

Gerçek hızdan 4 km/s fazla ya da az;

(c) Zaman :

Günde ± 2 dakika, veya

yedi günde ± 10 dakika

3. Kullanımda

(a) Katedilen mesafe :

Katedilen mesafe en az 1 km alındığında, gerçek mesafeden % 4 fazla ya da az;

(b) Hız :

Gerçek hızdan 6 km/s fazla ya da az;

(c) Zaman :

Günde ± 2 dakika, veya

yedi günde ± 10 dakika

4. 1 inci, 2 nci ve 3 üncü fıkralardaki maksimum toleranslar, ölçümlerin aygıtın yakın bir yerden yapıldığı halde, 0^0 ve 40^0 C sıcaklık arasında geçerlidir.

5. 2 nci ve 3 üncü fıkralarda verilen maksimum tolerans ölçümleri VI. Bölümde açıklanan koşullar altında yapılır.

IV. KAYIT KARTLARI

A. GENEL HUSUSLAR

1. Kayıt kartları aygıtın normal çalışmasını bozmayacak ve üzerindeki kayıtlar silinmeyecek ve kolaylıkla okunup ayırdedilebilecek şekilde olmalıdır.

Kayıt kartları normal ısı ve nem koşulları altında boyutlarını ve üzerindeki kayıtları koruyabilmelidir.

Bunlara ek olarak, her bir taşıt personeli, kartları bozmadan ve üzerlerindeki kayıtların okunabilirliğini azaltmadan, aşağıdaki bilgileri işleyebilmelidir;

(a) kartı kullanmaya başladığında, soyadını ve adını;

(b) kartın kullanılmaya başlandığı yer ve tarih ile kullanımının sona erdiği yer ve tarih;

(c) hem karta kaydedilen ilk seferinin başlangıcında görevlendirildiği taşıtın plaka numarası, hem de kartın kullanıldığı süre içerisinde, taşıt değiştirdiyse, o taşıtın plaka numarası;

(d) mesafe sayacı okumaları;

karta işlenen ilk seferin başladığı anda,

karta kaydedilen son seferin bittiği anda,

bir çalışma günü içerisinde taşıt değiştiriliyorsa, çalıştığı taşıttaki gösterge rakamları ve çalışacağı taşıttaki gösterge rakamları;

(e) taşıt değiştirme zamanı.

Kayıtlar normal muhafaza şartları altında en az bir yıl süreyle okunaklı kalacak şekilde muhafaza edilir.

2. Kartların minimum kayıt kapasitesi biçimleri ne olursa olsun 24 saat olmalıdır.

Birden fazla disk, sürücülerin müdahalesi olmadan sürekli kayıt kapasitesinin artırılması için birbirleriyle bağlantılandırılırsa, bu diskler arasındaki bağlantı, diskten diske geçiş yapılırken kayıtlarda bir boşluk veya üst üste binme olmayacak şekilde olmalıdır.

B. KAYIT ALANLARI VE DERECELENDİRİLMELERİ

1. Kayıt kartları aşağıdaki kayıt alanlarını içermelidir;

hız ilintili veriler için özel bir alan,

katedilen mesafe ile ilintili veriler için özel bir alan,

taşıt kullanma süresi, diğer iş süreleri ve hazırlık, molalar ve dinlenme süreleri ile ilgili bir veya daha fazla alan.

2. Hız kaydına ayrılan alan saatte 20 km veya daha aşağı hız ilişkisini gösterecek şekilde derecelendirilmelidir. Cetvel üzerindeki her işaret işaretin karşısında rakamla ifade edilmelidir. "km/s" sembolü bu alanın içerisinde en az bir kez yer almalıdır. Cetvel üzerindeki son işaret ölçümün üst sınırına tekabül etmelidir.

3. Katedilen mesafeyi kaydetmek için ayrılan alan, katedilen mesafe miktarının zorluk çekmeden okunabileceği şekilde düzenlenmelidir.

4. 1 inci maddede belirtilen sürelerin kaydı için ayrılan alan veya alanlar değişik sürelerin birbirinden kolayca ayırdedilebileceği şekilde işaretlenmelidir.

C. KAYIT KARTLARINA KAYDEDİLECEK BİLGİLER

Her kayıt kartı matbu olarak aşağıdaki bilgileri içermelidir;

- üreticinin adı, adresi veya ticarî ismi,

- form kartın onay işareti,

- kartın kullanılabileceği tip ve tiplerdeki kontrol aygıtlarının onay işareti,

- saatte kilometre şeklinde, hız ölçümünün üst sınırı,

-minimum eklentiler gerektirmek kaydıyla, her bir kart her 5 dakikanın kolaylıkla anlaşılabilirliği, 15'er dakikalık aralıkların ise doğrudan okunabileceği şekilde derecelendirilmiş bir zaman cetvelini matbu olarak üzerinde bulundurulmalıdır.

D. EL YAZISI İLE İŞLEMELER İÇİN BOŞ ALAN

Sürücülerin en az aşağıdaki bilgileri elle işlemelerine olanak verecek boş bir alan olmalıdır :

- sürücünün soyadı, adı,

- kartın kullanılmaya başlandığı yer ve tarih ve kullanılmasının sona erdiği yer ve tarih,

- kartın kullanıldığı süre içerisinde sürücünün görevlendirildiği taşıt veya taşıtların plaka numarası veya numaraları,

- kartın kullanıldığı süre içerisinde sürücünün görevlendirildiği taşıt veya taşıtların mesafe saygıların değerleri,

- taşıt değiştirme zamanı.

V. KONTROL AYGITININ KURULUMU

A. GENEL HUSUSLAR

1. Kontrol aygıtı sürücünün kilometre saatini, mesafe sayacını ve saati oturduğu yerden kolayca görebileceği bir yere monte edilmelidir. Aynı zamanda, aygıtın çalıştıran parçaları dahil, bütün parçaları kaza ile hasar görmeleri önlenecek şekilde korumalı olmalıdır.

2. Kontrol aygıtı sabitesinin, taşıtın karakteristik katsayısına göre ayarlanması adaptör diye bilinen uygun bir araç marifetiyle yapılabilir.

İki veya daha fazla geri aks oranına sahip taşıtlar, bu oranların kontrol aygıtının taşıta göre ayarlanan oranına otomatik olarak uyarlanmasını sağlayacak bir anahtar ile teçhiz edilmiş olmalıdır.

3. Kontrol aygıtının kurulumunda kontrol edilmesinden sonra, araca, kontrol aygıtının yanına ya da üstüne, açıkça görülecek şekilde, bir kurulum plaketi monte edilmelidir. Onaylı montör veya atölyenin kurulum ayarını değiştirmesini gerektiren her muayenesinden sonra eski plaketin yerine yeni plaketi monte edilmelidir.

Plaket en az şu ayrıntıları göstermelidir :

- onaylı montör veya atölyenin adı adresi veya ticari ismi,
- "w = ... rev/km" veya "w = ... imp/km" şeklinde, taşıtın karakteristik katsayısı,
- "l = ... mm" şeklinde gerçek teker çevresi,
- taşıtın karakteristik katsayısının ve ölçülmüş gerçek teker çevresi tespitinin yapıldığı tarih.

B. MÜHÜRLEME

Aşağıdaki parçalar mühürlenmelidir;

- (a) kurulum plaketi üzerindeki yazılar hasar görmeden sökülebilecek durumda ise kurulum plaketi,
- (b) taşıtla kontrol aygıtı bağlantısının iki ucu,
- (c) adaptörün kendisi ve adaptörün devreye girdiği nokta,
- (d) iki veya daha fazla aks oranlı taşıtlarda anahtar mekanizması,
- (e) adaptör ve anahtar mekanizmasını kontrol aygıtının diğer kısımlarıyla birleştiren bağlantılar,
- (f) III üncü Bölüm A 7 (b) de istenen kasa

Özel durumlarda, kontrol aygıtı tipi onayında daha fazla mühür istenebilir. Bu gibi durumlarda onay sertifikasında mühürlerin yerleri belirtilmelidir.

Acil durumlarda, sadece (b), (c) ve (e)'de sözlü edilen mühürler sökülebilir. Mührün söküldüğü bu gibi durumların her biri için bunun nedenlerini açıklayan bir tutanak düzenlenmeli ve yetkili mercie ibraz edilebilmesi için hazırda bulundurulmalıdır.

VI. KONTROL VE MUAYENELER

Âkit Taraf kontrol ve muayeneleri yapacak organları tayin eder.

I. Yeni ya da tamir edilmiş aygıtların belgelendirilmesi

Yeni ya da tamir edilmiş olsun, her tekil aygıt III. Bölüm F 1'de belirtilen limitler içinde, doğru çalışma, doğru okuma ve kaydetme ile V. Bölüm B (f)'ye uygun mühürleme hususları bakımından sertifikalandırılır.

Bunun için, Âkit Taraf yeni ya da tamir edilmiş aygıtın tip onaylı model ve/veya bu ek ile ekekin gereklerine uygunluğunun denetlendiği ve teyit edildiğini belirten bir ön tasdiki zorunlu kılabilir. Âkit Taraf bu yetkisini imalatçıya ya da imalatçının yetkili temsilcisine devredebilir.

2. Kurulum

Kontrol aygıtı ve bütün düzenek taşıta takılırken III. Bölüm F 2'de belirtilen maksimum toleranslara uygun olmalıdır.

Muayene testleri onaylı montör veya atölyenin sorumluluğunda yapılır.

3. Periyodik muayeneler

(a) Taşıtlara takılı kontrol aygıtlarının periyodik muayeneleri en az iki yılda bir yapılır ve taşıtın yola uygunluk testleri ile birlikte gerçekleştirilebilir.

Bu muayeneler aşağıdaki kontrolleri içerir :

- kontrol aygıtının doğru çalıştığı,
- kontrol aygıtının tip onayı işaretini taşıdığı,
- kurulum plakettinin takılı olduğu,
- kontrol aygıtı ve diğer parçaların üzerindeki mühürlerin sökülmediği,
- tekerlerin gerçek çevresi.

(b) Geçerli olan maksimum toleranslara ilişkin Bölüm III, F 3 hükümlerine uyulmasını sağlayacak bir muayene, en az altı yılda bir yapılır. Ancak her bir Âkit Taraf ülkesinde kayıtlı araçlar için daha kısa aralıkla bu muayeneyi şart koşabilir. Böyle bir muayeneye kurulum plakettinin yenilenmesi de dahil edilmelidir.

4. Hataların ölçümü

Kurulum ve kullanım esnasındaki hataların ölçümü standart test koşulları olarak kabul edilen aşağıdaki koşullarda yapılır :

- taşıt yüküzsüz ve normal çalışma düzeninde,
- lastik hava basınçları üreticinin talimatlarına uygun,
- lastik yıpranması yasal sınırlar dahilinde,
- taşıtın hareketi; taşıt düz bir zeminde, düz bir hatta, 50 ± 5 km/s hızda kendi motorundan güç olarak ilerler. Bu test, benzer kesinlikte olması sağlanıyorsa uygun bir test tezgâhında da yapılabilir.

Eke Ek 2

ONAY İŞARETİ VE SERTİFİKA

I. ONAY İŞARETİ

1. Onay işareti şunları ihtiva eder. :

İçine "e" harfinin ve yanına onayı veren ülkenin aşağıdaki konvansiyonel listeye göre ayırdıci numarasının yerleştirildiği bir dikdörtgen :

Almanya	1	Romanya	19
Fransa	2	Polonya	20
İtalya	3	Portekiz	21
Hollanda	4	Rusya Federasyonu	22
İsveç	5	Yunanistan	23
Belçika	6	İrlanda	24
Çek Cumhuriyeti	8	Hırvatistan	25

İspanya	9	Slovenya	26
Yugoslavya	10	Slovakya	27
Birleşik Krallık	11	Beyaz Rusya	28
Avusturya	12	Estonya	29
Lüksemburg	13	Moldova Cumhuriyeti	30
Norveç	16	Bosna Hersek	31
Danimarka	18	Letonya	32

Geri kalan numaralar;

(i) 1958 Motorlu Kara Taşıt Araçları, Malzeme ve Aksamının Onayı ve Bu Onayın Karşılıklı Tanınması İçin Müşterek Koşulların Kabulüne Dair Anlaşmaya Taraf ülkelere sözü edilen Anlaşmada tahsis edilmiş olan numaralar tahsis edilecektir.

(ii) 1958 Anlaşmasına Taraf olmayan ülkelere bu Anlaşmayı onaylama veya katılmalarının tarih sırasına göre tahsis edilir.

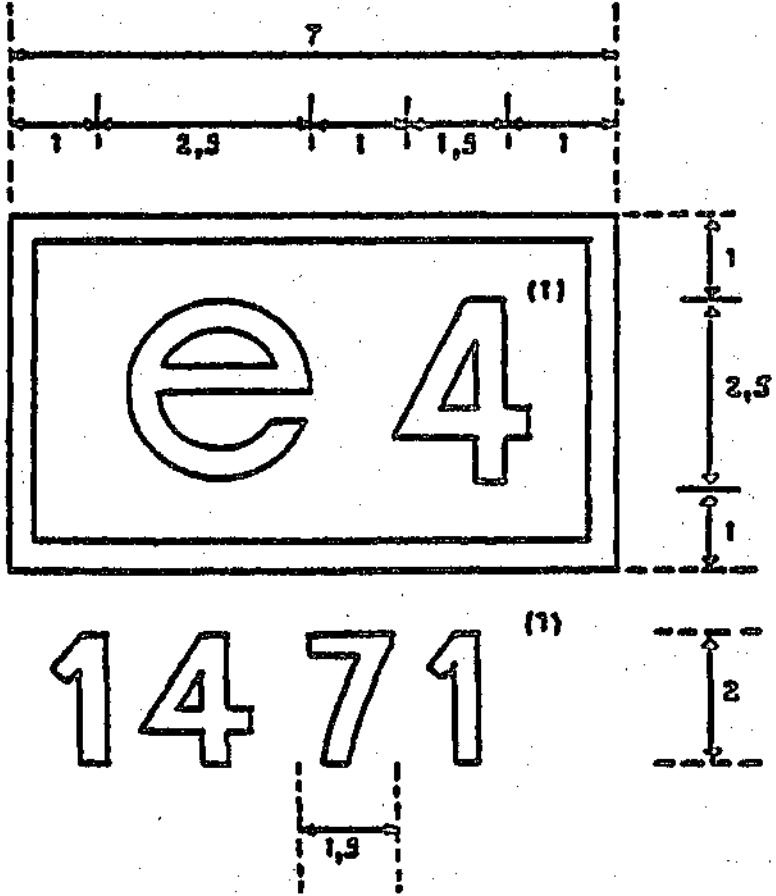
ve

Bu dikdörtgenin yakınına bir yere kontrol aygıtı ve kayıt kartı prototipi için verilen onay sertifikası numarası ile aynı onay numarası konur.

Not : 1958 Anlaşmasındaki konvansiyonel işaretlerle AETR Anlaşmasındaki işaretler arasında gelecekte de uyumu temin etmek için yeni Âkit Taraflara her iki Anlaşmada da aynı numaralar ayrılmalıdır.

2. Onay işareti her kontrol aygıtının tanımlayıcı plaketinde ve her kayıt kartında bulunmalıdır. Bu işaret silinememeli ve her zaman açık bir biçimde okunurluğunu muhafaza etmelidir.

3. Onay işaretinin aşağıdaki çiziminde ölçüler milimetre cinsinden verilmiştir. Bu ölçüler minimum ölçülerdir. Boyutlar arasındaki oran korunmalıdır..

(1) Rakamlar örnek olarak verilmiştir.

II. ONAY SERTİFİKASI

Onay veren bir Âkit Taraf müracaatçıya bir onay sertifikası tanzim eder. Bu sertifikanın modeli aşağıdadır. Âkit Taraf tanzim edilen veya gerekli görülmesi halinde geri alınan onayları diğer Âkit Taraflara bildirirken bu sertifikanın nüsbalarını kullanır.

ONAY SERTİFİKASI

Yetkili merciin adı .....

Bildirim özünü :*

Kontrol aygıtı tip onayı

Kontrol aygıtı tipi onayının iptali

Form kayıt kartı onayı

Form kayıt kartı onayının iptali

Onay No. : .....

1. Ticari marka ya da isim.....
2. Model tipinin ismi .....
3. İmalatçının ismi .....
4. İmalatçının adresi .....
5. onay için başvuru tarihi .....
6. Test edildiği laboratuvar .....
7. Test raporunun tarih ve sayısı .....
8. Onay tarihi .....
9. Onayın iptal edildiği tarih .....
10. Kartın kullanılabileceği kontrol aygıtı tip veya tipler .....
11. Yer .....
12. Tarih .....
13. Ekli tanımlayıcı belgeler .....
14. Notlar

(İmza).....

(*) Uygun olmayan satırları çizim.

İmza Protokollü

Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Yapan Taşıtlarda Çalışan Taşıt Personelinin Çalışmalarına İlişkin Avrupa Anlaşmasını tam yetkili olarak imza altına alanlar aşağıdaki husus üzerinde anlaşmışlardır :

Âkit Taraflar, bu Anlaşmanın, gerektiğinde, işin uzaması ve süresi yüzünden daha sonra düzenlenecek hükümlere hâlel getirmediğini beyan eder.

Anlaşmanın 4 üncü Maddesine Ek

4 üncü madde 1. fıkrası hükümleri, taşıma faaliyetini ifa eden taşıtın kayıtlı olduğu bir ülkede belirli günlerde veya belirli saatlerde belirli sınıflardan taşıtlara tatbik edilen herhangi bir trafik sınırlamasının o ülke dışında bir ülkede tatbik edilmesine yol açtığı şeklinde yorumlanmaz. 4 üncü madde 2 nci fıkrası hükümleri, bir Âkit Tarafın belli sınıflardan taşıtlara, belli günlerde veya belli saatlerde sınırlamalar getiren kendi iç mevzuat hükümlerinin kendi topraklarında uygulanmasını temin etmekten alıkoymadığı şeklinde yorumlanmaz.

Bu Anlaşmaya taraf olan Devletin bölgesinde kayıtlı taşıtların, aşağıda sözlü edilen özel anlaşmanın tarafı ülkelerin topraklarında başlayıp biten uluslararası karayolu taşımacılık faaliyetlerine izin veren, bu Anlaşmanın 4 üncü maddesi 2 nci fıkrasında belirtilen, özel anlaşmalara taraf olan her Âkit Taraf, bu tür taşımacılık faaliyetlerine izin veren ikili ya da çok taraflı anlaşmaların bağitlanması için, sözlü edilen özel anlaşmanın tarafı ülkelerin topraklarında bu türden faaliyetleri icra eden taşıt personelinin, sözlü edilen özel anlaşmaya uyacağını bir koşul haline getirebilir.

Anlaşmanın 12 nci Maddesine Ek

Aşağıda imzası bulunanlar, Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden sonra bu Anlaşmaya, taşıta takıldığında taşıt personel karnesinin yerini almak üzere onaylanmış tipte bir kontrol aygıtının kullanımını sağlayacak bir değişiklik veya bir madde ile ek girdi yapılması hususunu ele alacaklarını kabul ederler.

Anlaşmanın 14 üncü Maddesine Ek

Âkit Taraflar

— Her bir Âkit Tarafın, Âkit Tarafın tescil ettiği taşıt tarafından yapılan bir uluslararası karayolu taşımacılığı faaliyeti esnasında, bu Anlaşma hükümlerinin sadece kendi topraklarında değil, bir diğer Devletin topraklarında da ihlaline kastedilmesi halinde, uygulayacağı işlemleri kurumsallaştırabilmesini sağlayacak önlemleri tesis etmesinin;

— Kastedilen ihlallere müeyyide tatbiki amacıyla birbirlerine yardım etmelerinin; arzu edilir olduğunu kabul ederler.

Anlaşma Ek'ine Ek

İsviçre, bu Anlaşma Ek'inin 4 üncü maddesindeki genel hükümlere rağmen taşıt personeli karnesindeki haftalık raporun işverenler tarafından imzalanması koşulunu aramaktan feragat edebilir.

Maruz hususları teyiden, uygun olarak yetkili kılınan, aşağıda imzası bulunanlar, işbu Protokolü imzalamışlardır.

Bindokuzyüzyetmiş yılı Temmuz ayının işbu birinci günü tek nüsha halinde her iki metin de eşdeğerde özgün olmak üzere İngilizce ve Fransızca dillerinde Cenevre'de düzenlenmiştir.

